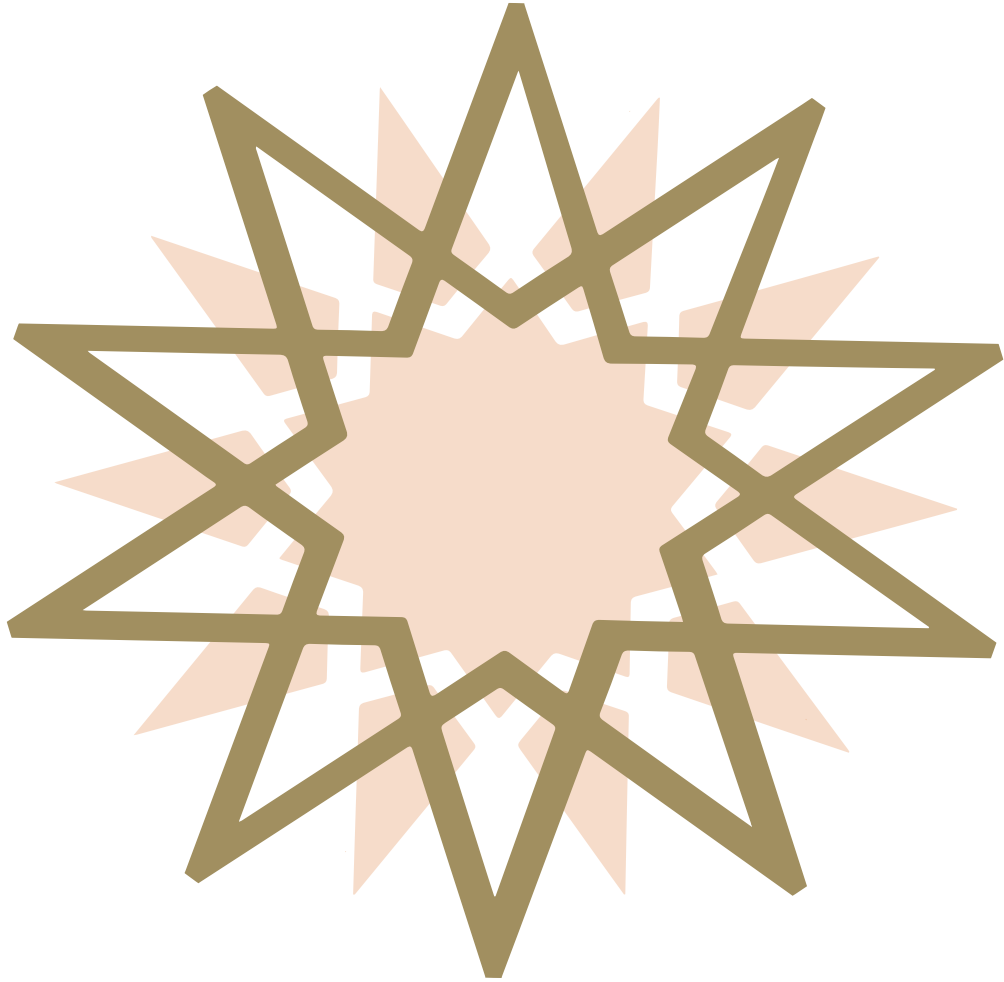


IV. YILDIZ
SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

21-22 Aralık 2017



Kongre Kitabı

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ



IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Yüzyıllık köklü geçmişi ile
Türkiye'nin en başarılı üniversitelerinden biri...



www.yildiz.edu.tr

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

KONGRE ONURSAL BAŞKANI

Prof. Dr. Bahri Şahin

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı Prof. Dr. Turan Sağer
Prof. Dr. A. Melek Özyetgin Prof. Dr. İbrahim Kocabaş
Yrd. Doç. Dr. Sema Aydın Arş. Gör. Mahmut Köle
Arş. Gör. Mehtap Bademcioğlu Arş. Gör. N. Banu Süer
Arş. Gör. Hacer Yıldız Arş. Gör. Yunus Savaş

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Aerkin Arizi Prof. Dr. Esin Can
The Minzu University, China Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Ekber Akgün Prof. Dr. Ensar Yılmaz
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı Prof. Dr. Feride Gönel
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ayşe Melek Özyetgin Prof. Dr. Francesco Scalera
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye University Of Bari "Aldo Moro", Italy
Prof. Dr. Ayşe Banu Karadağ Prof. Dr. Güler Aras
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Bedri Gencer Prof. Dr. Halit Keskin
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Birsal Karakoç Prof. Dr. Hasan Basri Gündüz
Uppsala University, İsveç Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Caner Taslaman Prof. Dr. Hayati Akyol
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Cemal Zehir Prof. Dr. Hüseyin Taştan
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emine Bogenç Demirel Prof. Dr. İbrahim Kırcova
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye



IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

- Prof. Dr. İbrahim Kocabaş
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. İlhan Özkeçeci
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Jamaluddin Husain
Purdue University, USA
- Prof. Dr. Kenan Aydın
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Kürşad Yılmaz
Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. M. Sait Özerverli
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mehmet Akif Okur
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mehmet Engin Deniz
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mehmet Faik Yılmaz
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoglu
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mehmet Gürol
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Melike Bildirici
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mumtaz Akhter
University of Punjab, Pakistan
- Prof. Dr. Murat Demircioğlu
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Murat Donduran
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mustafa Gündüz
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nihat Erdoğan
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nevin Coşar
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Sait Öztürk
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Salih Durer
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Selim Aren
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Suat Urgan
Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Timothy Rasinski
Kent State University, USA
- Prof. Dr. Turan Sağır
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Vefa Taşdelen
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Yakup Çelik
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Yavuz Erişen
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Yonca Gürol
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Zühal Ölmez
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Adnan Küçükoglu
Atatürk Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Alparslan Okur
Sakarya Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Aydin Ersöz
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Celile Ökten
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Ceren Erdin Gündoğdu
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Elmira Adilbekova
Ahmet Yesevi Üniversitesi, Kazakistan
- Doç. Dr. Ercan Karakoç
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Doç. Dr. Kerem Karaosmanoğlu <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>	Yrd. Doç. Dr. A. Teyfur Erdoğan <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>
Doç. Dr. M. Eyyüp Sallabaş <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>	Yrd. Doç. Dr. Cevdet Şanlı <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>
Doç. Dr. M. Abdullah Aslan <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin Kahraman <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>
Doç. Dr. Mustafa Başaran <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>	Yrd. Doç. Dr. Murat Bartan <i>Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye</i>
Doç. Dr. Remziye Ceylan <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>	Yrd. Doç. Dr. Sertel Altun <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>
Doç. Dr. Selim Hilmi Özkan <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>	Yrd. Doç. Dr. Sema Aydın <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>
Doç. Dr. Şahin Oruç <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>	Yrd. Doç. Dr. Şerif Esendemir <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>
Doç. Dr. Yahya Altinkurt <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>	Yrd. Doç. Dr. Tolga Aksoy <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>
Doç. Dr. Yasin Şehitoğlu <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>	Yrd. Doç. Dr. Tuğçe Ozansoy Çadircı <i>Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye</i>

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı
Yrd. Doç. Dr. Sema Aydın
Arş. Gör. Mahmut Köle

Kongre iletişim adresi

E-posta: sbeakademik@yildiz.edu.tr

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Davutpaşa Yerleşkesi

Tel: 0 (212) 383 31 15

Basım Yılı: 2017

Basım Yeri: Yıldız Teknik Üniversitesi Matbaası



IV. YILDIZ SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından 21-22 Aralık 2017 tarihlerinde İstanbul'da yapılan IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi başarıyla tamamlanmıştır. Söz konusu kongreye yurt içinden ve dışından yaklaşık 500 bilim insanı katılmıştır.

Başta Türk dili ve edebiyatı, Türkçe eğitimi, işletme, iktisat, Batı dilleri ve edebiyatları, Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi, sanat ve tasarım, felsefe, sosyoloji, eğitim yönetimi ve temel eğitim alanları olmak üzere, akademisyenlerce 198 bildiri sunulmuş, bir davetli konuşmacı tarafından "uluslararası ilişkiler" alanında konferans verilmiş ve sosyal bilimler alanında çeşitli konular müzakere edilmiştir.

Türkiye'de son yıllarda sosyal bilimler alanında önemli gelişmeler kaydedilmektedir. Bir taraftan sadece sosyal bilimlerle ilgili yeni üniversiteler açılmaya başlarken diğer taraftan bu alanlarda araştırma ve yayınlarla birlikte faaliyetlerin de arttığı görülmektedir. Yine günümüzde başta edebiyat ve tarih alanlarında hatırı sayılır bir yayın artışı kaydedilirken eğitim, ekonomi ve uluslararası ilişkiler alanlarında toplumda ciddi bir merak ve duyarlılık gözlemlenmektedir. Nitekim Uluslararası Yayıncılar Birliği'nin (IPA) 2015 verilerine göre, Türkiye yayıncılık sektöründe ve üretilen yeni kitap çeşidinde dünyada 11. sırada yer almaktadır.

Ülkemizde genelde bilimin özelde sosyal bilimlerin yeniden itibar görmeye başladığını müşahade etmekteyiz. "Marifet iltifata tabiidir." gerçeğinden hareketle kültürümüzde, ilim ve erbabı her zaman itibar görmüş ve el üstünde tutulmuştur. Umulur ki gittiği her yere adalet, medeniyet ve ilim götüren yüce Türk milletinden insanlık yeniden bir diriliş beklemektedir.

Bunun gerçekleştirilebilmesi için öncelikle sırtımızı bilime dayamamız; gelişmeyi, kalkınmayı, ileri sanayi ülkesi olmayı hedeflerken bilimden güç almamız gerekmektedir. Gelecekle ilgili politikaların merkezine insanın, bilimin ve teknolojinin konması gerekmektedir; bunun da ancak sosyal bilimlerle sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu itibarla başta sosyal bilim insanları olmak üzere ülkemizin bütün bilim insanlarının kendilerini bilime adanmaları, bu bilinçle çalışmalarını ve bilim üretmelerini sağlamalıdır.

Sosyal bilimler, kendine özgü bir kültür muhitinde ortaya çıkmakta ve o muhitin meselelerine çareler bulmaktadır. Yaklaşık 250 yıllık Batılılaşma tecrübemiz özellikle Batılı toplumların kendileri için ortaya koydukları çarelerin Türk milletine model veya çözüm olarak yeterince yarar sağlamadığını göstermektedir. Bu bağlamda özellikle sosyal bilimlerde, kendi meselelerimize çareler bulup özgün eserler ortaya koymanın yanı sıra insanlığın da yararına yeni keşifler gerçekleştirecek sosyal bilimciler yetiştirmeye odaklanılması gerekmektedir.

Bütün eğitim kademelerinde çocuklarımıza bu yüzyıl içinde “Türkiye’nin yeniden büyük devlet olma ülküsü” kazandırılmalıdır. Bu bağlamda Türk eğitim felsefesinin bilimsel ve geleneksel birikimimiz esas alınarak özgün bir şekilde yeniden tasarlanması gerekmektedir. Bunun için bütün eğitim kademelerindeki eğitim programları, çocuklarımızın yeteneklerini ortaya çıkarıp geliştirecek şekilde yeniden gözden geçirilmeli; öğretmen yetiştirme programları bu doğrultuda yeniden yapılandırılmalıdır. Ayrıca çocuklarımızın değişik kademelerdeki sınavlar yolu ile sıralanması ve elenmesi yerine onların yetenekleri doğrultusunda başarılı olmasını sağlayacak bir eğitim anlayışını benimseyen özgün bir sistem geliştirilmelidir.

İletişim becerileri ve derin düşünmenin gelişimi için Türkçenin doğru ve güzel kullanımına imkân verecek çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bunun için bütün öğretim kademelerinde öğrencilerimizin okuma ve yazma becerilerini iyi bir şekilde kazanmasına yönelik etkinlikler ve uygulamalar hayata geçirilmelidir. Ayrıca Türkçenin medya ve teknolojideki yeri de dikkate alınıp ilgili kurumların taşıması gereken sorumlulukları yerine getirmesi sağlanarak toplumun bütün kesimleri için farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.

Sonuç olarak IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi’nde, geleceğin büyük ve güçlü Türkiye’si için sosyal bilimler alanındaki gelişme ve ilerlemelerin hayati derecede önemli olduğu vurgulanmıştır. Bunun için başta kendilerini ilme adanmış sosyal bilimciler yetiştirilmesi gerekmektedir. Yine dil ve düşünme becerileri yüksek, yetenekleri keşfedilip geliştirilmiş yeni nesiller için Türk eğitim sistemi yeniden kurgulanmalıdır. Ayrıca gençlerimizin sorumluluk ve şahsiyet sahibi iyi ödev insanları olup Türk kültürüne büyük eserler kazandıracak, ulusal ve uluslararası meselelere çareler bulacak bir ülkeye sahip olmaları sağlanmalıdır.

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

- Çağatay Benhür
İkinci Dünya Savaşında Türkiye ve CHP Müstakil Grup Raporu (1944)
- Mehmet Kara, Fatmagül Demirel
The Times Gazetesine Göre Türkiye (1950-1960)
- Muhammed Emre Küçükşahin
Birinci Dünya Savaşı Boyunca Osmanlı İmparatorluğu'nda Savaş Aleyhtarlığının Görünümleri
- Pakize Çoban Karabulut
Türk Dil Kurumu ve Günümüze Yansımaları
- Süleyman Yelocağı
Osmanlı Türk Romanında İdeolojiye Entegre Yazın (II. Abdülhamid ve İttihat Terakki Örneği)

Batı Dilleri ve Edebiyatları

- Ezgi Keskin Gaga, Füsün Ataseven
Altyazı Çevirisi, Türkiye'de Yapılan Uygulamalar ve Öğretmenlerin Görüşleri
- Gülsüm Canlı, Ayşe Banu Karadağ
William Faulkner'ın Sanctuary Adlı Romanının Farklı Çeviri Türlerindeki Örnekleri Üzerine
Betimleyici Bir Çalışma
- Merve Özenç Kasımoğlu, Füsün Ataseven
Metinlerarasılığı Çevirisine Bir Bakış: Yüzüklerin Efendisi
- Sevcan Seçkin, Emine Demirel
Çeviribilim Alanında Kurum ve Kurumsallaşma: Çeviri Sosyolojisi Odağında Üretilen
Çözümler
- Sinem Canım Alkan
Çeviride Başvurulan Biçem Kılavuzları

Eğitim Bilimleri

- Adem Yılmaz, Seyit Aydın
Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılanması ve Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Kalite Arayışı
- Aysel Deregözü, Feruzan Gündoğar
Eğitim Tercihi Motivasyon Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması
- Burak Baz, Dünya Baz
Okuduğunu Anlama Üzerine Bir Derleme
- Emine Çetin Teke, Hüseyin Teke
Ortaokul Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutumuna Etki Eden Değişkenlerin Mars Yöntemi
İle İncelenmesi
- Erdinç Aslan
Otomatik Çeviri Araçlarının Yabancı Dil Öğretimindeki Kullanımı: Google Çeviri Örneği
- Gökhan Güler
8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Algısı ve Genel Öz-Yeterlik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

Göre İncelenmesi

İsmail Erol, Yusuf Alpaydın

Yükseköğretim Kurumlarında Bilimsel Araştırma Destekleri

İpek Önal, Azmi Türkan

Nitel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlama Çalışması

Mahmut Boyraz, İbrahim Kocabaş

İlkokullardaki Öğretmenlerin Zaman Yönetimi Becerilerinin Belirlenmesi

Merve Aydın

Lisans Öğrencilerinin Cinsel Sağlık Eğitimi ve Cinsel Sağlık İle İlgili Bilgi ve Görüşleri

Mustafa Durmuş, Suzan Cihangir

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Günlük Dile Göre Sadeleşen Unsurları:
Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretim Seti Örneği

Nurettin Konar

2000-2016 Yılları Arasında Engelliler Sporu Alanında Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde
Yapılan Çalışmaların Engel Grubu, Alan ve Yöntem Olarak İncelenmesi.

Yahya Şahin, Nesrullah Okan, Ahmet Şirin

Yeni Rehberlik Yönetmeliğine Yönelik Alan Çalışanlarının Bakışı

Yalçın Sever, Ramazan Yirci, İbrahim Kocabaş

Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Mesleki Eğitimde Özelleştirmeye İlişkin
Görüşleri

Felsefe

Erkan Deviren, Ali Çaksu

Normatif Mantık ve Mümkün Dünya Üzerine Bir İnceleme

Görem Bora Zencirkıran, Ali Çaksu

Takiyettin Mengüşoğlu'nun Etik Anlayışı

Murat Vural

Heidegger'in Onto-Teoloji Kavramı Bağlamında Din Felsefesi'nin İmkânı

Neşet Toku

Tanrı Kanıtlamalarının Değeri Üzerine

İktisat

Anıl Asak, Zeynep Kaplan

Türkiye'nin İnovasyon Performansının Seçilmiş Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler İle
Karşılaştırmalı Analizi

Gökhan Aktaş

Dış Ticarete Trafik Sapması: Avrupa Birliği'nin Serbest Ticaret Anlaşmalarının Türkiye Dış
Ticaretine Etkisi Örneği

Gülsün G. Yay, Belfin Kara

Takasbank'ın Risk Yönetimindeki Rolü: Karşılaştırmalı Bir Analiz

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

- Kasım Eren, Ceyhun Turan
Yenilenebilir Enerjinin Türkiye'ye Sunduğu Ekonomik Fırsatlar
- Murat Donduran, Semra Şahinbaş
Türk Havayolu Yurtiçi Yolcu Taşımacılığında Rekabet: Türkiye Örneği
- Murat Öztürkmen
Para Yanılgısı, Yeniden: Nöro-İktisadi Yaklaşım
- Sedef Şen, Özdemir Teke
Is Effect of Globalization on Voter Turnout More Pronounced in Small Countries?

İnsan ve Toplum Bilimleri

- Aslı Öztürk Terzi
Chomsky ve Herman'ın Medya ve Propaganda Modeli Çerçevesinde Kitle Medyasının
Ekonomi Politikası ve Tüketim Toplumu
- Atılğan Şahin Ulaşan, Setenay Nil Doğan
Gender, Body And Image Reading Çağan Irmak's "Tamam Mıyız" In an Androcentric System
- Emrah Yağmurlu, Nalan Turna
Günümüz İstanbul'unda İki Yabancı Grup: Pakistanlı ve Suriyeli İlegal Göçmenler
- Erdem Cam
Türk İdari Sisteminde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi ve Yeni Bir Model Gerekliliği
- Fırat Mollaer
Sürgün Kozmopolitanizmi: Edward Said'in Siyasal Teorisini Yeniden Düşünmek
- Gülşah Türk, Kerem Karaosmanoğlu
Language Ideologies of Lazuri Speakers in Turkey
- H. Şule Özpek, Ayşegül Baykan
Pieter Bruegel's Carnavalesque Themed Artworks
- Işıl Dönümcü, Nalan Turna
Türk Kadını Dergisi: Kapak Resimleri ve Kadın İmajı
- İmren Pınar Dülger
Yönetimin Dinsel Kökenine İlişkin Bir Sorgulama: Bürokrasinin Tarihlemesi Öncelenebilir mi?
- İsmail Kaplan, Halûk Yüksel
Üniversite Öğrencisi Sosyal Medya Kullanıcılarının Mahremiyet Algısı
- Metin Eren
Yöntemsel Ortak Alan Bağlamında Halk Bilimi ve Antropoloji
- Niyazi Kahveci
Bilim Yapmada Felsefe
- Osman Kürşat Acar, Fatma Baki
Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Yönetici ve Öğretmenlerin Norm Kadro
Kullanımı Çalışması: Isparta İlinde Nitel Bir Araştırma
- Osman Kürşat Acar, Huzeyfe Efe
Enderundan TODAİE'ye Ülkemizde Üst Düzey Bürokrat Eğitimi; Todaie'nin Türkiye
Enderun Kurumu Olarak Yeniden Yapılandırılma Önerisi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

Reşat Saraoğlu

Türk Emek Tarihi ve Emek Tarihi Çalışmaları Hakkında Temel Tespitler

Safiye Türker, Fatma Tunç Yaşar

Türkçe ve Heterografia

Selin Zeyrek

Walter Benjamin'in Dil Felsefesinde Ad Koyan İnsan Figürü

Türkan Melis Parlak

Silahlı Çatışmalarda Kadınlara Yönelik Soykırım Saikiyle Cinsel Şiddet Kullanımı: Ruanda Örneği

İşletme

Ahmet Gürbüz, Tuğba YeğİN

Marka Sadakati Oluşturmada İlişkisel Pazarlama Uygulamaları: GSM Operatörleri Üzerine Bir Araştırma

Bahman Huseynli

Oyunlaştırmanın Tanımı, Kavramı ve Tasarımı: Pazarlama Açısından Bir Değerlendirme

Bekir Kul

İş Yerinde Olumsuz Davranışlara Maruz Kalmanın (Mobbing) Örgütsel Sinizme Etkisi

Buket Ateş, Arzu Karaman Akgül

Girişimcilik Algısının Farklı Disiplinler Açısından İrdelenmesi Yıldız Teknik Üniversitesi Örneği

Burak TaştEmur, Turhan Erkmen

Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Algılanan İş Performansı Üzerindeki Etkisinde Psikolojik Sermayenin Aracı Rolü: Özel Sektör Çalışanları Üzerine Bir Araştırma

Ceren Erdin, Gökan Özkaya

Analysis of Business Environment of Turkey According to the Comparison Countries and Groups

Dilek Balak, Yasin Şehitoğlu

Örgüt Kültürü, Kişilik Özellikleri ve Örgütsel İletişim İlişkisi: Bir Yazın Taraması ve Araştırma Modeli Tasarımı

Ecem Akbulut, Serdar Bozkurt

İnsan Kaynakları Uygulamalarının İş Tatmini Üzerindeki Etkisinde Psikolojik Sermayenin Aracılık Rolü

Erdal Eke, Betül Ünal

Organizasyon ve Hizmet Sunumu Açısından Yerelleşme ve Özerkleşme: Sağlık Sektörü Örneği

Esra Ovalı, İbrahim Kırçova

Pazarlama ve Müzik İlişkisinin Tarihsel Gelişiminin İncelenmesi

Gözde Bozkurt, Ahmet Mete Çilingirtürk

Astrolojik Kişilikler ile Beş Faktör Modeliyle Belirlenen Kişilik Özelliklerinin İlişkisi Üzerine Bir İnceleme

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

Gülpınar Kelemci, Gözde Gusan

Algılanan Hizmet Kalitesi – Algılanan Değer ve Adil Fiyat Algısının Müşteri Memnuniyeti Üzerindeki Etkileri: GSM Sektöründe Bir Uygulama

Merve Eylül Kavlakoğlu, Emel Esen

Şirketlerin İşveren Markası Uygulamaları: Bankaların Sürdürülebilirlik Raporları Üzerine Bir Araştırma

Merve Karahan, Turhan Erkmen

A Comparative Study of Organizational Culture and the Glass Ceiling Syndrome among Academics in Turkey and Finland

Özer Depren, Mustafa Tevfik Kartal, Serpil Kılıç Depren

Web of Knowledge Veri Tabanında Borsalardaki Oynaklık Üzerine Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Pınar Sarp, Serdar Bozkurt

Kişiyeye Özgü Anlaşmalar ve İşten Ayrılma Niyeti İlişkisinde Prosedürel Adaletin Aracı Rolünün İncelenmesi

Selen Çelenk, Serdar Bozkurt

Duygusal Emegin İşten Ayrılma Niyeti Üzerindeki Etkisinde Motivasyonun Düzenleyici Rolü

Sema Aydın

Yükseköğretim Kurumlarında Gerçekleştirilen Buluşlar ve Hak Sahipliği Sorunları

Seray Subaşı, Nihat Erdoğan

Eğitim Etkinliğinin Örgütsel ve Bireysel Performans Üzerindeki Etkisi

Yücel Erdem, İbrahim Kırcova

Kamu Kurumlarında İtibar Yönetimi ve Sağlık Bakanlığı Çalışanlarının Kurumsal İtibar Algısına Yönelik Bir Araştırma

Zeynep Fakirullahoğlu, Adem Yılmaz

Türkiyede Kamu Maliyesi Alanında Yapılan Çalışmaların Tematik İçerik Analizi ile İncelenmesi

Sanat ve Tasarım

Ahmet Dolunay

Okul Öncesi Çocuklarda Sanat Eğitiminin Önemi

Belgin Baldaş

Nitelikten Estetiğe Ambalaj Tasarımı

Burak Boyraz, Ü. Irmak Şahin

Hırvat Sanatçı Ljubomir Stahov ve Güncel Heykel Formları Üzerine

Burcu Altınok

Tüketim Kültürü Bağlamında Anneler Günü Reklamının Göstergibilimsel İncelemesi: Teknosa “Son Teknoloji Anneler” Reklamı

Büşra Kamacıoğlu

Müzelerde Artırılmış Gerçeklik Kullanımı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

- Celal Eser
Bir Reklam İmgesi Olarak Sanat
- Ceren Bilgici Oğuz, Ayşe Duygu Atasoy Aktaş
Netflix Türkiye Resmi Twitter Hesabının Marka-Kullanıcı Etkileşimi Bağlamında İncelenmesi
- Esra Bostan
Yaratıcı Müze Reklamları
- Ghonche Ghoghghi, Erkan Çiçek
Görsellik Bağlamında Osmanlı Çocuk Dergilerinden Hacıyatmaz Dergisinde Kullanılan Resimlerin Üslup açısından İncelenmesi
- Gülce Özen Gürkan
Dinî Öğretinin Müzik ve Dans Aracılığıyla Yaygınlaştırılmasına Bir 20. ve 21. Yüzyıl Örneği: ISKCON
- İrem Fulya Özkan
İkon, İletişim ve Kültür
- Mehmet Emin Kahraman
Tipografide Modern Yaklaşımlar Işığında Bir Font Tasarımı
- Mehmet Nuhoglu
Yeni Mekânlarının Tasarımında Duvar Seramiklerinde Ele Alınan Tasarımların Dolaylı ve Dolaysız Tarihçilik Etkileri Üzerine Bir Araştırma
- Mustafa Gökhan Taş
21.yy'da Müzik Paylaşım ve Tüketim Pratiklerinde Değişen Dengeler: Youtube Üzerinden Yayın Yapan Yerli Müzik Kanalları Üzerinden Bir İnceleme Denemesi
- Müberra Bülbül
Özel Yetenekli Öğrencilerin Görsel Sanat ve Tasarım Eğitimi
- Neyran Günüçer, Emine Önel Kurt
Müzelerde Çağdaş Sanat Sergilemelerinde "Sahne Yazım"
- Sema Çağlar
Moda ve Tekstil Tasarımı Öğretim Programlarında Proje Dersi ve Dersin Öğretim Yöntemlerine Yönelik Bir Araştırma
- Sonia Lotfi
Piet Mondrian'ın Çalışma Süreçlerinde İslami Motiflerin İkonografisinin İncelenmesi
- Ubeydullah Binol, Ahmet Dolunay
Kullanılabilirlik Açısından Bir Arayüz İncelemesi Eğitim Bilişim Ağı Örneği
- Zeynep Uçma Balcı
19. Yüzyıl İstanbul'unda Hayyatın-İ Hassalardan Paul Parma ve Atölyesi

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

- Aigul Kabirova
Küreselleşme Koşulları Altında Ana Dilin Korunması

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

Betül Akdemir

A Quantitative Analysis of USA's Military Aid to Turkey During The Cold War

Alpaslan Çelikdemir, Bihter Çarhoğlu

Alman Birliği Özelinde Bir Siyasi, Toplumsal Ve İktisadi Örgütlenme Olarak Merkezi Devlet

Büşra Kılıç

Arap Ayaklanmaları Sürecinde Türkiye ve İran Dış Politikalarını Karşılaştırmak: Ortadoğu'da Hegemonik Rejim İhracı Yarışı

Deniz İstikbal

Güney Kore'nin 1.ve 2. Ekonomik Kalkınma Planları İle Türkiye'nin 1.ve 2. Beş Yıllık Ekonomik Kalkınma Planlarının Politik Ekonomi Açısından Karşılaştırılması

Emin Salih, Hatice Sevgi Zengin

DEAŞ'ın Ortaya Çıkışı ve İletişim Araçları: En-Nebe Dergisi Örneği

Emirhan Göral, Emre Erdemir

Avrupa Birliği'nin Enerji Güvenliğinde Doğu Akdeniz: Hidrokarbon Kaynaklarının Kıbrıs Sorunu'nun Çözümüne Etkisi

Furkan Yıldız

Uluslararası Ceza Adaleti Sistemi ve Doha Bildirgesi'nin Tamamlayıcı Özellikleri

Hasan Akay

Türkiyedeki Askeri Darbeleri Mümkün Kılan Sebeplerin İncelenmesi

İskender Karakaya

Küresel Terörizmin Dönüşümü: IŞİD Örneği

Kaan Kılıç

İnsan İstihbaratı ve Göç Hareketleri: Fırsatlar ve Tehditler

Kahraman Süvari

Kuzey Kore'nin Tehdit Algılamaları ve Nükleer Silahlar

Kürşat Güç

Etnik Çatışma Çözüm Yöntemi Olarak "Özel Statü" ve Kerkük

Mehmet Akif Okur

On The Possible Safest Route of the OBOR: The Belt of the Turks and Uighurs

Mehmet Fahri Danış

Lübnan'da Şihibist Dönem ve Ulus İnşası

Murat Jane

4. Ivan Dönemi Rus Çarlığı Dış Politikasının Analizi

Muzaffer Dartan, Emirhan Göral, Fatmanur Kaçar

The Political Perception of Turkish Migrants in Germany Towards the EU and Turkey-EU Relations: A Survey Analysis in Berlin and Bremen

Ömer Baykal

Kemalizm, Kadın ve Devlet Feminizmi Kavramının Gerçekliği

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

Sosyoloji

- Arzu Can
Kırsal Kalkınma ve Kadın
- Batu Gündoğan, Müge Hazal Çakmak
Lise Ders Kitapları Üzerine Eleştirel Pedagojik Bir İnceleme: Makul Portreler
- Celal Altın
Türkiye’de Mevsimlik Tarım İşçiliği: Ankara-Polatlı Örneği
- Ebrar Karaca, Onur Güneş Ayas
Klasik Sosyolojik Kuramda Yalnızlık
- Ebru Yılmaz, Şerif Esendemir
İstanbul’daki Yoksul Gençlerin Tüketim Alışkanlıkları İçin Mekân Kullanımı
- Erkin Esginler, Onur Güneş Ayas
Simmel ve Marx’ın Değer Kuramlarının Karşılaştırmalı İncelemesi
- Fatma Betül Sağlam, Şerif Esendemir
Meslek Lisesi Öğrencilerimin Okul İklimi Algılarını Etkileyen Faktörler
- Gülnur Küçükalaadağlı, Onur Güneş Ayas
Dede Korkut Destanı’nda Armağan Kültürü
- Melek Akgün, Şerif Esedemir
Sekülerleşme Sürecinde Türkiye’deki Seküler İnançlarda Ölümün ve Ölmenin Kutsallığı
- Oğuzhan Ekinci
Bir Hitler Masalı: “Yahudi-Bolşevizmi”
- Selami Mete Akbaba, Bedri Gencer
Sosyal Teorinin Temeli Olarak Doğal Hukuk
- Semih Söğüt
Bir Sivil Toplum Kuruluşu Olarak Cami Yaptırma ve Yaşatma Dernekleri

Temel Eğitim

- Alev Önder, Asude Balaban Dağal, Özlem Dönmez, Seray Aşantoğrul, Meltem Karasulu, Emrah Bal
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejilerin İncelenmesi
- Elif Bahadır
Temel Eğitimde Matematik Eğitimi Daha Etkili Kılabilmek İçin Neden STEM’e İhtiyaç Var?
- Filiz Gülhan, Fatma Şahin
Ortaokul 5. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Mühendisler ve Bilim İnsanlarına Yönelik Algılarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi
- Hicret Çebi, Mustafa Arslan
Okuldışı Öğrenme Ortamlarının Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersine Karşı İlgi ve Tutumları Etkisi
- İrem Çelik, Elif Ay, Mustafa Yeşilyurt, Mehmet Ayhan
İstenmeyen Davranışların Başarıya Etkisi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

Türk Dili ve Edebiyatı

- Abdulahkim Tuğluk
Tahrîb-i Harâbât'ta İstihzâ
- Ali Çelik
Toklumenli Aşık Said ve Şiirlerinde Vatan Konusu
- Ali Eynir
Divan Şiirinde İsfahan
- Aynur Koçak, Merve Günaltay Başak
Tarihimizde Âmin Alayı ve Sibyan Mektepleri Üzerine Bir İnceleme
- Aynur Koçak, Nesibe Yıldızhan
Erenlerin Yolculuğunda Ejderha Sembolü: Hacı Bektaş Örneği
- Aynur Koçak, Sümeyye Kübra Gündoğdu
Karaçay-Malkar Nart Destanlarında Mitolojik Bir Varlık Olarak Emegenler
- Ayşe Turgut
Cengiz Dağcı'nın Onlar da İnsandı ve Badem Dalına Asılı Bebekler Adlı Eserlerinde Yer Alan Kadın Karakterler Üzerine Bir İnceleme
- Bahadır Gülden, Kadir Kaplan
Cihanşaha Söylenmeyen Sır Masalı Üzerine Bir İnceleme
- Bora Yılmaz
Folklorun İşlevleri Bağlamında Bektaşî Fıkraları Üzerine Bir Değerlendirme
- Celâl Görgeç
Manavgat Yöresinde Halk Hekimliği Uygulamaları
- Dilek Çakır
Edebiyat Sosyolojisi Açısından Dönemeçte Romanına Genel Bir Bakış
- Dursun Özyürek, Ali Emre Özyıldırım
XV. Yüzyıl Şairlerinden İsfendiyaroğlu Rüstem Bey (Kâsımî) ve Divânı
- Elmira Adilbekova, Ahmed Yesevi
Ahmet Yesevi ve Türkçe Konusunda Bazı Düşünceler
- Esengül Sağlam Can, Nihayet Arslan
Türk Mizah Basınında Uzun Soluklu Bir Gazete: Papağan
- Evşen Çerkeşli
Fatma Aliye'nin Muhâdarât Romanında Kadın ve Kimlik Meselelerine Bakış
- Handan Belli
Klasik Türk Şairinin Zihin Dünyasında Mazmun Kavramı
- Hanife Özer
Elçin Hüseyinbey'in Öykülerinde Savaş İzleği

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

- Hasan Kaplan
Fuzûlî'nin Gazellerinde Aruz Uygulamaları: Fuzûlî'nin Med Kullanımının Bâkî'yle Mukayesesi
- İhsan Kalenderoğlu
Klasik Türkmen Edebiyatı Şairi Abdisetdar Kazı ve Cengnamesi
- M. Celal Varışoğlu, Hakan Sönmez
Gevherî'nin Aruzla Yazdığı Şiirlerde Mübalağa Sanatı
- M. Celal Varışoğlu, Emine Bülün
Necatî Bey Divanı'nda Acem Kaynaklı Şahsiyetler
- Mahmut Babacan
Mehmet Akif Ersoy'un Şiirlerinin Drama Yöntemiyle Öğretimi
- Mehmet Akif Gözitok
Osmanlı Münevverinin "Abes"le İştigali: XVII. Yüzyılda "Abes" Tartışmaları
- Miyase Güzel
Metinlerde Çok Anlamlılık: "Göstergebilim" ve İhsan Oktay Anar "Kitab-ül Hiyele" Örneği
- Muhammet Can, Nihayet Arslan
Mizah Gazetelerinin Edebiyata Katkıları: Gıdık Örneği
- Murat Aslan, Rumeysa Keskin
Tırsî Dîvânında Çingeneler
- Murat Keklik
Klasik Türk Şiirinde "Zamâne" Kavramı
- Muvaffak Eflatun
Klasik Türk Edebiyatında Mitolojik Mekânlar
- Nükte Sevim Derdiçok, Derya Ersöz
Bir Kent İmgesi Olarak İzmir Tarihî Kemeraltı Çarşısı
- Rana Senanur Doğan
Türkiyede Sosyal Medya ve Edebiyat: İnternet Siteleri Bağlamında Sosyal Medya Edebiyatı
- Sevda Kaman
Edirne'ye Dair Bir Kehanet Risalesi: Takvim-i Beşâret
- Talat Aytan, Özge Özcan
Türk Dili ve Edebiyatı Müfredatlarında Yöntem ve Teknikler Üzerine Bir Değerlendirme
- Yaşar Şimşek
"Hayat Güzeldir" Eseri Bağlamında Mustafa Kutlu Hikâyesinde Kuş ve Çiçek İmgesi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

- Adem İşcan, Enes Çinpolat
Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Ders Kitaplarının Kültür Aktarımı Yönünden İncelenmesi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

- Ali Fuat Arıcı, Melek Gündoğdu
Karakter Eğitimi Bağlamında Nurettin Topçu'nun Roman ve Hikâyelerinin İncelenmesi
- Banu Süer, Hamide Kılıç
Cumhuriyetin İlk Yıllarında Sosyal Bilgiler
- Beytullah Karagöz, Enes Cinpolat
Fusun Çetinel'in Romanlarına Duyarlık Eğitimi Bağlamında Bir Bakış: Bir Çözümleme Çalışması
- Genç Osman İlhan, Merve Aygün
Sosyal Bilgilerin Temelleri Adlı Kitapların İncelenmesi
- Halit Sattar, Muhammet Karakuş, Selim Hilmi Özkan
5.Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Siber Suçlara Karşı Bilinç Oluşturmada Dijital Vatandaşlık
- Hasan Mesut Meral
Dilbilgisi Öğretimine Dilbilimsel bir Yaklaşım Denemesi
- Hatice Fulden Hazır, Mustafa Sağdıç
Sosyal Bilgiler Dersi Öğrencilerinin Kentsel Anlamda Yakın Çevre Algısı: İstanbul Örneği
- Hayrullah Kahya
Aday Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenlerinin "Edebiyat Öğretmeni" Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Yoluyla Analizi
- Hayrullah Kahya
Sait Faik Abasıyanık'ın "Sinağrit Baba" Adlı Hikâyesindeki Devrik Cümlelerin Anlamsal İşlevleri
- Kamil Kanat, Genç Osman İlhan
Sosyal Bilgiler Ders Kitapları "Güncel" mi? 2017 Yeni Sosyal Bilgiler Programı'na Göre Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Konuların Güncellik Analizi
- Kaya Yılmaz
Ortaöğretim Öğrencilerinin Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti Algısı
- Kaya Yılmaz
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin 15 Temmuz Darbe Girişimine Yönelik Bakış Açılırları
- Mert Can Aydos, Mustafa Sağdıç
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Türkiye'deki Enerji Projeleri Hakkındaki Yaklaşımları
- Muhammed Karaköse
Türk Dizi Sektörünün Yabancılara Türk Kültürü Aktarımındaki ve Yabancı Dil Olarak Türkçenin Tanıtımındaki Etkileri
- Muhammed Raşid Çetin
Suriyeli Öğrencisi Olan Ortaokul Türkçe Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Zorluklar
- Muratcan Aksöz, Genç Osman İlhan
Üniversitede Görme Engelli Olmak
- Musa Tarık Tekin, Yavuz Bolat
Türkiye'de Yazma Eğitimi Üzerine Yapılan Ölçek Geliştirme Çalışmalarının Analizi: Bir Meta-Sentez Çalışması

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

Bildiriler

- Mustafa Tekeli
Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kullanılan Görsellerin Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi
- Neslihan Karakuş, Kerem Özen
Kemal Özer'in "Trenler Ne Güzeldir" Adlı Eserinin Estetik Değerler Yönünden İncelenmesi
- Refik Turan
Tarih Öğretmenlerinin Öğretim Programlarında Yer Alan Ermeni, Yunan-Pontus ve Süryaniler ile İlgili Konuların Öğretileme Düzeyine İlişkin Görüşleri: Aksaray İli Örneği
- Sami Baskın, Muhsin Mumcu
Türkçenin Yabancılara Öğretimi İçin Bir Sözlük Önerisi
Türkçenin İki Dillileştirilmiş Sözlüğü
- Sevdanur Çelen, Sinem Fidan, Meryem Hayır Kanat
Yeni Programa Göre Hazırlanan Sosyal Bilgiler 4. Sınıf Ders Kitabının Coğrafya Konuları Kapsamında İncelenmesi ve Değerlendirilmesi
- Şahin Oruç, Sibel Çağır
Akademik Alanda Yazılmış Olan Sosyal Bilgiler Öğretimi Kitaplarının İncelenmesi
- Şahin Oruç, Sibel Çağır, Merve Aygün
Kıbrıs Meselesi Hakkında Yazılmış Olan Akademik Çalışmaların İncelenmesi
- Şengül Kılıç Avan, İhsan Kalenderoğlu
Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kelime İlişkilendirme Testi ile Türk Kültürü Konusundaki Bilişsel Yapılarının İncelenmesi
- Şevki Babacan
Coğrafya Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitime Bakış ve Beklentileri: Nitel Bir Çalışma
- Talat Aytan, Ayşe Başkapan, Güllü Uysal
Avrupalı Türkler Ana Dili Eğitim Çalıştayları Üzerine Bir Değerlendirme
- Talat Aytan, Gökhan Güneş
"Maarif Vekili Tefrik İleri"nin Türkçe Hassasiyeti
- Taşkın Soysal, Mehmet Kurudayıoğlu
Milli Eğitim Bakanlığı 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabının 2017 Programındaki Yeterlilikler ve Beceriler Açısından İncelenmesi
- Uğur Akar, Meryem Hayır Kanat
İlköğretim Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Ders Kitabındaki Coğrafya Konularının Müfredat Açısından Değerlendirilmesi
- Yavuz Cin, Mustafa Sağdıç
İstanbul, Tarihi Yarımada'daki Ortaokulların Lokasyon Problemleri
- Yusuf Günaydın, Ali Fuat Arıcı
KPSS'ye Hazırlanan Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Durumları

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA TÜRKİYE VE CHP MÜSTAKİL GRUP RAPORU (1944)

Çağatay Benhür

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde birçok badire atlatan Türkiye, İkinci Dünya Savaşının ayak sesleri duyulmaya başladığında kendini toparlama ve gelişim sürecindedir. Dünyanın o güne kadar gördüğü en büyük çatışma olan İkinci Dünya Savaşında aktif tarafsızlık politikasını benimseyen Türkiye, savaşın çıktığı ilk günden sonuçlanıncaya kadar yaklaşımından taviz vermeme gayreti içerisinde olmuştur. Savaşın başlarında hızla gelişen mihver devletlerin orduları Türk sınırına dayanmış, bir yandan mihver devletler, öte taraftan da müttefikler Türkiye'yi çeşitli sebepler yüzünden, türlü yollarla yanlarına çekmeye çalışmışlardır. Savaşın gelişim evrelerine göre bu yaklaşımlara karşılık veren Türkiye'nin temel politikası aktif tarafsızlık ve tüm ülkeler ile ilişkiyi devam ettirmek şeklinde olmuştur. Zamanla mihver devletlerinin hoş gitmeyen politikaları ve müttefiklerin yaklaşımları, Türk Dış Politikasının batı bloğuna kaymasına sebep olmuştur. Komşusu Sovyetler Birliğinin de savaşın aktif katılımcılarından biri haline gelmesinden sonra gün geçtikçe müttefiklere yaklaşan Türkiye, her durumda çatışmaya girişini olabildiğince ertelemeye gayret etmiştir. Devrin şartlarında denge politikasını oldukça başarılı uygulayan Türkiye, savaş sonrası oluşacak dünya dizaynında yer alabilmek amacıyla çatışmaya girdiğinde, büyük savaş artık sonuna gelmiştir ve Türkiye, savaşın cep-he yıkıcılığından uzak kalmıştır. Her ne kadar uyguladığı aktif tarafsızlık ve denge politikası ile savaşın cephesel yıkıcılığından uzak kalsa da Türkiye, İkinci Dünya Savaşından oldukça fazla etkilenmiştir. Devrin şartlarında zaten kısıtlı bir üretim hacmi ve ticari hayata sahip olan Türkiye, savaşın ilerlemesi ile bu alanlarda oldukça zorlanmıştır. Her an sıcak savaşa girme endişesi ile gerçekleştirilen askeri tedbir ve savunma uygulamaları ile ekonomisi iyice bozulan Türkiye, durumu kontrol altına almak amacıyla Savaş Ekonomisine geçmiştir. Türkiye, savaş ekonomisine geçtikten sonra, hükümet pek çok kurumda yürürlüğe koyduğu uygulamalar ile çatışmaya her an hazır olmaya çalışmıştır. Dönemin tek partisi olarak iktidarda bulunan Cumhuriyet Halk Partisi'nin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan Müstakil Grubu, alınan ekonomik tedbirlerin nasıl uygulandığı ve sonuçları hakkında 1944 yılında bir rapor hazırlamış ve bunu Başbakanlığa sunmuştur. Bu çalışmada, bahsi geçen rapor ekseninde, Türkiye'nin savaş ekonomisine geçişinin sonuçları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Müstakil Grup, CHP, İkinci Dünya Savaşı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

THE TIMES GAZETESİNE GÖRE TÜRKİYE (1950-1960)

Mehmet Kara, Fatmagül Demirel

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

“Demokrat Parti Dönemi” olarak adlandırılan 1950-60 dönemi hem ulusal hem de küresel ölçekte birçok önemli gelişmeye sahne olmuştur. Türkiye’de tek partili dönem son bularak çok partili seçim sistemine geçilmiş, dünya Amerika Birleşik Devletleri ve SSCB önderliğinde çift kutuplu bir yapıya doğru evrilmeye başlamıştır. Cumhuriyet tarihinin en önemli dönemlerinden biri olan bu süreçte Türk siyasal hayatında kendisini hızlı bir şekilde var eden ve zamanla sosyo-politik bir gerçekliğe dönüşen Demokrat Parti, 1946 seçimlerinde önemli bir atılım gerçekleştirmiş, 1950, 1954 ve 1957 seçimlerini kazanarak on yıl boyunca iktidar partisi olmayı başarmıştır. İkinci Dünya Savaşı’nın fiili olarak sona erdiği, dün-yada çift kutupluluk politikalarının uygulanmaya başladığı bu zaman diliminde bölgesel ve küresel ölçekte kendisine alan açmak isteyen Türkiye, uzun yıllar iktidar partisi olarak ülkeyi yöneten Demokrat Parti’nin ulusal ve uluslararası vizyonu ile hareket etmiştir. Bu bağlamda Truman Doktrini, Marshall Planı, Kıbrıs Sorunu, Kore’ye asker gönderilmesi, Türkiye’nin Nato girişi, Bağdat ve Balkan Paktı, 6-7 Eylül gelişmelerinin, sayısız iç poli-tika değişikliğinin farklı ve dışsal bir özne tarafından nasıl ele alındığı önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Bu perspektifle taranan ve incelenen İngiliz The Times gazetesinin Türkiye’nin müdahil olduğu uluslararası gelişmelerde ve Türk iç politikasını ilgilendiren seçimler, kültürel gelişmeler, ekonomik politikalar gibi birçok alanda çok sayıda haber, makale ve analiz haber kaleme aldığı tespit edilmiştir. İncelenen metinlerde gazetenin, Türkiye ve İngiltere’nin tarafı olduğu Kıbrıs Sorunu ve Bağdat Paktı süreçlerinde Demokrat Parti dönemini zamana ve olaylara göre farklı açılardan değerlendirdiği, tek bir yönden incelemediği, zaman zaman ciddi düzeyde negatif sayılabilecek metinlere yer verdiği görülmüştür. Dönem itibarıyla NATO bünyesinde müttefik, Kıbrıs Sorunu’nda siyasal rakip olan iki ülkenin Ortadoğu’daki politikaları da The Times üzerinden ele alınmış ve bölge siyasetine ilişkin birçok önemli veriyle karşılaşılmıştır. Bu tebliğde on yıllık süreçte Türk siyasi hayatına damgasını vurmuş önemli olaylardan kısaca bahsedildikten sonra özelde Marshall yardımları, Kıbrıs Sorunu ve 6-7 Eylül olayları, iktidar-muhalefet ilişkisi, Türki-ye’de basın konuları dünya siyasetine yön veren İngiliz The Times gazetesi üzerinden ana-liz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Demokrat Parti, The Times, Dış Politika

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI BOYUNCA OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA SAVAŞ ALEYHTARLIĞININ GÖRÜNÜMLERİ

Muhammed Emre Küçükşahin

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

Birinci Dünya Savaşı, devletlerin savaşı kazanmak için ordularıyla beraber toplumun tüm kaynaklarını kullandıkları ve buna uygun bir organizasyon geliştirdikleri ilk savaş olarak kendisinden önceki savaşlardan ayrılmış, kendisinden sonraki savaşlara da “ilham kayna-ğı” olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu da Avrupalı devletler kadar başarılı olmasa da bu yeniliğin gerisinde kalmamış, Balkan Savaşları boyunca kazandığı tecrübenin de üzerine çıkarak savaşın hazırlık aşamasında ve sıcak çatışma boyunca, savaşa ve savaşın ekonomi-sine rıza yaratmak ve orduya katılımı teşvik etmek adına genel seferberliği kullanmış, bu-na yönelik propaganda faaliyetlerinde bulunmuştur. İmparatorluk tarihinde ilk kez kamu-yuna yönelik savaş propagandası yapılmış, yarı bağımsız sivil toplum kuruluşları, yazılı ve sözlü iletişim araçları savaşa girmenin gerekliliğine dair propaganda için yoğun olarak çalışmıştır.

Bununla beraber savaşın öncesinde ve savaş boyunca propaganda, sol düşünce ve dini pasifistlerin önderliğinde savaş aleyhinde de yapılmış, anti militarizm fikri Avrupa’da kendine taraftar bulabilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu’nda ise modern anlamda savaş karşıtı fikir-ler oluşmamış olsa da uzun yıllar süren savaşların getirdiği yorgunluk ve bıkkınlık, kamu-sal hayatta ve cephelerdeki dayanılması güç koşullar ve salgın hastalıklardan kaynaklanan savaş aleyhtarlığı entelektüel alanda, halkta ve askerler içerisinde görülmüştür. Ancak bu-nun kamuoyuna açıkça yansıtılması İttihat ve Terakki’nin baskıcı tek parti yönetimi altın-da çok kolay olmamış; genelde askerden kaçmak, işgal güçlerine zorluk çıkarmamak gibi bazı örtük davranışlarla ve zaman zaman açıkça yapılan gösteriler ve protestolarla ortaya çıkmıştır. Entelektüeller arasında ise Abdullah Cevdet ve Tevfik Fikret gibi isimler bu dö-nemde yazdıkları günlük yazılarıyla ve eserleriyle savaşın karşısında olmuşlardır. Bu ça-lışmada öncelikle İttihat ve Terakki yönetiminin önderliğinde yapılan savaşa girmenin ge-rekliliğine dair yapılan propagandaya değinilecek, savaş boyunca toplumun ve cephelerde-ki Osmanlı askerlerinin içinde buldukları güç koşullar ele alınacak ve buna bağlı olarak ortaya çıkan savaş aleyhtarlığının halkta, entelektüeller arasında ve ordudaki görünümüleri üzerinde durulacaktır. Bu amaçla çalışma boyunca askerlerin ve komutanların günlükleri veya hatıratları, Abdullah Cevdet ve Tevfik Fikret gibi isimlerin eserleri ve günlük yazıla-rı, dönem romanları ve çeşitli ikincil kaynaklar kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı İmparatorluğu, Savaş Aleyhtarlığı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

TÜRK DİL KURUMU VE GÜNÜMÜZE YANSIMALARI

Pakize Çoban Karabulut

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

Bir toplumun en önemli varlıklarından birisi dildir. Dil bir ulusun geçmişten geleceğe, kuşaklar arasındaki iletişimi ve devamlılığı sağlayan en önemli etkidir. Düşünce, dil ile mümkün olan zihinsel etkinliktir. Bu da tüm dalları ile kültürü oluşturması açısından önemlidir. Dil konusunun, bir ulus olarak devamlılığının sağlanmasında, modernleşmenin gerçekleştirilmesinde ve kültür birliğinin oluşturulmasındaki önemi dolayısıyla Cumhuriyet döneminde konu üzerinde ciddiyetle durulmuştur. Bu amaçla önce M. Kemal Atatürk tarafından alfabe değişikliğine gidilerek, 1 Ocak 1929 tarihinden itibaren Latin Alfabe-si'nin kullanımına geçilmiş, dil devriminin tamamlanması amacıyla 12 Temmuz 1932 tarihinde Türk Dil Kurumu'nun kuruluşu gerçekleştirilmiştir. Bu kurumun kurulmasıyla halk ve aydınlar arasında konuşulan farklı dillerin yerine ulus devletin içeriğine uygun Türk Dili'nin konuşulması ve bu dille edebî-bilimsel eserler verilmesi amaçlanmıştır.

Bir toplumda bireylerin anlaşmaları ortak bir dil kullanımı ile gerçekleşir. Aynı dili konuşmayan insanların anlaşmaları, iletişim kurmaları ve ortak değerlere sahip olmaları mümkün değildir. Bu durumun farkında olan M. Kemal Atatürk tarafından başlatılan dil devrimi ve ortak bir dil paydasında buluşulması için yapılan çalışmalarla Türk dilinin yabancı dillerin etkisinden arındırılarak, halkın kullandığı kelimelerin ortak bir dil bilgisi ve Türkçe Sözlüğü'nün hazırlanması hedeflenmiştir. Halkın yıllardır kullandığı, dilde yerleşmiş olan kelimeler Türkçe olarak kabul edilmiş ve yeni kelimelerin de binlerce yıllık Türk tarihinden yararlanmak suretiyle tespit edilerek belirlenmesi kabul edilmiştir.

Türk Dil Kurumu'nun kurulması ile amaçlanan, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde ortak bir ulus ve ortak bir dil oluşturulmasının sağlanmasıdır. Günümüzde Türk Dil Kurumu çalışmalarına devam etmektedir. Ancak kurum, yabancı kelimelerin yerine uygun Türkçe sözcüklerinin bulunması konusunda çeşitli eleştiriler ile karşı karşıya kalmaktadır. Yapılan eleştirilerdeki en önemli konu ise hem halkın benimsediği ve yaygın olarak kullandığı kelimelerin ısrarla değiştirilmek istenmesi hem de bulunan yeni kelimelerin anlam olarak halk tarafından benimsenerek kullanılmamasıdır. Bu bildiride Türk Dil Kurumu'nun kurulma amacıyla günümüzdeki çalışmaları arasındaki ilişki incelenecek olup, kurumun çalışmaları, ilgili güncel tartışmalara ve konuyla ilgili bilgilere yer verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Demokrat Parti, The Times, Dış Politika

OSMANLI TÜRK ROMANINDA İDEOLOJİYE ENTEGRE YAZIN (II. ABDÜLHAMİD VE İTTİHAT TERAKKİ ÖRNEĞİ)

Süleyman Yelocağı

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

Tarih ilmi, her ne kadar geçmişi anlamaya dair bir çalışma alanı olarak tanımlansa da, çoğu zaman günün iktidar koşullanmalarına entegre ve isteklerini merkeze alarak bir yazın üretir. Bu durum modern tarihin hem doğuşu hem de doğasıyla ilişkilidir. Doğuşundan kasıt, Alman tarihçiliğinin geç kalmış Alman milliyetçiliğini üretmeyi öncelemesi ve bu durumun modern tarihin doğuşuna öncülük etmesidir. Doğasından kasıt ise, ilgili alışkanlığın iktidar tarafından sürekli olarak kullanılması ile ortaya çıkar. Tarih çalışmaları, geçmiş yaşanmışlıkları ve bu manada yaşanmışlıkların geride bıraktığı materyaller üzerine odaklanarak bilgi üretimi yapar. Ana akım tarihçilikte ilgili materyal konusunda çoğu za-man atıf, devletlerin geride bıraktığı materyallerin toplandığı arşivlerdir. Annales ve Marksist okulun öncülük ettiği, 1945 sonrası yaygınlaşan disiplinler arası çalışmalarla bahsi geçen modern tarihçiliğin arşivlerinin dışında da, tarih yazımının başvurabileceği materyallerin olduğu mental olarak artık tarihçiler arasında oturmuştur. Bu çalışma, yukarıdaki teorik çerçeve içerisinde değerlendirilebilecek sorunsal içerisinde barındırmaktadır. Şöyle ki, araştırma bağlamında hem iktidar-bilgi pratiği örneklendirilmeye çalışılacak hem de disiplinler arası olması yönüyle, tarihin arşivler dışındaki kaynakları hususuna da örnek teşkil edecektir. İktidar-bilgi teorik çerçevesi içerisinde bakılacak husus, II. Abdülhamid ve İttihat Terakkicilerin dönemler arasında farklı olan değerlendirilmeleridir. Örnekler isek, İttihatçılar, 1908 sonrası II. Abdülhamid'e yönelik negatif bir yazın üretmişlerdir. Kema-lizm ise, hem II. Abdülhamid hem de İttihatçılara mesafe koymuş ve her ikisi ne karşı ne-gatif bir yazın üretmiştir. Çalışmayı asıl önemli kılan husus ise, yukarıdaki tarihsel gön-dermelerin ve koşullanmaların , roman yazımı bağlamında da gerçekleşmiş olmasıdır. Araştırmanın odak noktasıda hali hazırda bu durumdur. İttihatçı dönemde iktidara entegre roman yazımı II. Abdülhamid'i ötekileştirirken ve İttihatçı değerleri yükseltirken, Kemalist yazın hem II. Abdülhamid'i hem de İttihatçıları ötekileştirmiş ve Kemalist değerlerin yük-seltilmesini merkeze almıştır. Daha anlaşılır kılmaya çalışır isek, Osmanlı-Türk romanın-da, 1908-1927 aralığında iktidara entegre roman yazımına bakıldığında, merkezi iktidarın ideolojik koşullanmalarına uygun olarak roman yazımında ilgili iktidarın önceliklerini mer-keze alarak bilgi üretimi yapmıştır. Roman yazımında bahsi geçen durum, seçilen konular, kişilerin var edilişi, zaman-mekan kullanımı gibi hususlar ile içeriklenir.

Anahtar Kelimeler: Roman, İdeoloji, Tarih

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**ALTYAZI ÇEVİRİSİ, TÜRKİYE’DE YAPILAN
UYGULAMALAR VE EĞİTMENLERİN GÖRÜŞLERİ**

Ezgi Keskin Gaga, Füsun Ataseven

Batı Dilleri ve Edebiyatları

Görsel-ışitsel çeviri (audiovisual translation-AVT), çoklu ortam (multimedia) araçlarının hızla artmasıyla çeviribilimde artık sıra dışı bir alan olmaktan çıktığı, çeviribilimin bir alt dalı haline geldiği görülmektedir. Yaklaşık 20 yıldan beri bu alanda birçok konferans, araştırma yapılmakta, yayımlanan yayın, yüksek lisans ve doktora tezlerinin sayısı da günden güne artmaktadır. Küresel bağlamda da kârlı olarak nitelendirilen “görsel-ışitsel çeviri” yalnızca dil uzmanlarının ve akademisyenlerin ilgisini çekmekle kalmayıp çeviri piyasasını yönlendiren eyleyenlerin de dikkatini yoğunlaştırdığı bir alan olmaya başlamış-tır (bkz. Diaz-Cintas, 2008). Piyasada çeviri hizmeti veren birçok kurum ve kuruluş gör-sel-ışitsel çeviriyi hizmetleri arasına dâhil etmekte, hatta bünyelerinde bu çeviri türüne yönelik eğitimler vermektedir. Görsel-ışitsel çeviri türleri arasında “altyazı çevirisi”nin, görsel-ışitsel materyalleri küresel boyuta en hızlı taşıyabilen görsel ışıtsel çeviri türü ol-duğu söylenebilir. İnternet kullanımının artmasıyla kitleler arası iletişim artmış berabe-rinde bazı radikal değişiklikleri getirmiştir. Televizyon ve sinema izleyicileri olarak ek-ran karşısında pasif olan kitleler internet sayesinde artık aktif birer kullanıcıya dönüşmüş-lerdir. İletişim ihtiyacına cevap veren internet aynı zamanda kullanıcılarına içerik oluş-turma ve kendilerini ifade etme olanağı da sunmaktadır. Bu bağlamda altyazı çevirisi kul-lanıcıları en kısa sürede en etkili iletişimin yolunu açmaktadır. Çevirmen yetiştiren çevi-ribilim bölümlerinin yaşanan gelişmeler paralelinde hızla bu alanda öğrenci yetiştirme ihtiyacı içine girdiği söylenebilir. Nitekim AVT dersleri seçmeli veya zorunlu ders olarak ön lisans, lisans, yüksek lisans ders müfredatlarında yerini almış durumdadır. Ancak diğer çeviri türlerine göre nispeten yeni olan AVT eğitimiyle ilgili Türkiye’de ve dünyada yapı-lan çalışmalar oldukça sınırlıdır (bkz. Diaz-Cintas, 2008). AVT derslerinde uygulanacak yöntem ve metodolojiler henüz gelişim aşamasındadır. Bu araştırmada “Görsel-ışitsel çe-viri” kapsamında “altyazı çevirisi” derslerinin uygulanışlarına dair güncel bir bütüncü oluşturulması hedeflenmiştir. Bu bağlamda Türkiye’de, lisans seviyesinde ders veren çevi-ribilim bölümlerindeki “altyazı” dersinin müfredat içindeki konumu, içeriği ve uygulanış-ları tespit edilmekte ve altyazı dersini veren öğretim elemanlarının altyazı eğitimi hakkın-daki görüşleri incelenmektedir. Çalışma kapsamında, Türkiye’de altyazı çevirisi dersi bu-lunan çeviribilim bölümleri tespit edilmekte ve dersi veren öğretim elemanlarına 11 soru-luk sormaca yöneltilerek, yanıtlar doğrultusunda bir durum değerlendirmesi yapılmakta-dır. Araştırmada bilimsel yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Görsel-İşitsel Çeviri, Altyazı Çevirisi, Türkiye’de Altyazı Çevirisi Eğitimi

**WILLIAM FAULKNER'IN SANCTUARY ADLI ROMANININ
FARKLI ÇEVİRİ TÜRLERİNDEKİ ÖRNEKLERİ ÜZERİNE
BETİMLEYİCİ BİR ÇALIŞMA**

Gülsüm Canlı, Ayşe Banu Karadağ

Batı Dilleri ve Edebiyatları

Bu çalışma kapsamında Nobel ödüllü, çağdaş Amerikan edebiyatı yazarlarından William Faulkner'ın (1897-1962) Sanctuary (1931) adlı eseri çeviribilim çalışmaları bağlamında Roman Jakobson'un çeviri türleri üçlemesi göz önünde bulundurulurken incelenecektir. Eser, dillerarası çeviri, diliçi çeviri ve göstergelerarası çeviri şeklinde alt başlıklara ayrılan bu üçlünün her biri için birer örnek sunmaktadır. Çalışmanın inceleme nesnesi olan Sanctuary adlı roman, editörün yazarı metnin ilk halinin yayımlanması durumunda her ikisinin de hapse atılması ihtimaline karşı uyarması üzerine kaynak kültürde yeniden kaleme alınmıştır. Editörle anlaşmaya varılan metin Sanctuary adıyla 1931 senesinde yayımlanmıştır. İlk metinse arşivlerden çıkarılıp Sanctuary: The Original Text adıyla 1981 yılında satışa sunulmuştur. İlk metnin yayımlanması kaynak kültürdeki yeniden yazım sürecine dair çeşitli tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bir grup, metnin ahlaki sebeplerle yeniden yazıldığını söylerken bir başka grup da metnin sanatsal yetersizlikleri dolayısıyla yeniden yazıldığını iddia etmektedir. Bu çalışma bahsi geçen yeniden yazım sürecine çeviribilim bağlamında bakmayı amaçlamakta ve bunun bir diliçi çeviri örneği olarak değerlendirilebileceğini tartışmaya açmayı planlamaktadır. Dillerarası çeviri boyutunda ise eser ilk olarak 1961 yılında Ender Gürol tarafından Kutsal Sığınak adıyla Türkçeye kazandırılmıştır. Sonrasında 1967 yılında Özyayın tarafından Lekeli Günler adıyla yeniden çevrilmiştir. Üçüncü çeviri ise 2007 yılında Necla Aytür tarafından Tapınak adıyla yapılmıştır. Eser, göstergelerarası çeviri boyutunda film olarak izleyiciyle ilk defa 1933 yılında The Story of Temple Drake adlı yapımla buluşmuştur. Daha sonra 1961 yılında Sanctuary adıyla yeni bir filmin yapımı söz konusu olur. Bu çalışma, eserin yukarıda bahsi geçen üçlü çeviri serüvenini betimlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen veriler çeşitli çeviri kavramlarına ilişkin kuramsal bir tartışmayı da beraberinde getirmiş, özellikle öz-çeviri ve diliçi çeviri kavramlarının içeriğini ve kapsamını yeniden gözden geçirmeyi gerektirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çeviri Türleri, Öz-çeviri, Sanctuary

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**METİNLERARASILIĞIN ÇEVİRİSİNE BİR BAKIŞ:
YÜZÜKLERİN EFENDİSİ**

Merve Özenç Kasımoğlu, Füsun Ataseven

Batı Dilleri ve Edebiyatları

Hiçbir metnin, kendinden önce ortaya çıkmış metinlerden bağımsız tutulamayacağı göz önüne alındığında, metinlerarasılık kavramı ön plana çıkar. Yazar ve yarattığı metin ara-sındaki ilişkiye çevirmenin de dahil olmasıyla birlikte, çevirmenin metinle, metnin diğer metinlerle ve metin-dışı bağlarla olan ilişkileri de önem kazanır. Metinlerarası ilişki-lerden oluşan metinlerin çevirisi hem kaynak hem de erek dil ve kültür birikimine sahip çevirmenin bir okur olarak yeniden yaratmasını gerektirir. Çeviri süresince çevirmen, kaynak metnin kaynak kültürde yarattığı etkiyi erek kültürde de sağlamaya çalışır. Bu nok-tada çevirmenin görevi, kaynak metnin, farklı bir dil ve kültüre aktarımını gerçekleştirerek erek okuyucu tarafından tanınmasını sağlamaktır. Metinlerarası ilişkilere en fazla tabi olan yazın türlerinden biri de fantastik edebiyattır. Her metnin bir 'alıntılar mozaığı' ol-duğu göz önünde bulundurulduğunda, fantastik edebiyat alanında 20. yüzyılın en çok ses getirmiş eserlerinden biri olan Yüzüklerin Efendisi'ni, metinlerarası odaklı çevirisi bağ-lamında incelemek yerinde olacaktır. Dolayısıyla bu metinlerarası ilişkiler bağlamında çeviri metinde 'yabancılaştırma' ya da 'yerlileştirme' gibi unsurlar ön plana çıkar. Çeviri-deki 'yabancılaştırma' ve 'yerlileştirme' kavramlarıyla ilgili olarak başvuru en önemli kaynak, J.R.R. Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi'ne yönelik olarak çevirmenlere verdiği tav-siyelerdir. Dolayısıyla 'yabancılaştırma' ve 'yerlileştirme' bağlamında bakıldığında Yü-züklerin Efendisi, çevirmenin, yazarın önerileri doğrultusunda kimi zaman yabancılıkları ortaya çıkarması kimi zaman da yazarın çevrilmesini istediği unsurları, dilin ve kendi ya-ratıcılığının sınırlarını zorlayarak erek kültüre uygun bir şekilde yerlileştirmesi açısından zengin veriler ortaya koyan bir eserdir. Buradan hareketle, Tolkien'in eserleri çerçevesin-de, çevirmenin Umberto Eco'nun deyimiyle bir örnek okur olarak metinlerarasılığı çevi-rirken ortaya koyduğu yaratıcılığın, yabancılaştırma ve yerlileştirme kavramlarıyla birlik-te incelenmesi yerinde olacaktır. Sonuç olarak, Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi adlı eserinin, çevirmenin, okuru kaynak dil ve kültür üzerinde düşünmeye davet etmesi, yabancılık-ları ve kültürel farklılıkları ortaya çıkarması ve birtakım noktalarda kendi yaratıcılığını ön plana çıkararak erek kültüre özgü öğeler kullanması açısından Venuti'nin 'yabancılaştır-ma' ve 'yerlileştirme' kavramlarının yanı sıra, 'yabancı' ve 'öteki' unsuru açısından da Antoine Berman'ın 'L'Épreuve de l'Étranger' ('Yabancı'nın Sınanması') adlı çalışmasıyla ilişkilendirerek incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Metinlerarasılık, Yabancılaştırma, Yerlileştirme

ÇEVİRİBİLİM ALANINDA KURUM VE KURUMSALLAŞMA: ÇEVİRİ SOSYOLOJİSİ ODAĞINDA ÜRETİLEN ÇÖZÜMLER

Sevcan Seçkin, Emine Demirel

Batı Dilleri ve Edebiyatları

Son yıllarda kullanımı hız kazanan kurum kavramıyla ilgili yapılan yazın taraması sonucunda, dünyada giderek yaygınlaşan bu kavramın, ülkemizde yeterince ilgi görmediği, kurumsallaşma üzerine yapılan çalışmaların henüz çok yeni olduğu ve özellikle çeviribilim alanında çok az araştırmacının konuyla ilgilendiği görülmüştür. Dolayısıyla bu çalışmada öncelikle farklı disiplinlerde değişik kullanımları bulunan kurum ve kurumsallaşma kavramları açıklanmış ve karmaşa giderilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda kurum ve kuruluşların içinde bulunduğumuz teknoloji çağıyla ve buna paralel olarak değişen toplum yapısıyla ilişkisi irdelenmiş ve çevirmenin kurum içerisindeki konumu tartışılmıştır. Kurum ve kurumsallaşma kavramlarını irdelediğimizde, aslında içerisinde pek çok farklı dinamiğin olduğu bir toplumsal ilişkiler ağını incelemekteyiz. Bu nedenle bu çalışma Pierre Bourdieu'nün alan, sermaye ve habitus gibi kavramlarından faydalanılarak çeviri sosyolojisi bağlamında ele alınmış ve nitel araştırma tekniklerinden kaynak taraması yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma sonucu elde edilen bilgilere göre kavram diğer disiplinlerde uzun süredir kullanımda olsa da çeviribilim alanında yalnızca ülkemizde değil dünyada da oldukça yenidir. Brian Mossop'un (1988) yılında kaleme aldığı "Translating institutions: a missing factor in translation theory" makalesiyle çeviribilim alanında kayıp bir unsur olarak tanımlanan kurumlar ardından Koskinen'in yaptığı AB çevirileriyle ilgili çalışmalarla dikkat çekmeyi başarmıştır (2008). Kurum kavramı tek bir alana özgü değil, farklı alanlarda önem arz eden, dinamik ve incelenebilir bir kavramdır. Dinamik olması sabit olmayışından ve değişimlere açık olmasından kaynaklıdır. Bu özelliği de onu tarihin farklı dönemlerinde farklı amaç ve hizmetler için kullanılabilir hale getirmiştir. Kurumların işlevleri ve aldıkları isimler değişse de genel kuralları ve beklentileriyle aslında tek bir formdadır. Hepsinin özünde belli bir şeyi kontrol etme çabası vardır. Düzenli ve planlı hale getirmek, kurumsallaşmanın en temel hedeflerindedir. Çeviri alanında da bu durum farklılık göstermez. Kurumsal idare altında gerçekleştirilen çeviriler muhakkak belli normlarla şekillendirilir ve aslında ondan beklenen de tam olarak budur. Aynı şekilde kurum içerisinde yer alan çevirmen de kendi sesinden ziyade kurumun sesiyle konuşmalıdır. Bu bağlamda çevirmenin rolü de değişmiştir. Kurumsal çeviride standart bir yazı tarzının sağlanması için çevirmenlerin tektipleştirilmesinin dışında her türlü teknolojik önlem alınmaktadır. Bu durumda kurumların söylem tutarlılıklarının devamı için teknoloji vazgeçilmez bir araçtır. Çünkü kurum çok dilde ama tek ses olarak konuşma amacındadır. Dolayısıyla böyle önlemlerin alınması özellikle teknolojinin de yardımıyla geçmişe kıyasla daha ulaşılabilir olmuştur. Diğer taraftan içinde bulunduğumuz teknoloji çağıyla ve soyut toplumun da etkisiyle kurumlar bilindik anlamdaki kontrol güçlerini yitirmişlerdir. Özetle bilgiye ulaşmak öylesine kolaylaşmıştır ki Michael Cronin'in de dediği gibi çoğunlukla "bilgi çağı" diye adlandırılan bu dönemi "çeviri çağı" olarak adlandırmak çok daha uygundur (2013, 12).

Anahtar Kelimeler: Kurum, Kurumsallaşma, Bilgi Toplumu, Çeviri Sosyolojisi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

ÇEVİRİDE BAŞVURULAN BİÇEM KILAVUZLARI

Sinem Canım Alkan

Batı Dilleri ve Edebiyatları

Günümüzün dijitalleşen dünyasında çevirmenlik mekândan ve zamandan bağımsız yapılabilen bir meslek haline gelmiştir. Çeviri işletmeleri, az sayıdaki kadrolu çevirmenlerinin yanı sıra çok sayıda serbest çevirmenle uzaktan çalışmaktadır. Böylelikle bir çeviri proje-sinde görev alan çevirmenlerin çoğu zaman farklı fiziksel ortamlarda ve birbirleriyle her-hangi bir biçimde iletişim kurmadan çalıştıkları görülmektedir. Birden fazla çevirmenin görev aldığı çeviri projelerinde çevirmenler arasında dil ve biçem birliğini sağlamak için kullanılan bazı referans materyaller vardır. Bunlar çeviri talimatları, terim listeleri, koşul metinler, çeviri ve terim bellekleri ve biçem kılavuzlarıdır. Biçem kılavuzları diğer adıyla stil kılavuzlarının kullanımı çeviri işleriyle sınırlı değildir. Metin oluşturma etkinliğinin gerçekleştirildiği gazete, dergi yayıncılığı, web sitesi içeriği geliştirme, dokümantasyon, yazılım geliştirme, reklamcılık gibi pek çok alanda çalışan içerik geliştiricileri kullana-cakları dil, biçem ve metnin görsel olarak düzenlenişi konularında yönlendirmek ve tutarlı kararlar almalarını sağlamak amacıyla biçem kılavuzları kullanılmaktadır. Bu çalışma çeviride kullanılan biçem kılavuzlarıyla sınırlandırılmıştır. Çeviri bağlamında biçem kılavuzu çevrilen metinlerde dilsel ve görsel tutarlılığı sağlamak amacıyla hazırlanan kılavuz olarak tanımlanabilir. Biçem kılavuzlarının çeviri endüstrisinde kullanımı oldukça yaygın olmasına karşın konu çeviribilim literatüründe pek fazla yer bulmamıştır. Özellikle Türk-çe çeviribilim literatürü ele alındığında birkaç yayın dışında terimin kullanımına rastlanmamıştır. Tarama Google Akademik'te biçem kılavuzu, stil kılavuzu, biçim kılavuzu olarak terimin olası üç farklı kullanımı ile yapılmıştır. Bu bildiride çeviride başvurulan biçem kılavuzları üzerine betimleyici bir çalışma sunulacaktır. Bunun için internetten ulaşılan iki biçem kılavuzu incelenmiştir. Bunlar Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan AB Mevzuatı Çeviri Rehberi ve Microsoft tarafından hazırlanmış olan Turkish Style Guide'dır. Özellikle bu iki kılavuzun seçilmesinin nedenleri her ikisinin de Türkçe'ye yapılacak çeviriler için ve çeviri faaliyetiyle oldukça yoğun ilgilenen ve bu konuda kurumsallaşmaya gitmiş yapılar tarafından hazırlanmış olmalarıdır. Kılavuzların kapsam ve içerikleri incelenip betimlenmiştir. Bu çalışmanın çeviribilime iki açıdan katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Çeviribilim araştırmacılarını bu konuda yeni çalışmalar yapmaya teşvik edebilir ve çeviri eğitiminde eğitim materyali olarak biçem kılavuzlarının kullanımının yaygınlaşmasını sağlayabilir. Çeviri uygulamasına katkısı ise biçem kılavuzu hazırlayan çevirmenler ve çeviri işletmelerin bilgi birikimine katkıda bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: Biçem Kılavuzu, Çeviri, Betimleyici Çalışma



*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

**EĞİTİM FAKÜLTELERİNİN YENİDEN YAPILANMASI VE
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNDE KALİTE ARAYIŞI**

Adem Yılmaz, Seyit Aydın

Eğitim Bilimleri

Bir toplumun huzur ve refaha erişmesi öncelikle ekonomik ve siyasi özgürlüğün tam olarak sağlanmasıyla mümkün olmaktadır. Bunun içinde toplumda nitelikli insan gücüne her geçen gün daha da çok ihtiyaç duyulmaktadır. Nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi de şüphesiz öğretmenlerin ve bu öğretmenleri yetiştiren kurumların kalitesi ile mümkündür. Bugün tüm dünyada eğitim sistemlerine ve eğitim politikalarına ülkeler bir hayli yüksek bütçeler ayırmakta ve güçlü yatırımlar yapmaktadır. Bu durum ülkemizde de benzerlik göstermekte ve her yıl eğitime ayrılan bütçe artış göstermektedir. Ülkemizde eğitim fakülteleri birçok değişime uğramış ve kalite konusunda birçok dönüşümler yaşamıştır. Bu dönüşümlerin nasıl gerçekleştiğinin belirlenmesi ve öğretmen yetiştirme sürecindeki kalite arayışlarının incelenmesi amacıyla 1990 yılından günümüze kadar yapılan çalışmalar, girişimler ve yeni trendler incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma sürecinde doküman analizi ve tematik içerik analizi (meta-sentez) yöntemi kullanılmıştır. Tematik içerik analizi; aynı konu üzerinde yapılan birden fazla araştırmanın bulgularını, belirlenen tema veya şablonlar çerçevesinde ve ham verilerden farklı olarak eleştirel bir bakış açısıyla inceleyen, sentezleyen ve yorumlayan çalışmalardır. Bu özelliği ile tematik içerik analizi aynı zamanda, belli bir konunun farklı boyutlarını ele alan çalışmalardaki ortak ve benzer yönlerinin nitel olarak sentezlenmesi ve örneklendirilmesini sağladığından, daha fazla çalışmaya ulaşma açısından araştırmacılara ve karar alıcılara zengin bir başvuru kaynağı oluşturur. Araştırma boyunca; ulusal ve uluslararası literatür de çeşitli kaynaklardan ulaşılan makale, tez, bildiri ve raporlar incelenmiş, çalışmanın içeriğine ilişkin her nokta dikkate alınarak geniş boyutlu bir kaynak oluşturulmuştur. Araştırma sonuçları çeşitli başlıklar altında incelenerek geniş bir çerçeve oluşturulmuş ve tavsiyelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tematik İçerik Analizi, Eğitim Fakültesi, Öğretmen Yetiştirme

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**EĞİTİM TERCİHİ MOTİVASYON ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE
GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**

Aysel Deregözü, Feruzan Gündoğar

Eğitim Bilimleri

Bireyler, çoğu zaman geleceklerini doğrudan etkileyen bir takım kararlar almaktadır. Bunlar arasında en önemlisi üniversite eğitime ilişkin olanıdır. Kişi verdiği bu karar ile belli bir süreliğine bir programda eğitim almayı ve aldığı eğitim sonucunda toplumsal ve ekonomik yaşama katılmayı amaçlamaktadır. Üniversite eğitimi tercihinde belirleyici olan etkenlerin ortaya konulması ise, eğitim alınan alandaki mesleki yetkinlik gelişimine ilişkin ipucu sunması açısından önemlidir. Mesleki yetkinlik gelişiminin incelenmesi eğitim ve öğretime olan etkisinden dolayı özellikle öğretmen eğitimi programlarında önem arz etmektedir. Bu bağlamda, yabancı dil eğitimi alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleğe ve alana ilişkin tercihlerini etkileyen etmenlerin ortaya konulmasında yardımcı olabilecek bir ölçek çalışması yapılmıştır. Dolayısıyla çalışmanın amacı, yabancı diller eğitimi alanına ilişkin eğitim tercihi motivasyonunu ortaya koyabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda, alan yazın yardımıyla Eğitim Tercihi Motivasyon Ölçeği'nin maddeleri geliştirilmiştir. Uygulamaya Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitiminde öğrenim gören öğrenciler katılmıştır. Veri toplama işleminden sonra verilerin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Verilerin analizinde PASW 18.00 ve LISREL 8.80 programlarından yararlanılmıştır. Eğitim Tercihi Motivasyon Ölçeği'nin yapı geçerliğini ve faktör yapısını ortaya koymak amacıyla açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Başlangıç analizi yardımıyla boyutlar belirlenmiş, paralel analiz yöntemi ile kesin boyut sayısı tespit edilmiştir. Varimax dik döndürme yöntemiyle ölçek maddelerinin boyutlar altında dağılımı yük değerlerine bağlı olarak incelenmiş, boyutlara katkı yapmayan maddeler atılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi ile belirlenen yapı doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiş, modifikasyon önerilerine göre nihai boyutlar ve maddeler oluşturulmuştur. Analiz bulguları, Eğitim Tercihi Motivasyon Ölçeği'nin üç boyutlu bir yapı sergilediğini göstermektedir. Bunlar madde içerikleri göz önünde bulundurularak Mesleki, Dışsal ve İçsel boyutlar olarak adlandırılmıştır. Nihai ölçekte 15 madde bulunmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .83 olarak bulunmuştur. Bu ise yüksek derecede güvenilirliğin sağlandığını göstermektedir. Açıklanan toplam varyans oranı ise %58'dir. Elde edilen değerler incelendiğinde, yabancı dil öğretmeni adaylarında eğitim tercihi motivasyonunu geçerli ve güvenilir bir şekilde ortaya koyabilecek bir ölçme aracının geliştirildiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Motivasyon Ölçeği, Alan Seçimi, Öğretmen Adayı

OKUDUĞUNU ANLAMA ÜZERİNE BİR DERLEME

Burak Baz, Dünya Baz

Eğitim Bilimleri

Okuduğunu anlama ilköğretim sürecinden başlayarak öğrencilerde geliştirilmesi amaçlanan bir beceridir. Bir metnin anlaşılmasının yanı sıra yazarın mesajını, amacını ve stilini değerlendiren bir eylemdir (Mayasari, Pudjobroto & Wahyuni, 2014). Türk öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri PISA sonuçları açısından gündeme gelmiştir ve elde edilen sonuçlara göre Türk öğrencilerin genel okuma puanları yükselmesine rağmen genel ortalaması OECD ortalamasının altında yer almıştır (Bozkurt, 2016). Bu durum öğrencilerin okuduğunu anlama becerisinin betimlenmesi ve geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu araştırmada ise 2000-2017 yılları arasında okuduğunu anlama becerisi üzerinde yapılan çalışmaların derlemesi yapılmıştır. Bu sayede elde edilen sonuçların genel yorumunun ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu araştırmada okuduğunu anlama konusu üzerinde 2000-2017 yılları arasında Türkiye’de yapılan makale, bildiri, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiş ve ulaşılan 187 çalışma üzerinde tematik derleme yapılmıştır. Herdman (2006)’a göre tematik derlemede bir konu üzerinde yapılan çalışmaların bir araya getirilerek bir tema/konu üzerinden sentezinin yapılması amaçlanır. Tematik derleme sonucunda çalışmalar okuduğunu anlama becerisini etkileyen unsurlar, okuduğunu anlama becerisinin etkilediği özellikler, araştırmaların dayandığı kuramsal yaklaşımlar ve araştırmaların güçlü ve zayıf yanları olmak üzere 4 tema hâlinde ele alınmıştır. Araştırmalarda okuduğunu anlama becerisini etkileyen unsurlar; strateji, yöntem ve teknik kullanımı (Coşkun, 2011), bireyin ve çevresinin özellikleri (Sert, 2010) olarak ortaya çıkmıştır. Okuduğunu anlama becerisinin etki ettiği özellikler ise akademik başarı (Yıldız, 2013), bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünleri (Demirel & Epçaçan, 2012), eleştirel düşünme (Çam, 2006) ve yazılı anlatım becerileridir (Coşkun, 2010). Araştırmaların kuramsal arka planında zihinsel gelişim, dil ve zekâ gelişimi (Çayır, 2011) gibi bireyin gelişimini temel alan kuramsal görüşlerin yer aldığı dikkati çekmiştir. Yapılan çalışmalarda genel olarak deneysel desenin kullanılması değişkenlerin etkisini açıklamaları açısından faydalı olurken grupların oluşturulmasında olasılığa dayalı atamaların yapılmaması ve uygun örneklemin tercih edilmesi nedeniyle elde edilen sonuçların genellenebilirliği düşük görünmektedir. Okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde bireyin özelliklerinin yanı sıra çevresel etkenlerin de önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu nedenle bireyin sahip olduğu bilişsel ve duyuşsal özelliklerin geliştirilmesinin yanı sıra öğrenme ortamının da düzenlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan araştırmaların sonuçlarından yola çıkarak öğretimde strateji, yöntem ve teknik kullanımı yoluyla somutlaştırmaların yapılması, ailenin öğrenme konusunda desteğinin sağlanması okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi açısından faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Okuduğunu Anlama, Tematik Derleme

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVREYE YÖNELİK TUTUMUNA ETKİ EDEN DEĞİŞKENLERİN MARS YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ

Emine Çetin Teke, Hüseyin Teke

Eğitim Bilimleri

ÖZET: Çalışmamızda ilköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının, öğrencinin içinde bulunduğu ailenin sosyoekonomik düzeyi, anne-baba eğitimi, cinsiyet, fen ve teknoloji dersi notu ve çevre bilgisinden etkilenip etkilenmediği araştırılmıştır. Çalışmanın örneklemini Isparta il merkezindeki bir ortaokulda bulunan 7. sınıf öğrencilerinden seçilmiştir. Öğrencilere müfredata bağlı insan ve çevre ünitesine göre eğitim verilmiştir. Şubeler arasında eğitime bağlı farklılık olmaması için müfredata bağlı eğitim aynı öğretmen tarafından verilmiştir. Veri toplamak amacıyla öğrencilere eğitim sonrasında, Leeming ve Dwyer (1995) tarafından hazırlanmış 2006 yılında Alp ve arkadaşları tarafından Türkçeye çevrilmiş, CHEAKS ölçeği uygulanmıştır. CHEAKS ölçeği çocukların çevreye yönelik tutum ve bilgisini ölçmeye yönelik iki parçadan oluşmaktadır. CHEAKS ölçeğinin Türkçe sürümünün geçerlilik katsayısının (Cronbach alpha) 0.92 olarak bulunduğu Alp ve arkadaşları tarafından bildirilmiştir. Öğrencilerin çevreye yönelik tutumlarına etki eden değişkenler çok değişkenli uyarlanabilir regresyon eğrileri (MARS) yöntemiyle incelenmiştir. MARS, doğrusal olmayan modellerin uygun düğüm noktaları belirlenerek doğrusal alt modellerle tahminleme yapan non-parametrik bir yöntemidir. MARS modellemesi yardımıyla değişkenler arasındaki doğrusal olmayan ilişkiler incelenebilmekte ve yorumlanabilmektedir. Çalışmadaki veri analizi Salford Predictive Modeler yazılımının ücretsiz deneme sürümü kullanılarak yapılmıştır. En uygun model, maksimum etkileşimli modeller denenerek tespit edilmiştir. Model uygunluğu, genelleştirilmiş çapraz geçerlilik katsayısının (GCV) minimum ve R2'nin maksimum olması kriterleri ile değerlendirilmiştir. Elde edilen en iyi model: 2 etkileşimli, 9 temel fonksiyonlu, GCV değeri 86.26, R2 değeri 0.728 ve modele giren bağımsız değişkenler önem düzeylerine göre fen ve teknoloji dersi not ortalaması, baba eğitim, sosyoekonomik düzey ve cinsiyet'tir. Anne eğitim ve çevre bilgisinin çevre tutumunu etkilemediği görülmüştür. Fen ve teknoloji dersi not ortalaması değişkeni en anlamlı değişken olarak belirlenmiştir. Modelleme sonucu tahmin edilen çevreye yönelik tutum puanları ile gerçek tutum puanları arasındaki pearson korelasyon katsayısı 0.853'tür. Bu sonuçlara göre MARS yöntemi ile oluşturulan çevreye yönelik tutum modelinin başarılı tahminler yaptığı ve güvenle kullanılabilceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Tutumu, CHEAKS ölçeği, MARS

OTOMATİK ÇEVİRİ ARAÇLARININ YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDEKİ KULLANIMI: GOOGLE ÇEVİRİ ÖRNEĞİ

Erdoğan Aslan

Eğitim Bilimleri

Makine ve bilgisayarlı çeviri olarak da adlandırılan otomatik çeviri, insan müdahalesi olmadan bilgisayarlarla ve mobil cihazlarla metinlerin bir dilden başka dile otomatik olarak çevirisinin yapılmasıdır. Son elli yılda teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, özellikle batı dilleri arasında daha iyi çeviri yapabilen araçlar geliştirilmesine olanak sağlamıştır. Birkaç yıldan beri ise Türkçe, Korece, Çince gibi yapısal olarak farklı diller arasında da daha iyi çeviriler yapan uygulamalar geliştirildiğini görmekteyiz. Fakat buna rağmen makine çevirisi ile yüksek kalitede çeviri yapmak henüz olanaklı değildir. Bunun en önemli nedeni bu yazılımların dilin inceliklerini tam olarak yansıtamamalarıdır. Bununla birlikte bu araçların sunduğu imkânlar çeviri yapma ile sınırlı değildir. Birer sözlük işlevi de gören bu araçlardan yabancı dil öğretiminde konuşma, dinleme, okuma ve yazma etkinliklerinde yararlanılabilir. Örneğin sözcükler hem yazılı hem de sözlü olarak sisteme girilebildiğinden öğrenci, bir yandan sözcüğün anlamını ve cümle içerisinde kullanımını öğrenirken bir yandan da hem sözcüklerin telaffuzunu dinleyebilir hem de kendi telaffuzunu değerlendirerek varsa yanlışlarını düzeltebilir. Bunun yanı sıra deyimler, atasözleri, kalıp sözler gibi söz varlıklarının öğretilmesinde otomatik çeviri araçlarından yararlanılabilir. Ayrıca diller arasındaki yapısal benzerlik ve farklılıkların öğretilmesinde bu araçlara başvurulabilir. Mobil uygulamaları sayesinde yer ve zaman sınırlaması olmadan bu olanaklara ulaşma imkânı sunması ise bu araçların en önemli özelliklerindedir. Otomatik çeviri araçlarının sunduğu bu olanakların öğrenciler tarafından ne kadar etkili ve verimli kullanıldıkları yeteri kadar bilinmemektedir. Bu çalışmada bir yandan öğrencilerin yabancı dil öğrenirken bu araçlardan yararlanıp yararlanmadıkları, yararlanıyorlarsa ne kadar verimli yararlandıkları, hangi etkinliklerde bu araçları kullandıkları, bu konudaki eksiklik ve sınırlılıkların neler olduğu tespit edilmeye çalışılırken diğer yandan bu araçlarla örnek etkinlikler yapılarak mevcut durum ortaya konulmaya çalışılmakta ve böylelikle buradan elde edilen bilgilerle bu araçların yardımcı birer ders materyali olarak etkin ve verimli kullanılmasının yolları aranmaktadır. Bu amaçla dört tane örnek etkinlik hazırlanmış ve bunlar 2017-2018 sonbahar döneminde Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık bölümü İngilizce dersinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış bir anket hazırlanmış ve etkinlik sonrasında uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde Betimsel İstatistik Tekniği kullanılmış, açık uçlu soruların analizinde ise İçerik Analizinden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Otomatik Çeviri, Yabancı Dil Öğretimi, Ders Materyali, Makine Çevirisi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK ALGISI VE GENEL ÖZ-YETERLİK DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Gökhan Güler

Eğitim Bilimleri

Benlik saygısı, ergenlik gelişim dönemi içerisinde özellikle önem kazanmaktadır. Bu dönemde geliştirilen benlik saygısının düşük olması, ileriki yıllarda kişinin benliğini reddetmesine neden olabilir. Bu durumda kişide içe kapanma ya da saldırgan davranışlara yol açabilir (Temel ve Aksoy, 2001, s.23). Bireyin benlik saygısı, okul yaşantısında ki başarısını, öz-yeterlik inançları, yakın çevresiyle olan ilişkisini, yakın çevrenin bireye karşı olan tutumlarının yanı sıra bireyin sosyo-ekonomik düzeyi, doğum sırası, cinsiyeti gibi birçok değişkenlerde bireyin benlik saygısını etkilemektedir. Bu araştırma da ergenlerin benlik algısı ve genel öz-yeterlik düzeylerinin bazı demografik değişkenlerle olan ilişkisi incelenmiştir. Araştırma, tarama modeli temel alınarak oluşturulmuş betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, 2017 İstanbul Ümraniye ilçesine bağlı Kazım Karabekir Ortaokulu'nda okuyan 6 farklı şubeden toplam 188 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin demografik bilgilerini belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanan 6 maddelik Kişisel Bilgi Formu hazırlanmıştır. Benlik algısı düzeylerini belirlemek için Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri - Kısa Formu kullanılmıştır. Öz-yeterlik düzeylerini belirlemek için Jarrusselam ve Shwarzer tarafından 1979'da oluşturulan ve 1981'de kısaltılan, 10 maddeden oluşan; Türkçe'ye Yeşilay (1993) tarafından uyarlanan Genel Öz-Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki farklılıkları ve ilişkileri ortaya çıkarmak için ilk etapta ölçek puanlarının normallik sonuçları değerlendirilmiş, sonrasında Bağımsız T Testi, ANOVA, Pearson Korelasyon Analizi ve Çoklu Lineer Regresyon Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin benlik algısı düzeyleri yüksek ve genel öz-yeterlik düzeyleri de yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin cinsiyetine göre benlik algısı ve genel öz-yeterlik düzeyleri anlamlı şekilde farklılaşmazken; derslerinde başarılı olduğu düşünen öğrencilerin, başarılı olmadığını düşünen öğrencilere göre ve 13 yaşında olan öğrencilerin 14 yaşında olan öğrencilere göre benlik algısı düzeyleri anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin, kardeş sayısı, doğum sırası ve sosyo-ekonomik değişkenlere göre benlik algısı ve genel öz-yeterlik düzeyleri anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Öğrencilerin benlik algısı düzeyleri ile öz-yeterlik düzeyleri arasında anlamlı düzeyde pozitif ilişki vardır. Öğrencilerin derslerine ilişkin başarı algıları, yaşları ve genel öz-yeterlik düzeyleri, benlik algısı düzeylerini anlamlı şekilde yordayan değişkenler olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre, okul psikolojik danışmanı tarafından öğrencilere bireysel danışmalar yapması ayrıca benlik algısı düşük olan öğrencilerin bir bütün olarak (öğrenci, okul ve yakın çevresi) iyileştirilmesi adına grup oturumları gerçekleştirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik Dönemi , Benlik Algısı , Öz Yeterlik

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA BİLİMSEL ARAŞTIRMA DESTEKLERİ

İsmail Erol, Yusuf Alpaydın

Eğitim Bilimleri

Bilimde gelişme, araştırma ve buluş çağı olarak nitelendirdiğimiz zaman diliminde, eğitim dünyasındaki gelişmelerle yükseköğretim alanında gerçekleşen bilimsel çalışmaların, araştırmaların ve projelerin kalitesi, içeriği ve kapsamı yeniden gözden geçirilmektedir. Dünyanın hızlı bir şekilde küreselleşmesi, bireylerin bilgiye kolay ulaşması ve tüm dünyada bilimsel doğruların kolayca paylaşılması, araştırmaların daha kapsamlı yapılmasına, nitelik ve nicelik kazanmasına yardımcı olmuştur. Böylece akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında daha kaliteli ve daha nitelikli bilimsel araştırmalar için kaynak, bütçe ve finansal destek bulma arayışları çeşitlenmiştir. Bu araştırmanın amacı yükseköğretim kurumlarının akademisyenlere sağladığı bilimsel araştırma desteklerinin (BAP) belirli kriterler açısından incelenmesidir. Araştırmada betimsel tarama yöntemi ve içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Türkiye’de 2000 yılı öncesinde kurulan, 30 üniversite araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmada 2000 öncesinde kurulan üniversitelerin tümüne ulaşılmıştır. Araştırmanın evrenine BAP verilerine ulaşılabilen 30 üniversite dâhil edilmiştir. Bulgularına bakıldığında, BAP birimlerinin faaliyet raporlarına ulaşım kolayca sağlanmaktadır. Proje türü sayılarına baktığımızda 2 ile 15 arasında değişim gösterdiğini görmekteyiz. Desteklenen proje türlerine baktığımızda; Lisansüstü tez projeleri, Bilimsel ar-ge için altyapı destek projeleri, Hızlı destek araştırma projeleri, Bilimsel etkinliklere katılım ve düzenleme desteği projeleri ile yoğun olarak karşılaşmaktadır. Araştırmada üniversitelerin BAP desteği başvurularını online ortamda kabul ettiği ve yüksek oranla yılın her anında başvuru kabul edilebildiği ortaya çıkmıştır. Harcama kalemlerinde ise, hizmet alım giderleri, seyahat giderleri, bilgisayar ve onanım giderleri ile karşılaşmaktadır. BAP proje sürelerine bakıldığında genellikle 12-24 ay sürdüğü ve sonuç raporlarının istendiği görülmektedir. Destek sayısı limitleri 1-3 aralığında değişmektedir. Araştırma sonuçlarında; yükseköğretim kurumlarının akademisyenleri bilimsel araştırma projelerine teşvik ettiğini, başvuruları çevrimiçi olarak kabul ettiğini ve bunları komisyonlarca karara bağladığını görmekteyiz. Nitekim proje destek sayılarındaki limit akademisyenleri yılda bir veyahut iki yılda bir tek proje yapmaya yönlendirmektedir. araştırmacıların proje başvuru hakkı sınırlamaları ivedi bir şekilde kaldırılmalı ve nitelikli proje yazarları ve bilim insanlarının önü açılmalıdır. Günümüzde üniversitelerin sadece bilim üreten değil, ürettiği bilimi hizmet alanında kullanan kurumlar olması ve yetiştirdiği insanların girişimci bir yapıya sahip olması esas olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim Yönetimi, Bilimsel Araştırma Destekleri, BAP Birimleri

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**NİTEL ARAŞTIRMAYA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ'NİN
TÜRKÇEYE UYARLAMA ÇALIŞMASI**

İpek Önal, Azmi Türkan

Eğitim Bilimleri

Nitel araştırma yöntemlerinin kullanımı ve bilimsel araştırmalardaki yeri her geçen gün önemli bir artış göstermektedir. Türkiye bağlamında lisansüstü öğrencilerinin nitel araştırmaya yönelik tutumlarını belirleyecek bir ölçme aracının eksikliği gözlemlenmektedir. Bu araştırmada, Roberts ve Poove (2014) tarafından geliştirilen Nitel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin lisansüstü öğrenim gören öğrencilerden oluşan bir grup üzerinde Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmasında ilk olarak ölçeği geliştiren araştırmacılardan elektronik posta aracılığıyla ölçeğin Türkçeye uyarlanabilmesi için gerekli izin alınmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevirisi İngilizce eğitimi görmüş iki uzman ve bir ölçme değerlendirme uzmanı tarafından yapılarak Türkçeye uygunluğu değerlendirilmiştir. Verilerin analizi için SPSS.20 ve Lisrel 8.51 paket programları kullanılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışması için toplanan verilerin analizlere uygunluğunun belirlenmesi amacıyla Kaiser Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett testi sonuçlarına bakılıp verilerin açımlayıcı faktör analizi yapabilmek için uygun olduğu [$KMO=0.83$, $X^2=1107,4$ $p< ,00$] tespit edilmiştir. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yürütülmüştür. 18 maddeden oluşan nitel araştırmaya yönelik tutum ölçeğinin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla dik döndürme (varimax) tekniği kullanılarak faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda toplam varyansın % 65,79'unu açıklayan 18 madde ve dört alt boyuttan oluşan ölçme aracı elde edilmiştir. Elde edilen ölçeğin alt boyutları ve maddeleri, özgün formunun alt boyutları ve maddeleri ile örtüşmektedir. Ölçeğin Türkçe formunun madde toplam korelasyon katsayılarının .64 ile .89 arasında olduğu bulunmuştur. Her bir madde için madde faktör yükleri .46 ile .91 arasında değişmektedir. Ayrıca yapılan DFA analizlerinden elde edilen uyum indekslerinin AFA sonuçlarını doğrular nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları; geçerlik eksikliğine yönelik algı boyutu için .85, deneyimleri ile ilişkili olma boyutu için .84, zaman ve kaynak boyutu için .76 ve nitel yönelim boyutu için .72 olarak hesaplanmıştır. Analizler ölçeğin Türkçe formunun bu araştırma grubu için yeterli geçerlilik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Nitel Araştırma, Tutum, Ölçek Uyarlama

İLKOKULLARDAKİ ÖĞRETMENLERİN ZAMAN YÖNETİMİ BECERİLERİNİN BELİRLENMESİ

Mahmut Boyraz, İbrahim Kocabaş

Eğitim Bilimleri

Araştırmanın amacı ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin zaman yönetimi becerilerinin düzeylerini öğretmen görüşleriyle belirlemektir. Öğretmenlerin zaman kullanımı, karşılaştıkları zaman tuzakları ve zamanı etkili kullanma yöntemleri belirlenmiş; zaman kullanımı, zaman tuzakları ve zamanı etkili kullanmayla ilgili öğretmen görüşleri öğretmenlerin cinsiyeti, mesleki kıdemi, görev yaptığı okulun öğretim şekli, branşı ve görev yaptığı ilçe değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul'un Bağcılar, Bahçelievler ve Güngören ilçelerinde yer alan devlet okullarında görev yapan ilkokul öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrende uygun örneklem yöntemiyle %95 güven aralığı ve %5 hata payı ile 536 ilkokul öğretmeni belirlenmiştir. Araştırma modeli olarak nicel araştırma modeli olan betimsel tarama modeli uygulanmıştır. Öğretmenlere zamanı kullanma, zaman tuzakları ve zamanı etkili kullanma boyutlarından oluşan ölçek uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS(v22) programı yardımıyla çözümlenmiş ve değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde bağımsız örneklem T-testi, bağımsız örneklem için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve gruplar arasındaki farkın yönünü belirlemek için ise Tukey testi yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin zaman kullanma boyutuna ait genel görüşleri incelendiğinde en sık sergiledikleri davranışlar okula zamanında gitme, derse zamanında girme, işleri öncelik sırasına koyma ve işleri ertelememe olarak saptanmıştır. Öğretmenlerin zamanı kullanmada en az sergiledikleri davranışlar zaman çizelgesi hazırlama, derslere ait plan yapma ve planı kesintisiz uygulama davranışları olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin zaman kullanımlarının mesleki kıdem değişkenine ait tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde göre öğretmenlerden mesleki kıdemi 5 yıl ve daha az olanların, mesleki kıdemleri 6-10 yıl olan öğretmenlerden zamanı daha iyi kullandıkları saptanmıştır. Öğretmenlerden mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri olanlar, mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerden zamanı kullanma düzeyi daha fazla olduğu saptanmıştır. Zaman tuzakları boyutunda öğretmenlerin zaman tuzaklarından en sık öğrencilerin seviyelerinin farklılığı en az ise veli görüşmelerinin ders saatinde yapılması adlı zaman tuzaklarına yakalandıkları görülmüştür. Zamanı etkin kullanma boyutunda öğretmenler en sık derse zamanında başlama, bitirme en az ise geç gelen öğrencileri sınıfa almama yöntemlerini kullanmaktadırlar. Zamanı etkili kullanma boyutunun okulun öğretim şekli değişkenine göre incelendiğinde normal öğretim yapan okullardaki öğretmenlerin ikili öğretim yapan okullardaki öğretmenlere göre zamanı daha etkili kullandıkları bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlerin Zaman Yönetimi, Zamanı Etkili Kullanma, Zaman Tuzakları

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL SAĞLIK EĞİTİMİ VE
CİNSEL SAĞLIK İLE İLGİLİ BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ

Merve Aydın

Eğitim Bilimleri

Sağlığın en temel alt boyutlarından biri olan cinsel sağlığın önemi cinsel sağlık eğitimi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Üniversite öğrencilerine yönelik olarak düzenlenecek cinsel sağlık eğitimi etkinlikleri riskli cinsel davranışların, istenmeyen gebeliklerin, doğum, gebelik ve düşüklerle bağlı olarak oluşabilecek sağlık sorunlarının önlenmesi, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardan korunabilmesi ve nihai olarak cinsel açıdan sağlıklı olunabilmesi için gerekmektedir. Üniversite öğrencilerinin cinsel sağlık eğitimi ve cinsel sağlık ile ilgili bilgi ve görüşlerini inceleyen araştırmalar, ilgili konuda düzenlenecek etkinliklere bilgi sağlaması açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı lisans öğrencilerinin cinsel sağlık eğitimi ve cinsel sağlık ile ilgili bilgi ve görüşlerini incelemektir. Araştırma betimsel niteliktedir. Araştırmanın çalışma grubunu çeşitli üniversitelerde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 288 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların % 77.8'i daha önce cinsel sağlık eğitimi almadığını belirtmektedir. Çalışma grubu seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada kişisel bilgi formu ve araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket ilgili konuda literatür taraması sonucunda geliştirilmiştir. Ankette öğrencilerin cinsel sağlık eğitimi ve cinsel sağlık ile ilgili bilgi ve görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmış 8 soru bulunmaktadır. Veriler SPSS 21 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Veri analizinde frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Bulgulara göre öğrencilerin % 94.4'ü cinsel sağlık eğitimi verilmesini gerekli bulmakta, % 57.3'ü cinsel sağlık ile ilgili bilgi düzeyini yeterli bulmamaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu (% 40.3) cinsel sağlık eğitiminin ortaokul kademesinde verilmeye başlanması gerektiğini düşünmekte, % 46.2'si cinsel sağlık ile ilgili bilgileri ortaokul döneminde öğrenmeye başladığını belirtmektedir. Öğrenciler cinsel sağlık ile ilgili bilgilerini en çok (% 27.4) arkadaşlarından öğrenmiştir. Öğrencilerin yaklaşık yarısı (% 44.8) cinsel sağlık ile ilgili bilgi edinmeleri gerekirse sağlık personellerini tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin yarısından fazlasının (% 58) cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili kendilerini orta düzeyde bilgi sahibi olarak algıladıkları ve çoğunluğun (% 65.3) cinsel sağlığı "genel bir iyilik hali" olarak tanımladığı saptanmıştır. Bulgular alanyazın çerçevesinde tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Lisans Öğrencileri, Cinsel Sağlık, Cinsel Sağlık Eğitimi

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OKUMA METİNLERİNİN GÜNLÜK DİLE GÖRE SADELEŞEN UNSURLARI: GAZİ ÜNİVERSİTESİ YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ ÖRNEĞİ

Mustafa Durmuş, Suzan Cihangir

Eğitim Bilimleri

Metin değiştirim türlerinden biri olan sadeleştirme, yabancı / ikinci dil öğretimi sürecinde sıklıkla başvurulan bir yöntemdir. Sadeleştirme, gerek öğrenenlerin dil düzeylerine göre oluşturulan metinlerde gerekse hedef dile ait özgün dil malzemesinin uyarlanmasıyla kullanılmaktadır. Hedef dilde üretilmiş özgün bir materyalin, sınıf ortamında ders malzemesi olarak kullanılması çeşitli açılardan sadeleştirilmesi anlamına gelmektedir. Anadil konuşurlarını hedefleyen okuma metinlerinin aksine, kullanım sıklığı düşük sözcüklerden kaçınılması, günlük konuşma durumlarına yer verilmemesi, dil bilgisi yapılarındaki sadeleştirmeler gibi işlemlere sıklıkla başvurulmaktadır. Sadeleştirmenin uygulandığı dil alanları genellikle yapı bilgisi, söz varlığı, söz dizimi ve dil bilgisidir. Her dil düzeyi için oluşturulmuş / uyarlanmış okuma metinlerinde bu dil alanlarından birinde veya birkaçında sadeleştirme yapılabilmektedir. Bu dil alanlarına ek olarak, ileri düzey okuma metinlerinde ise içerik bakımından sadeleştirme yoluna gidilmesi öngörülmektedir. Öğrenenlerin dil düzeyleri, hazır bulunuşlukları, metnin içeriğine ilgileri, ihtiyaçları gibi etkenleri göz önünde bulundurarak okuma metinlerini hazırlayan uzmanlar farklı dil alanlarını sadeleştirmektedir. Bu çalışmada; sadeleştirme, kaynak metinlerden uyarlanmış metinler üzerinden değil, dilin doğal kullanımından uyarlanmış metinler bağlamında ele alınmıştır. Türkçeyi yabancı / ikinci dil olarak öğrenenlere sunulan okuma materyallerinin, anadil konuşurlarına sunulan okuma materyallerinden farklı olduğu noktalar, sadeleştirmenin yapıldığı noktalar olarak değerlendirilmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metniyle belirlenen dil düzeylerine ve yine bu metnin referanslarına dayanarak hazırlanan “Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe” seti, bu çalışmada, okuma metinlerinde sadeleştirilen dil alanları bakımından ele alınmıştır. Temel düzey için A1 ve A2 olmak üzere iki kitap, orta düzey için B1 ve B2 olmak üzere iki kitap ve ileri düzey için C1 olmak üzere toplam beş kitaptan oluşan set içinde toplam 110 okuma metni bulunmaktadır. Bu metinler, yukarıda belirtilen dil alanları göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Elde edilen bulgular, temel düzey için hazırlanmış metinlerin söz varlığı, söz dizimi ve söylem durumları bakımından günlük dile göre sadeleştirildiği, orta düzey için hazırlanan metinlerin içerik ve söz dizimi bakımından, ileri düzey metinlerin ise içerik bakımından sadeleştirildiği saptanmıştır. Metin sadeleştirme, yalnızca temel düzey okuma metinleri için değil, her dil düzeyindeki öğrenenler için farklı dil alanlarında yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Öğretimi, Metin Sadeleştirme, Okuma Becerisi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

2000-2016 YILLARI ARASINDA ENGELLİLER SPORU ALANINDA YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA DÜZEYİNDE YAPILAN ÇALIŞMALARIN ENGEL GRUBU, ALAN VE YÖNTEM OLARAK İNCELENMESİ

Nurettin Konar

Eğitim Bilimleri

Bilginin, kültürün ve medeniyetin gelişmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması, sahip olunan yazılı eserlerle orantılıdır. Bunlar bireysel yada toplumsal hayata yön verecek bilgiler olduğu gibi, sistematik bir şekilde ortaya konulan bilgiler şeklinde de olabilir. Günümüz dünyasının geldiği bu seviye, bilginin bir sonraki nesle aktarılmasıyla olmuştur (Erkuş, 2011; Doğan, 2010; Armağan, 2010). Bilginin nesilden nesile aktarılması, sürekli geliştirilen, artırılan, uyarlanan ve yeniden üretilen bir özellik kazanmasını da sağlamıştır. Bilimsel bilgi, bilimsel yöntemler ile elde edilen bilgidir. Bilimsel yöntem akıl, deney ve gözleme dayalıdır. Bir bilginin bilimsel olmasının ölçütü yöntemsel olmasıdır. Bilimsel bilgi objektif, sistemli, tutarlı ve eleştiriye açık bilgidir (Gökçe, 1999). Bilimsel araştırma; problemlere ya da sorunlara güvenilir çözümler arama amacıyla planlı ve sistemli olarak verilerin toplanması, çözümlenmesi yani analizi, yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi sürecidir (Karasar, 1994; Gökçe, 1999 ; Balcı, 2005). Spor bilimleri uygulamalı ve dallar arası bilim olarak değerlendirilmekte. Spor multidisipliner bir alandır ve tüm bilim dalları ile ilişkilidir. Spor bilimleri öncelikle eğitim, ardından tıp ve psikoloji alanlarında etkinlik kazanmış, 1960-70'li yıllarda ise kendi özgün yapısını oluşturmuştur (Bağırman, 1990). Spor bilimlerinin Ülkemizdeki gelişimi çok yenidir ve 1980'li yıllardan başlayarak bir bilim dalı olarak somutlaşmaya başlamıştır (Bağırman, 1992). Bilimsel araştırmalar dizinler şeklinde tasnif edilmekte ve ilgililerin kullanımına sunulmaktadır. Ülkemizde yüksek lisans ve doktora tezleri de bu gerekçe ile tasnif edilmektedir. Bu tezler öncelikle gerçekleştirildiği Üniversitelerin ve Yüksek Öğretim Kurumunun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi kataloğunda tasnif edilmektedir. Araştırmamız doküman analizi tekniğiyle yapılmıştır. Nitel araştırmalarda kullanılan önemli bilgi kaynaklarıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005; Temel ve Ark., 2016). Araştırma verilerinin elde edilmesi için Yüksek Öğretim Kurumunun Ulusal Tez Merkezinin "Engelliler ve Spor" başlığında 2000-2016 yıllarında yer alan ve internet yoluyla erişime açık olan 81 (46 Kadın, 35 Erkek) yüksek lisans tezi (%75,7) ; 26 (11 Kadın, 15 Erkek) doktora tezi (%24,3) olmak üzere toplam 107 tez incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre; tezlerin yarısından fazlası kadın araştırmacılar tarafından (57; %53,3) hazırlanmıştır. Doktora tezlerinin ise (15; %57,7) yarısından fazlası erkek araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Tezlerin %67,3'ü (yüksek lisans tezlerinin 56; %69,1/ doktora tezlerinin 16; %61,5) 2010-2016 yılları arasında hazırlanmıştır. Engel grubu olarak, en fazla bedensel engelliler (31; %29), bilimsel alan türü olarak antrenman bilimleri ve sporda psiko-sosyal alanlar (40 kişi %37,4; 36 kişi %33,6) üzerine, sağlık bilimleri enstitüsünde (78; %72,9), Yardımcı Doçentler (56; %52,3) danışmanlığında ve 64 (%59,8) adet tez 80 ila 130 sayfa arasında hazırlanmıştır. Sonuç olarak Türkiye'de 2000-2016 yılları arasında YÖK Ulusal Tez Merkezinde "engelliler ve spor" başlığı altında sınıflandırılan çoğunlukta olan yüksek lisans tezlerinin kadın, doktora tezlerinin erkek araştırmacılar tarafından hazırlandığı, danışmanlıklarının Yrd. Doç. Dr. Unvanına sahip akademisyenlerce yapıldığı belirlenmiştir. Bilimsel araştırma alanında antrenman biliminin baskın olduğu ve tezlerin yarısından fazlasının 80-130 sayfa arasında hazırlandığı tespit edilmiştir. Ülkemizde "engelliler ve spor" üzerine üretilmiş lisansüstü tezlerin dünyadaki değişimlerden etkilenmekle birlikte kendine özgü yönlerinin de olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Engelliler, Yüksek Lisans, Doktora, Tez

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**YENİ REHBERLİK YÖNETMELİĞİNE YÖNELİK ALAN
ÇALIŞANLARININ BAKIŞI**

Yahya Şahin, Nesrullah Okan, Ahmet Şirin

Eğitim Bilimleri

Eğitimcilerin büyük bir çoğunluğuna göre, Rehberlik ve Psikolojik Danışma'nın okullara getirilmesi eğitim alanında yapılan en önemli yeniliklerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu yönüyle "rehberlik" dediğimiz şey esasında öğrencinin bir bütün olarak gelişmesine yardım ederken, aynı zamanda çeşitli eğitsel, psikolojik veyahut sosyolojik hizmetlerden de yararlanmasına olanak tanıyan sistemsel bir bütünü teşkil etmektedir. Esas itibarıyla rehberlik, eğitimin amaçları doğrultusunda yetiştirilen bireylerin bu eğitimi sağlıklı bir şekilde başarmaları için yardımcı olan tamamlayıcı bir hizmet sürecidir. Bu yüzden de rehberlik, eğitim süreci içinde bir ihtiyaç olarak görülmüş ve bu sisteme dâhil edilmiştir. Hâlihazırda bütün okullarda rehberlik hizmetlerini veren servisler bulunmaktadır. Ancak uzun bir süreden beri çıkacağı tartışılan ve 10 Kasım 2017 tarihinde de yayınlanan "Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği" bu alanda çalışanlar için yeni bir süreç başlatmıştır. Yeni yönetmelikle birlikte, bu alanda çalışanlar için çeşitli değişiklikler yapılmış ve bu değişikliklerin alan çalışanlarında nasıl bir intibah uyandırdığı şüphesiz önemli bir noktadır. Bu nokta, bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yapılan bu çalışma iki aşamadan meydana gelmektedir. Çalışmanın birinci aşaması, beşli likert yapıda ve 21 sorudan oluşan bir ankettir. Bu ankette yeni yönetmelikle ilgili çeşitli ifadeler yer almış ve bu ifadelere katılımcıların ne düzeyde katıldıkları belirlenmiştir. Çalışma bağlamında anket için alanda çalışan 144 kişiye ulaşılmış ve anket maddeleri bu kişilere uygulanmıştır. Anket sonuçları dikkate alındığında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun yeni yönetmelikten memnun olmadıklarını ifade ettikleri uygulama neticesinde elde edilen verilerden anlaşılmıştır. Ortaya çıkan bu netice çalışmanın ikinci aşamasını zorunlu hale getirmiştir. Zira memnuniyetsizliğin nedenlerini bulabilmek için katılımcılara yeni sorular sormak gerekmektedir. Bu noktadan hareketle çalışmanın ikinci aşamasına geçilmiştir. Çalışmanın ikinci aşaması yapılandırılmış altı sorudan oluşmaktadır. Bu sorular alanda çalışan 11 katılımcıya sorulmuş ve verilen cevaplar doğrultusunda metinler analiz edilerek bulgular elde edilmiştir. Analizler neticesinde elde edilen veriler çalışmanın amacı doğrultusunda yorumlanarak çalışmaya son hali verilmiş ve ortaya çalışmanın nihai neticesi ortaya çıkmıştır. Bu çalışma okul rehber öğretmenlerinin güncel sorunlarını yansıtmasından dolayı oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Yönetmelik, Rehberlik, Memnuniyet

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM
ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ EĞİTİMDE
ÖZELLEŞTİRMEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Yalçın Sever, Ramazan Yirci, İbrahim Kocabaş

Eğitim Bilimleri

Bu araştırmada mesleki eğitimde özelleştirmeye ilişkin mesleki ve teknik anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin nasıl olduğunun cevabı aranmıştır. Araştırma modeli olarak tarama modeli belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılı, İstanbul ilinde bulunan mesleki ve teknik anadolu liseleri oluşturmaktadır. 2015-2016 Eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde mesleki ve teknik anadolu liselerinde çalışan öğretmen sayısı 82 özel öğretim kurumunda 1.956; 307 resmi ortaöğretim kurumunda 18.520 olmak üzere toplam 20.476 olarak belirlenmiştir. Örneklem grubu seçilirken okullardan katılımcıların her birinin rastgele ve eşit şansa sahip olacağı basit seçkisiz örneklem grubu oluşturulması düşünülmüştür. Bu çalışma için belirlenen örneklem büyüklüğü 378'dir. Araştırma için kullanılan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen mesleki eğitimde özelleştirmeye ilişkin görüşler ölçeği ile elde edilmiştir. Ölçek geliştirme aşamasında uzman görüşlerinin de ardından elde edilen 19 maddeden oluşan ölçek için toplam 243 uygulama yapılmıştır. Elde edilen ölçek, analizler neticesinde Toplumsal Fayda, İnsan Kaynakları ve Finansman olarak üç boyut ortaya koymuştur. Ölçeğin ilk analizlerinin yapılmasının ardından araştırmada kullanılacak veriler için yapılan uygulamada 484 tanesi analize uygun olmak üzere toplamda 511 tane form toplanmıştır. Bu da örneklem büyüklüğü için belirlenen 378 sayısını % 28'i aşkın bir oranda geçerek analizler için uygun bir büyüklük oluşturmuştur. Mesleki eğitimde özelleştirme ile ilgili tüm boyutlarda görev, mezun olunan fakülte, eğitim düzeyi, çalışma süresi, cinsiyet, branş, sendika üyeliği ve istihdam edilme şekli değişkenleri bağlamında farklılaşma olup olmadığına bakılmıştır. Yapılan analizler neticesinde öğretmenler genel anlamda mesleki eğitimin özelleştirilmesi konusunda düşük bir ortalama ile kararsız görüş belirtmiştir. Boyutlar bazında ele alındığında görüşler toplumsal fayda açısından elde edilen ortalama değer katılmıyorum derecesinde olumsuzluk ifade ederken insan kaynakları ve finansman boyutunda olumlu ya da olumsuz ifade taşımaksızın kararsızlık şeklinde kendini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Özelleştirme, Mesleki Eğitim, Liberalizm.

NORMATİF MANTIK VE MÜMKÜN DÜNYA ÜZERİNE BİR İNCELEME

Erkan Deviren, Ali Çaksu

Felsefe

İnsan toplumsallığı süperorganizmalarda olduğu gibi kusursuz olmasa da işbirliği sonucunda oluşan normatif düzen hayretler uyandıracak seviyededir. Ancak normatif bir düzenden söz ettiğimizde bu düzenin olgusallığını açmamız gerekiyor. Pozitivizm kaynaklı bir alanlaşma sorunu olarak olgusallık ile normatifliğin birbirinden ayırt edilmesi ve normatifliğin olgusallık üzerinden olan-olması gereken ayrımı yapılarak tanımlanması parça-bütün ilişkisinde parçaları daha iyi anlamamıza olanak sağlarken, bize asıl aradığımız bütünü unutturmaktadır. Bu noktada asıl önemli olan akıl yürütmelerimizi nasıl yaptığımızdan daha çok akıl, zihin, bilinç, mantık ve bilgi gibi insana ait soyut kavramların somut insan yaşamıyla olan ilişkisini çözümlenmek gibi gözükmemektedir. Analitik felsefe geleneği içerisinde yapacağımız böyle bir çözümlenme toplumsal biraradalık ilişkisi sonucunda insana yüklenen sorumluluk ilişkisi etrafında bu kavramları normatif bakış açısıyla aydınlatmayı gerektirir. Bunun sonucunda akıl-yürütme yerine norm-yürütmeyi temellendirerek düşünce sistemimizin ilkel normatif emirlerle geliştiğini ortaya koyma imkanı elde ederiz. Bu durumda 'Normatif önermelerle olgusal önermeleri nasıl ayırt edebiliriz?' ya da 'Normatif önermelerin olması gerekene değil de olana işaret ettiğini nasıl söyleriz?' gibi bir takım sorularla karşılaşırız. Bu tür sorulara cevap vermek için ise insanı ve biraradalık ilişkisini ontolojik temelde ele almamız gerekir. Trop kuramlarından yararlanarak bu sorulara cevap aradığımızda norm kategorisi olarak türetilmiş bir kategori elde ederiz. Sonrasında D.M. Armstrong'un görüşünden yararlanarak trop kuramlarında olgu kategorilerine ihtiyaç kalmadığını, çünkü troplardan olguların zorunlu olarak çıktığını söyleriz. Nihayetinde ise şu sorulara cevap verebiliriz: 'İnsanın mantıksal olarak ifade edilebilecek temel bilme biçimi normatif midir? Tümelden tikel bireylere (insanlara) yansıyan ve varoluşsal olarak onları aynı zamanda içeren gerçekliğin bilgisi insanda normatif mantık yoluyla bilinir, diyebilir miyiz? Doğa kuralları, bilimsel yasalar, İlahi yasalar ve hukuki yasalar gibi yaşamımızı ve/veya bilgimizi biçimlendiren Tümel Varlıktan tikel varlıklara uzanan tek yasa sistemi var mıdır? Varsa, bu sistemin ontolojik uzantısı insanda normatif mantık mıdır?' Son olarak bu sorulara kesinlik-gereklilik ve zorunluluk-imkan kavramları ile yaklaştığımızda, dünya tasavvurumuzu oluşturduğundan ve ayrıca normları gerçek dünya - mümkün dünya ayrımında uygulamaya dönük yanlarıyla da görebileceğimizden, normatif mantık aracılığıyla normlardan mümkün dünya semantiklerine geçiş yaparak normatif düzen kavramını yeni bir perspektiften anlamlandıracağız.

Anahtar Kelimeler: Normatif Eylem, Norm Kategorisi, Mümkün Dünyalar

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

TAKİYETTİN MENGÜŞOĞLU'NUN ETİK ANLAYIŞI

Görem Bora Zencirkıran, Ali Çaksu

Felsefe

Türkiye’de akademik felsefi geleneğin önemli temsilcilerinden olan Takiyettin Mengüşoğlu özellikle insan felsefesi alanında yaptığı katkılarla tanınmaktadır. Ancak Mengüşoğlu’nun insan felsefesi üzerine çalışmaları incelendiğinde, kendisinin kısıtlı bir alana yoğunlaşmak yerine daha geniş ve geleneksel olandan farklı bir felsefi anlayışı oturtmak üzerine çabaladığı görülmektedir. Bu doğrultuda Mengüşoğlu Almanya’da aldığı eğitimin de etkisiyle Immanuel Kant, Max Scheler ve Nicolai Hartmann gibi doğrudan etkilendiği filozoflardan aldığı öğelerle eklektik sayılabilecek bir felsefi kavrayış oluşturmaya çalışmıştır. Bu eklektik kavrayışın sonucu, özellikle “Felsefeye Giriş” isimli eserinde de görülebileceği üzere felsefenin bütün alanlarında yenilik iddiasıdır. Mengüşoğlu, Hartmann’ın yeni ontoloji anlayışını temel alarak kendine ait bir insan felsefesi geliştirmeye çalışır. Burada Mengüşoğlu’nun izlediği yöntem, insanın ortaya koyduğu fenomenlerden yola çıkarak onu meydana getiren varlık düzenini açığa çıkarmak şeklindedir. Bu sayede insana ilişkin gerçek felsefi problemlerin kurgusal olanlardan ayrı olarak ortaya konmasına çalışılır. Daha sonra belirlenen problem alanı içerisinde felsefi çözümler ileri sürülür. Bu yöntem benzer şekilde var olan epistemoloji, etik, metafizik gibi problem alanlarına uygulanmaktadır. Mengüşoğlu’nun ortaya koyduğu yeni olma iddiasındaki kavrayış, özellikle yoğunlaştığı insan felsefesi alanında dikkat çekmişse de bu kavrayışın farklı alanlardaki sonuçlarına fazla ilgi gösterilmemiştir. Oysa Mengüşoğlu’nun yaklaşımı, Türkiye’de Cumhuriyet dönemi dahilinde felsefi temellere sahip bir etik anlayışın ortaya konulması bakımından önemli sayılabilecek girişimlerden biridir. Mengüşoğlu doğrudan etik alanındaki tek kitabını ‘felsefi etik için bir kritik bir hazırlık’ olarak nitelemiştir. Dolayısıyla ilk bakışta yarım kalmış bir projeden söz etmek mümkündür. Ancak yine de Mengüşoğlu’nun bütün eserleri göz önüne alındığında, Kant’ın kategorik imperatiflere dayalı etiği ile Scheler’in Kant eleştirisini de kapsayan ‘değer’ anlayışını harmanladığı, bütün bunları Hartmann’ın idealizmden sıyrılma iddiasındaki yeni ontolojisi doğrultusunda yeniden yorumlayarak farklı bir etik için ana hatları ortaya koyduğu görülebilmektedir. Bu çalışmada Mengüşoğlu’nun Hartmann’dan alınan ontolojik temellere dayanarak ortaya koyduğu insanın varlık alanında, etiği nasıl konumlandığı gösterilmeye çalışılmaktadır. Daha sonra etik alanında ortaya çıkan ‘gerçek problemler’e Mengüşoğlu’nun bulduğu çözümler özetlenir. Son olarak bu çözümlerin, dayandıkları eklektik anlayışla çelişip çelişmediği sorgulanırken yeni etik projesinin ana hatlardan öteye geçip ilerlemesi halinde karşılaşılabileceği sorunlar tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Takiyettin Mengüşoğlu, Etik, İnsan Felsefesi

BAŞLIK HEIDEGGER'İN ONTO-TEOLOJİ KAVRAMI BAĞLAMINDA DİN FELSEFESİ'NİN İMKÂNI

Murat Vural

Felsefe

Heidegger, felsefesine Varlık sorusu ile başlamıştır. Heidegger'in düşünsel derdi, uzun zamandır filozoflar tarafından hak ettiği değeri görmeyen Varlık'ın anlamını belirlemektir. Bundan dolayı O, geleneksel felsefenin Varlık sorusunu gündeme getirmekle işe koyulur. Ona göre geleneksel felsefe Varlık konusunda daha en başta hataya düşmüştür. Zira Aristotelesçi gelenek ve Descartes ontolojisi varlığı ihmal etmiştir. Bu ihmalkârlık Varlığın üstünü örtmüş ve böylece Varlık unutulmuştur. Heidegger'e göre özellikle Platon ve Aristoteles'ten sonra Varlık, var olanlar ya da var olan nesnelere olarak anlaşılmaya başlanmıştır. Yani "Varlık nedir?" sorusu "Var olan nedir?" sorusu ile yer değiştirmiştir. Heidegger, felsefenin konusunun Varlıktan ziyade, var olanlara dönüşmesi, filozofun da var olanlara yönelmesi ve onlarla haşır neşir olmasından dolayı felsefenin kendi alanından çıktığını filozofun da felsefe dışı bir etkinlik yaptığını ileri sürmektedir. Bu bağlamı ile Platon ve Aristoteles'ten beri süre gelen sözde felsefe; ona göre, metafizikten ibarettir. Zira ilk neden bizi varlıkların varlığına götürmektedir; bu ise felsefe değil düpedüz teolojidir. Heidegger, buradan hareketle Platon ile başlayan tüm batı düşünce tarihinin salt bir metafizik olduğunu öne sürmektedir. Böylece ona göre felsefe, teoloji ve metafizik aynı şey olmakla birlikte, aralarındaki fark farklı sözcüklerden oluşmalarıdır. Ayrıca Heidegger, inanç ve düşüncenin birbirlerine indirgenemez iki durumu ifade ettiğini öne sürmektedir. Ona göre din, inanç ya da iman gibi aşkınlık ile ilgilidir. Filozof, Tanrı meselesinde bir düşünür olarak konuya yöneleceğinden dolayı Tanrısal konularda konuşma yeterliliğine sahip değildir. Bu bağlam ile Heidegger'e göre din felsefesi gibi bir şeyin var olma imkânı sorgulanması gereken bir düşünüş tarzını ifade etmektedir. Zira ona göre din bir hayat tarzı olup felsefenin alanından oldukça uzak bir yerde yer alır. Bu çalışmada Heidegger'in varoluşçuluk anlayışına değinilerek, bütün batı felsefe geleneği içinde hâkim olan felsefe ve teolojinin yakın ilişkisinin bir sonucu olarak ilan ettiği Onto-Teoloji fikri irdelenecektir. Bu sayede, Onto-Teoloji fikri ekseninde din felsefesinin imkân temelleri sorgulanacaktır. Bunu yaparken de Heidegger'in temel çalışmaları bu çalışmanın merkezinde olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Varlık, Teoloji, Metafizik

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

TANRI KANITLAMALARININ DEĞERİ ÜZERİNE

Neşet Toku

Felsefe

Hayatın ve varlığın izahı hususunda felsefî bir disiplin olan metafizik ve dinî bir disiplin olan teolojinin müşterek çabalarından belki de en önemlisi Tanrı kanıtlamalarıdır. Metafizik açısından Tanrı kanıtlamaları rasyonel-mantıksal bir varlık sisteminin inşası için zorunlu görülürken; teoloji açısından vahye dayalı inanç ve davranışların esasta rasyonel olduklarını temellendirmek maksadıyla zorunlu görülmektedir. Mesela; Antik dönem filozoflarından Platon, duyuşal âlemde görülen çeşitlilik ve değişimin sebebini harekete ve asıl hareketi de eşyanın kaynağını teşkil etme anlamında ezeli ve ebedi Ruh (Soul) yani Tanrı'ya bağlarken; Ortaçağ Hristiyan teologlarından Saint Anselmus, Tanrı'yı "hayatı ve varlığı anlamak için inanma"nın mutlak şartı biçiminde değerlendirmektedir. Yine mesela filozof Aristoteles, tecrübe dünyasındaki farklı varlıkların varoluş nedenlerini ve değişimlerini izah ederken Tanrı'yı, hareketi meydana getiren ve sürdüren bir ilk ilke ve İlk Muharrik şeklinde açıklarken; teolog Saint Thomas Aquinas, Tanrı'yı, evrendeki değişimin müteselsil devam edemeyeceği gerçeğine işaretle İlk Neden, Mutlak Neden olarak değerlendirmektedir. Farklı türevleri bulunmakla birlikte söz konusu kanıtlamaları dört kategoride ele almak mümkündür: kozmolojik argüman, ontolojik argüman, teleolojik argüman ve ahlak argümanı. Kozmolojik argüman; Tanrı'nın varoluşuna dair akıl yürütmenin merkezine bazen "hareket", bazen "değişme", bazen "mümkün varlık", bazen "sonlu varlık", bazen "sebeplilik" kavramını koysa da özü itibarıyla evrene içkin verilerden kalkarak aşkın bir Tanrı fikrine ulaşmayı; ontolojik argüman; Tanrı'nın varlığını insan zihninde mevcut olan "mükemmel varlık" ya da "zorunlu varlık" düşüncesinden, kavramsal yapısından hareketle temellendirmeyi; teleolojik argüman; tabiat, hayat ve insan tecrübesi arasındaki ilişkilerde var olduğu kabul edilen "düzen"den yola çıkarak bu düzenliliğin bir "akıllı tasarım"a ve eşyadaki "gayelilik"e ve dolayısıyla onun da Tanrı'nın varlığına delalet ettiği çıkarımını; ahlak argümanı da insanın ahlakî (dolayısıyla hukukî) kurallara riayetinin yalnızca öteki dünya (ahiret) ve Tanrı inancına (Ölümsüzlük postülatı ve Tanrı postülatına) dayalı olarak mümkün kılınabileceği tasavvurundan bahisle Tanrı'nın varlığını temellendirmeyi ifade eder. Batı felsefesinde ve Hristiyan teolojisinde görülen bu kanıtlamaların farklı adlandırmalarla da olsa şüphesiz İslam felsefesinde ve İslam teolojisinde de (Kelam) karşılıkları mevcuttur. Bildiride metafiziğe ve teolojiye ait işte bu dört argümanın değeri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kozmolojik Argüman, Ontolojik Argüman, Teleolojik Argüman, Ahlak Argümanı

TÜRKİYE’NİN İNOVASYON PERFORMANSININ SEÇİLMİŞ GELİŞMİŞ VE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER İLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Anıl Asak, Zeynep Kaplan

İktisat

Son yıllarda teknoloji ve inovasyonun uluslararası rekabetteki önemi hızla artmaktadır. İnovasyon göstergeleri de, uluslararası rekabet gücünü, ihracat performansını ve ülkelerin teknolojik gelişme düzeyi açısından durumunu belirlemede önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Çalışmanın amacı, Türkiye’nin inovasyon performansının seçilmiş gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ile karşılaştırmalı analizini yapmaktır. Bu çalışmada AB ülkelerinin yanında gelişmiş ve gelişmekte olan ülke örnekleri de ele alınmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde söz konusu ülkelerin mevcut durumunu, inovasyon faaliyetlerini ve teknolojik değişimleri, Ar-Ge harcamaları, araştırmacı sayısı, bilimsel yayınlar ve patentler gibi temel inovasyon göstergeleri ele alınarak incelenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda ülkelerin Ar-Ge performansını ölçmek için yüksek teknoloji ürünlerinin toplam ihracattaki payları karşılaştırılmıştır. İkinci bölümde ise ülkelerin teknolojik gelişmelerinin hangi sektörlerden kaynaklı olduğu ve rekabet gücünün yüksek olduğu sektörleri göstermek amacıyla teknoloji üstünlük endeksi kullanılmıştır. Teknoloji üstünlük endeksi en önemli inovasyon göstergelerinden biri olarak kabul edilen patent sayıları ve patentlerin sektörel dağılımlarına dayanarak hesaplanmıştır. Bu anlamda patent göstergeleri, ülkelerin teknolojik inovasyonunun sektörel seviyede karşılaştırılabilmesi için kullanılmıştır. Patent istatistikleri, ülkelerin teknik değişim sürecinin analizi için kullanılan en önemli göstergelerden biridir. Ayrıca patent dokümanları, belirli alanlardaki teknolojinin sınıflandırılması ve ortaya çıkan biyoteknoloji ve nanoteknoloji gibi yeni teknolojilerin gelişim süreçlerinin incelenmesi için önemli veriler içerir. İnovasyonu ölçmek için kullanılan iki temel patent göstergesi vardır; toplam patent başvuru sayısı ve verilen patent sayısı. Genellikle, uluslararası patentlerin ulusal patentlerden daha yüksek ortalama kaliteye sahip olduğu ve patent vermek için ulusal patent mevzuatının ve kriterlerinin farklılıkları nedeniyle Avrupa Patent Ofisi tarafından verilen patent sayıları uluslararası karşılaştırmalar için kullanılır. Buradaki amaç toplam patent başvuru sayısı içerisinde verilmeyen patent sayılarının etkisini yok etmektir. Bu nedenle hesaplamalar yapılırken tüm teknolojik sektörler için uzun zaman serilerine sahip Avrupa Patent Ofisinin 2007-2016 yılları arasındaki sektörel patent sayıları kullanılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise elde edilen verilere dayanarak Türkiye’nin hangi sektörlerde teknolojik üstünlüğe sahip olduğu ve diğer ülkeler ile karşılaştırmalı analizi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnovasyon, Teknolojik Üstünlük, Patent

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**DIŞ TİCARETTE TRAFİK SAPMASI: AVRUPA BİRLİĞİ'NİN
SERBEST TİCARET ANLAŞMALARININ TÜRKİYE DIŞ
TİCARETİNE ETKİSİ ÖRNEĞİ**

Gökhan Aktaş

İktisat

Bölgesel Ticaret Anlaşmaları (BTA), ticaret saptırıcı veya ticaret yaratıcı etkilerin yanında trafik sapmasına da neden olabilmektedir. Özellikle Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA)'nın oluşturduğu trafik sapmasının ölçülmesinin amaçlandığı bu çalışmada, Türkiye'nin taraf olmadığı ancak AB'nin tarafı olduğu STA'lara partner ülkelerin, Türkiye dış ticaretine olan etkisi incelenmektedir. Trafik sapması, vergi indiriminden faydalanmak veya ticaret politikası önlemlerinden muaf tutulmak amacıyla, malın asıl ihracatçı ülkeden değil farklı bir ülke veya BTA üyesi ülke üzerinden ithalatçı ülkeye sevk edilmesidir. Bu nedenle, ticaretin olağan seyrinde görülen sapma olarak da ifade edilebilir. Çalışmada, Gümrük Birlikleri ve STA'lardaki ticaret akımı ve vergileme ilkeleri karşılaştırılarak bunların trafik sapmasına etkisi analiz edilmektedir. Araştırmada, model olarak AB ile STA'sı olan ancak Türkiye ile STA'sı bulunmayan ülkelere Güney Afrika ve Meksika seçilmiştir. Bu ülkelerin seçiminde Güney Afrika ve Meksika'nın diğer ülkelere göre Türkiye'ye daha fazla ihracat yapması ve hali hazırda Türkiye ile STA imzalamamış olması belirleyici olmuştur. Seçili ülkelere 2000-2017 yılları arasında gümrük kıymeti esas alınarak Türkiye'ye en fazla ithal edilen dört mal grubu belirlenmiş ve bu malların doğrudan menşeli ülkesinden Türkiye'ye yapılan ithalat miktarı ile AB üzerinden dolaylı olarak yapılan ithalat miktarı karşılaştırılmıştır. Böylece Türkiye'ye ithal edilen seçili ülke menşeli malların hangi oranda AB üzerinden geldiği belirlenerek trafik sapması ölçülmüştür. Trafik sapmasının, gümrük tarifelerinin yüksek olduğu ve AB'nin üçüncü ülkelerle imzaladığı STA'lar nedeniyle ortak gümrük tarifelerinin uygulanmadığı otomobil, makineler, elektronik cihazlar ve plastik cinsi mallarda yüksek olduğu, ancak hububat, demir-çelik, alüminyum ve kömür gibi ithalatında düşük gümrük tarifesi uygulanan mallarda ise düşük düzeyde kaldığı tespit edilmiştir. Türkiye'nin, aleyhine gelişen trafik sapmasını engellemek için AB'nin üçüncü ülkelerle imzaladığı STA'lara taraf olması gerekmektedir. Bununla birlikte üyelik süreci tamamlanıncaya kadar, Meksika menşeli otomobil ithalatı örneğinde olduğu gibi, AB'den yapılan söz konusu ülkeler menşeli ithalat işlemlerinde menşeli ticaret politikası önlemlerinin uygulanması da sorunun çözümünde etkili olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Serbest Ticaret Anlaşması, Trafik Sapması

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**TAKASBANK'IN RİSK YÖNETİMİNDEKİ ROLÜ:
KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ**

Gülsün G. Yay, Belfin Kara

İktisat

2008 küresel finansal krizi sonrası Amerika ve Avrupa Birliği, bir asırdan bu yana temel prensipleriyle birlikte gelişerek kabul görmüş, özellikle vadeli işlem piyasaları olmak üzere piyasa geleneklerini gözden geçirme eğilimi göstermişlerdir. Her iki kıtadaki çalışmalar (ABD – Dodd-Frank Kanunları, AB-CPMI-IOSCO Prensipleri), kanunlardan sıkı kurumsal prosedürlere uzanan, Avrupa Birliği tarafından birlik dışı olmaları sebebiyle “üçüncü dünya ülkesi” olarak tanımlanan ülkelerin bile regülatörlerinin, merkez bankalarının ve finansal sistemin her bir unsurunun uyumlu olmakla yükümlü olduğu bir dizi yenilik getirmiştir. Düzenlemelerin Türkiye’ye yansması T.C. Sermaye Piyasası Kurulu’nun 2012’de İstanbul Takasbank Takas ve Saklama Bankası A.Ş.’ye (Takasbank) merkezi takas kurumu yetkisini vermesiyle başlamıştır. Bu yetkiyle birlikte çalışmanın özünü oluşturan Takasbank’ın faaliyete geçirdiği merkezi takas ve risk yönetimi hizmeti, piyasaları etkileme boyutunda yerel ve uluslararası çerçevede ele alınmıştır. Merkezi karşı taraf (MKT), piyasada pozisyonu oluşmuş olan alıcı ve satıcı arasına girerek günü geldiğinde belirlediği şartlara uygun olarak sisteme kabul ettiği üyelerinin ilgili piyasada yaptığı işlemlerden kaynaklanan hesapladığı risklere karşılık topladığı teminatlardan, sabit ve değişken kısmı garanti fonu katkı paylarından ve MKT olarak kendisini de oyunun içine katarak potansiyel üye iflaslarına karşı tahsis ettiği kaynaklardan almaktadır. Fakat Borsa bünyesindeki Pay, Vadeli İşlem ve Para Piyasası ile Takasbank’ın işletmekte olduğu Ödünç Pay Piyasaları’nda, bahsedilen koruma kalkanının piyasanın likidite dengesini bozmadan oluşturulması önemlidir. Çalışma 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde merkezi karşı tarafın ortaya çıkma ihtiyacından ve yasal platformdaki dayanağından bahsedilmektedir. İkinci bölümde Türkiye’de geçerli olduğu piyasalar ve piyasa yapıları, son bölümde ise risk yönetiminde baz alınan metodolojiler ve karşılaştırmalı veri analizi yer almaktadır. Örnek olarak Vadeli İşlem Piyasası için 2016 yılından önce SPAN (Standard Portfolio Analysis of Risk) – Portföy Bazlı Teminatlandırma, bugün ise Pay Piyasası dahil olmak üzere SPAN benzeri bir algoritma sonucu elde edilen teminat gereksinimlerinin veri analizleri özellikle karşı taraf kredi riski, likidite riski ve üyelerin likidite olanakları kapsamında yapılmaktadır. Karşı taraf kredi riskini yönetmekte kullanılan kaynakların piyasaların olağanüstü koşullardaki durumunu ortaya koyan stres testlerine, risk hesaplama yöntemlerine, teminatların piyasa değerindeki düşümlere karşılık uygulanan indirgeme katsayılarına ve temerrüt yönetim süreci gibi araçlara gelişmekte olan ülkelerin takas kurumlarının uygulamalarıyla karşılaştırmalı olarak yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Merkezi Karşı Taraf, Risk Yönetimi, Teminat Gereksinimi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**YENİLENEBİLİR ENERJİNİN TÜRKİYE'YE SUNDUĞU
EKONOMİK FIRSATLAR**

Kasım Eren, Ceyhun Turan

İktisat

Dünyada 1973'de yaşanan Petrol Krizi ile birlikte petrolün artık güvenilir bir enerji kaynağı olmaktan çıkmasıyla petrol ve kömür gibi fosil yakıtların sebep olduğu olumsuz çevresel etkilerin de iyice gözle görünür bir hal almaya başlamasıyla birlikte dünya, özellikle 1980 sonrasında yeni enerji kaynakları arayışına girmiştir. Bu bağlamda doğal gazın yanı sıra yenilenebilir kaynaklar yavaş yavaş öne çıkmaya başlamıştır. 1980 sonrasında yenilenebilir kaynaklara olan yatırımlar hızlanmaya başlamıştır. Özellikle ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Danimarka, İspanya gibi ülkeler rüzgar, güneş gibi yenilenebilir kaynaklara yönelik yatırımlarını arttırmış ve bu kaynakların teknolojisinin gelişimi için endüstriyel anlamda gerekli temelleri bu yıllarda atmaya başlamışlardır. Nitekim bu ülkeler ilerleyen yıllarda yenilenebilir enerjide gelişimini sürdürmüş ve günümüzde bu sektörde en önemli üreticiler arasında yerlerini almışlardır. İlerleyen yıllarda rüzgar ve güneş gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının maliyetleri, yenilenemeyen kaynaklara giderek yaklaştığından ve çevresel kaygıların giderek artmasından dolayı bu kaynakların payının dünya ölçeğinde aşamalı olarak artması beklenmektedir. Yenilenebilir kaynakların; dünya genelinde enerji tüketim havuzuna girmesinin ülke ekonomilerine önemli yansımaları olmaktadır. Ekonomik büyümenin ve kalkınmanın önkoşullarından biri olan enerjide; dışa bağımlılığın azalması, maliyeti de giderek düşen bu kaynakların kullanımının yaygınlaşmasıyla ülkeler ekonomik büyüme ve kalkınmalarını enerjide dışa bağımlılığı azaltarak sağlama şansı yakalamaya başlamışlardır. Bu bağlamda Türkiye gibi gelişmekte olan ve enerjisinin yaklaşık dörtte üçünü dışalım ile temin eden bir ülke için yenilenebilir enerjiyi ülke çapında yaygınlaştırmak büyük önem taşımaktadır. Öte yandan yenilenebilir kaynakların önemi ilerleyen yıllarda giderek artacağından Türkiye'nin yenilenebilir enerjide kendi teknolojisini geliştirmesi; onun hem enerji güvenliğini arttıracak hem de bu kaynakların kurulumunu başka ülkelerde de yapması halinde; bu durum ülke ekonomisine yüksek miktarda gelir sağlayacaktır. Yenilenebilir enerji; istihdam olanaklarını da önemli ölçüde arttırmaktadır. 2016 itibarıyla dünyada yaklaşık 10 milyon kişi bu sektörde istihdam edilmektedir. Türkiye'de ve dünyada yenilenebilir enerjinin kullanımı yaygınlaştıkça bu sayı da artacaktır. Bunun dışında Türkiye'de yenilenebilir enerjinin doğrudan sağladığı faydaların dışında birçok yan faydası da mevcuttur. Hidrolik ve jeotermal enerjinin; Türk ekonomisine birçok şekilde katkı yapma olanağı bulunmaktadır. Yani yenilenebilir enerjinin Türk ekonomisine sağlayacağı katkılar açık olup bu kaynakların enerji tüketimindeki payını aşamalı olarak arttırmak ülkenin geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yenilenemeyen Enerji Kaynakları, Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Türk Ekonomisi

TÜRK HAVAYOLU YURTİÇİ YOLCU TAŞIMACILIĞINDA REKABET: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Murat Donduran, Semra Şahinbaş

İktisat

Ulaşım ağının önemli bir parçası olan havayolu taşımacılığı sektörü gelişen teknolojinin de etkisiyle sürekli büyüyen ve kendini yenileyen bir sektör olmuştur. Bu sektör dünyadaki bir çok ülkenin birbiriyle bağlantısını sağlayarak küresel ekonominin oluşmasında önemli bir rol oynamıştır. Sektör dünya ekonomisine doğrudan katkıların yanı sıra dolaylı katkılarıyla da ön plan çıkmış ve turizm gibi başka sektörleri için de kilit unsur olmuştur. Dünyada havayolu taşımacılığının liberalleşmesi ile birlikte havayolu yolcu taşımacılığı küresel bir misyon kazanmış ve serbestleşmenin ardından artan firma sayısı sektörün rekabetle tanışmasına imkan tanımıştır. Küresel düzeyde yaşanan bu serbestleşme, Türkiye’de de 1983 yılında yayınlanan kanunla birlikte başlamıştır. Devam eden süreçte fiyat kısıtlamalarının kaldırılması ve yapılan düzenlemeler yeni firmaların sektöre girişini kolaylaştırmıştır. Öte yandan 2003 yılında THY’nin kamu payının düşürülmesi pazarlardaki rekabetin daha adil bir şekilde yürütülmesini sağlamıştır. Ayrıca serbest Pazar koşullarına göre firmalar kendi fiyatlarını belirleyebilir konuma gelmiştir. Tüm bu gelişmeler dünyada olduğu gibi Türk Havayolu taşımacılığı sektöründe de rekabeti yoğunlaştırmıştır. Bu çalışmada da Türkiye’deki havayolu taşımacılığı sektöründe rekabetin ölçülmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda, dünyada havayolu taşımacılığının başladığı ve geldiği noktaya değinilmiş, Türkiye ayağı detaylı olarak incelenmiştir. Havayolu taşımacılığında talep, talep esnekliğinin ölçülmesi ve talebi etkileyen; fiyat, gelir, ikame ürünler ve sektöre özgü talebin belirleyicileri; demografik, coğrafi faktörler de ayrıntılarıyla ele alınmıştır. Yapı davranış performans (SCP) yaklaşımı ile sektörün yapısı, fiyatlama ve üretim stratejileri gibi firma davranışları ve sektörün performansı anlatılmıştır. Rekabet analizi ise ampirik bir çalışmayla yapılmış ve bu doğrultuda firmaların her bir pazardaki paylarının dağılımını ölçümleyebilmek için Herfindahl – Hirschman endeksi kullanılmıştır. Veri setinde literatüre uygunluk açısından şehir çiftleri pazar olarak kabul edilmiş ve bu pazarların yoğunlukları HHI ile endeksi hesaplanmıştır. Ampirik analiz, şehir çiftleri pazarlarının pazar yapılarının doğal bir oligopol olduğuna ve her hava yolu pazarında bir veya iki firmanın üstünlüğünün bulunduğunu kanıtlamıştır. Pazarda yer alan firmaların yoğunluğunun, diğer firmaların ilgili pazara giriş kararlarını etkilediğini elde edilen diğer bir sonuç olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Havayolu Yolcu Taşımacılığı, Oligopol Piyasa Yapısı, Rekabet Analizi,

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

PARA YANILGISI, YENİDEN: NÖRO-İKTİSADİ YAKLAŞIM

Murat Öztürkmen

İktisat

Para yanılması kavramı iktisat literatüründe tartışılmalı bir problem olmuştur. İlk olarak Irving Fisher'in Stabilizing the Dollar isimli çalışmasında üzerinde durulan ve kişilerin parasal ilişkilerde reel değerler yerine, daha çok nominal değerleri göz önünde bulundurmaya eğilimli oldukları şeklinde tanımlanan para yanılması durumu, Keynes tarafından yeniden açıklayıcı bir değişken olarak öne çıkarılmıştır. Üzerinde tam bir uzlaşma olmasa da gerek ampirik gerekse de deneysel birçok çalışma, iktisadi karar birimlerinin davranışlarında para yanılması durumunun etkili olduğuna işaret etmektedir. Para yanılması durumuna deney-bağımsız Keynes benzeri bir yaklaşım getirilebileceği gibi, Shafir, Tyran ve Tversky gibi durum-bazlı deneylere dayanan bir yaklaşım da getirilebilir. Keynes benzeri bir yaklaşım, problemi deneysel çalışmalarla test edilebilir hale getirebilir. Bu çalışmada para-yanılması durumunu üç düzeyde ele alıyorum. Birinci düzey, klasik mikro-iktisat bağlamında rasyonellik ve rasyonelliğin genişletilmesi olacaktır. Bu düzeyde paranın olduğu durumda fayda en iyilemesini inceliyorum. İkinci düzey deneysel iktisat bağlamına dayanıyor. İkinci düzeyde, para yanılmasına daha çok psikolojik faktörlerin merkezde olduğu deneysel çalışmaları ele alıyorum. Geçmiş deneysel çalışmalardan farklı olarak psikanalitik bir yaklaşımı da analize dahil ediyorum. Bu anlamda insan-nesne ilişkilerine odaklanan analizlerin para-yanılması durumuna farklı bir bakış açısı da kazandıracağını öne sürüyorum. Üçüncü düzeyde ise, bu çalışmanın başlığının da anlattığı gibi, para-yanılması durumuna nöro-bilimsel yaklaşımı ele alıyorum. Son zamanlarda artan bir şekilde, nöro-bilimsel deneylerin karar-verme, tüketici davranışları gibi alanlarda ortaya çıkardığı bazı sonuçlar ile doğrudan para-yanılması üzerine yapılmış nöro-bilimsel deneyler iktisat için farklı bir analiz düzeyini daha oluşturmuştur. Diğer iki düzeyden farklı olarak üçüncü düzey, analizin merkezinde olan insanın beyninde neler olduğunu söylemesiyle davranışları daha yakından analiz etmeye, modelleme için de gözlenemeyen bir başka değişkeni daha modele dahil etmeye yol açar. Üç düzeydeki analiz çalışmalarının da gösterdiği gibi para-yanılması durumu dikkate alınması gereken bir durumdur. Analizler, aynı zamanda sorunun çözümü için de ipucu vermektedir. İktisat politikası yapımcıları için rasyonellikten sapmaları çözmek, rasyonel politikaların uygulanabilmesi için olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Para Yanılması, Nöro-İktisat, Davranışsal İktisat

IS EFFECT OF GLOBALIZATION ON VOTER TURNOUT MORE PRONOUNCED IN SMALL COUNTRIES?

Sedef Şen, Özdemir Teke

İktisat

This paper examines effect of economic globalization on voter turnout in small and large countries with advanced democracies comparatively. There are two substantial hypotheses in the globalization literature, that is, constraint and compensation. The constraint hypothesis indicates that globalization decreases turnout. So, with growing level of economic globalization, governments are more dependent to the global economic phenomena and have less control on domestic economic policies. Therefore, participation to the elections may decline as a results of globalization. As for compensation hypothesis, says the exact opposite to constraint, governments have a role of compensatory for social cost of globalization by increasing government social spending, then may expect higher turnout. We integrated those hypotheses with Rodrik (1988) and Alesina and Wacziarg (1988) papers indicating that smaller countries have a larger share of public consumption in GDP, and are also more open to trade. In other words, the size of government gets larger in terms of government expenditure in small countries. We expect that turnout rate would be higher in small countries comparing to large countries. We utilize the aggregate data for parliamentary elections in 23 small and 17 large countries over the period 1945-2015. To assess the impact of various variables on turnout we begin with a basic model of turnout. In that model, we utilized variables which are most widely used and have strong significance effect on turnout such as compulsory voting, population size, electoral system type etc. Then, we have extended the basic model with several institutional, socio-economic, party-electoral system type and occasionally used and completely new variables identified as important explanatory factor in this regard. The empirical estimates suggest miscellaneous results.

Anahtar Kelimeler: Globalization, Electoral Turnout, Country Size

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**CHOMSKY VE HERMAN'IN MEDYA VE PROPAGANDA
MODELİ ÇERÇEVESİNDE KİTLE MEDYASININ EKONOMİ
POLİTİĞİ VE TÜKETİM TOPLUMU**

Aslı Öztürk Terzi

İnsan ve Toplum Bilimleri

Chomsky ve Herman'ın "Rızanın İmalatı: Kitle Medyasının Ekonomi Politikası" adlı eserinde kitle medyasının işlevlerini yerine getirmesinin sistematik bir propaganda ile mümkün olduğu vurgulanmaktadır. Hangi yollarla paranın ve gücün haberleri süzgeçten geçirebildiğine dair bir model ortaya koyan Chomsky ve Herman, kitle medyasının objektif bir şekilde haber sunması gerekirken kendisine finansal kaynak sağlayan yapılanmaların etkisi altında haber oluşturdukları ifade edilmektedir. Kapitalist egemenliğin oluşturduğu pazar denilen arena ile artan üretimin medya aracılığıyla tüm dünyada etkileri görülen bir yapılanma kurması sağlanmıştır. Medya aracılığıyla her yerde sunulabilen tüketim toplumu imajları, ihtiyaçlarının giderilmesini sağlayan bir eylem olmanın ötesine geçerek sembolik bir tatmin elde etmek amacıyla yönelinen bir eylem haline gelmiştir. Bu çerçevede medya tarafından yaratılan propaganda etkisi tüketim eylemini dönüştürmüştür. Medyanın propaganda üretmek toplumu yönlendirmesi Chomsky ve Herman'ın modelinde medyadaki haber eleme süzgeçleri şeklinde ele alınmaktadır. Altı farklı haber eleme süzgecinin ele alındığı modelde; kitle medyasının büyüklüğü, mülkiyeti ve kâr yönelimi, işi yapmak için reklamcılık ruhsatı, kitle medyasının haber kaynakları, tepki üretimi ve zorlayıcılar, bir denetim mekanizması olarak anti-komünizm, kutuplaştırma ve propaganda kampanyaları medyanın haberi sunarken kullandığı süzgeçler olarak ele alınmaktadır. Konu kapsamında yapılan literatür araştırmasında açıkça görülen toplumun sürekli olarak değişen ve gelişen yapısının sosyal, teknolojik, politik ve ekonomik gelişmeler ile yeniden şekillenmesi toplumu oluşturan bireylerin yaşanan her türlü gelişmeden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Yaşamsal döngülerin devam ettirilmesi için bireylerin ihtiyaç duydukları tüketim olgusu, tüketim çağı olarak adlandırılan günümüz dünyasında yaşanan gelişmelerle birlikte değişmiştir.

Medya aracılığıyla sunulan yaşam tarzlarını elde edebilmek için daha çok tüketme gerekliliği bireylerin hayatlarında önemli bir etkiye sahiptir. Medya ile bireylerin yaşamlarını sürdürebilmelerinde en önemli faktörlerden biri olan tüketim eylemi bir gösterge haline gelmektedir. Tüketim olgusunun sunduğu imajlar, oluşan ihtiyaç sonrasında ihtiyacın giderilmesi şeklindeki işleyişinin dışına çıkarak medya tarafından sunulan imajların tüketimi haline gelmektedir. Bu unsurlar doğrultusunda dört ana bölüm olarak tasarlanan çalışmanın birinci bölümünde Chomsky ve Herman'ın medya ve propaganda modeli ortaya konulmuştur. İkinci bölümde kitle medyası ve kitle medyasının ekonomi politikası yorumlanmıştır. Üçüncü bölümde tüketim toplumu betimleyici bir şekilde ele alınmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise medyanın propaganda gücü ile tüketim eyleminin değişim ve dönüşümüne etkisinin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Medya, Ekonomi Politik, Tüketim Toplumu

**GENDER, BODY AND IMAGE READING ÇAĞAN IRMAK'S
“TAMAM MIYIZ” IN AN ANDROCENTRIC SYSTEM**

Atılğan Şahin Ulaşan, Setenay Nil Doğan

İnsan ve Toplum Bilimleri

Gender and sexuality differences and their expressions can be observed as important topics in a wide range of areas including social sciences and art. Cinema is one of these areas and it has a strong effect over people. Especially contemporary cinema gives more place to these issues than the previous currents. In this sense, Turkish film industry has been more abstaining about shooting gender based movies due to the social and economic factors like religion, customs or making profits. Yet, there are some directors and writers who constitute an exception and are affected the rising current of the liberalization movement in 1990s such as Ferzan Özpetek, Çağan Irmak, Ümit Ünal et al. By the onwards of 2000s, Turkish cinema has become more critical and descriptive on the sex based representations of the characters. In this study, I focus on the representation and narration of male and female images from varied sociological aspects and try to explain the components of the male based comprehension in Turkish cinema through Çağan Irmak's *Tamam mıyız?*(2013). Besides, I also aim to discuss how gender differences and able-bodied/disabled issues were commentated in this film. Firstly, in Chapter 1, I will determine the basic questions which are important to understand the body and gender description of the film. Then, in Chapter 2, I will give a brief history of the socio-political transformation of Turkey and its effects over Turkish cinema. In Chapter 3, the plot of the related film will be given. Later, in Chapter 4, the film will be analysed and discussed within the binary oppositions of sex and gender and able body and disability. Finally, in Conclusion, I will do an overall analysis in the light of the previous chapters. Data have been collected from literature reviews and blended with published reports.

Anahtar Kelimeler: Gender, Cinema, Body, Disability

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**GÜNÜMÜZ İSTANBUL'UNDA İKİ YABANCI GRUP:
PAKİSTANLI VE SURİYELİ İLLEGAL GÖÇMENLER**

Emrah Yağmurlu, Nalan Turna

İnsan ve Toplum Bilimleri

Adına globalleşme dediğimiz süreç, coğrafyanın insanların sosyal ve kültürel dünyaları üzerindeki etkisinin giderek azalmasına ve onların daha karmaşık ve karşılıklı bağımlı ilişkiler sürmesine yol açtı. Aile, toplum ve devlet gibi geleneksel mekân ve aidiyet sınırları da giderek yıprandı. Küreselleşen dünyada, teknoloji ve ulaşım sektörlerindeki gelişmeler ile birlikte özellikle şehirler, daha önce hiç görülmediği kadar göç ve nüfus değişikliklerine uğradılar. Artan ulusötesi göç ile birlikte şehirler, homojenliklerini yitirdiler ve farklılıklarla, bir başka deyişle “yabancılar” ile bir arada yaşamak zorunluluğu doğdu. Hâlbuki günümüzün aksine geçmişte insanlar, yabancılarla birlikte büyük şehirlerde değil, küçük ve izole kabilelerinde, köylerde ve kasabalarda yani herkesin herkesi tanıdığı bir ortamda geçirdiler. Bu izole ve kendi içine kapanmış topluluklara, “yabancı” birinin gelişi dikkate değer bir andır. Bu topluluklarda yabancı; öldürülmek ve kutsal bir varlık olarak karşılanmakta dâhil çeşitli durumlar ile karşılaşmıştır. Herkesin herkese yabancı olduğu günümüz şehirlerinde ise, bir arada yaşamak için farklı davranış kalıpları geliştirilmektedir. Bu tebliğde, modernitenin ilk sosyoloğu olarak adlandırılan Georg Simmel’in “yabancı kavramı” ve konuyla ilgili literatürden faydalanılarak, İstanbul’daki illegal Pakistanlı ve Suriyeli göçmenlerin şehir ve Türk toplumu ile kurdukları ilişkiler, disiplinler arası bir yaklaşım ile incelenecektir. Ayrıca içine geldiği toplum ile aynı mekâm(şehir) paylaşan fakat aynı sosyo-kültürel alanı paylaşmayan “yabancıların,” avantajları ve dezavantajları üzerinde durulacaktır. Hem şehirde gezerken (davranış kalıplarını bilmemek) hem de toplumun bireyleri ile iletişime geçerken neler yaşadıkları değerlendirilecektir. İçine geldikleri toplum tarafından geçmişi bilinmeyen bu “yabancıların” yani göçmenlerin, toplum tarafından bireyselliklerinin nasıl görmezden gelindiği ve nasıl tanımlandıkları örneklendirilecektir. Kısacası bu tebliğde, iki farklı yabancı topluluğun, toplum tarafından nasıl kodlandığı ve buna göre iş hayatında, sosyal ilişkilerinde ve bizzat şehirde gezerken karşılaştıkları tutumlar ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, İstanbul, Yabancı, Göçmen, Pakistanlı, Suriyeli

TÜRK İDARİ SİSTEMİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ VE YENİ BİR MODEL GEREKLİLİĞİ

Erdem Cam

İnsan ve Toplum Bilimleri

Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği konusunda ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunlar, yüksek sayıdaki ölümlü ve yaralanmalı iş kazaları ile meslek hastalıkları şeklinde kendisini göstermektedir. Sorunların çözümü için Türk idari sistemi içinde bütünsel bir sistem kurulmalı ve sistemin kuruluşundaki çıkış noktası; önleyici yaklaşım olmalıdır. Ancak Türkiye’deki sistem henüz bu aşamaya gelmemiştir. Bunun temel nedenlerinden biri iş sağlığı ve güvenliği yönetiminin birbirinden ayrık mekanizmalar ile sağlanmaya çalışıyor olmasıdır. Bu çalışma içerisinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili ana hizmet birimleri ile bağlı ve ilgili kuruluşlar ve danışma birimleri arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Bu çalışma Türkiye’de yaşanan iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili sorunların çözümü için idari sistemin yeniden tasarlanması gerektiği önermesi üzerine kuruludur. İdari sistem içinde yer alan birimler; ÇSGB İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma Geliştirme Enstitüsü Başkanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Başkanlığı ve diğer kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili sorumlu ve görevli kamu otoriteleridir. İdari sistemin dışında yer alan meslek kuruluşları ile sendikalar da sisteme katkı verebilecek potansiyel paydaşlardır. Bu çerçevede tüm bu kurumların birbirleriyle ilişkili olacağı yeni bir idari yapılanma tasarlanmalıdır. Bu yeni model, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün 1978 tarihli ve 150 sayılı Çalışma Yönetimi Sözleşmesi ve 158 sayılı Tavsiye Kararı çerçevesinde, çalışma yönetimi için öngörülen ilkeleri temel alan bir yapı ile kurgulanmalıdır. 150 sayılı Sözleşmede çalışma yönetimi sisteminin nasıl kurgulanması gerektiği ifade edilmiştir. Buna göre, çalışma yönetimi sistemi; çalışma yönetimi ile ilgilenen ve sorumlu olan tüm bakanlık birimlerini, kamusal kuruluşları, bölgesel, yerel ya da merkezi olmayan yönetimin her türlü biçimi ve bu kuruluşların faaliyetlerinin kurumsal bir çerçevede işçi ve işveren kuruluşlarının katılımıyla eşgüdüm içerisinde yürüdüğü bütünsel bir yapıyı ifade eder. Bu çerçevede iş sağlığı ve güvenliği konusunda yetkili kurumların görev alanlarının birbirleri ile eklektik bir yapı içerisinde yeniden tanımlanması, gereklilikten ziyade bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İSG Yönetimi, Çalışma Yönetimi, Sosyal Politika

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**SÜRGÜN KOZMOPOLİTANİZMİ: EDWARD SAİD'İN
SİYASAL TEORİSİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK**

Fırat Mollaer

İnsan ve Toplum Bilimleri

Edward Said'in 'sürgün'ü yerelin fetişleştirilmesine panzehir bir figür olarak düşünülmesi anlamında, ilk bakışta, modern kozmopolitizmle bir sürekliliğe sahip görünür. Said, çalışmalarında on ikinci yüzyılda Saksonya'da yaşamış bir rahip olan St. Victorlu Hugo'nun yazdığı 'enfes güzellikteki' bir pasaja defalarca gönderme yapar: "Anayurdunu tatlı bulan kişi hâlâ olgunlaşmamış bir çıraktır; her toprağa doğduğu toprakla aynı anlamı veren kişi artık güçlenmiştir; ancak, dünyanın bütününü yabancılayan kişi kusursuzluğa ermiştir. Olgunlaşmamış ruh, sevgisini dünyadaki tek bir noktaya bağlamıştır; güçlü kişi sevgisini her yere yaymıştır". Bu pasajda, kozmopolitizmin modern öncesiyle eş anlamlı bir dinsel bir panteizm de ayırt edilebilir: Sevgisini her yere yayan kişi, Tanrıyı doğanın tüm nesnelere bulabilen, Bergsoncu anlamda açık ve dinamik bir din anlayışına sahip kişi gibi güçlüdür. Sevgisini belli bir noktada sabitleyen kişi ise, Tanrıyı kapalı bir metafizik sistem içinde arayan, olgunlaşmamış kişidir. Asıl kavşak noktası ise, Said'in anlatmaya çalıştığı, özdeşsizliğin alanına işaret eden bir yersizizlik olup olmadığı sorusunda ortaya çıkar. Buna olumlu cevap verilirse, Said'in başından itibaren vurgulamaya çalıştığımız somutluk, bağlamsallık, geçişli düşünce gibi temaları göz ardı edilmiş olur. Said, yerel deneyimlerin evrensel tarafından evrimsel bir biçimde yok edileceğini düşünmez. Bu iki terim, birbirini gerektirmektedir. Evrensel, tikel dolayısıyla, yerel bağların içinden geçerek mümkündür. Bu bağlamda, Said'in St. Victorlu Hugo'suna dönelim: "Ancak, dikkat: Hugo, 'güçlü' ya da 'kusursuz' kişinin bağımsızlığa ve bağısızlığa, reddetme yoluyla değil, bağların içinden çalışarak geçmek yoluyla ulaştığını iki kez belirtiyor. Sürgün, insanın doğduğu yerin varlığına ve o yere duyulan sevgi ve reel bağlılığa dayanıyor; sürgün gibi bir evrensel hakikat, insanın o sevgiyi ya da yurdu yitirdiği anlamına değil, ikisinin de yapısında beklenmedik, hoş gelmeyen bir yitimin bulunduğu anlamına geliyor. Demek ki, deneyimlere yok olacakmış gibi bakılmamalıdır". Söz konusu sürgün kozmopolitizminin, kozmopolitler versus yereller anlayışından veya liberal bir kozmopolitizm zaviyesinden anlaşılamayacağı aşikârdır. Buna göre, iki tür (yerel-birincil ve evrensel-ikincil) özdeşleşme birbirini değılliyorsa, bunlardan ikincisi dolaysız bir biçimde ilkinin karşısına yerleştiriliyorsa ve özneyi ilkenden vazgeçmeye zorluyorsa ortada soyut bir form var demektir. Ancak birinci özdeşleşme, ikinci özdeşleşmenin 'görünüş tarzlarına dönüştürülüp yeniden bütünleştirildiğinde' somut bir evrensellikten söz edilebilir ki, başka bir biçimde ifade edilirse, buna en uygun terim, Said'in anlayışını tanımlamak üzere kullandığım fiilen varolan kozmopolitizmdir. Sonuç olarak, Said, ilk eserinde 'bütün sıkıntılarını kazanılmış bir huzura dönüştürememiş olması tipik bir Conradcı ironidir' diye yazıyordu. Huzura ne ölçüde dönüştüğü bilinmez ama Said'in hem bir çatışma hem de diyalog biçiminde tecrübe ettiği kendi 'dünyalar arasında' deneyimlerinden bir kültürel ve politik ilke türettiği neredeyse kesindir

Anahtar Kelimeler: Exile, Cosmopolitanism, Edward Said

LANGUAGE IDEOLOGIES OF LAZURI SPEAKERS IN TURKEY

Gülşah Türk, Kerem Karaosmanoğlu

İnsan ve Toplum Bilimleri

Laz language (Lazuri) from the Eastern Black Sea region of Turkey is listed among the endangered languages in UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger. Despite the lack of census data on the languages spoken by Turkish citizens as their mother tongues, various research estimate a minimum of 20,000 Lazuri speakers in Turkey. While all speakers of Lazuri are bilingual in Turkish, only 5-10% of the proficient Lazuri speakers are children and teenagers (Kutcher, 2008) since there is rapid decrease in intergenerational language transfer, the language is almost non-existent in the public sphere and its use in the private sphere is mostly limited especially in the urban context. The literature on language use in Turkey mostly focuses on language policy and planning. An analysis of both the early examples of language policies by the Late Ottoman Empire and the more systematic policies of the Republic causing monolingualism in Turkish might explain the current situation of languages in Turkey including the Lazuri. However, it alone does not help to understand different attitudes towards the language and opposing stances taken in the language revitalization efforts. Language practices do not only change as a result of structural changes but there is also an element of agency. The literature review shows that this aspect has not been studied in the Turkish context yet. Using data from in-depth interviews with Lazuri speakers from different backgrounds and analyzing the data within the sociopolitical and historical context, this presentation aims to explore language ideologies that inform various language practices of Lazuri speakers. It also aims to understand the opposing positions within the community regarding the future of the language. The main themes to be analyzed are the temporal aspect, spatial aspect, affective aspect, linguistic capital and monolingualism. The presentation argues that by understanding these common themes that Lazuri speakers associate with their language, it is possible to understand the power dynamics behind language use.

Anahtar Kelimeler: Language İdeologies, Lazuri, Monolingualism

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

PIETER BRUEGEL'S CARNIVALESQUE THEMED
ARTWORKS

H. Şule Özpek, Ayşegül Baykan

İnsan ve Toplum Bilimleri

Until the present century, the Flemish painter Pieter Bruegel's (c.1526/31-1569) artworks were not counted as praiseworthy as they deserved. The reason behind this circumstance was the unusual themes of his works together with the extraordinary understanding of his art which does not match with the aesthetic rules of the Renaissance. Bruegel's style of art is distinguished from the Renaissance artists' since he portrayed the ordinary people getting away from all the duties of their daily lives, rather than painting portraits or focusing on religious themes. For instance, in his paintings entitled Carnival and Lent (1559), Kermis at Hoboken (1559) and Children Games (1560) Bruegel emphasized the people's joy of living by the carnival scenes where children play, people dance, make music or eat. By courtesy of his talent and remarkable ability of observation, we see the scenes form both an elevated points and ideal perspectives that the spatial depth of the paintings are clearly recognized. Hence, we are able to witness several compositions of people depicted in one inclusive theme. Bruegel adopted the Stoic idea of rational universe in principle and accordingly, he accepts man as a product of nature. Instead of embracing the concept of "the importance of the individuals" which became very popular during the Renaissance, he painted unrecognizable figures. By doing so, the observer is focused on the general theme of the paintings that are transmitted together with the portrayals of the people in their natural appearances. This extraordinary touch can be considered as one of the other distinguishing features of his art. In conclusion Pieter Bruegel's remarkable pieces render valuable information about "Everyday life of ordinary people" in Europe during the Middle Ages. Considering that these kind of sociological issues were rarely depicted in those eras, his artworks can be evaluated as an additional source to the written texts of the history writing.

Anahtar Kelimeler: Bruegel, Carnival, Sociology

TÜRK KADINI DERGİSİ: KAPAK RESİMLERİ VE KADIN İMAJI

Işıl Dönümcü, Nalan Turna

İnsan ve Toplum Bilimleri

Türk Kadını dergisi, 1966 ile 1974 yılları arasında yayınlanmış olan bir kadın dergisidir. Yayın hayatına, tarihe kahraman bir kadın olarak geçen Nene Hatun sayısı ile başlamıştır. Dergi, çıkış amacını “Türk kadınına hizmet etmek” olarak belirtmiştir. Türk Kadını dergisi, hem tarihi hem de 1960’lar ve 1970’ler Türkiye’si ile dünyadaki olaylara yer vermiştir. Tüm bunlara ek olarak, kadınların ve erkeklerin Cumhuriyet dönemindeki kazanımlarına vurgu yapmıştır. Dergi özellikle örnek bir kadının nasıl olması gerektiğini göstermek ve de sosyal ve siyasi mesajlar vermek istemiştir. Bu tebliğde, kapak resimleri incelenerek derginin okuyucusunun zihninde yaratmak istediği imgelerin neler olduğu ortaya konulacaktır. Kapak resimlerinde yer alan göstergeler, F. Saussure’ün genel olarak Gösterge ve Göstergeler Sistemi adı verilen kuramında yer alan görüşlerine dayanılarak yapılacaktır. Burada göstergebilim, göstergelerin üretilmesini veya işaretleri anlama süreçlerini içeren bütün faktörlerin sistematik bir şekilde incelenmesine dayanan bir bilim dalı olarak ele alınacaktır. Saussure’a göre gösterge, gösteren ve gösterilenden oluşmaktadır. Burada gösterilen kavramı, dergide verilmek istenen mesajı, gösteren de kapakta kullanılan resmi temsil etmektedir ki her ikisi birleştiğinde gösterge oluşur. Saussure’dan yola çıkılarak bu iki ögenin birbirine nasıl sıkıca bağlı olduğu ve birinin diğerini nasıl çağrıştırdığı ortaya konulacaktır. Kısacası, bu tebliğde, dergi kapağında kullanılan resimlerin, verilen mesajı nasıl çağrıştırdığı veya verilen mesajın kapaktaki resmi nasıl çağrıştırdığı fikri üzerinden analizler yapılacaktır. Göstergebilim çerçevesinde yapılacak olan bu analizler, kullanılan resimlerin bilimsel olarak analizine dayanmaktadır. Bu tebliğde, öncelikle Türk Kadını dergisi genel özellikleriyle tanıtılacak, ardından da Saussure’un gösterge kuramı üzerinden dergide kullanılan kapak resimlerinin analizi yapılacaktır. Böylece 1960’lardan başlayarak derginin yayın hayatına son verdiği 1970’lere dek Türk kadının toplum içerisinde üstlenmesi gerektiği düşünülen görevlerin kadınlara nasıl iletmeye çalışıldığı gösterilmiş olacak ve bu görevleri yerine getirmesi sonucunda varacağı ideal kadın statüsü dolaylı olarak ortaya konulacaktır. Bu tebliğde elde edilen sonuçların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Kadını Dergisi, Kadın, Göstergebilim

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**YÖNETİMİN DİNSEL KÖKENİNE İLİŞKİN BİR
SORGULAMA: BÜROKRASİNİN TARİHLEMESİ
ÖNCELENEBİLİR Mİ?**

İmren Pınar Dülger

İnsan ve Toplum Bilimleri

Yönetim ve onun modern devlete özgülünen ifadesi olan bürokrasinin unsurları arasında sayılan hiyerarşi ve liyakât ilkeleri, genellikle ortak bir çalışma alanı olmayan dinsel alanda da kendine yer bulmaktadır. Modern devlet ve bu ilkeleri kendinde barındıran dini düşünce (İslam dini özelinde) arasında zamansal açıdan geniş bir farklılık bulunmakta ve iki alan, birbirinden kaynak bakımından da oldukça ayrıışmaktadır. Bu çalışmada hem Weberyen hem de Marksist kuramcılar tarafından bürokrasinin modern devlet yapısına has bir örgütlenme biçimi olduğu kabulü üzerine sorgulamalar yapılmakta, bürokratik örgütlenme için yeni bir tarihlemenin mümkün olup olmadığı araştırılmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın problemini şekillendiren bürokratik örgütlenmenin varlığından modern devlet öncesi dönemlerde söz edilebilir mi? sorusudur. Cevap arayışına dinsel metinlerde öngörülen yönetimin işbölümü, otorite ve hiyerarşi unsurları açısından incelenmesiyle başlanabilir. Yöneten yönetilen ilişkisi, devlet otoritesinin ilahi otoritenin yansıması olarak algılanması ve yöneticiler arasındaki unvanların sıralamasına tabi olan itaat gereği bu çözümlemenin ana başlıklarını oluşturmaktadır. Örneğin yönetilene yüklenen Allah'a, peygambere ve yöneticilere itaat emri karşılığında yönetici, işi ehline vermekle sorumlu tutulmaktadır. Yönetimin sürerliğini sağlayacak bu karşılıklı yükümlülükleri içeren dinsel hükümler, liyakât, işbölümü, hiyerarşi ve otorite gibi modern ilkeler açısından değerlendirildiğinde bürokrasiye ilişkin sorgulamaya kapı aralayacaktır. Bürokrasinin örgütsel özelliklerinin kapitalist sistemden önce var olması, bürokrasinin kendisinin varlığı anlamına gelir mi? Ya da diğer bir deyişle benzer özelliklerin bulunduğu bir örgütlenme biçimine bürokrasi denilebilir mi? Ekonomik düzlem, tarihsel zemin ve örgütsel bütünlük bakımından örgütlenme evrensel midir? Çoğu zaman din, düzenin meşruiyetini sağlamada araç olarak kullanılmıştır. Ancak bu çalışma, din-devlet ilişkileri düzleminde ya da teolojik bir incelemeyi amaçlanmaktan ziyade dinsel alanın kendi içerisinde öngördüğü yönetim düzeni ile modern devletin yönetim düzeni arasındaki benzerliklerin gerekçelerini bulmayı amaçlamaktadır. Diğer taraftan araştırmanın modern devlet öncesinde bürokratik örgütlenmenin sorgulanmasına başlangıç niteliği taşıdığı söylenebilir. Yönetimin dinsel kökenine odaklanan araştırmada kaynakların tarihi değeri ön planda tutularak yönetim ideolojisi açısından 7. yy. ve modern yönetim düşüncesi arasında süreklilik mi kopuş mu olduğu sorusu yanıtlanmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Bürokrasi, Din

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ SOSYAL MEDYA KULLANICILARININ MAHREMİYET ALGISI

İsmail Kaplan, Halûk Yüksel

İnsan ve Toplum Bilimleri

Bireyin toplumdan izole hâlde tek başına ve yalnız yaşadığı bir ortam varsayımı bir kenara bırakılacak olursa, mahremiyet kavramı, insanlığın topluluk hâlinde yaşamaya başladığı günden itibaren konuşulan ve tartışılan önemli bir konudur. Genel olarak bireyin, sınırları kültürel ve toplumsal etkilerle birlikte kendisi tarafından belirlenen alanı olarak tanımlanan mahremiyetin her dönemde birçok tanımı yapılmıştır ve yapılmaktadır. Toplumlar ne zaman köklü bir dönüşüm geçirse, mahremiyet kavramının ifade ettiği değer de aynı değişimi geçirmiştir. Bu sebeple mahremiyet kavramı her dönemde, o dönemin şartlarına özgü yeni tanımlamalara ihtiyaç duymaktadır. Günümüzde gerçek hayatın yanında sanal ortamlarda da yeni bir toplum düzeninin ortaya çıkması, mahremiyet kavramının yeniden tanımlanması gerekliliğini beraberinde getirmektedir. 20. yüzyılın sonlarından itibaren kullanımı yaygınlaşan internet tabanlı iletişim teknolojileri, özellikle de 2000'lerin ikinci yarısından itibaren yaygınlaşan sosyal medya araçlarının kullanımının artması, sanal ortamda yeni bir dünyanın inşasını beraberinde getirmiştir. Önceleri "ilkokul arkadaşlarını bulmak" gibi naif düşüncelerle ortaya çıkan sosyal medya araçları, günümüzde pazarlama, politika, halkla ilişkiler gibi birçok amaçla bireyler ve örgütler tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. Bunun bir getirisi olarak gerçek dünyanın kişi ve kurumları günümüzde sanal ortamda da temsil edilmektedir. Dolayısıyla gerçek dünyaya ait normların bir bölümü, sanal ortamdaki yaşantıyı tarif etmek ve tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır. Mahremiyet ve kişisel verilerin güvenliği de bu bağlamda tartışılan konulardır. Üstelik gerçek hayattakinin aksine, henüz sanal ortamlarda yaşanabilecek mahremiyet ve kişisel veri ihlallerine yönelik kalıplaşmış önlemler ve tedbirler bulunmamaktadır. Gerek teknik bilgiden yoksunluk, gerekse hukuki boyuttaki açıklar, sosyal medya ortamlarında bireyin mahremiyetinin ihlal edilmesine yol açabilmektedir. Dünyanın geri kalanında olduğu gibi Türkiye'de de sosyal medya araçlarını yoğun olarak kullananlar genç bireylerdir. Peki, gençler mahremiyet kavramını nasıl anlamlandırmaktadır? Gençler sosyal medya araçlarını kullanırken mahremiyet konusunda bir kaygı duymakta mıdır ve bu konudaki genel eğilimi nasıl yorumlamaktadır? Katılımcı gençler mahremiyetin korunmasına yönelik alınacak tedbirlerden ne derece haberdardır ve bu tedbirleri ne kadar uygulamaktadır? Bu ve benzeri sorulara cevap bulmak adına hazırlanan bu çalışmada 18 lisans ve yüksek lisans öğrencisi ile derinlikli görüşme yapılarak mahremiyet ve kişisel verilerin korunması konusunda görüşleri alınmış ve bu görüşler yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mahremiyet, Kişisel Veri, Sosyal Medya

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**YÖNTEMSEL ORTAK ALAN BAĞLAMINDA HALK BİLİMİ
VE ANTROPOLOJİ**

Metin Eren

İnsan ve Toplum Bilimleri

Halk bilimi ve antropoloji on dokuzuncu yüzyılın çeşitlenen bilgi dünyasının verimi olarak ortaya çıkmış iki disiplindir. Antropoloji, yazılı kültüre sahip olmayan toplumların kültürlerini incelerken, halk bilimi yazılı kültürü etkin kullanan toplumların arkaik gelenek ve inançlarını incelemiştir. Bu iki disiplin de iki asırlık bir geçmişe sahiptir. Bu geçmiş, aynı zamanda bu iki disiplinin çalışma alanları ve temel kavramları ile ilgili tartışmaların, değişimlerin tarihidir. Antropoloji, kendi yöntem ve kavram alanını daha erken ve kararlı bir şekilde inşa etmiş bir disiplin olarak konumlanırken; halk bilimi kendine özgü kavram ve yöntemleri geliştirmede nisbeten geri kalmıştır. Bilgi üretmede her iki disiplinin de saha çalışmalarından yopun olarak yararlanması bu iki disiplini yakınlaştırıcı bir etki sağlamıştır. Her iki disiplini yakınlaştıran diğer bir faktör, inceleme konularının da yer yer kesişmesi olmuştur. Kültürün birey ve toplum hayatındaki yansımaları farklı nedenlerle hem antropologları hem de halk bilimcileri ilgilendirmiştir. Antropoloji ve halk bilimi aynı yöntem ve kavram havuzunu paylaşmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem sosyal ve insanî bilimlerin ciddi değişimler yaşadığı bir dönemin başlangıcı olmuştur. Halk bilimi çalışmalarında başlangıcından sonra en köklü değişim ve temel kavramlarının tanımlanmasında ciddi farklılaşmaların ortaya çıktığı zaman dilimi 1960 ve sonrası gerçekleşmiştir. Folklor, bir kalıtlar ve kalıntılar ilmi olmaktan bu tarihlere çıkmıştır. Toplumunu teşkil eden tüm fertler folklorla ilintili kabul edilmiş ve folklor ürünleri de sözlü sanat başlığı altında incelenmeye başlamıştır. Bu değişimin diğer bir önemli yönünü, sözlü anlatının sadece metnini incelemeye dönük anlayışın yerini anlatıcı/dinleyici ve bunları çevreleyen şartları da içeren bağlamı incelemeye dönük çalışmalar oluşturur. Bu değişimler antropoloji alanındaki değişimlerle beslenmiştir. Halk bilimi, çalışmalarının yöntemlerine ilişkin detaylı incelemeler antropolojiden de etkilenecek şekilde bu dönemde gerçekleşmiştir. Antropoloji ve halk bilimi ile ilgilenen bilim insanları, bir inceleme nesnesi olarak araştırmacının kendisini de ele almışlardır. “Düşünümsellik” ve “özdüşünümsellik” kavramları bu yaklaşımın sonucu olarak üretilmiş kavramlardır. Bu kavramlar, araştırmayı etkileyen bir unsur olarak öznenin araştırmadaki konumuna odaklanmaktadır. Bu bildiride, halk bilimi ve antropolojinin yöntem ve kavram ortaklıklarına değinilecektir. Düşünümsellik ve özdüşünümsellik kavramlarının her iki disiplinindeki yeri karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yöntem, Özne, Düşünümsellik

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

BİLİM YAPMADA FELSEFE

Niyazi Kahveci

İnsan ve Toplum Bilimleri

Bilim ve felsefe ilişkisi birçok boyutta mevcuttur. Her ikisi birbirlerine her zaman ihtiyaç duyarlar. Felsefe, bilimlerin temel ilkelerini ve yöntemlerini sorguladığı gibi, bilimlerden çıkan sonuçları da sorgular, rasyonelleştirir ve teknolojiye dökülmesini sağlar.

Fakat Felsefe bilim yapmanın ya en başlangıcında ya da bittiği yerde mutlaka vardır. Felsefe bilimsiz, bilim de felsefesiz olmaz. Tabiri caizse felsefe, bilimin gideceği yolu açan dozerdir. O nedenle bilim yapacak herkesin, bilim yapmada felsefenin fonksiyonunu ve nasıl yapılacağını bilmesi gerekir.

Bilim Yapmanın Aşamaları

Birinci Aşama, a- Olgusal Süreç/Tanıma/Betimleme (Description)

Bilim yapmanın ilk aşaması olgu, obje ve olayı betimlemedir. Betimlemede sadece olgusal süreç olan oluş süreci tasvir edilir. Betimleme, olguları gözlemleyerek nesnel gerçekliklerini tanımadır. Bu aşama analiz ve tahlil yapılan laboratuvar aşamasıdır. Sadece içerikler hakkındaki bilimsel bilgiyi ortaya çıkarır. Dolayısıyla sadece bu aşamada kalmak, bilim değil, laborantlık yapmadır. Bilimsel yöntem kullanılarak betimle ile elde edilen olgunun direkt bilgisi, bilimi vermez. Olgusal bilginin mantıksal ve ussal düzenlenip kuramsal açıklanması gerekir.

İkinci Aşama, b- Kuramsal Süreç/Açıklama/Tanımlama (Prescription)

Bilimin oluşmasında en temel aşama kuramsal süreçtir. Bu süreç; betimleme işlemiyle elde edilen bilimsel bilgilerin mantıksal ve ussal açıklanmasıdır. Bu aşamaya kuram yapma aşaması denir. Dolayısıyla kuram yoksa bilim de yoktur.

Olgu bilgisi, kuramsal veya teorik bilgi düzeyine geçerse, bilimsel bilgi olur. Kuramsal süreci oluşturan açıklama aşaması, insan aklının devreye girdiği bir işlemdir.

Kuram Yapma

Kuram; hipotez, teori ve yasa ile açıklama ya da öndeyi yapmadır. Açıklama, anlamlandırma ile olur. Anlamlandırma anlam yüklemekle olur. Anlam yüklemek sistemli felsefi düşünme ile olur. Kuram; olgu, obje ve olayın “neden” öyle olduğunu göstermektir. Örneğin; tahtanın yüzdüğünü, demirin battığını görebiliriz. Suyu hidrojen ve oksijen oluşturduğunu betimleme ile tespit edebiliriz. Fakat Bunların neden böyle olduğunu, ancak felsefi düşünme ile bilebiliriz.

O halde, açıklama için gözlemin dışına çıkarak, olguların diğer özelliklerini ve diğer olgularla olan ilişkilerini ussal olarak tespit etmek gerekir. Mesela suyu oluşturan, hidrojen ve oksijen gazlarının neden ve nasıl akışkan bir bütün oluşturduklarını ancak açıklama ve kuram yapmakla tespit etmek mümkün olur.

Anahtar Kelimeler: Felsefe, Bilim, Kuram

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI EĞİTİM KURUMLARI
YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN NORM KADRO KULLANIMI
ÇALIŞMASI: ISPARTA İLİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

Osman Kürşat Acar, Fatma Baki

İnsan ve Toplum Bilimleri

Örgüt amaçlarına ulaşmada en önemli kaynak insan kaynağıdır. Emeğin verimliliğini arttırmayı hedefleyen norm kadro uygulaması, örgütlerde insan faktöründen en etkin ve en verimli şekilde yararlanmayı sağlamak amacıyla ideal nitelik ve nicelikteki kadronun saptanmasıdır. Bu ideal sayıdaki nitelikli insan kaynağı örgütün fayda maksimizasyonunda önemli derecede pozitif artış sağlamaktadır. Temeli Orta Asya Türk Kültürüne kadar dayanan norm kadro çalışmaları, Osmanlı Devletinde de kamu hizmetlerini gerçekleştirirken uygulanmaya devam edilmiştir. 15. Yüzyılla birlikte bu kadro uygulaması önce İngilizler ve sonrasında diğer Avrupa Ülkeleri tarafından örnek alınmıştır. 1880'lerden itibaren ilk bilimsel norm kadro çalışmaları Frederick Winslow Taylor tarafından ele alınmıştır. Kamu baz alındığında ise norm kadro, kamu kurum ve kuruluşların yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerini etkin ve verimli bir şekilde yerine getirebilmek için yeterli nitelik ve nicelikteki kadronun belirlenmesidir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere norm kadro uygulamasıyla kurumlarda insan kaynağı planlaması gerçekleştirilmektedir. Norm kadro uygulaması gereksiz istihdamının önlenmesi, yeterli nitelik ve nicelikteki personel miktarının öğrenilmesi, emeğin verimliliğinin artırılması, işe alınacak personelde aranacak niteliklerin daha net saptanması, gereksiz unvan tanımlamalarının önüne geçmesi, doğru insan kaynağının doğru yerde istihdam edilmesi ve gelecekteki personel ihtiyacını planlanabilmesi gibi yararlar sağlanmaktadır. Norm kadro sayesinde çalışanların sayı ve nitelik olarak kadro standardizasyonunun sağlanmasıyla ölçülüp ve karşılaştırılabilen nesnel ölçütler elde edilerek çalışanların iş performanslarının değerlendirmesi daha adil ve kolay olarak sağlanmaktadır. Norm kadroda kadro standartlaşması iş yüküne göre gerçekleşmektedir. Milli Eğitim Bakanlığında bu standartlaşma yapısı Millî Eğitim Bakanlığında Bağlı Eğitim Kurumları Yönetici Ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelik ile düzenlenmektedir. Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığında uygulanan norm kadro uygulamalarının Milli Eğitim Bakanlığında bağlı eğitim kurumlarında görevli yönetici ve öğretmenlerin norm kadro çalışmalarının, ne ölçüde hayata geçirildiğinin belirlenmesi amacıyla yapılan Isparta iline ait nitel bir araştırma ele alınmakta ve analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Milli Eğitim Bakanlığı, Norm Kadro, Isparta

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

**ENDERUNDAN TODAİE'YE ÜLKEMİZDE ÜST DÜZEY BÜROKRAT
EĞİTİMİ; TODAİE'NİN TÜRKİYE ENDERUN KURUMU OLARAK
YENİDEN YAPILANDIRILMA ÖNERİSİ**

Osman Kürşat Acar, Huzeyfe Efe

İnsan ve Toplum Bilimleri

İnsanlığın en ilkel günlerinden en modern haline kadar “Yönetim” kavramı toplumların ve örgütlerin her zaman ilgi odağı haline gelmiştir. Topluluklar içerisinde insan ilişkilerini oluşturan, düzenleyen, uyumsuzlukları gideren “Yönetim” Devletler için küreselleşen Dünya’da ülkelerin stratejik hamlelerinin ve bununla birlikte bürokratların değeri, kendilerini yenilemeleri ve çağı yakalayabilmeleri Devletler yarışı içerisinde günden güne önem kazanmıştır. Devletler başarılı bir yönetim yapısına kavuşmanın ilk ve en önemli adımın başarılı yöneticilerle mümkün olabileceği kanısından yola çıkarak “yönetici eğitime” olan önemi arttırmışlardır. Bu yönetici eğitimi Osmanlı Devleti döneminde Enderun Mektebi ile sağlanırken, Cumhuriyet sonrası Devletimizde yönetici eğitimi adına önemli adımlar atılmıştır. 1953 yılında faaliyetlerine başlayan 7163 sayılı kanunla teşkilatlanan Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü bu adımlardan birisidir. Bugün için Türkiye’de bürokrat eğitiminin yeterli seviyede olduğunu söylemek oldukça zordur. Bürokrat eğitimi konusundaki eksiklikler dikkate alındığında yeni bir dönüşümün ortaya konulması gerektiği aşikardır. Bu çalışmada öncelikle Osmanlıdan günümüze bürokrat eğitimi konusu literatürdeki yönleri ile ele alınacaktır. Ardından Türkiye’de bürokrat eğitim sistemi mevzuat yönü incelendikten sonra mevcut sistem dünya örnekleri ile kıyaslanacaktır. Daha sonra Türkiye’deki İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin kamu yönetimi ve siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölüm başkanlarına anket uygulanacaktır. Konu ile ilgili algıları ölçülecektir. Sonuçlara göre TODAİE’nin mevcut durumuna alternatif olarak yeni bir anlayışla Türkiye Enderun Kurumu olarak yeniden yapılandırılması için bir öneri getirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bürokrasi, Enderun Mektebi, Todaie

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**TÜRK EMEK TARİHİ VE EMEK TARİHİ ÇALIŞMALARI
HAKKINDA TEMEL TESPİTLER**

Reşat Saraoğlu

İnsan ve Toplum Bilimleri

Türkiye’de Emek Tarihi ile ilgili çalışmalar oldukça geç başlamıştır. Bunda iki kutuplu dünyada Türkiye’nin Sovyet tehdidi gerekçesi ile batı blokunda yer alması; işçi sınıfı diktatörlüğüne dayanan komünizm karşısında, tek parti iktidarında “imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir kütleyiz” sözleri bağlamında işçi sınıfı ile ilgilenenlere soğuk bakılması etkili olmuştur. Bu yaklaşım çok partili sisteme geçildikten sonra da, özellikle ara dönemlerde devam ettirilmiştir. Oysa özellikle Bulgaristan ve Sovyetler Birliği’nde daha önceleri Türk Emek Tarihi ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Rosaliyev ve Dimitir Şişmanov’un kitapları örnek gösterilebilir. Türk Emek Tarihi ile ilgili akademik çalışmalar ancak 1961 Anayasasının getirdiği özgürlük ortamından sonra yapılabilmektedir. Bu konuda ilk akademik çalışma Oya Sencer(Baydar)in İÜ Edebiyat Fakültesinde Yaptığı “Türkiye’de İşçi Sınıfının Doğuşu” başlıklı doktora tez çalışmasıdır. Bu tez reddedilmiş ancak kitap olarak yayınlanmıştır. Bu çalışmayı Mesut Gülmez ve Şehmuz Güzel’in çalışmaları izlemiştir. En kapsamlı çalışma Ahmet Makal tarafından Osmanlı-Türk tarihi dönemlere ayrılarak her bir dönem bir kitap oluşturacak şekilde yapılmıştır. En yeni çalışma Zafer Toprak’a aittir. Tarih Vakfı tarafından yayınlanan Sendikacılık Ansiklopedisi önemli bir boşluğu doldurmuştur. 1960’larda İşçi Postası adıyla günlük gazete bile çıkarılmıştır. Emek tarihi çalışmaları yapanlar için önemli bir sorun eski yazı ile ilgilidir. Eski yazı ile yazılan kitap ve belgelerde sadece sessiz harfler kullanılmış , okumayı kolaylaştıran işaretlere yer verilmemiştir. Bir sözcük farklı şekillerde okunabilir. Bu nedenle önemli hatalar yapılabilmektedir. Örneğin kaynakların neredeyse tamamında ilk işçi örgütlenmesi olarak Ameleperver Cemiyetinden bahsedilmektedir. Oysa bahsi geçen bu cemiyet bir “amele” yani işçi cemiyeti değil “amel” yani bir yardımlaşma ve hayır derneğidir. Osmanlı Döneminde “sendika” adıyla bazı örgütlenmelerin olduğunu görüyoruz. Ancak bu örgütlenmeler bildiğimiz anlamda sendika değil, üretici birlikleridir. Örneğin İncir Sendikası denince İncir Üreticileri Birliği diye anlamak gerekir, yani işçilerle bir ilgisi yoktur. Yürürlükteki İş Yasası bir önceki yasanın gerisinde kalmıştır. Yasa TBMM’de görüşülürken Bayram Meral adeta isyan ederek “işçilerin yeni haklar elde etmesinden vazgeçtik, hiç değilse işçi hakları 1936 tarihli ilk İş Yasası ile tanınanların bile gerisine düşmesin” demiştir. Nitekim çıkarılan yasada kıdem tazminatına yer verilmeyerek bir oldubitti yaratılmak istenmiştir. Taşeronlaşma bu yasa ile legalize edilmiştir. Yasayı hazırlayan komisyonda işçilerin temsil edildiğini söylemek pek mümkün değildir. Toplu İş Hukuku alanını düzenleyen yasanın isminde ise özellikle “grev” sözcüğüne yer verilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Emek Tarihi, İşçi-İşveren İlişkileri, İş Hukuku

TÜRKÇE VE HETEROGRAFİA

Safiye Türker, Fatma Tunç Yaşar

İnsan ve Toplum Bilimleri

Osmanlı devleti genelde çok dinli, çok dilli ve çok kültürlü bir imparatorluk olarak tanımlanmaktadır. Bu kültürler modern ulus devlet perspektifiyle geriye doğru bakılarak ele alındığında, kimliğin alameti farikası olarak konuşma dili ön plana çıkarken, kullanılan alfabeler, yazı sistemleri ve bunlar arasındaki etkileşimler ihmal edilmiştir. Halbuki din merkezli tanımlanan milletler farklı diller konuşsalar bile yazı dilinde -istisnalar olmakla birlikte- kendi cemaatlerinin aidiyet sembolü olan alfabe sistemini kullanmışlardır. Bu bağlamda, Türkçe konuşan Ermeniler Ermeni alfabesi ile, Türkçe konuşan Karamanlılar Yunan alfabesi ile yazarken, Yunanca konuşan Türklerin Arap harfleri ile yazması şaşırtıcı olmamaktadır. Yani bir millete tekabül eden tek bir dil ve bu tek bir dile tekabül eden alfabe formülü Osmanlı bağlamında zemin bulamamaktadır. Ayrıca sözlü ve yazılı kültürün ötesinde basılı kültürün de canlılık kazandığı ve yoğunlaştığı on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısındaki gelişmelerle birlikte tedavüle giren dil sayısındaki artış ve bu dillerin farklı farklı alfabelerle görünürlük kazanıp etkileşime girmesi oldukça ilginç bir tablo sunmaktadır. Bu çalışmadaki temel kaygı, Türkçenin eşzamanlı olarak on dokuzuncu yüzyılda yazıldığı alfabeleri, bu alfabeler arasında nasıl bir etkileşim olduğunu incelemektir. Bunu yaparken başvurulan kavramsal çerçeveyi ise Bakhtin'in heteroglossia kavramından mülhem olarak heterographia kavramı oluşturmaktadır. Heterografi, bir kelimenin özellikle farklı alfabelerde olmasa bile yazıda farklı şekillerde temsil edilmesi anlamına gelmektedir. Heteroglossia ise Bakhtin'e göre, bir metin standartlaşmış dille üretilen biçimsel tutarlıkta bir anlatı olmaktan ziyade farklı seslerin ve türlerin (speech-genres) bir kombinasyonudur. Bu tanımda sesler ve konuşma belitleyici iken kullanılan yazı sisteminin ya da alfabenin dil üzerindeki katmerli etkisi ikinci planda kalmıştır. Osmanlı bağlamında ise bu ihmal edilemeyecek kadar önemlidir. Öyleyse Türkçe Arap harfleri, Ermeni harfleri, Yunan harfleri hatta İbrani ya da Kiril harfleri ile yazıldığında yine aynı Türkçe olarak kalmaya devam etmekte midir? Yoksa sabit değişmez bir Türkçe yerine Türkçelerden mi bahsetmemiz gerekir? Bunun elbette bir takım toplumsal içerimleri vardır ve bunlar nelerdir? Bu çalışmada cevabı aranacak sorular bunlardır.

Anahtar Kelimeler: Alfabe, Heterografia, Yazı Dili

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

WALTER BENJAMİN'İN DİL FELSEFESİNDE AD KOYAN
İNSAN FİGÜRÜ

Selin Zeyrek

İnsan ve Toplum Bilimleri

20. yüzyılda dilin neliği, ortaya çıkışı, konumlandırılması gibi dil problemleri üzerine yeniden düşünölmeye başlanmıştır. Öyle ki bu eğilim göstergebilimin ortaya çıkışında etkili olmuş hatta 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dil problemini felsefi düşünüşün ağırlık merkezi haline getirmiştir. Bu doğrultuda 20. yüzyıl, dil felsefesinin öne çıktığı bir dönemdir.

Walter Benjamin'in, Münih'te kaleme aldığı Kendi Başına Dil ve İnsan Dili Üzerine (Über Sprache Überhaupt Und Über Die Sprache Des Menschen) adlı 1916 tarihli yazısı, dilbilim tarihinin sayfaları arasında hacim bakımından pek az yer bulsa da içerik bakımından önemli bir yer tutar. O, dili göstergeler bütününden ibaret olarak gören genel dilbilim görüşünü, kendi mistik teolojik görüşü ile harmanlayarak eleştirir. Benjamin'in eleştirel dil görüşü, Yahudi mistisizmi üzerinden geçerek Tanrı, insan ve adlandırma ilişkisinde kendisini gösterir. Adlandırma, Tanrı'nın kelamı ile doğrudan ilişkilidir ve bu yeti insana devredilir. Ayrıca bu ilişkilendirme adların doğruluğu meselesine de farklı bir bakış oluşturur. Benjamin'e göre, dilin her şeyi kapsayıcı bir özelliği vardır. Her tinsel içeriğin iletilmesi dildir. İnsan kendi tinsel özünü dilde iletir. Tinsel içeriğin iletilmesi onun dilsel özüdür. Ad, dilin kendisinin en temel özüdür, bu durumda insanın özü adlandırmaktır. Ad koyma, Tanrı'nın yaratıcılığının insanda tezahür etmesini sağlayan bir özelliktir. Ad koyan insan, Benjamin'in dil felsefesinde ön plana çıkan bir figürdür ve bu figür dünyevi olan ile ilahi olanı birbirine bağlar. Benjamin'in ad koyan insan figürü, döneminin dil görüşlerini eleştirmesi açısından önemli bir yerde durmaktadır. Dili düşünmeyi iletmede aracı gören, adlandırmaların rastlantısal ve keyfi olduğunu savunan göstergebilimin karşısında bir tutum sergiler. Benjamin'e göre dil, duygu ve düşüncelerin iletiminde bir aracı olmamakla beraber, ortaya çıkış açısından rastlantısal ve tesadüfi değildir. İnsanın ad vermesi tinsel bir dışavurumdur, Tanrı'dan devraldığı bir özelliktir. Bu durumda adların nesnesiyle zorunlu bir ilişkisi ve doğasından gelen doğruluğu bulunur. Adlandırma, insanın Tanrı'dan devraldığı bir sıfattır. Bu çalışma, insana Tanrı tarafından bahşedilen -Kant ile ortaya çıkmış, yaratıcılıkla donanmış bir ötür olarak da yorumlanabilecek- "deha" kavramını da göz önünde bulundurarak, Benjamin'in dil felsefesindeki "adlandıran insan" figürünü incelenmeyi ve çeşitli tarihsel ilişkilerini göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Benjamin, Dil, Adlandırma

SİLAHLI ÇATIŞMALARDA KADINLARA YÖNELİK SOYKIRIM SAİKİYLE CİNSEL ŞİDDET KULLANIMI: RUANDA ÖRNEĞİ

Türkan Melis Parlak

İnsan ve Toplum Bilimleri

İlk hayatın başladığı andan bugüne değin insanın en temel isteği “hayatta kalmak” olmuştur. Hayatta tutunmak için de yegane ihtiyaç duyduğu şey güçtür. İşte bu hayatta kalma ve güç elde etme arzusu insan davranışlarının da zemininde yatan en başat unsurdur. Bu sebeple Thomas Hobbes, insanın en temel hakkının “kendi hayatını korumak için her şeyi yapma özgürlüğü” olduğunu belirtmiştir. Bu düşünce sistemine de en çok silahlı çatışma durumlarında rastlanır. Özellikle 19. Yüzyıl, insanlık tarihinin karşılaştığı en yıkıcı savaşlara ve en geniş çaplı insan hakları ihlallerine tanık olmuştur. Silahlı çatışmalar artlarında büyük zayıt ve tahribat bırakmaktadırlar. Bu zayıttan en çok etkilenen kesimi ise kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır. Kadına karşı şiddet suçları uzunca bir süre silahlı çatışmanın doğasından kaynaklanan olağan bir sonuç olarak algılanmıştır. Yanlış zamanda yanlış yerde olma, talihsizlik, söz dinlemeyen askerlerin disiplinsiz davranışları olarak kabul görmesi nedeniyle de failer cezasız kalacaklarını bilerek bu eylemlerini uzunca bir süre sürdürmeye devam etmişlerdir. Ulusal, etnik, dinsel ve ırksal grupların kısmen veya tamamen yok edilmesine yönelik fiziki ve kültürel imha yöntemi olarak bilinen soykırım suçu, uluslararası literatürde “crimes of crimes” (suçların suçu) olarak bilinmektedir ve uluslararası ceza hukukunun incelediği suçlar içinde en acımasız ve en insanlık dışı suç olarak tasvir edilmektedir. Ruanda’da 1994 yılında başlayan soykırımda, üç ay içinde bir milyona yakın savunmasız insan katledilmiştir. Bu kurbanların çoğunluğunu Tutsiler veya rejim karşıtı olan Hutu’lar oluşturuyordu. Dört yıl süren bir iç savaşı izleyen bu soykırımda, kitlesel katliamlar yaşanmıştır. Bu katliamlarda da kadınlar doğurganlık özellikleri hasebiyle hedef alınan gruplardan biri olmuşlardır. Yaygın ve sistematik olarak Hutular tarafından uygulanan cinsel şiddetin, Tutsi halkını yok etme sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak kullanılmıştır. Hatta bazı durumlarda direk yaşamına son vermek maksadıyla ırza tecavüz uygulanmıştır. Irza tecavüzün soykırım maksadıyla kullanılmasındaki bir diğer durum da salgın hasta-lıkların kullanımınıdır. Tutsi kadınlarının özellikle HIV virüsü taşıyan Hutu erkeklerinin tecavüzüne uğradığı belirtilmektedir. BM raporlarında da belirtildiği gibi Tutsi kadınlarının büyük çoğunluğuna HIV+ teşhisi koyulmuştur. Yani; toplumun yavaş yavaş yok edilmesi saikiyle yapılan bu eylemde soykırım fiilen son bulsa da ölümler devam etmiştir. Benzer şekillerde uygulanan, cinsel sakatlama, zorla kısırlaştırma, doğum kontrolüne zorlama ve evlenmenin yasaklanması da soykırım suçu oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Şiddet, Soykırım, Ruanda

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**MARKA SADAKATI OLUŞTURMADA İLİŞKİSEL
PAZARLAMA UYGULAMALARI: GSM OPERATÖRLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Ahmet Gürbüz, Tuğba Yeğin

İşletme

Günümüzde bütün sektörlerde “Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir.” düşüncesi hakimdir. Ve bu düşünce ile sürekli değişmekte olan rekabet ortamı, ürün odaklı olmaktan çok müşteri odaklı hale gelmiştir. Bu bağlamda işletmeler stratejiler geliştirmektedir. Yeni paradigmalardan olan ilişkisel pazarlama müşteri ile uzun vadeli ilişkiler kurma ve sürdürme stratejisine dayanmaktadır. İlişkisel pazarlama anlayışı, satış sonrası kurulan ilişkileri vurgulamaktadır. İlişkisel pazarlama anlayışında; yeni müşteriler kazanmak ve var olan müşterileri elde tutmak için yapılacak pazarlama çabaları arasındaki dengeyi kurmayı amaç edinildiği için satış sonrasında müşteriler ile ilişki kurularak ilişkinin devamı için çaba sarfedilir. İlişkisel pazarlamanın anahtar kuramları sadece müşteri kazanıp satış işlemi gerçekleştirmek değil, aynı zamanda müşteri devamlılığı sağlanmasıdır ve müşteri sayısının artmasına önem verilmektedir. İlişkisel pazarlama uygulamaları (hediye, indirim uygulamaları, puan, kart vb.) gerçekleştiren sektörlerden olan GSM operatörleri yöneticilerinin bu uygulamaları kullanırken işletmelerini etkin, verimli ve karlı hale getirmeleri için altını çizmeleri gereken iki konu mevcuttur. Bunlar; müşteri ve marka sadakati oluşturmaktır. Marka bağımlılığı; marka farkındalığı, marka tanınırlılığı ve marka bilinirliği süreçlerini kapsayan oldukça geniş bir kavram olduğu için tüketicilerin sadakatini kazanmış bir marka tüm bunları gerçekleştirmiştir. Bu durumun işletmeye dönüşü ise müşterilerine uzun süreli hitap etme şansı verirken, daha fazla tüketici kitlesine ulaşması az maliyetle mümkün hale gelmektedir. Yani; pazarda ve tüketici üzerinde olumlu imaj oluşturmuş ve belirli büyüklükte ürün hattına sahip olan bir marka, tanıtım ve pazarlama çabalarını önemli derecede azaltmış bir markadır. Marka sadakatini arttırmak için öncelikle mevcut ve potansiyel tüketici tatminini arttırmak, daha çok nesnel fayda yaratmayı sağlamak amacıyla tüketici ihtiyaç ve isteklerini tatmin edilebilecek müşteri profilini tanımlamak gerekmektedir. Marka sadakati, işletmelere; “rekabet gücü, pazarda üstünlük ve farklılık” sağlamaktadır. Bu bağlamda ilişkisel pazarlama uygulamalarının marka bağımlılığı üzerinde etkisi olduğunu düşündüğümüz ve küçüğünden büyüğüne tüm tüketicilere hitap eden GSM operatörlerinin marka bağımlılığı yaratma çabasında olduklarını gözlemlediğimiz için; bu çalışmamızda marka sadakati oluşturmada ilişkisel pazarlama uygulamalarının etkisi, Karabük ilinde bulunan 280 tüketiciye, yüz yüze anket uygulanarak ve veriler SPSS 18.0 programıyla analiz edilmiş olup çıkan sonuçlar kurulan hipotezler ışığında yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Marka Sadakati, İlişkisel Pazarlama, GSM Operatörü

OYUNLAŞTIRMANIN TANIMI, KAVRAMI VE TASARIMI: PAZARLAMA AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Bahman Huseynli

İşletme

Son yıllarda internetin hızla yayılması, mobil cihazların hızla kullanımının artması ile birlikte firmalar müşterilerine her yerde ve her an ulaşabilir hale gelmiştir. Firmalar tarafından müşterilerinin kullanması amacıyla hazırlanan uygulamalarda öne çıkan özelliklerden biri de oyunlaştırmadır. Oyunlaştırma, oyun özelliklerinin oyun dışı bağlamlarda kullanılması (Deterding, Dixon, Khaled ve Nacke, 2011) olarak tanımlanmaktadır. Pazarlama bağlamında ele alındığında oyunlaştırmının satışları ve müşteri bağlılığını artırmak için yenilikçi uygulamalarla yeni bir iş stratejisi olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Oyunlaştırma uygulamalarının pazarlamada kullanılmasının başlıca hedefleri ilgilenimin, sadakatin, marka bilinirliğinin ve motivasyonun artırılmasıdır. Oyunlaştırma tüketicilere yönelik işlemlerin keyifli hale getirilmesini sağlamaktadır ve markalara bu türlü işlemlerle müşterileri daha sadık hale getirmeye ve onları daha çok satın aldirmaya teşvik etmelerine yardımcı olmaktadır. Lakin araştırmalar sonucunda Türkiye’de oyunlaştırmaya dair literatürün fazla olmaması ve mevcut literatürün de daha çok eğitim alanı ile ilgili olması bu çalışmanın yapılmasına neden olmuştur. Bu bağlamda çalışmanın amacı, oyunlaştırmının tanımının, kavramının ve tasarımının pazarlama açısından değerlendirilmesidir. Keşifsel araştırma yöntemi kullanılan bu çalışma, oyunlaştırmının pazarlama açısından kavramsallaştırılması ile ilgilidir. Bu doğrultuda pazarlama alanında oyunlaştırma ile ilgili uluslararası literatürde tarama yapılmış, ulaşılan makaleler içerik analizine tabi tutulmuş ve oradaki bilgilerden yola çıkılarak Türkiye’de oyunlaştırmının tanımı, kavramı ve tasarımı pazarlama açısından değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda bu çalışmanın Türkiye’de pazarlama alanında oyunlaştırma literatürüne katkı sağlayacağına ve uygulayıcılara yol göstereceğine inanmaktayız.

Anahtar Kelimeler: Pazarlama, Oyunlaştırma, İçerik analizi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

İŞ YERİNDE OLUMSUZ DAVRANIŞLARA MARUZ KALMANIN (MOBBİNG) ÖRGÜTSEL SİNİZME ETKİSİ

Bekir Kul

İşletme

Bu araştırmada işyerlerinde olumsuz davranışlara maruz kalan çalışanların örgütsel sinizm düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada kullanılan verilerin toplanmasında iki farklı ölçek kullanılmıştır. İş yerinde olumsuz davranışlara maruz kalma (Mobbing) değişkenin ölçümünde “Olumsuz Davranışlar Anketi Türkçe Formu (NAQ-TR)” kullanılmıştır. Örgütsel sinizm ölçeğinin hazırlanmasında Brandes, Dharwadkar ve Dean (1999)’in çalışmalarında kullandıkları ölçekten yararlanılmıştır. Araştırmanın amacı, teorik öngörü ve kavramsal çerçeve kapsamında belirlenen araştırma hipotezlerini test edebilmek için verilerin birincil veri kaynağından elde edilmesine karar verilmiştir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi tercih edilmiştir. Literatür taramasından sonra kullanılması uygun görülen ve ilgili değişkenleri ölçmek amacıyla uyarlanan/geliştirilen ölçekleri içeren anket formu uzmanlarca incelenmiş ve ön test çalışması gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan anket 2016 yılında kamu çalışanlarına uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemi Milli Eğitim Bakanlığının politika, strateji ve mevzuat geliştirme çalışmalarına katılan 1700 kişilik odak grup oluşturmaktadır. Araştırmaya toplamda 302 çalışan katılmıştır. Araştırma hipotezlerinin değerlendirilmesi için Anderson ve Gerbing (1988) tarafından geliştirilen iki basamaklı yaklaşım uygulanarak sırasıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ve yapısal eşitlik modellemesi (YEM) kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS ve AMOS istatistik programlarından yararlanılarak çözümlenmiştir. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda; iş yerinde olumsuz davranışlara maruz kalan, diğer bir ifadeyle mobbinge uğrayan çalışanların örgütsel sinizm düzeyleri pozitif yönde artmakta; mobbing örgütsel sinizmi etkilemektedir. Ayrıca analiz sonuçlarının katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılaştığı gözlenmiştir. Araştırmanın nitel olarak desteklenmesi amacıyla, elde edilen sonuçlar, yönetici ve alan uzmanlarından oluşan bir grupla tartışılmış ve ilgili tarafların yorumları alınmıştır. Çalışmanın sonunda, veriler üzerinde yapılan analizlerden yola çıkılarak, kurumlara ve yöneticilere ilgili konularda öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mobbing, İş Yerinde Olumsuz Davranışlar, Örgütsel Sinizm

GİRİŞİMCİLİK ALGISININ FARKLI DİSİPLİNLER AÇISINDAN İRDELENMESİ YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Buket Ateş, Arzu Karaman Akgül

İşletme

Günümüzde girişimcilik giderek yükselmekte ve ülkelerin gelişmelerinde son derece önemli bir rol oynamaktadır. Bir yandan girişimciliğin ülke ekonomisine kattığı farklı ve inovatif değerler bir yanda da işgücünün tam istihdamına yönelik etkileri söz konusudur. Bu nedenle ülkeler konu ile ilgili çeşitli kurumsal ve hukuki faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Her kuşaktan girişimciliğe rastlanmakla birlikte, girişimciliğin genç kuşağa özgü olduğu konusunda yaygın bir algı vardır. Bu çalışma, bu algıdan hareket ederek, bir yandan bu algının doğruluğunu araştırmak bir yandan da genç kuşak arasında girişimcilikle ilgili düşünceleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Böylece, farklı üniversiteler için yapılmış olan, girişimcilik ve gençlik ilişkisi üzerine çalışmalara katkı sunulması da planlanmaktadır. Bu motivasyondan hareket ederek, Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencileri arasında anket yöntemi kullanılarak bir çalışma gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaç çerçevesinde, fen bilimlerinde ve sosyal bilimlerden birer disiplin seçilmiş ve anket Mimarlık ile İktisat bölümü birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında yapılmıştır. Öncelikle girişimci olmak isteyip istemediklerinden hareket edilerek, farklı cinsiyet, farklı aile yapıları, farklı gelir düzeyleri gibi faktörler çerçevesinden sorulan sorulara alınan cevaplar toplanmış ve SPSS programı yardımıyla değerlendirilmiştir. Söz konusu girişimci adayların hangi alanlara / sektörlerle ağırlık vermek istedikleri de hem girişimci açısından hem de ülke ekonomisinin geneli açısından önemli sonuçlar ortaya çıkaracağından bu konu üzerinde de ayrıca durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Niyeti, Kişilik Üniversite Öğrencileri,

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN ALGILANAN İŞ PERFORMANSI
ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE PSİKOLOJİK SERMAYENİN ARACI ROLÜ: ÖZEL
SEKTÖR ÇALIŞANLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Burak Taştumur, Turhan Erkmen

İşletme

Kişilik özellikleri konusunda yapılan çalışmaların temelini, Allport ve Odbert (1936) tarafından yapılan çalışmalar oluşturmuş; tutarlı düşünce, duygu ve davranış gösterme eğilimlerini sıfatlara dayalı kişilik özelliklerini, faktörler üzerinden açıklamak amacıyla Beş Faktör Kişilik Modeli geliştirilmiştir (Mcrae,2002,3). Kişilikle ilgili çalışmalar, iş ortamında kişilik özelliklerinin hangi örgütsel çıktılar üzerinde etkili olduğunu açıklama amacı taşımaktadır. Kişiliğin gelişim potansiyelini ve kişisel dayanıklılığı açıklamakta sınırlı kaldığı noktada, psikolojik sermaye kavramının önem kazandığı görülmektedir. Psikolojik sermaye, bireyin gereksinimleri doğrultusunda çaba gösterirken kendisine duyduğu güveni, başarılı olabilecek olumlu duygu yönetimini, amaçlara giden yolu izleyebilme kapasitesini düzenlemesini ve zorluklarla başa çıkabilecek dayanıklılığı geliştirilebilmesini ifade etmektedir (Luthans vd.,2008,223). Kişilik özellikleri ve psikolojik sermaye bu haliyle, gösterilecek performansın da belirleyicisi olma özelliği taşımaktadır. Çalışanların gösterdikleri iş performansı, görev performansı yönüyle, organizasyonun yetkinliklerine yönelik temel faaliyetlerin parçası olma, aynı organizasyon içinde farklı görevler yürütme, yaşamını temin etme amacıyla tanımlı rolün gereğini yapma ve görev aktivitelerini tamamlayabilecek bilgi, beceri ve yetenek edinme süreçlerinin tümünü kapsamaktadır (Goodman ve Svyantek,1999,255). Beş Faktör Kişilik özellikleri konusundaki çalışmalar, kişilik boyutlarıyla iş performansı arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonucunu ortaya koymuştur (Robbins ve Judge,2015,138, Yelboğa,2006,208). Kendi içinde tutarlılık gösteren kişilik özelliklerinin de psikolojik sermaye boyutları üzerinde etkili olduğu görülmektedir (Erdem vd.,2016,38). Literatürde bireylerin psikolojik sermaye düzeylerindeki gelişmenin, ortaya konan iş performansı açıklamada etkili olduğu ifade edilmektedir (Çetin ve Varoğlu,2015,110, Akdoğan ve Polatçı,2013,286). Bu düşüncelerden hareketle kişilik özelliklerinin algılanan iş performansı üzerindeki etkisinde psikolojik sermayenin aracı rolünü incelemek üzere, özel sektörde çalışan 158 kişiye anket uygulanmıştır. Kişilik özelliklerinin ölçümünde John, Donahue ve Kentle (1991) tarafından geliştirilmiş ölçek, psikolojik sermayenin ölçümünde ise Luthans (2007) tarafından geliştirilen ölçek ve algılanan iş performansının ölçümünde ise Goodman ve Svyantek (1999) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, kişilik özelliklerinin psikolojik sermaye aracılığı ile algılanan iş performansını pozitif yönde etkilemesi beklenmektedir. Çalışmada kurgulanan araştırma modelindeki değişkenlerin birbirleriyle ilişkileri literatürde incelenmesine karşılık, üç değişkenin birlikte incelenmediği ve psikolojik sermayenin çalışma değişkenleriyle aracı rolü daha önce test edilmediği için çalışmanın literatüre önemli bir katkısı olması beklenmektedir. Ayrıca bireylerin sabit (kişilik) ve değişken (psikolojik sermaye) özelliklerinin algılanan iş performansı üzerindeki etkisi birlikte incelenerek, yaygın kullanımdaki kişilik testlerinin yanıltıcı etkilerini azaltmaya yönelik uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Beş Faktör Kişilik, Psikolojik Sermaye, İş Performansı

ANALYSIS OF BUSINESS ENVIRONMENT OF TURKEY ACCORDING TO THE COMPARISON COUNTRIES AND GROUPS

Ceren Erdin, Gökan Özkaya

İşletme

The Turkish Government is encouraging the private sector with the recent development policies in order to increase employment and taxes. Thus, resources can be created for public expenditures and growth of the current account deficit can be prevented. Private sector activity is directly linked to the conditions of the business environment. Therefore, the study focuses on the factors that shape the business environment. A facilitator business environment encourages companies to operate effectively. Such conditions increase key productivity factors for sustainable development by encouraging firms to innovate. A country with a productive private sector not only increases its employment but also collects more taxes for health, education and other public services. On the other hand, a bad business environment leads to an increase in obstacles to commercial activities. Thus, the probability of achieving employment, production targets and prosperity is decreasing. The qualitative and quantitative datas about countries' business environment characteristics are collected through "The Enterprise Survey" that is conducted by the World Bank and its partners. The survey covers every size companies that includes the entire manufacturing sector, the services sector, the transportation and construction sectors in the region where it is made. These characteristics have been evaluated together with the productivity and performance of firms. This study evaluates all the criteria of the questionnaire together. Therefore, the study makes an overall comparison of the countries and regions in terms of business environment. In other words, it is a guide for policy makers and entrepreneurs. The main topics covered in the study include infrastructure, trade, finance, regulations, taxes and business licensing, corruption, crime and informality, finance, innovation, labor, and perceptions about business hindrances. Turkey, the average values of countries in Eastern Europe & Central Asia and the average values of upper middle income countries will be analyzed by the TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) method which is one of the Multi Criteria Decision Making (MCDM) methods. Eventually, it is aimed that Turkey will evaluate its own investor attraction with this business environment analysis according to the countries and groups it is compared with.

Anahtar Kelimeler: Business Environment, TOPSIS, Multi Criteria Decision Making (MCDM) Methods

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**ÖRGÜT KÜLTÜRÜ, KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE ÖRGÜTSEL
İLETİŞİM İLİŞKİSİ: BİR YAZIN TARAMASI VE ARAŞTIRMA
MODELİ TASARIMI**

Dilek Balak, Yasin Şehitoğlu

İşletme

Bu çalışmanın amacı kültür, kişilik özellikleri ve örgütsel iletişim arasındaki nedensellik ilişkisine yönelik bir araştırma modeli önermeye yöneliktir. Robbins ve Judge'ye göre (2015) kişi-örgüt uyumu için örgüte seçilen kişilerin karakterlerinin işletmenin kendi değerleriyle ve örgüt düzeyi ile uyumlu olması gerekmektedir. Sotirin (1984)'e göre örgütlenme ve iletişim, örgütsel kültürün odak faaliyetleri demektir. Eğinli ve Bitirim (2008)'e göre, örgüt içerisinde olumlu iletişim atmosferini kurabilecek ve devam ettirebilecek kişilik ve karaktere sahip olan çalışanlar sağlıklı bir örgüt kültürünün oluşturulup korunmasında belirleyici bir unsur olabilir. Bu çalışmada ki ana değişkenler; kültür ana değişkeni için Hofstede'nin Kültür Boyutlarını (güç mesafesi, bireycilik-toplulukçuluk, belirsizlikten kaçış, erillik-dişillik ve uzun zamana odaklanma), kişilik özellikleri ana değişkeni için Beş Büyük Kişilik Özelliklerini (dışadönüklük, uyumluluk, vicdanlılık, nevrotiklik ve deneyime açık olma) ve Örgütsel İletişim ana değişkenini (iletişim iklimi, üstlerle iletişim, örgütsel bütünleşme, medya kalitesi, yatay iletişim, genel örgüt bilgisi, astlarla iletişim ve kişisel geribildirim) kullanacaktır. Hofstede'e göre kültür, bir grubun ya da toplumun üyelerini diğerlerinden ayıran insan zihninin ortaklaşa programlanmasıdır (Hofstede, 2011, p. 3). Kültür aynı tarihi dönem içerisinde yaşayan insanların ortak bir dil aracılığıyla ve davranış şekilleriyle birbirlerini etkilemeleridir (Triandis ve Suh, 2002, p. 135). Kişilik bir bireyin diğer bireylere tepki göstermek veya onlarla etkileşime girmek için kullandığı yolların tamamı olarak düşünülmektedir. İnsan kişiliğindeki belirli farklılıkların çoğunu kapsayan beş temel boyut ise bir kişilik değerlendirme modelidir (Robbins ve Judge, 2015, p. 135). İletişim semboller aracılığıyla mesajın gönderilmesi ve alınması yoluyla bilginin taşınmasıdır. Örgütsel iletişim de örgütsel anlamda anahtar bir unsur olarak iletişimin örgüt içindeki alıcı üzerindeki etkisinin ne olduğunu, bireyin buna nasıl karşılık vereceğini ve ne yapacağını açıklamada yardımcı olmaktadır (Madanchian ve Taherdoost, 2016, p. 1077). Çalışma 3 ana değişkenin birbiri arasındaki ilişkilerini incelemekte ve kişilik özelliklerinin, Hofstede'nin kültür boyutları ve örgütsel iletişim değişkenleri arasındaki nedensellik ilişkisinde mediatör etkiye sahip olabileceğini öngörmektedir. Çalışma sonucunda değişkenler arası nedensellik ilişkisini somutlaştırmaya çalışan bir model önerilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hofstede'in Kültür Boyutları, Kişilik Özellikleri, Örgütsel İletişim

İNSAN KAYNAKLARI UYGULAMALARININ İŞ TATMİNİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE PSİKOLOJİK SERMAYENİN ARACILIK ROLÜ

Ecem Akbulut, Serdar Bozkurt

İşletme

İnsan kaynakları fonksiyonların etkin şekilde kullanımının iş tatminini artırdığı bazı çalışmalarla (Koç vd., 2014; Khan vd., 2012; Bibi vd., 2012; Mudor & Tooksoon, 2011) ortaya konulmuştur. Ancak insan kaynakları uygulamaları rekabet avantajı sağlayabilmek adına önemli bir kavram olmasına karşın sürdürülebilir bir rekabet avantajının sağlanması için tek başına yeterliliği tartışma konusudur. Literatürdeki çalışmalarda psikolojik sermaye sürdürülebilir rekabet avantajının aracı kavramlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Luthans vd., 2007; Luthans vd. 2006; Luthans vd., 2004). Bu çerçevede araştırmanın temel sorunsalı, insan kaynakları uygulamalarının, iş tatmini üzerindeki etkisinde psikolojik sermayenin aracılık etkisi var mıdır? şeklindedir. Bu sebeple araştırma, literatürdeki bu temel problemin açıklanması amacıyla tasarlanmıştır. Çalışmada öncelikle insan kaynakları uygulamaları ele alınacak, ardından da psikolojik sermaye kavramı ve iş tatmini ele alınacaktır. Çalışmanın amacı, insan kaynakları uygulamaları ile çalışanların iş tatminleri arasındaki ilişkide psikolojik sermayenin aracılık rolünü araştırmaktır. Araştırma sonuçları, literatürde henüz yeterince açıklığa kavuşturulmamış olan insan kaynakları uygulamalarının iş tatmini üzerindeki etkisinde, psikolojik sermayenin aracı rolünün gösterilmesi açısından önemlidir. Literatürde insan kaynakları uygulamaları ve iş tatmini arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar olmasına karşın, pozitif psikolojik sermayenin aracılık rolünü ortaya koyan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma insan kaynakları, örgütsel davranış ve psikoloji alanlarını kapsaması nedeniyle disiplinler arası bir çalışma olması açısından önemlidir. Veri toplama aracı olarak anket kullanılacaktır. Anket formunda “İnsan Kaynakları Uygulamaları”, “Psikolojik Sermaye” ve “İş Tatmini”ne yönelik ölçekler bulunmaktadır. “İnsan Kaynakları Uygulamaları Ölçeği” olarak; Khatri (2000) tarafından geliştirilen, Tsaur ve Lin (2004)’in çalışmasında kullanılan ölçek yer almaktadır. Ölçekte 15 ifade bulunmakta ve 4 boyutta ölçülmektedir. Ölçülen bu boyutlar; işe alım ve seçim, eğitim ve geliştirme, performans değerlendirme ile ücret ve yan haklar şeklindedir. Çalışanların psikolojik sermaye düzeylerini ölçmek için; Luthans, Avolio ve Youssef (2007) tarafından geliştirilen “Psikolojik Sermaye Ölçeği” kullanılacaktır. Bu ölçek, psikolojik sermayeyi 4 boyutta ölçen 24 ifadeden oluşmaktadır. Psikolojik sermayeye ait bu boyutlar; öz yeterlilik, umut, iyimserlik ve psikolojik dayanıklılıktır. Çalışanların iş tatmini düzeylerini ölçmek için, Hackman ve Oldham’ın (1975) İş Tanımlayıcı İndeksi’nden Türkçeye uyarlanan ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekte 5 ifade yer almaktadır. Araştırmada kullanılacak ölçeklerin tümü 5’li likert tipindedir ve “1: Kesinlikle katılmıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum” şeklindedir. Anket formu elden ve çevrimiçi olarak bilgi teknolojileri çalışanlarına ulaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları, Pozitif Psikolojik Sermaye, İş Tatmini

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**ORGANİZASYON VE HİZMET SUNUMU AÇISINDAN
YERELLEŞME VE ÖZERKLEŞME: SAĞLIK SEKTÖRÜ
ÖRNEĞİ**

Erdal Eke, Betül Ünal

İşletme

Çalışmanın amacı neoliberal politikaların da etkisiyle birlikte devletin genel yapısında ve sağlık hizmetleri alanında sık sık dile getirilen yerelleşme ve özerkleşme odaklı organizasyon ve hizmet sunum sürecinin, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sağlık sistemleri örnekleri üzerinden değerlendirilmesi ve bu yöndeki mevcut durumunun analiz edilmesidir. 1980'lerden itibaren devlet, kamu yönetimi, organizasyon ve hizmet süreci gibi temel parametrelerde düşünsel anlamda bir değişim yaşanmış ve bu değişimin yönetsel, siyasal ve hukuksal boyutları literatürde çeşitli çalışmalar üzerinden tartışmaya açılmıştır. Bu çalışmalar incelendiğinde kamu hizmetlerinin sunum sürecinde etkinlik, verimlilik, etkililik, kalite ve hizmette yerellik gibi kavramların ideal organizasyon yapıları açısından yönetim uzmanları tarafından dile getirildiği görülmektedir. İşte bu bağlamda ele alınabilecek önemli organizasyon ve hizmet sunum alanlarından birisi, sağlık sektörüdür. Sağlık sektörü devletin genel yapısındaki değişim sürecinden etkilenmiş ve günün gelişen koşullarına göre reform hareketlerine sahne olmuştur. Bu bağlamda hem Avrupa Birliği hem de Dünya Sağlık Örgütü başta olmak üzere çeşitli uluslararası kuruluşlar, sağlık hizmetleri açısından yerelleşme ve özerkleşme odaklı sistemlere yönelik değişim önerilerini dolaylı ya da doğrudan ortaya koymuştur. Bu doğrultudaki öneriler, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere sağlık hizmetlerinde sürekli gündem olmuş ve kamu politikalarını ve yönetsel süreçleri etkilemiştir. Çalışma kapsamında İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya gelişmiş ülkeleri temsilen; Uganda, Arnavutluk, Bulgaristan ve Türkiye ise gelişmekte olan ülkeleri resmedebilmek için sağlık sektöründeki uygulamalar açısından incelemeye tabi tutulmuştur. Bu karşılaştırma ve inceleme literatüre yapacağı katkı dolayısıyla çalışmayı değerli kılmaktadır. Çalışma, literatür taraması doğrultusunda teorik bir çerçevede kurgulanmıştır. Çalışma sonucunda son yıllarda uluslararası sağlık politikalarındaki gelişmelerin organizasyon ve hizmet sunum süreci açısından gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin neredeyse tamamını etkilediği, sağlık organizasyonlarının daha etkili, kaliteli, verimli ve etkin hizmet sunumunu gerçekleştirmek için yerelleşme ve özerkleşme odaklı reform stratejilerini tartıştığı, gelişmiş ülkelerde yerellik özelliğinin sağlık sistemlerindeki varlığının somut olarak hissedildiği, diğer taraftan gelişmekte olan ülkelere ise yerelleşmeye dair çalışmaların gelişmiş ülkelerdeki kadar güçlü ve etkin olmasa da var olduğu başta olmak üzere çeşitli bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerelleşme, Özerkleşme, Sağlık Hizmetleri

PAZARLAMA VE MÜZİK İLİŞKİSİNİN TARİHSEL GELİŞİMİNİN İNCELENMESİ

Esra Ovalı, İbrahim Kircova

İşletme

Bu çalışma ile pazarlama ve müzik ilişkisinin tarihsel gelişiminin incelenmesi amaçlanmaktadır. Müziğin rolü ile ilgili araştırmalara, reklam ve markaya yönelen tüketici eğilimi ve tutumda müziğin rolü, marka ve müzik uyumunun efektif kullanımının tüketici davranışlarının şekillenmesine etkisi, perakende ve diğer hizmet sahalarının atmosfer değişkeni olarak müziğin satın alma niyetine etkisi, duygu durum araştırmaları başta olmak üzere, güncel pazarlama literatürünün pek çok yerinde rastlamak mümkündür.

Müzik, 1960'lardan günümüze en çok çalışılan mağaza atmosferi değişkenidir. Kotler'e göre (1973), bir perakende mağazanın atmosferik unsurları tüketicilerde belirgin duygusal ve davranışsal cevaplar üretmek üzere yönlendirilebilir. Böylelikle tüketicilerin alışveriş deneyimleri ve satın alma kararları etkilenecektir. Diğer atmosfer değişkenlerine genel olarak önem verilirken müzik, dinamik doğası gereği, farklı bir biçimde konumlandırılmaktadır. Kolaylıkla değiştirilebilir olması, davetkâr gücü ve anımsattığı hatıralar aracılığıyla tüketicinin mağaza bütününe yönelttiği tatmin ve sadakat tutumlarını etkileyen müziğin önemli bir atmosfer değişkeni olduğu kaydedilmektedir. Mağaza atmosferine yönelen bireysel cevabın karakteristiği, ilk kez çevresel psikoloji alanında geliştirilse de, bugün itibarı ile pazarlama araştırmalarının önemli bir ögesidir. Temel ilke, tutum sahibi bireylerin içinde buldukları andaki fiziksel çevreye doğru duyarlılık artışı sergileyecekleri ve çevresel uyarıcılardaki değişikliklere, tutum sahibi olmayanlara göre, çok daha etkili cevaplar verebilecekleridir. Böylelikle mağaza atmosferine yönelen cevaplar, hangi fiziksel tasarımın ve koşulun tüketicinin nereden alışveriş yapacağı ve alışverişe ne kadar para harcayacağı konusundaki kararlarına etki ölçüsü olarak, daha anlamlı bir şekilde tanımlanabilmektedir. Son otuz yılda gerçekleştirilen sayısız çalışmada müziğin tempo, ses şiddeti, ritim ve armoni gibi yapısal özellikleri ile dinleyicinin müzik beğenisi, algıladığı müziğe aşinalığı ve müzik türü tercihi gibi duygu durum değişikliklerinin sebep olduğu duygusal ve fiziksel tepkiler farklı hizmet ortamlarında gözlemlenmiştir. Böylelikle müziğin boyutlarının tüketici tutumu ve davranışı üzerindeki etkileri araştırılırken, pratikte esas hedefin arzu edilen organizasyonel sonuçları gerçekleştirmek üzere işletme yöneticilerine yardım etmek olduğu tespiti yapılmaktadır. Türkçe bilimsel literatüründe müziğin pazarlama ile etkileşimi üzerine yapılmış nitelikli araştırma sayısı sınırlıdır. Bu çalışmanın sunduğu yazın taraması ve analizler ile yeni araştırma önerileri getirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pazarlama, Müzik, Perakende

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**ASTROLOJİK KİŞİLİKLER İLE BEŞ FAKTÖR MODELİYLE
BELİRLENEN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İLİŞKİSİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Gözde Bozkurt, Ahmet Mete Çilingirtürk

İşletme

Çalışmanın amacı astrolojik kişilik yorumlarının, psikolojide kabul görmüş kişilik tanımlamaları ile oluşan farklılıkları açıklamada etkili olup olmadığını incelemektir. Bireylerin davranışları ile iletişim içerisinde olmasıyla gelen psikolojik, toplumsal ve siyasi tüm olayların temelinde insan vardır. Gerek pozitif bilimlerde gerekse metafizikte her araştırmanın başlangıç noktası insandır. Kişilik, pek çok faktörün bir araya gelmesiyle oluşmuş karışık bir kavram olmakta birlikte bireylerin temel özelliklerindeki farklılıklardır. Her bireyin farklı kişilik özelliklerine sahip oluşu bu kavramın eşsiz olduğunu göstermektedir. Büyük bir kısmı genetik mirastan gelen özelliklerle oluşan kişilik, sonradan edinimle oluşan karakterden temel olarak ayrılmaktadır. Bir bilim dalı olarak kabul görmeyen astrolojide de en eski medeniyetlerden bu yana kişilik özellikleri üzerinde durulmaktadır. Araştırma internet anketi ile elde edilen tesadüfi olmayan 500 bireyden oluşan bir örnekleme 5 Faktör Kişilik Envanteri uygulanması ile yürütülmüştür. Kişilik psikologları kişilik tanımlamalarında ki karmaşık yapının düzenlenmesi için anlamlı ve kullanışlı sınıflandırma sağlayan “Beş Faktör Modeli”nin beş güçlü yönü için genel bir anlaşmaya varmışlardır. Bahsedilen beş büyük etmen; “Dışa-dönüklük”, “Nevrotiklik”, “Deneyimlere açıklık”, “Geçimlilik” ve “Sorumluluk” özellikleridir. Geçerlilik ve güvenilirlik düzeyleri oldukça yüksek ölçme aracıdır (Cronbach $\alpha=0.805$). Kişilik üzerinde etkili görülen etkenlerden bazılarını kapsamak amacı ile eğitim, gelir, yaş aralığı göstergeleri ve burç özellikleri sorgulanmıştır. Elde edilen veriler ile doğrulayıcı faktör analizi Genelleştirilmiş En Küçük Kareler tahminicileri uygulanarak beş faktör belirlenmiştir. Ölçekteki 44 maddenin içerdiği bilginin %60,835’inin beş yapay değişken yani faktör tarafından açıklandığını görülmüştür. Döndürülmüş faktör analizi sonucunda boyutlar orijinal beş faktör modeline uygun olarak elde edilmiştir. Faktörlerin kendi içerisinde güvenilirlikleri ise “dışa dönüklük” için 0,835, “sorumluluk” için 0,731, “deneyimlere açıklık” için 0,797, “geçimlilik” için 0,708, “nevrotiklik” için ise 0,704 olarak elde edilmiştir. Anket maddelerinin, bireyden bireye farklılık gösteren kişilik özelliklerinin etkisinin farklılaştığını, her bireyin farklı kişisel yaklaşımla cevaplandığı Hotelling T-Kare testi yardımıyla sınanmıştır. Normallik ve homojenlik sınamaları sonrasında, bu varsayımlardan sapmalara oldukça güçlü (robust) yöntem olarak çok yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi kullanılmıştır. Kişilik faktörlerinin diğer sosyal ve kültürel gösterge etkileri sabit olduğunda burçlara göre istatistiksel anlamlı bir farklılık ortaya koyduğu gözlenmiştir. Astrolojide kişiliğin belirlenmesinde kullanılan, bireylerin kişilik özelliklerini temsil eden ve bireylere göre farklılaşan burç ve yükselen burçların etkileşiminin, sorumluluk, dışa dönüklük, geçimlilik, deneyimlere açıklık ve nevrotiklik olmak üzere beş faktör kişilik özelliği üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik Özellikleri, Beş Faktör Kişilik Modeli, Astrolojik Kişilik

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**ALGILANAN HİZMET KALİTESİ – ALGILANAN DEĞER VE ADİL FİYAT
ALGISININ MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: GSM
SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA**

Gülpınar Kelemci, Gözde Güsan

İşletme

Rekabet, küreselleşmenin etkisiyle günümüz koşullarında kendini her alanda gösteren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de son yıllarda hızla gelişen GSM sektörü de, rekabetin en yoğun ve en sıcak yaşandığı sektörlerinden biri haline gelmiştir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’nun (BTK) Haziran 2017 yılı verilerine göre Türkiye’de toplam mobil abone sayısının 76.616.147 milyon kişiye ulaşmıştır (BTK Türkiye Elektronik Haberleşme Sektörü Üç Aylık Pazar Verileri Raporu, 2017:12-13). Operatörler, uyguladıkları kampanyalar, geliştirdikleri yeni ürünler, internet hizmetini kapsayan çok sayıda tarife olanakları ve fiyat stratejileriyle rekabet üstünlüğü sağlamayı etkileyen en önemli faktörlerden biri olan müşteri memnuniyetini amaçlamaktadır. Ancak hizmet ve fiyat çeşitliliğinin fazla olması müşterilerin operatörler arası performans karşılaştırması yapma süreçlerini uzatmakla birlikte, tarifeler açısından fiyatın adil olduğuna dair karar verebilmesini de zorlaştırmaktadır. Müşterinin hizmete ilişkin adil fiyat algısı, hem hizmete ilişkin değer ve kalite algısı hem de memnuniyet ve buna bağlı olarak sadakat açısından önem arz etmektedir. Bu nokta çalışmanın amacı, Türkiye’deki GSM operatörleri çerçevesinde algılanan hizmet kalitesinin, algılanan değer ve adil fiyat algısının müşteri memnuniyeti üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Ayrıca, kendi aralarında da etkileşim içinde olabilen bu değişkenler arasında modellenen ilişkilerin analiz edilmesi de hedeflenmiştir. Literatürde müşteri memnuniyeti üzerinde algılanan değer ve hizmet kalitesinin etkisi birbirlerinden bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Özellikle adil fiyatın memnuniyet üzerindeki etkisi uluslararası literatürde bazı çalışmalarda incelenmiş olup (Rothenberger, 2016; Bassegy, 2014; Khaura, 2010; Ahmat vd., 2011; Dai, 2010) Türkçe yazında ele alınan çalışmaya ulaşılabilmiştir. GSM sektöründe farklılık yaratmak hizmet kalitesi ve fiyat üzerinden mümkün olduğu için özellikle bu kavramlar çalışmada değişken olarak seçilmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda, araştırma evrenini Türkiye’deki bütün GSM kullanıcıları oluşturmakla beraber İstanbul’daki GSM kullanıcıları örneklem olarak seçilmiş, kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak 304 katılımcıdan elektronik anket yöntemi yardımıyla veriler toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, müşteri memnuniyeti üzerinde tanımlanan üç değişkenin müşteri memnuniyeti üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Adil fiyat algısı üzerinde algılanan hizmet kalitesi ve değer etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adil Fiyat Algısı, GSM Sektörü, Müşteri Memnuniyeti

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

ŞİRKETLERİN İŞVEREN MARKASI UYGULAMALARI: BANKALARIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Merve Eylül Kavlakoğlu, Emel Esen

İşletme

Günümüzün küreselleşen dünyası işletmeler arası rekabeti en üst seviyeye taşırken, işletmeleri yepyeni bir arayışa yönlendirmiş, insan kaynağını farklılaştırmış ve nitelikli iş gücüne olan ihtiyacın önemini ortaya çıkarmıştır. Değişen insan algıları, demografik, ekonomik, sosyo-politik ve teknolojik dinamikler ve bilgi toplumuna geçiş sonucunda “yetenek savaşları” kavramı ortaya çıkmıştır. Yeni bir kuşağın iş yaşamına girmesi, çalışanların sık iş değiştirmeye başlaması ve rekabetin artması işletmelerin uzun dönemli stratejilere ihtiyaç duymasına neden olmuştur. Bu durum çalışılacak en iyi yer algısı oluşturmak, mevcut çalışanı elde tutarken potansiyel adayları da işletmeye çekmek ve bu süreçler esnasında verilen sözleri tutmak anlamına gelen “işveren markası” kavramını gündeme getirmiştir. Kavram ilk kez İngiltere’de 1990 yılında Simon Barrow tarafından tanıtılmıştır ve işveren markası şeklinde adlandırılmıştır. Kavramı ilk kez Ambler ve Barrow (1996) “işveren tarafından sağlanan ve işveren firma tarafından tanımlanan fonksiyonel, ekonomik ve psikolojik faydalar paketi” şeklinde tanımlamışlardır. Baş’ a göre (2011) ise işveren markası, şirketin işveren olarak farklılaşmasını sağlayan bir kavramdır. Bu çalışmada, BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan bankaların sürdürülebilirlik raporlarında, işveren markasını ortaya koyan uygulamaları tespit etmek amaçlanmaktadır. Araştırmanın evrenini, 2017 yılında BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde değerlemeye tabi tutulan 63 şirket oluşturmaktadır. Kariyer sitelerinde en çok başvurunun bankacılık sektörüne yapılması, iş olanaklarının fazla olması, iç ve dış paydaşlarına karşı güvenilir bir imaj sergilemek durumunda olması gibi nedenlerle sektör olarak bankacılık seçilmiştir. Bu nedenle araştırmanın örneklemini, BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde değerlemeye tabi tutulan 63 şirket arasından seçilen 7 banka kuruluşu oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında belirlenen işveren markası boyutlarını (adaletli ödül ve ikramiye sistemi, istikrarlı istihdam garantileri, güçlü örgüt kültürü, olumlu kişiler arası ilişkiler, eğitim perspektifleri, kariyer gelişim fırsatları, şirketin geçmişi, tüketici markalarının itibarı, üst düzey yöneticilerin itibarı, kurumsal sosyal sorumluluk, iş-yaşam dengesi, çalışanı güçlendirme, performans değerlendirme) bütünsel bir bakış açısıyla görebilmek amacıyla nitel araştırma yöntemi olan içerik analizi yöntemi seçilmiştir. İşveren markası kavramının son 10 yıldır Türkiye’de gündeme gelmesi ve akademik çalışmaların azlığı sebebiyle bu çalışmanın literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşveren Markası, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi, Sürdürülebilirlik Raporlaması

**A COMPARATIVE STUDY OF ORGANİZATIONAL
CULTURE AND THE GLASS CEILING SYNDROME AMONG
ACADEMICS IN TURKEY AND FINLAND**

Merve Karahan, Turhan Erkmn

İşletme

The number of working women has increased rapidly in all over the world. However, the number of senior executive women has not increased in the same way. It is a serious issue in academia in line with other working fields. This study aims at investigating potential glass ceiling effects with its causes in academia both in Turkey and Finland - one of the Nordic countries. Through this study, it is intended to draw attention to the problems that women academics face when getting into higher academic positions for their career developments. The research question is formulated as how the relationship between organizational culture and the glass ceiling syndrome affect women academics' career advancements in Turkish and Finnish universities. The data of the research was collected by Hofstede's Culture Questionnaire (Emet – 2006, and Sigler & Pearson – 2000) and Karaca's Glass Ceiling Scale (2007). The glass ceiling survey involves seven dimensions explaining barriers in career advancement of women. In order to reveal cultural differences affecting women's career advancement in the selected countries, Hofstede's Culture Approach is used as a model for organizational culture. The purpose of the study is to determine the relationship between organizational culture and the glass ceiling syndrome by also investigating if cultural differences make any difference in terms of the glass ceiling syndrome. The effect of demographic factors on glass ceiling perceptions of academics is among the content of this research. In general, academic promotion criteria are expected to determine the processes of women and men academics' career advancement and development. In sum, the main concern of the study is to analyze how glass ceiling syndrome affects women and men academics' career processes by offering a suggestion for this argument as well as finding the link between glass ceiling syndrome and organizational culture. The results of this comparative study may contribute to differentiating the east culture from the west culture in terms of glass ceiling syndrome.

Anahtar Kelimeler: Glass Ceiling Syndrome, Organizational Culture, Woman Career Advancement

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

WEB OF KNOWLEDGE VERİ TABANINDA
BORSALARDAKİ OYNAKLIK ÜZERİNE YAPILAN
ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Özer Depren, Mustafa Tefvik Kartal, Serpil Kılıç Depren

İşletme

Bibliyometrik araştırmalarda konu ile ilgili yayınların yazarları, yazarların kurumları ya da yazarların ülkeleri, yayındaki anahtar kelimeler ve yapılan atıf bilgisi gibi çeşitli bilgilerin istatistiksel yöntemlerle incelenerek hem mevcut durum analizinin yapılması hem de ileriye dönük yayın stratejilerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmacılar genellikle en sık karşılaşılan bibliyometrik haritalama tekniklerinden biri olan Sosyal Ağ Analizini kullanmaktadırlar. Böylelikle, ilgili konulardaki yazarlar, kurumlar, ülkeler, anahtar kelimeler ve yayın konuları gibi alanların birbirleri ile etkileşimi ve eğilimi belirlenmektedir. Yatırımcılar tasarruflarını belirli bir yatırım aracında kullanıp karlarını maksimize etmeyi amaçlarken aynı zamanda riski de minimize etmeye çalışmaktadırlar. Benzer şekilde, borsada işlem gören payların alım-satım işlemlerinde de risk minimizasyonu ve kar maksimizasyonu hedeflenir. Karın maksimize ve riskin minimize edilmesinde önemli kavramlardan birisi ise oynaklıktır. Çeşitli yöntemlerle borsalardaki oynaklığın modellenmesi ve tahmin edilmesi araştırma konularının kapsamında yer almaktadır. Böylece yatırımcıların borsa yatırım araçlarına yapacakları yatırımlara dayanak teşkil edecek daha tutarlı tahminler üretilmesine ve dolayısı ile karın da maksimize edilmesine çalışılmaktadır. Bu çalışmada Web of Knowledge veri tabanında yer alan ve borsalardaki oynaklıkları inceleyen yayınların Bibliyometrik Analizi yapılmıştır. İlgili anahtar kelimeler kullanılarak veri tabanında yapılan aramada 1975-2017 yılları arasında toplam 5380 adet yayın bulunduğu görülmüştür. Çalışma sonucunda, ilgili konuda çalışan yazarlar arasındaki sosyal ağ yapısı ortaya çıkarılarak, ortak yazarlık ve konu bazlı değişkenlikler de incelenmiştir. Analiz sonucunda ortaya çıkan ortak yazarlık ağ yapısının genellikle Amerika ve Çin ağırlıklı olduğu, birlikte geçen anahtar kelimeler haritalandırıldığında ise “volatility”, “stock market” ve “stock returns” “econophysics”, “GARCH” ve “financial crisis” kelimelerinin daha sık kullanıldığı görülmektedir. Anahtar kelimelere göre yapılan analizde 6 sınıf oluşmuştur. Birinci sınıfta “volatility”, “stock market”, “stock returns” ve “quantile regression”, ikinci sınıfta “exchange rate volatility”, “trade openness” ve “monetary policy” kelimeleri daha sık birlikte kullanılmıştır. Üçüncü sınıfta “high-frequency data” ve “asset allocation” anahtar kelimeleri birlikte kullanılırken, dördüncü sınıfta “stochastic volatility” ve “long memory” daha çok kullanılmıştır. Son iki sınıfta ise en fazla kullanılan anahtar kelimeler sırasıyla “econophysics” ve “forecasting”tir. Elde edilen bulguların, gelecekte yapılacak yayınlarda konu ile ilgili anahtar kelimelerin, dergilerin ve referans gösterilecek kaynakların belirlenmesinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oynaklık, Sosyal Ağ Analizi, Bibliyometri

KİŞİYE ÖZGÜ ANLAŞMALAR VE İŞTEN AYRILMA NİYETİ İLİŞKİSİNDE PROSEDÜREL ADALETİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Pınar Sarp, Serdar Bozkurt

İşletme

Teknolojide yaşanan hızlı değişim beraberinde sınırların kalktığı bir dünyada istihdam ilişkileri de gün geçtikçe farklılaşmaktadır. Bu çerçevede organizasyonlar, bireyleri örgütlerine çekebilmek, yetenekli çalışanları elde tutabilmek ve bu çalışanların işten ayrılma niyetlerini azaltmak için yeni stratejilere ihtiyaç duymaktadırlar. Çünkü tüm işgörenler için standart uygulamalar içeren klasik iş sözleşmeleri her zaman optimal çıktıya neden olamamaktadır. (Rousseau, 2001, 260). İşte bu noktada kişiye özgü anlaşmalar önem kazanan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü kişiye özgü anlaşmalar işgören ve işverenler arasında gönüllü olarak yapılan müzakereler neticesinde karşılıklı fayda sağlayan standart dışı anlaşmalardır. Nitekim araştırmacılar kişiye özgü anlaşmaların örgütsel bağlılık, iş tatmini, benlik saygısı artması ve performans gibi olumlu çıktılarla ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur (Kowalczyk, 2012,251). Tabi ki bu ilişkinin daha rasyonel tanımlanabilmesi için örgüt içi uygulamaların da adaletli bir şekilde gerçekleştirilmesi önem kazanmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın temel sorunsalı; kişiye özgü anlaşmalar ve işten ayrılma niyeti ilişkisinde prosedürel adaletin aracı değişken rolü var mıdır? şeklinde belirlenmiştir. Bireyler adalet algıları çerçevesinde, çalıştıkları organizasyondaki kendi anlaşmaları ile diğer çalışanların yapmış oldukları anlaşmaları karşılaştırma eğilimindedirler. Bu durum da organizasyonda adalet konusunda algı farklılıklarına yol açabilmektedir. Bu nedenle çalışanların prosedürel adalet algıları ile işten ayrılma niyetlerinde kişiye özgü anlaşmaların ilişkili olabileceği beklenmektedir. Bu çerçevede araştırmanın temel amacı; kişiye özgü anlaşmalar ve işten ayrılma niyeti ilişkisinde prosedürel adaletin aracı değişken rolünü incelemektir. Literatürdeki araştırmalarda kişiye özgü anlaşmalar ve işten ayrılma niyeti ilişkisinde prosedürel adaletin aracı rolünü inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmaması da araştırmanın önemini bir kat daha artırmaktadır. Özellikle araştırma son dönemlerde önem kazanmaya başlayan kişiye özgü anlaşmaların sonuçları itibariyle uygulanabilirliğinin gösterilmesi açısından da önemli olarak görülmektedir. Araştırmanın evrenini bilişim sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde istihdam edilen çalışanlar oluşturmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın örneklemini ise İstanbul'da bulunan Devlet üniversiteleri bünyesinde faaliyet gösteren teknoparklardaki yazılım işletmelerinin çalışanları oluşturacaktır. Araştırmanın çalışma bölümünde nicel araştırma yöntemi tercih edilmiş olup veriler anket yoluyla elde edilecektir. Araştırmada kullanılacak ölçekler ise sırasıyla; işyerlerinde uygulanan kişiye özgü anlaşmaların varlığını ve etkilerini ölçmek amacıyla Christopher C. Rosen ve arkadaşları tarafından 2011 yılında geliştirilmiş olan 16 maddeden oluşan "Kişiyeye Özgü Anlaşmalar" ölçeği, çalışanların prosedürel adalet algılarını belirlemek üzere Niehoff ve Moorman tarafından 1993 yılında tarafından geliştirilen örgütsel adaletin prosedürel adalet boyutunu ölçen 5 maddeden oluşan "Örgütsel Adalet Ölçeği" ve son olarak Mobley, Horner ve Hollingsworth tarafından 1978 yılında geliştirilmiş olan ve 3 maddeden oluşan "İşten Ayrılma Niyeti Ölçeği"dir.

Anahtar Kelimeler: Kişiyeye Özgü Anlaşmalar, İşten Ayrılma Niyeti, Prosedürel Adalet

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**DUYGUSAL EMEĞİN İŞTEN AYRILMA NİYETİ
ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE MOTİVASYONUN
DÜZENLEYİCİ ROLÜ**

Selen Çelenk, Serdar Bozkurt

İşletme

İnsanlık tarihiyle yaşıt bir kavram olan duygu olgusu, 1800'lü yıllardan beri üzerinde en fazla araştırma yapılan konulardandır. Bireylerin yaşamlarındaki duyguların fark edilmesi ve anlaşılmaya çalışılması önem arz etmektedir. Bu çerçevede, günümüz modern organizasyonlarında etkinlik ve verimlilik ile birlikte duygu kavramı ele alınmaya başlamıştır. Duygu kavramının organizasyonel alandaki yansıması ise duygusal emek davranışı olarak görülmeye başlanmıştır. Genel olarak duygusal emek, kişinin bilincinde ve duygusal süreçlerinde meydana gelen bir davranıştır (Altuntaş ve Şahin-Altun, 2012:264). Bu davranış, çalışanların görevlerini yerine getirirken ortaya koyduğu davranışlar esnasında karşı tarafa belirli bir duygu mesajının aktarılması süreci olarak düşünülebilir. (Barutçugil, 2002: 73). Duygusal emeğin yansımalarından biri, bir amaca doğru bireyi harekete geçiren, yönlendiren ve istekli olarak davranmasını ifade eden kavram ise motivasyondur (Baysal ve Tekarlan, 2004: 174). Duygusal emek davranışı ve motivasyon tarafından etkilendiği düşünülen diğer bir kavram ise işten ayrılma niyetidir. İşten ayrılma niyeti, çalışanların örgütlerinde kalma ya da ayrılma yönünde kendini değerlendirme niyetleridir (Örücü ve Özaşarlıoğlu, 2013: 339) Çalışanların yaptığı işin yoğun duygusal emek davranışı gerektirdiği sektörlerde, bu bilinçle ve duygusal davranış kurallarının baskısı, çalışanlarda olumsuz sonuçlara neden olabilecektir. Bu bağlamda araştırmanın temel sorunsalı, duygusal emeğin işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisinde, motivasyonun düzenleyici rolü var mıdır? şeklinde ifade edilebilir. Araştırmanın temel amacı, çalışanların duygusal emek davranışlarının işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisinde, motivasyonun düzenleyici etkisini ortaya koymaktır. Bu çerçevede ilaç sektöründe doktoralarla yüz yüze karşılaşılan ilaç mümessillerinin duygusal emek davranışları, motivasyon düzeyleri ve işten ayrılma niyetleri tespit edilerek yöneticiler tarafından neler yapılabileceğinin ortaya konabilmesi bakımında önem arz etmektedir. Böylelikle çalışma uygulama alanına yönelik sonuçları ifade edebilecektir. Araştırmanın örneklemi ilaç sektöründe yer alan işletmelerde çalışan mümessiller oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı olarak anket kullanılacaktır. Anket formu üç ölçek ve demografik bilgilerden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçekler ise şu şekildedir: Duygusal Emek ölçeği Grandey (1999), Brotheridge ve Lee (1998)'nin çalışmalarından hareketle geliştirilmiş Oral ve Köse (2011) tarafından uygulanan ölçek ile ölçümlenecektir. Bu ölçek 26 ifadeden oluşmaktadır. Motivasyon ölçeği, J. Barbuto ve R. School tarafından geliştirilmiş ve Aslanadam (2011) tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. İşten ayrılma niyeti ölçeği ise Wayne, Shore ve Liden (1997) tarafından geliştirilmiş ve Küçükusta (2007) tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Bu ölçek ise 3 ifadeden oluşmaktadır. Tüm ölçekler 5'li likert ölçeği ile değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Emek, İşten Ayrılma Niyeti, Motivasyon

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN BULUŞLAR VE HAK SAHİPLİĞİ SORUNLARI

Sema Aydın

İşletme

Yürürlükten kaldırılan 551 sayılı Patent KHK m.41'de; üniversiteye bağlı fakülte ve yüksekokullarda bilimsel çalışma yapmakta olan öğretim elemanlarının yaptığı buluşlar serbest buluş olarak kabul edilerek, buluşlarını ekonomik olarak değerlendirmek, patent alıp almamak konusunda öğretim elemanları tamamen serbest sayılmıştır. Ancak patent verilme sürecinin uzun ve maliyetli olması, alınan patentlerin ticarileştirilmesinin zor olması nedeniyle üniversite mensuplarının gerçekleştirdikleri buluşları patent başvurusuna dönüştür(e) medikleri gerekçesiyle Sınai Mülkiyet Kanunu ile konu daha farklı bir şekilde düzenlenmiştir. Yükseköğretim kurumlarında yapılan bilimsel çalışmalar veya araştırmalar sonucunda bir buluş gerçekleştiğinde buluşu yapan, buluşunu (şayet patent başvurusu yapılmışsa başvuru yapıldığını) yazılı olarak ve geciktirmeksizin yükseköğretim kurumuna bildirmekle yükümlü tutulmuştur. Yeni düzenleme ile yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen buluşlar, serbest buluş olmaktan çıkarılmış ve yükseköğretim kurumlarına buluş üzerinde hak sahibi olma imkanı verilmiştir. Yükseköğretim kurumu hak sahipliği talebinde bulunursa patent başvurusu yapmakla da yükümlü tutulmuştur. Yükseköğretim kurumu hak sahipliği talebinde bulunmazsa ya da patent başvurusu yapmazsa buluş, serbest buluş niteliği kazanacaktır. Buluştan elde edilecek gelirin yükseköğretim kurumu ile buluş sahibi arasındaki paylaşımının, buluş sahibine gelirin en az üçte biri verilecek şekilde belirlenecektir. Sınai Mülkiyet Kanunu ile öğretim elemanının bildirişi üzerine yükseköğretim kurumunun buluş üzerinde hak sahibi olma olanağı sağlanmıştır. O halde yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen buluşlarda; buluşu yapanın, buluşun gerçekleşmesinde yükseköğretim kurumunda edindiği deneyim ve çalışmalarını rol oynamışsa, yükseköğretim kurumunun araç ve gereçleri kullanılarak buluş gerçekleşmişse buluşun yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirildiği kabul edilebilecektir. Buluşu yapanın, yükseköğretim kurumunda yükümlü olduğu faaliyeti gereği ya da yükümlü olduğu faaliyet sırasında gerçekleştirdiği buluşlar da bu kapsamda değerlendirilebilecektir. Yükseköğretim kurumunun hak sahipliği talebine karşı, buluşu yapan, buluşun serbest buluş olduğu yönünde itirazda bulunabilecektir. Yapılan itiraz, yükseköğretim kurumu tarafından yazılı gerekçeler de belirtilerek karara bağlanacaktır. Aksi takdirde buluş, serbest buluş niteliği kazanacaktır. Sınai Mülkiyet Kanunu ile yapılan düzenleme uyarınca; yükseköğretim kurumunun buluş üzerinde kısmi hak talebinde bulunamayacağı söylenebilir. Öğretim elemanının bilimsel araştırmalarının sonuçlarını yayınlama ve yayınlanmama konusunda sahip olduğu akademik araştırma ve yayın özgürlüğü ile yükseköğretim kurumuna bildirim yükümlülüğü arasındaki dengenin sağlanması önemlidir. Bu süreçte; buluşu yapan ve yükseköğretim kurumunu kusuru nedeniyle diğer taraf açısından zarara neden olursa tazminat ile yükümlü olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Patent, Buluş, Bilimsel Araştırmalar

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

EĞİTİM ETKİNLİĞİNİN ÖRGÜTSEL VE BİREYSEL
PERFORMANS ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Seray Subaşı, Nihat Erdoğan

İşletme

Örgütlerde bir insan kaynakları yönetimi işlevi olarak eğitim ve geliştirme çalışmaları önemli bir yatırım alanıdır. Günümüzde küreselleşmeden kaynaklanan çeşitli çevresel değişiklikler nedeniyle artan rekabet ve insan sermayesi teorisinin kabulü ile eğitime verilen önem artmaktadır. Örgütler eğitim ve geliştirme yoluyla, bir örgütün ve çalışanlarının iş bilgisi ve becerilerini arttırmak amacıyla bir dizi planlı faaliyet yürütürler. Bununla birlikte, eğitime yapılan yatırımın örgütlere katkısının ve geri dönüşünün belirlenmesi konusunda örgütlerde önemli bir beklenti bulunmaktadır. Eğitim ve geliştirme faaliyetlerinin etkinliğinin performansa ne düzeyde dönüştüğünün ölçülmesi ve eğitimin katkısının ortaya konulması önemli bir ihtiyaçtır. Literatürde eğitim etkinliğinin ölçülmesi yoluyla eğitimin örgütsel ve bireysel performans üzerine etkisine yönelik sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Ancak Türkiye bağlamını dikkate aldığımızda eğitim etkinliğinin uygulanmasının örgütsel ve bireysel performansa ne ölçüde dönüştüğünü belirlemeye yönelik ampirik çalışma ihtiyacı dikkat çekmektedir. Bu çerçevede çalışmanın amacı, örgütlerde eğitim etkinliğinin sistematik bir şekilde uygulanmasının örgütsel ve bireysel performansı ne ölçüde etkilediğini araştırmaktır. Araştırmanın örneklemini sağlık sektöründe çalışan idari ve sağlık personeli 142 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada, temel veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket formu temel olarak 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde eğitim süreci ile ilgili olarak toplam 8 ifade yer almaktadır. İkinci bölümde eğitimin örgütsel sonuçlara etkisini ölçen toplam 14 ifade bulunmaktadır. Üçüncü bölümde eğitim bireysel performansa etkisine ilişkin 5 ifade yer almaktadır. Son bölümde ise bölümde araştırmaya katılanların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçekler, Garcia ve diğ., (2013); Porter ve diğ., (1974) ve Mak ve Sockel, (1999) tarafından geliştirilen ölçeklerden alınan maddeler yardımıyla; eğitim etkinliğinin uygulanması ise literatür yardımı ile oluşturulan ölçek kullanılarak ölçülmüştür. Veri analizinde SPSS Programı kullanılarak, Faktör Analizi, Cronbach's Alpha Güvenilirlik Analizi, Korelasyon Analizi ve Regresyon Analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda temel bulgu olarak, eğitim etkinliğinin uygulanmasının bireysel ve örgütsel performans üzerinde etkisi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Örgütsel Performans, Bireysel Performans

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

**KAMU KURUMLARINDA İTİBAR YÖNETİMİ VE SAĞLIK
BAKANLIĞI ÇALIŞANLARININ KURUMSAL İTİBAR
ALGISINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

Yücel Erdem, İbrahim Kırcova

İşletme

Yaşanan son gelişmelerle günümüzde ülkeler, kamu kurumları, firmalar, sivil toplum kuruluşları ve hatta bireylerin başarılarını belirleyen önemli unsurlardan biri olan ve saygınlık anlamına gelen itibar soyut bir kavram olup algılamalardan oluşur. Rekabetin, küreselleşmenin etkisiyle uluslararası bütün alanlarda etkisini artırdığı son çeyrek yüzyılda özellikle kurumların ürettiği mal ve hizmetler büyük ölçüde benzeşmeye başlamıştır. Bu doğrultuda modern yönetim yaklaşımlarından biri olan itibar yönetimine ilişkin araştırmalar büyük önem kazanmıştır. Araştırmalar neticesinde gerek ülkeler, gerekse uluslararası alanda, itibarı yüksek ölçekli kurum ve kuruluşlar ön plana çıkmaktadır. Yüksek itibara sahip olan kurumlarda bütün paydaşlarının beklentilerini dikkate alınarak paydaşların beklentileri ile kurumun beklentileri uyumlaştırılmıştır. Kurumsal itibarı etkileyen en önemli sosyal paydaşın o kurumun çalışanları olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, Sağlık Bakanlığı çalışanlarına yönelik itibar algısı araştırılmış olup, çalışanların kendi kurumlarına itibar açısından nasıl görünüyor sorusunun cevabı ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda yöneticilerinin kurumsal itibar yönetimindeki rolünün varlığı belirlenmiş ve kurumdaki yöneticilerinin yönetim tarzının çalışanların kurum itibarını algılamasını etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada Bakanlığın itibarına etki eden bileşenlerin hangi başlıklar altında toplanabileceği tespit edilmiş ve etkin bir itibar yönetiminin sağlanmasına ilişkin öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Kurumsal İtibar, Çalışanlar

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

TÜRKİYE'DE KAMU MALİYESİ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN TEMATİK İÇERİK ANALİZİ İLE İNCELENMESİ

Zeynep Fakirullahoğlu, Adem Yılmaz

İşletme

Günümüzde akıl almaz bir hızla ilerleyen bilim ve teknoloji, beraberinde bu hıza ayak uydurabilecek kamu maliyesi sistemlerinin de geliştirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Özellikle Türkiye gibi hızlı gelişen ve küresel ekonominin hızla ilerlediği ülkelerde bu durum daha da önemli bir hale gelmeye başlamıştır. Bir toplumda kişilerin giyinme, beslenme gibi yalnız kendilerine fayda sağlayan ihtiyaçlarının dışında bir de toplum içerisinde yaşamalarından doğan ihtiyaçları söz konusudur. Dolayısıyla bu toplumsal ihtiyaçların toplum adına hareket eden bir organizasyon aracılığıyla temin edilmesi ve maliyetinin de toplum üyeleri arasında paylaşılması gerekmektedir. Burada bir toplum içerisindeki en üst siyasi otorite olan devletin ihtiyaçlara yönelik olarak gerçekleştirdiği faaliyetleri ön plana çıkar. Çağımızda gelişmiş ve gelişmekte olan ulusal devletlerin kendi başlarına çözemeyeceği bir çok global problem ortaya çıkmaktadır. Çevre ve deniz kirliliği, ozon tabakasının deforme olması, biyolojik çeşitlilik sorunu, önlenemeyen salgın hastalıklar, küresel savaşlar, açlık ve yoksulluk, mali istikrarsızlık vb. birçok sorunlar çok sayıda ülkenin ortak ve sosyal faaliyetleri sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu amaçla, çalışma kapsamında ülkemizde kamu maliyesi alanında 2000 yılından günümüze kadar yapılan çalışmalar, girişimler ve yeni trendler incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma sürecinde doküman analizi ve tematik içerik analizi (meta-sentez) yöntemi kullanılmıştır. Tematik içerik analizi; aynı konu üzerinde yapılan birden fazla araştırmanın bulgularını, belirlenen tema veya şablonlar çerçevesinde ve ham verilerden farklı olarak eleştirel bir bakış açısıyla inceleyen, sentezleyen ve yorumlayan çalışmalardır. Bu özelliği ile tematik içerik analizi aynı zamanda, belli bir konunun farklı boyutlarını ele alan çalışmalardaki ortak ve benzer yönlerinin nitel olarak sentezlenmesi ve örneklendirilmesini sağladığından, daha fazla çalışmaya ulaşma açısından araştırmacılara, ekonomistlere ve karar alıcılara zengin bir başvuru kaynağı oluşturur. Araştırma boyunca; ulusal ve uluslararası literatür de çeşitli kaynaklardan ulaşılan makale, tez, bildiri ve raporlar incelenmiş, çalışmanın içeriğine ilişkin her nokta dikkate alınarak geniş boyutlu bir kaynak oluşturulmuştur. Araştırma sonuçları çeşitli başlıklar altında incelenerek geniş bir çerçeve oluşturulmuş ve tavsiyelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kamu Maliyesi, Tematik İçerik Analizi, Doküman Analizi

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA SANAT EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Ahmet Dolunay

Sanat ve Tasarım

Eğitim, hayatın her aşamasında yer almaktadır. İnsan her zaman farklı bir bilgiyi öğreniyor olabilir. Bu bazen bilinçli, araştırmaya dayalı, keşfedici olurken bazen de doğal durumlar sonucunda kendini göstermektedir. Elde edilen doğru bilgilerin nesilden nesile belirli normlar çerçevesinde iletilmesi kurumsal eğitim olarak adlandırılmaktadır. İnsanlık için Eğitim temel anlamda varlığını sürdürebilme, hayat standartlarını geliştirme, elde edilecek yenilikler sayesinde bu kazanımları geliştirmeyi amaçlamaktadır. Kurumsal (Formel) eğitimde öğrencilerin farklı yaş guruplarında kendilerine uygun içerikteki bilgileri edinmeleri sağlanmaktadır. Okul öncesi eğitimde bilgi yüklemesinden ziyade çevreye uyum, kendini ifade edebilme, farklı özelliklerin (duygusal, fiziksel, sosyal) gelişmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Belirli bir düzen içinde haftalara yayılmış etkinlikler bu kapsamda uzman eğitimciler tarafından belirlenmekte ve geliştirilmektedir. Sanat eğitimi de bu etkinliklerden biri olarak ele alınmaktadır. İlk bakışta çocukların kendilerini ve etrafları kirlettikleri algısı yaygın olarak ifade edilen Sanat eğitiminde; öğrencilerin eğlendikleri, bir şeyler yapabilme hissini yaşadıkları, kendilerini ifade etmek için daha serbest olabildikleri bir eğitimdir (Ulutaş, Ersoy, 2004, 1). Eğitimden beklenen şeyin kitabi bilgilerin ezberlenip istendiğinde geri bildirim verilmesi hatasına düşülmesi öğrencilerin sahip oldukları bilgiyi işlevsel olarak kullanamamalarına neden olmaktadır. Dünya çapında bu ve benzeri eğitim sorunlarını aşmak için farklı eğitim modelleri geliştirilmektedir. Analitik düşünebilen, sorun çözebilen, sosyal ortamda çevresiyle barışık bireyler yetiştirmek ortak amaç olarak kabul edildiği görülmektedir. Bu anlamda ele alındığında Sanat, öğrencilere bir sorunun birçok şekilde çözülebileceğini göstermektedir (Striker, 2005,11). Çünkü sanatta bir konuyu ifade etmenin keskin kuralları yoktur, bu pek çok teknikte ve pek çok tarzla uygulamak mümkündür. Her eğitimin bir kazanımı olduğu gibi sanat eğitiminin de öğrenciler üzerinde vazgeçilmez kazanımları olduğu uzmanlar tarafından ifade edilmektedir. Striker'e göre sanat eğitimi; sorunları çözmede ve çevreye estetik olarak bakabilme becerisi kazandırmaktadır. Ulutaş ve Ersoy'a göre ise Okul öncesi dönemde sanat eğitimi öğrencilerin hayal gücü ve düşündüklerini anlatabilme, kâğıda aktarabilme özellikleri gelişmektedir. Öğrenci eğitim sürecinin diğer aşamalarında hangi eğitimi alırsa alsın okul öncesi dönemde her hangi bir sanat alanında eğitim alması önerilmektedir. Bu eğitim; Bilimsel anlamda beynin farklı alanlarının aktif tutulması, analitik zekanın gelişmesi, kişinin kendini ifade edebilmesi, bilgi kullanabilme becerisi gibi pek çok alanda kazanımlar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Plastik Sanatlar, Resim, Sanat Eğitimi, Disiplinler Arası Sanat

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

NİTELİKTE ESTETİĞE AMBALAJ TASARIMI

Belgin Baldaş

Sanat ve Tasarım

Küreselleşme olgusu; ekonomik, kültürel, siyasi, sosyolojik, coğrafi ve teknolojik anlamda dünyaya açılma ve dünya ile bütünleşme olarak ifade edilebilmektedir. Küreselleşme, kimi zaman özgürlüğün gereği kimi zaman da kapitalist sistemin istikrarını sağlayan bir araç olarak tanımlanarak toplum üzerinde fikir ayrılığına sebep olmuştur. Küreselleşmenin toplum üzerinde bu kadar yankı bulmasının en temel sebebi ise “sermaye” anlayışının değişmesi ve yeni teknolojilerin getirisiyle kitlelerin üretici niteliklerini kaybederek tüketici toplumlar haline gelmiş olmalarıdır. Küreselleşme, modern toplum üyelerini tüketmeye ikna eder. Bu ikna sürecindeki yapılanmanın önemli bir bölümünü “ticari markalar” gerçekleştirir. Markalar, toplum üyelerine kendini tanıtır, onları ikna eder ve satın alma eylemini gerçekleştirmeye yönelir. Ticari markalarının en büyük gayesi pazar içerisinde tutunmak ve satış potansiyelini artırmaktır. Bu amaç doğrultusunda çeşitli reklam kampanyaları, tanıtım materyalleri oluşturur, sosyal medyada hedef kitle ile anlık iletişime geçmek gibi stratejilerden faydalanılır. Tüketim toplumunda yer alan vazgeçilmez tüketim unsurlarından birisi beslenme ihtiyacıdır. Bu ihtiyaç doğrultusunda her geçen gün piyasaya yeni ürünler sürülmekte, etkili bir pazarlama için yeni yöntem ve stratejiler geliştirilmektedir. Gıda ürünlerinin piyasada yer edinmesine ve tutunabilmesine yardımcı olan önemli bir unsur da ambalaj tasarımıdır. Ambalaj tasarımı, belli bir şirketin, markanın ve/veya ürünün tanınırlığını sağlar. Ambalajın beğenisi, modern hayatın karmaşıklığına ve hızına ayak uydurmalı ve tüketicilerin alışkanlıkları arasında yer edinmek için bir marka cazibesi yaratmalıdır. Ambalaj geçmişten günümüze ürünleri muhafaza etmek için varken günümüzde modern toplumda bir rekabet stratejisine dönüşmüştür. Ambalaj tasarımını etkileyen en önemli kırılma noktası endüstri devrimi ile birlikte yeni teknolojilerin ortaya çıkması, bunun getirisi olarak da sosyo-ekonomik alt yapının değişmesidir. İngiltere’de başlayıp Amerika’ya yayılan bu güç dalgasından ambalaj sektörü büyük ölçüde etkilenmiştir. Ambalajın sadece ham malzemedен üretilen koruyucu bir kılıf olmaktan çıkıp aynı zamanda fark yaratabilmesi için tasarım ürünü olarak değerlendirilmesi büyük önem kazanmıştır. Araştırmanın amacı, ambalaj tasarımının değişimini kavrayabilmek ve bunun altında yatan sebepleri inceleyerek geçmişte ve muhtemel gelecekte ambalaj tarihinin yol haritasını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırma üç aşamalı olarak bilgi ve veri toplayarak gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada marka bilinci olan alkolsüz soğuk içeceklere ait ambalajların literatür taraması yapılmış ve küreselleşmeyle birlikte geçirdiği değişimler incelenmiştir. İkinci aşamada incelenen ambalajların tasarım öğeleri tespit edilmiştir. Son olarak da ambalaj tasarımında en çok değişikliğe uğrayan öğeler incelenmiştir. Bu araştırma ambalaj tasarımının endüstri devriminden günümüze kronolojik sıralamasını, ambalaj tasarımında kullanılan tasarım öğelerini ve ambalaj değişimi olgusunu açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ambalaj Tasarımı, Endüstri Devrimi, Küreselleşme

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**HIRVAT SANATÇI LJUBOMIR STAHOV VE GÜNCEL
HEYKEL FORMLARI ÜZERİNE**

Burak Boyraz, Ü. Irmak Şahin

Sanat ve Tasarım

Hırvatistan parlamentosu ülkenin Avrupa Birliği'ne kabul edilmesinden (2013) sonra siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda olduğu gibi kültürel ve sanatsal alanlarda da altyapı güçlendirme çabalarına girmiştir. Başta başkent Zagreb olmak üzere kamu fonlarınca desteklenen girişimlerle pek çok şehirde kültürel ve sanatsal ölçekteki çalışmalara hizmet vermeyi amaçlayan mekânlar inşa edilmiş, kurumsallaşma olgusu dikkate alınmış ve kültürel miraslara yönelik restorasyon projeleri üretilmiştir. Ancak Hırvat sanatını ve kültürel birikimini Batı nezdinde belirginleştiren asıl girişimler ülkenin AB'ye üyeliğinin çok öncesinde yerel sanatçılarla başlamıştır. Hırvatistan'ın Yugoslavya'dan ayrılma dönemine (1991) ve Balkan coğrafyasındaki çatışmalara tanıklık eden radikal üretimler de bu süreçte baş rolü üstlenmiştir. Yine Hırvat koleksiyonerlerin girişimleri ile bir araya gelen üretimler bağımsızlık sonrasında ulus kimliğinin beyan edilmesine katkı sağlamıştır. Ayrıca 20.yy sonlarına doğru Josip Generalić (1935 – 2004), Mladen Veža (1916 – 2010) ve Edo Murtić (1921 – 2005) gibi isimler özgün estetikleriyle öne çıkmış böylelikle Hırvatistan plastik sanatlarda Batı ile eş güdümlü bir ivme yakalayabileceğinin sinyallerini vermiştir. Sanat eğitimine akademi çalışmalarından evvel Saraybosna Uygulamalı Sanatlar Okulu'nda başlayan ve sonraları ünlü akademisyen/sanatçı Profesör Šime Perić'ten (1920) dersler alan Hırvat ressam/heykeltıraş Ljubomir Stahov'da (1944) bugün çağdaş Hırvat sanatı adına temsiliyet arz eden isimlerden biridir. Bu anlamda L. Stahov'un biyografisi ile (son yirmi yılda bronz ile kaynaklı demir gibi materyallerden oluşturduğu) dikey strüktürlü totemlerini içeren ve sanat tarihçi Milan Bešlić tarafından hazırlanan "Heykeller" (02.08.2017 - 17.09.2017, Art Pavilion/Zagreb) isimli sergideki üretimleri araştırmanın ana temasıdır. Söz konusu tema çerçevesinde Ağustos (2017) ayı içinde Zagreb şehri ziyaret edilmiştir. Ziyaret süresince ilkin Hırvatistan Tarih Müzesi ve Zagreb Şehir Müzesi bünyesinde Hırvatistan'ın siyasal tarihine ilişkin veriler ve ülkenin son yirmi yıldaki siyasi durumunu ifade eden bilgiler toplanmıştır. Ağırlıklı olarak Yugoslavya'dan ayrılık aşamasına odaklanan literatür taramasının ardından "Heykeller" isimli serginin ev sahibi olan ve Zagreb'in sanat merkezlerinden sayılan Art Pavilion ile Zagreb Çağdaş Sanat Müzesi'ne gidilerek hem L. Stahov'un hem de diğer Hırvat sanatçıların eserleri yerinde incelenmiş, bildiri dâhilinde de edinilen gözlem ve bulgular sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Plastik Sanatlar, Ljubomir Stahov

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

TÜKETİM KÜLTÜRÜ BAĞLAMINDA ANNELER GÜNÜ
REKLAMININ GÖSTERGEBİLİMSEL İNCELEMESİ: TEKNOSA
“SON TEKNOLOJİ ANNELER” REKLAMI

Burcu Altınok

Sanat ve Tasarım

Kapitalizmin küreselleştiği günümüzde üretimin varlığı tüketime bağlıdır. Çağımızda tüketimin artırılması için bireyler kültür endüstrisi araçlarıyla gerçekte ihtiyaç duymadığı ürün ve hizmetleri satın almaya teşvik edilerek benzer yaşam tarzlarına sahip olmakta ve sıradanlaşmaktadırlar. Bu bağlamda markalar reklamlar aracılığı ile tüketicilere bir statü aracı olarak sunulmaktadır. Artık çoğu insanın kimlik duygusu yaptığı iş rollerinden çok, izledikleri tüketim kalıplarıyla ilgilidir. Bu noktada tüketim, kimliği şekillendirmede önemli bir gerçeklik iken, reklamlar aracılığıyla da tüketim ortamı oluşturulmaktadır. Reklamlar bireyleri tüketime teşvik edemediği noktada özenti meydana getirmeyi amaçlar. Bireyleri etkisi altına alarak, kendi sınırları içerisinde bir özgürlük alanı oluşturmakta, farklı kimlik arayışlarına giren insanı kendi özüne yabancılaştırmaktadır. Bunun sonucunda çağdaş insan kendisine, doğaya ve başkalarına karşı yabancılaşarak meta konumuna indirgenmiştir. Erich Fromm'un dediği gibi “ İnsanların ilişkileri birbirinden kopmuş otomatların ilişkileridir. Bu otomatların her biri güvendiği sürüye bağlı kalmakta, düşünce duygu ve eylem bakımından ötekilerden ayrılmamaktadır.” Özüne yabancılaşan insan eylem olarak diğer insanlara olabildiğince yakın olmaya çalışsa da umutsuz bir yalnızlık içindedir ve kendini tüketim kültürünün ona sunduğu yaşam biçimiyle avutur. Bu bağlamda sevgi, aşk gibi temel insani duyguların ifade edilmiş biçimi de tüketime dayandırılmakta, hediye alış verişiyle gösterilmekte ve öyle kabul görmesi sağlanmaktadır. Bunun en belirgin örneklerinden biri de hayatımızın neredeyse vazgeçilmez haline gelen özel gün ve reklamlardır. Bu çerçevede “anneler günü” gibi özel anlam taşıyan günlerin tek bir amacı vardır daha çok tüketmek. Ancak her tüketilen şey, tüketildiği andan itibaren, tüketiciyi tatmin edemez hale geldiği için, insanlar yeniden ve daha fazla tüketime yönelmek zorunda kalırlar. Bu çarkın sonu bir türlü gelmeyince, hep tatminsiz bir çırpınış içinde bocalayan modern tüketiciler, sahip oldukları ve tükettikleri şeyler dışında var olamazlar. Bu çalışma anneliğin, gündelik yaşamda kanıksanmış toplumsal cinsiyet pratikleriyle biçimlenmesi, bu pratiklere ilişkin toplumsal kodların sembolik düzlemde yeniden üretimi ve anneliğin tüketim metası olarak sunulması bağlamında anlam kazanmaktadır. Bu bakımdan Teknosa Anneler Günü reklamı, göstergebilim ilkelerinden faydalanarak reklam filminde annelik mitinin nasıl oluştuğu, nasıl verildiği ve nasıl iletildiği konu edilmektedir. Bu çerçevede seçilen örnek reklam filmi görüntüsel ve dilsel göstergelerinin düzenleniş, ekleniş, biçimlerine ve içeriğin biçimine göre geniş bir boyutta göstergebilimsel çözümlemesi gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tüketim Kültürü, Göstergebilim, Reklam

MÜZELERDE ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK KULLANIMI

Büşra Kamacıoğlu

Sanat ve Tasarım

Modern teknolojinin en önemli gelişmelerden biri olan, sanal dünya ve gerçekliğin bir arada kullanılmasıyla ortaya çıkan teknoloji 'Artırılmış Gerçeklik' teknolojisidir. Artırılmış gerçeklik teknolojisi gerçek görüntüye ek olarak sanal görüntü aracılığıyla çok daha fazla veriye ulaşmamıza imkân sağlamaktadır. İlk başlarda artırılmış gerçeklik uygulamaları için ağır ve belli bir düzeneğe sahip donanımlar kullanılırken, yeni nesil mobil cihazların ve tabletlerin işlemci güçlerinin artması ve sağladıkları olanaklar ile mobil artırılmış gerçeklik uygulamalarına ulaşılması çok kolay bir hale gelmektedir. Bu kavramla ilgili ilk yazılı çalışmayı 1996 yılında gerçekleştiren Roland Azuma artırılmış gerçekliği; gerçek dünya ile sanal imgelerin birleştiği, gerçek ve sanal nesnelere arasında eş zamanlı etkileşimin sağlandığı bir teknoloji olarak tanımlamaktadır. Ayrıca artırılmış gerçekliğin insanlarda duyma, dokunma, hatta koku gibi tüm duylara hitap etme potansiyelinin olduğunu belirtmektedir. İnsana mental ve düşünsel olarak katkı sağladığı ön görülen bu teknolojinin kullanım alanı eğitim, sağlık, mimari gibi çeşitli alanlarla birlikte sanata ve bilime ilişkin nesnelere ve sanat-bilim yapıtlarının bir arada ya da ayrı ayrı sergilendiği, saklandığı, korunduğu yapı olan müzeler kadar uzanmaktadır. Bu teknolojik olanaklar, disiplinler arası ilişki kurarak çoğu alanda dönüşüme neden olmaktadır. Müzeler de artırılmış gerçeklik teknolojisinin etkileşime girdiği en önemli mecralardan biridir. Görsel ve hareketli öğelerin insanların zihinlerinde kalıcılığı ve etkisi göz önüne alındığı zaman bu teknolojinin önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Görsel etkinin yanı sıra artırılmış gerçeklik teknolojisi ziyaret edilen müzede eserin formuyla, yapısıyla ve teknik detayları ile ilgili daha fazla bilgi edinme imkanı sağlamaktadır. Gerçek görüntü ve sanal görüntünün iç içe geçmesiyle elde edilen zenginleşmiş görüntü uygulamaları deneyim açısından da önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı; görsel ve hareketli öğelerin zihinde kalıcılığı ve öğrenme sürecine katkısı göz önünde bulundurularak artırılmış gerçeklik teknolojisinin müzelerde kullanımını yurt içi ve yurt dışı müzeleri örnek alınarak incelemektir. Ayrıca bu konuda tasarımcıların yalnızca fiziksel tasarım sürecinde değil, aynı zamanda artırılmış gerçeklik ile harmanlanmış disiplinler arası bir tasarım sürecini ele alan yenilikçi yaklaşımlar sunmalarına da bir öneri getirmektir. Bu kapsamda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan içerik analizi yöntemi kullanılarak yurt içinde ve yurt dışında olmak üzere artırılmış gerçeklik teknolojisini kullanan müzelerden örnekler incelenmiştir. İnceleme sonucunda içerikler birbirleriyle ilişkilendirilerek bir sonuca varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Artırılmış Gerçeklik, Müze, Teknoloji

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

BİR REKLAM İMGESİ OLARAK SANAT

Celal Eser

Sanat ve Tasarım

Reklamlara, Sanat imgelerinin nüfuz etmesi reklam ve sanat ilişkisinin boyutlarından birini oluşturmaktadır. Asıl amacı bir ürünü, hizmeti, fikri “sattırmak” olan reklamların, bu sattırma eylemini sanatla birleştirerek hedef kitleyi etki altına almaya çabaladıkları görülmektedir. Yaratıcılığın egemen olduğu bir iklimde mahsullerini veren reklamların hedef kitleyi etki altına almak için sanatın yaratıcılık; mekân, ürün, mizah gibi farklı ifade biçimlerini kullandığı, markaların reklam için kimi zaman sanatçılar ve onların yaptıkları eserlerden faydalandıkları mevcut örneklerle sabittir. Reklamlar doğrudan ünlü bir sanat eserine yer verildiği gibi sanatçılardan, markalarına özel tasarımlar yapmalarını da talep edilebilmektedirler. Bazen de reklamın sanatı ve sanat eserlerini bir esin kaynağı olarak kullandığı, kimi zaman ise bire bir taklit ettiği görülmektedir. İnsanları belirli bir düşünce ve davranışta bulunmaya itmek, dikkatleri bir ürüne, fikre veya hizmete çekmek amacı taşıyan reklamlar ile insanlarda hoş ve güzel duygular uyandırarak, güzellikleri sergilemeyi amaçlayan sanat arasındaki bu ilişki yeni değildir. Reklam ve sanat yakınlaşması tarihte çeşitli izler bırakmıştır. Sanat tarihine bakıldığında farklı akımlar içinde yer alan sanatçıların reklam ve reklam imgeleri ile çeşitli şekillerde temasa geçtikleri görülmektedir. Bu bağlamda Sanat ile reklam arasında şüphesiz bir ilişki vardır. Bu ilişki 17.yüzyılda güz yüzüne çıkmış ve dinin reklamını yapmak isteyen kiliseler ile ürününü satmak isteyen markaların ünlü sanatçılarla çalışmaya başlamasıyla gelişmiştir. Birbirinden beslenen reklam ve sanat arasındaki bu ilişki günümüzde reklamlarda sanatın imge olarak kullanılmasıyla devam etmektedir. Bu çalışmanın amacı, çeşitli yöntemlerin kullanıldığı reklamlar ile sanatın imge olarak kullanıldığı reklamların izleyiciler üzerindeki etkisini ortaya kaymaktır. Çalışma da yöntem olarak dünyada ve ülkemizde sanatın imge olarak kullanıldığı reklamlar incelenmiştir. Dünya çapında ses getiren, reklam ve sanat dünyası tarafından beğenilen, sanatın imge olarak kullanıldığı reklamlar, diğer reklam türleri ile marka imajı, hedef kitlede farkındalık ve etkileri ele alınmıştır. Çalışmanın sonucunda, reklamı yapılan marka ile sanat eseri arasında kurulan bağın markayı daha ayrıcalıklı kıldığı, markanın imajına olumlu katkı sağladığı, diğer reklam çeşitlerine göre hedef kitlede farkındalık ve uzun süreli etki oluşturduğu saptanmıştır. Bu sonuçlardan dolayı pazarda ayakta kalabilmek ve rekabet edebilmek için şirketlerin temel destekleyicilerinden bir haline gelen reklam, sanat imgelerinden etkin şekilde faydalanan bir uygulama alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Reklam, Sanat, İmge

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**NETFLIX TÜRKİYE RESMİ TWITTER HESABININ MARKA-
KULLANICI ETKİLEŞİMİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

Ceren Bilgici Oğuz, Ayşe Duygu Atasoy Aktaş

Sanat ve Tasarım

1997 yılında Kaliforniya’da kurulan ve ilk iş modeli DVD satışı ve kiralaması üzerine olan Netflix, sonraki yıllarda internet üzerinden film izleme olanağı sunarak iş alanını genişletmiş ve dünyanın önemli çevrimiçi içerik üreten yayın hizmetlerinden biri olmuştur. 190’dan fazla ülkede 109 milyonun üzerinde üyesi olan platform Türkiye’de Eylül 2016’da hizmet vermeye başlamıştır. Faaliyet gösterdiği ülkelerde sosyal medya platformlarını aktif olarak kullanan marka, Türkiye pazarına girişinde de ses getiren bir lansman gerçekleştirmiştir. Kristal Elma Festivali 2017 ödülleri’nde Dijital ve Sosyal Medya Kategorisi’nde, “İki Tweet Lansman” başlıklı projesiyle Sosyal Medya En Yaratıcı Gerçek Zamanlı Aksiyon dalında bronz ödüle layık görülmüştür. Markanın kullanmış olduğu sosyal medya platformlarından Twitter ile yaptığı çıkış, ilk 48 saatte %12,2’lik etkileşim oranı yaratmış ve on günde 18.000 kişinin Twitter hesabını takip etmeye başlamasını sağlamıştır. Medya bütçesi kullanılmadan yapılan tanıtım stratejisinin büyük etki yarattığını görülebilmektedir. İnternetin ilk dönemi olarak kabul edilen Web 1.0’dan Web 2.0’a geçişin gerçekleşmesiyle birlikte sosyal medya platformları ortaya çıkmıştır. Bu platformlar sayesinde pasif ve içerik tüketicisi konumundaki kullanıcılar aktif içerik üreticisi konumuna geçmişlerdir. Böylece, kullanıcılar içerik oluşturduğu gibi bu içerikleri paylaşmaya, yorumlamaya başlamıştır. Dolayısıyla, markalar da sosyal medyayı yeni nesil bir pazarlama, halkla ilişkiler ve reklam aracı olarak kullanmaya başlamışlardır. Yeni iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte kullanıcılar akıllı telefonlar gibi araçları gündelik hayatta sıklıkla kullanmaya başlamışlardır. Bununla birlikte, sosyal medya platformlarının mobil araçlar için geliştirilen uygulamalarının da bu platformların kullanımlarını arttırdığı söylenebilmektedir. Türkiye’de sosyal medya kullanımının son yıllarda özellikle genç kullanıcılar arasında gittikçe yaygınlaştığı gözlemlenmektedir. Bir mikroblog sitesi olan Twitter, kullanıcıların güncel konulara yönelik bilgileri edinmek için sıklıkla başvurdukları bir platform olmuştur. Bununla birlikte, markaların da Twitter’ı tüketicileriyle iletişim kurmak için yoğun olarak kullanmaya başladıkları gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın konusunu Netflix Türkiye Twitter resmi hesabının söylem analizi üzerinden incelenmesi oluşturmaktadır. Hesabın ürettiği içeriklerin üzerinde kullanıcıların retweet, yorum, hashtag kullanımı ve like ile yoğun etkileşim ürettikleri gözlemlenmektedir. Araştırmanın amacı, Twitter’a yönelik olarak geliştirilen söylem çözümleme şablonu takip edilerek, Netflix Türkiye Twitter resmi hesabının ürettiği ve paylaştığı metinsel ve görsel içeriklerde Türkiye’ye has kültürel kodların kullanımının marka-kullanıcı etkileşimi üzerindeki etkisini analiz etmektir.

Anahtar Kelimeler: Netflix, Twitter, Sosyal Medya

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

YARATICI MÜZE REKLAMLARI

Esra Bostan

Sanat ve Tasarım

Günümüzde sanata artık bir “klik” ile ulaşılabilir. Teknik imkânlar ile çoğaltılan bir nesne haline gelmiş eserlere hemen o dakikada erişme olanağı mevcuttur. Hızlı tüketim toplumunda, sürekli bir yere yetişme telaşı ortamında biriciklik ve aura kavramları bu yüzden değerli hale gelmektedir. Bu kavramların kendine yer edindiği merkez ise müzelerdir. Sanat eserlerinin ve tarihe tanıklık etmiş biricik değerlerin bireye kattığı aura hissiyatı müzelerde önem teşkil etmektedir. Müzelerde hayat sanata dönüşür ve deyim yerindeyse müzeler bir hikâye anlatıcılarıdır. Geçmişten gelen hikâyeyi günümüzle buluşturan bu ortamlar sürekli canlı tutulmalıdır. Müzelerin güncelliğini koruması için reklamlardan faydalanılması gerekmektedir. Bu bağlamda oluşturulan kampanyalar afişler ile dikkat çekici görev niteliği taşımakta ve merakları tetikleyici şekilde sunulmaktadır. Dolayısıyla reklam bu hususta işe yaramaktadır. W. Theodor Adorno’nun “Reklam, kültür endüstrisinin yaşam iksiridir,” sözü ile doğru orantılı olarak, reklam günümüz müzeciliğinin de yaşam iksiri olagelmektedir.

Müzeler ziyaretçilerini kendilerini çekmeye kışkırtıcı ve oldukça şaşırtıcı bir şekilde teşvik etmektedir. Gerek dijital katılımla, gerekse sosyal içerikli kampanyalarla hedef kitlesini genişletme odaklıdır. Öne çıkan sayılı müzeler bu bilinci aşımaya ön ayak olmakta, insanı yine insan ile farkında kılmaya çabalamaktadır. Bu aşamada akıllara bir soru gelmektedir: Sanatın ve tarihin merak edilen konuları hakkında internetin ulaşım kolaylığı karşısında, bireyler müzeye gitmeye ihtiyaç duymakta mıdır? Sanat bilincinin ve müze ziyaretinin yetersiz olduğu çağımızda müze reklamları bu yüzden önemli bir unsurdur. Bu çalışmada ulusal ve uluslararası müzelerin reklam afişleri hakkında bir araştırma yolculuğuna çıkılacaktır. Reklam dâhilinde etkili görsellerle kitleleri peşinden sürükleyecek müzelerin afişleri odak noktasındadır. San Francisco Museum of Modern Art, European Night of Museums, Museu de Arte de Sao Paulo, İstanbul Modern Sanatlar Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Karikatür ve Mizah Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Devlet Resim ve Heykel Müzesi gibi sanat ve tarih duraklarının kendini ifade ettiği önemli afişler incelenecektir. Türkiye’nin ve dünyanın dört bir yanındaki müzelerin yaratıcı reklamcılık ve tanıtım aracılığıyla ziyaretçileri ve hayranlarını nasıl çektiğine şahit olunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müze, Yaratıcılık, Reklam

GÖRSELLİK BAĞLAMINDA OSMANLI ÇOCUK DERGİLERİNDEN HACİYATMAZ DERGİSİNDE KULLANILAN RESİMLERİN ÜSLUP AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ghonche Ghogghi, Erkan Çiçek

Sanat ve Tasarım

Çalışmada, Osmanlı çocuk dergileri gözden geçirilerek bir Osmanlı çocuk dergisi olan Hacıyatmaz Dergisi ayrıntılı bir şekilde incelenerek Osmanlıda; “çocuk ve çocuğa dair figür, ikon, simge, resim ve benzeri görsellerin üslup açısından” incelenmesi ve yorumlanması yapılmıştır. Diğer yandan Hacıyatmaz Dergisinde kullanılan resimler ve çizilen figürlerin dönemin Osmanlı kültürü içerisinde anlamsal çözümlenmelerine de ışık tutulmuştur. Hacıyatmaz Dergisine dair kısa bir bilgi verecek olursak şunları özetle söyleyebiliriz: Dergi, IRCICA ve Milli Kütüphane kataloglarında, yalnız İstanbul Belediye Kitaplığı’nda mevcut görülmektedir. Hacıyatmaz’ın mevcut tek sayısı yıpranmış durumda ve sekiz sayfa olan derginin ayrı kapağı vardır. Derginin Logosu Rika hattıyla yazılmış ve logo üstte karikatür üslubunda çizilmiş kırmızı fesli kafalar ile altta ise iki kare içinde bulunan künye bilgileri ile çerçevelenmiştir. Yaşama hakkı tüm canlılar için kutsal bir durum olmakla birlikte dünden bugüne tüm insanlık yaşama hakkının “insanca yaşama hakkı” kısmına odaklanmıştır. Bu bağlamda insanoğlunun varoluşlarından bu yana birey, aile, millet ve devletlerin insanca yaşama durumları dünyanın her tarafında değişkenlik göstermiştir. Zira insanın, insanca yaşama hakkı bir mücadelenin sonucu kazanıldığını ve bu temelde özellikle Avrupa’da büyük mücadeleler verildiği bilinen bir gerçektir. Buradan hareketle özgürlüklerin belli bir oranda ya da biçimde yaygınlaştığı günümüzde bile bu hakkı elde edememiş milyonlarca insan bulunmaktadır. Çocukluk, insan yaşının belirli bir dilimini oluşturmakla birlikte aslında çocuklar korunmaya ve desteklenmeye gereksinim duymaktadır. Bu desteklenme hayatın her alanında olurken özellikle çocuk haklarına olan saygı her şeyden daha önemlidir. Bu gerçekler ışığında çocuğun, yaşamın doğuştan erginliğe kadar süren dönemini yaşayan varlık olarak ifade edilmiştir. Araştırmanın Amacı: Osmanlı çocuk dergileri gözden geçirilerek bir Osmanlı çocuk dergisi olan Hacıyatmaz Dergisi ayrıntılı bir şekilde incelenerek Osmanlıda; “çocuk ve çocuğa dair figür, ikon, simge, resim ve benzeri görsellerin üslup açısından” incelenmesi ve yorumlanması yapılmıştır. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları: Bu Araştırma sonuçları açısından kapsamı ve sınırlılığı, Osmanlı çocuk dergileri sadece seçilen Hacıyatmaz Dergisi üzerinden okuma ve çıkarımlarda bulunmaya dairdir. Araştırmanın Yöntemi: Görsel Örnekler inceleme, yorumlama çalışmaları ile sürdürülen bu çalışmanın yöntemi Anlam Çözümlemesidir. Sonuç ve Öneriler: Günümüzde sosyolojik bir kaynak ve temel olmakla birlikte daha çok nostalji açısından bir değer ifade eden Osmanlı Çocuk Dergileri; Resim ve çizim sanatına dolayısıyla fotoğraf sanatına ve de görsel sanatlara yaptığı katkılardan ötürü sanatsal açıdan öğretici yönünü sürdürmektedir. Osmanlı Devletinin 19. ve 20. Yüzyıl’da bir ölçüde Batının kültürü ve entelektüelleri etkisi altında kaldığı sonucu çıkarılabilir. Bu dönemde üretilen dergiler; dönemin ekonomik, sosyolojik ve kültürel yapısı gibi konuları hakkında araştırmacılar açısından önemli kaynak niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Fotoğraf, Resim, Grafik, Sanat, İletişim

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**DİNÎ ÖĞRETİNİN MÜZİK VE DANS ARACILIĞIYLA
YAYGINLAŞTIRILMASINA BİR 20. VE 21. YÜZYIL ÖRNEĞİ:
ISKCON**

Gülce Özen Gürkan

Sanat ve Tasarım

Müziğin ve dansın dinî öğretiyi uygulamak, aktarmak ve yaymak amacıyla kullanılmasına, dinler tarihi boyunca sıklıkla rastlanmaktadır. Bazı kültürlerde müzik ve dans kendi başlarına birer olgu olarak dahi yer almayı; ibadetin birer biçimi olarak icra edilir. Bunun yanında, hristiyanlık ve İslam gibi dünyanın en yaygın dinlerinde de, ilahilerin müziklendirilmesi, kimi zaman bu ilâhilerin topluluğun dini uygulama biçimine özgü beden hareketleriyle birlikte icra edilmesi gibi uygulamalar, dinin yeni nesillere aktarılmasına, daha büyük kitleler arasında yaygınlaştırılmasına ve cemaatin birliğinin sürdürülmesine yardımcı olmaktadır. 1966'da New York'ta kurulan International Society of Krishna Consciousness (Uluslararası Krişna Bilinci Cemaati, ISKCON), Hinduizmin bir mezhebi olan Vaişnavizmi tüm dünyada yaymak için çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Dünyada halihazırda yaygın olan dinlerin propaganda pratiklerinden farklı olarak, ISKCON misyonerleri, dansı ve müziği Hinduizmin içinden çıktığı kültürle mutlak olarak bağlantılandırmamakta, ilâhilerini Vaişnavizmi yaymak istedikleri hedef coğrafyaların popüler müzik kültürleriyle bir araya getirmektedirler. Temel mantraları olan ve kolayca akılda kalan "Hare Krişna" sözlerini, sözlü ve sözsüz popüler müzikler eşliğinde söylemekte, ya da, dönemin sık kullanılan melodik, ritmik ve armonik yapılarını kullanarak, sözleri Hare Krişna kelimelerinden ibaret olan, kitleler tarafından kolayca söylenebilecek şarkılar bestelemektedirler. Böylece, dönemin popüler kültürü ve bu kültürü yaratan popülasyonla kolayca bağlantı kurabilmekte, bunun yanında, propaganda çalışmalarını dönemin ve coğrafyanın gündemiyle birleştirebilmektedirler. Nitekim, şiddetsizlik üzerine kurulu olduğunu savundukları öğretileriyle, 1970'lerde New York'taki savaş karşıtı gençlik hareketine eklenmiş, kamusal alanlarda genç nüfusla müzik sayesinde iletişime geçip, Hare Krişna ilahilerini onlara topluca söyletmeyi başararak, seslerini dünyaya duyurmuşlardır. Yüzyıllarca başka dinlerin egemenliğinde ve bu dinlerin koşulladığı pratiklerle oluşan bir kültürün içinde bir başka dinin yaygınlaşması son derece zor görünürken, popüler kültürü araçsallaştırmak üzerine kurulu bu yöntemle, Vaişnavizm dini dünyanın birçok yerinde yayılabilmektedir. Bu bildiride, ISKCON misyonerlerinin döneme özgü popüler müzikleri farklı coğrafyalarda Hare Krishna cemaatleri oluşturmak için araçsallaştırma yöntemlerinin, müzikoloji çerçevesinde bir analizi ortaya konulacaktır. Kullanılan enstrüman kombinasyonlarının, müzikleri topluca icra ettikleri mekânların, misyonerlerin müzik becerilerinin yaptıkları propagandaya etkisi ve ISKCON toplu ilâhi icra yönteminin müzikli propaganda tarihine olası özgün katkıları sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müzikli Propaganda, ISKCON, Popüler Kültür

İKON, İLETİŞİM VE KÜLTÜR

İrem Fulya Özkan

Sanat ve Tasarım

Göstergebilim kapsamında ele alınan ikon kavramı, gösterilenin benzeri ya da kopyası olarak tanımlanmıştır. Kültür ise, tarihsel gelişim sürecinde toplumların tüm maddi manevi değerleri ile bu değerlerin sonraki nesillere aktarımı için kullanılan araçların bütünü olarak tarif edilmiştir. İletişim, insanlığın varoluşundan bu yana kendini ifade etme biçimi olarak, tüm kültürlerin oluşum sürecinde ortak bir kavram olarak çok kez tanımlanmıştır. Toplumsal yaşamdaki ilkel iletişim kurma güdüsü, değişen dünya ve gelişen teknoloji yapıları ile birlikte yerini daha farklı karmaşık mesajları iletme amacına yöneltmiştir. Toplumların kendi kültürlerini meydana getirdiği bu sembolik biçimlerin öğrenilme durumu ikonlar için daha az gerekmede olduğu tartışılmaktadır. Her algılama ve yorumlama süreci, en az bir gösterge, gönderen ve gönderilen oluşmaktadır. Kültürel uyaranlar, ancak yorumcu o uyarana ait bilgilere sahip ise bu mesaj algılanabilmektedir. Yine bu uyaranların yorumcu tarafından anlamlandırma sürecinde benzer kodları kullanarak analiz yapan kişiler, aynı kültürel topluluğa ait bireyler olarak kabul edilmektedir. Ancak, bir bildiri taşıması için oluşturulan ikonlar, yorumlama süreçleri birbirine ne kadar benzer olursa olsun, aynı kültüre mensup olan kişiler tarafından bile büyük ölçüde farklı biçimlerde algılayabilmektedir. Bu bağlamda, sadece toplumların değil, o topluma ait kişilerin de kendi zihinsel kültürünü geliştirmiş olması, günümüzde herhangi bir bildiri için oluşturulmuş ikon tasarımının iletmediği anlamsal bütünlüğünü bozmak ile birlikte, aynı kültür yapısına ait olma yargısına bakmaksızın iletilmek istenilen mesajın öğretilme gereksinimi olduğu kanısına varılabilir. Bu çalışmada ikon kavramı, Sassage'ın ve Peirce'ün semiyotik tanımları çerçevesinde ele alırken, iletişim ve kültür alanlarında yapılan görsel algı incelemelerine dayanmaktadır. Algılama süreci üzerinde etkisi olan; kültürel faktörler ile gestalt prensipleri (figür-fon, benzerlik, yakınlık, tamamlama ve basitlik) ele alınmış, bu öğelerin iletişimdeki kültürel rolleri tartışılmıştır. Bu rollere göre, ikonların ileteceği bildirilerin yorumcu tarafından nasıl bir süreç ile algılandığı ve bu sürecin tasarımcılar tarafından nasıl doğru yönlendirilmesi gerektiğinin önemine değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göstergebilim (Semiyotik), İkon, İletişim

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**TİPOGRAFİDE MODERN YAKLAŞIMLAR IŞIĞINDA BİR
FONT TASARIMI**

Mehmet Emin Kahraman

Sanat ve Tasarım

Tipografi; Yunanca'da "typos" (form) ve "graphia" (yazmak) sözcüklerinden türemiş olan typographia sözcüğünün Türkçe halidir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte elektronik ürünlerin insan yaşamına girmesi ve günlük yaşamda hızla yer alması tipografiyi de etkilemiştir. Yazı karakterleri, harflerin kalınlıklarında yapılan değişikliklerle yaratılmışlardır. Kimi genişletilmiş kimi de daraltılmıştır. Bazı karakterler az daraltılmış, orta kalın daraltılmış ve kalın yaratılmışlardır. Yazı tipi, punto büyüklüğü, satır uzunluğu, satır arası boşluk ve benzer etkenlerin kombinasyonları ile yapılır. Harf ve yazınsal-görsel iletişime ilişkin diğer elemanların hem görsel, fonksiyonel ve sanatsal düzenlemesi hem de bu elemanlarla oluşturulan bir tasarım dili, anlayışıdır. Bir çok karakter sadece düz (roman), eğik (italik), kalın (bold) ve kalın eğik (bold italik) olarak bulunmaktadır. Bazı yazı karakterleri diğerlerinden daha kolay okunurlar. Serifli (tırnaklı) (time Roman gibi) yazılar, (Futura Condensed-Helvetica Condensed gibi) daha rahat okunurlar. Gençlerin tablet, telefon bilgisayar gibi modern teknolojik aletleri kullanmasıyla birlikte süslü klasik fontların yerini sade ve yazımı kolay fontlar almaktadır. Özellikle okuması kolay tırnaksız ve sade olan fontlar elektronik aletlerde daha çok kullanılmaktadır. Örneğin Mono type (arial, times new roman, tahoma ile verdana) Windowsla beraber gelen klasik yazı türleridir. Clear type Windows xp'de ilk defa kullanılan yeni jenerasyon font teknolojisidir. Fontların pixellerinden kurtulmasını sağlamışlar. Buda daha net görüntü sağlıyor. True type yazı tipi dosyalarını herhangi bir işletim sisteminde kullanabileceğiniz fontlardır. Apple şirketi ürettiği elektronik aletlerde "San Francisco" fontunu, Google materyal tasarım dilini yansıtan ve Chrome tarayıcı ile Android cihazlarda varsayılan olarak kullanılan fontu "Roboto" yu, Microsoft ise zamanla kendine mal ettiği fontu "Segoe" yu kullanmaktadır. Samsung diğer şirketlerden farklı bir yol izleyerek kendi fontunu tasarlayıp "SamsungOne" ismini vermiştir. Teknolojik gelişmelerle birlikte font tasarımları sürekli değişime maruz kalmakta ve yeni fontlar günlük hayatımızda sürekli yer alacaktır. Bu araştırma ile elde edilen veriler ışığında gençlerin beğeneceği, her türlü teknolojik ürüne uyarlanabilir yeni ve kolay yazılabilir bir font geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tipografi, Teknoloji, Font

YENİ MEKÂNLARININ TASARIMINDA DUVAR SERAMİKLERİNDE ELE ALINAN TASARIMLARIN DOLAYLI VE DOLAYSIZ TARİHÇİLİK ETKİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Mehmet Nuhoglu

Sanat ve Tasarım

Türkiye’de tasarlanıp üretilen duvar seramiklerinin desen, form, motif, malzeme vs bakımından modern ve post modern pek çok akımı-yorumu çerçevesinde oldukça çeşitlidir. Modern veya post modern anlayış çerçevesinde herhangi bir geçmiş kültür ya da dönemin etkisinde olmayan tasarımların yanında tarihte kullanılmış formların, desenlerin yeniden ele alınmasıyla oluşturulmuş tasarımlar da söz konusudur. Türkiye’deki seramik sanatının kökeni iki ana kaynağa dayanmaktadır. Bunlardan birincisi Anadolu’nun neolitik çağa kadar giden seramik üretimi, ikincisi Türklerin Orta Asya’dan getirdiği birikimdir. Orta Asya’daki birikim İran üzerinden Anadolu’ya taşındıktan sonra, Anadolu Selçukluları zamanında başlayan bilhassa çini ile ön plana çıkan Türk seramik sanatını yükselişi Osmanlı döneminde zirveye çıkmıştır. Ancak Osmanlı Devleti’nin ekonomik olarak zayıflamasıyla seramik sanatı da gerilemiştir. Cumhuriyet öncesinde seramik sanatında modernleşme için atılmış en önemli adım Yıldız Porselen Fabrikası’dır. Ne var ki 31 Ayaklanmasından sonra ortaya çıkan siyasi karmaşa döneminde fabrika işlevini yürütememiştir. Seramikteki modernleşme cumhuriyet döneminde bilhassa özel sektörün 1950’lerden itibaren üretime geçmesiyle başlamış, 1980’lerden sonra artarak devam etmiştir. Bu sanayi üretiminin yanında pek çok seramik sanatçısı kendi bireysel tasarım ve yorumları olan duvar seramiklerini üretmişlerdir. Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Jale Yılmabaşar gibi Anadolu’nun kadim kültürlerinden Türk seramiklerine kadar kültürel birikimi yeniden yorumlayarak tasarımlar yapan sanatçıların ayrı bir yeri vardır. Seramik sanatı üzerinde yapılan modernlik, post modernlik, geleneksellik değerlendirmeleri Türkiye’de zengin bir sanatsal tartışma ortamı oluşturmaktadır. Seramik sanatındaki form, desen gibi unsurları tarihi bağlamıyla ele alan Filiz Özer’in dolaylı tarihçilik ve dolaysız tarihçilik tanımlaması bu zengin tartışma ve değerlendirmelere ayrı bir pencereden bakılmasını sağlamaktadır. Filiz Özer dolaysız tarihçiliği geçmişin formlarının ve tarihsel dilinin aynen yineleme eylemi olarak tanımlar. Ancak bu durum seramik sanatında herhangi bir gelişimi değil geleneksel zanaat üretiminin kopya üzerinden üretimidir. Bugünün insanına verebileceği tarihi mirası hatırlatma dışında yeni bir şey yoktur.

İkinci tanım olan dolaylı tarihçilik geçmiş üslupların analizini yaparak yeni bir senteze gitme eylemidir ki bu çalışmada aşağıdaki örnekler dolaylı tarihçilik açısından incelenecektir.

1. Prof. İlhan Özkeçeci’nin YTÜ oditoryum ve Davutpaşa Kongre Merkezi’ndeki duvar seramiği uygulamaları
2. Seramik Sanatçısı Hülya Çeltikçi’nin Sirkeci’de bir özel otelde yaptığı duvar seramiği uygulamaları
3. İBB metro istasyonlarındaki bazı duvar seramiği uygulamaları

Anahtar Kelimeler: Türk Seramik Sanatı, Seramikte Tarihçilik, Tasarım

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

**21.YY'DA MÜZİK PAYLAŞIM VE TÜKETİM PRATİKLERİNDE DEĞİŞEN
DENGELER: YOUTUBE ÜZERİNDEN YAYIN YAPAN YERLİ MÜZİK
KANALLARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME DENEMESİ**

Mustafa Gökhan Taş

Sanat ve Tasarım

Müzik dinleme amacıyla üretilmiş plak, kaset, CD; pikap, müzik seti gibi gereçlerin, kaydedilmiş seslerin taşınması ve tekrardan çalınması için fiziksel bir taşıyıcı medyuma ihtiyaç kalınmamasından ötürü giderek işlevsizleşmesiyle, günümüzde İnternet, neredeyse müzik paylaşımının ve tüketiminin başat ve merkezî ortamı konumunu kazanmıştır. Bu bağlamda var olan çeşitli sanal ortamlar arasında; bilgisayar, tablet, telefon ve televizyonlardan erişim imkanı ile günümüzün en ulaşılabilir ve sık kullanılan video paylaşım platformu olan YouTube, 18-49 yaş grubundaki her 10 İnternet kullanıcılarından 8'i tarafından tercih edilmektedir ve bu açıdan diğer herhangi benzer bir platformdan açık ara öndedir. Kuruluşunu müteakip çeşitli müzik kanallarının da oluştuğu bu platform, ülkemizde meslek birlikleri ile yaşamış olduğu çeşitli zorluklara ve siyasi bir takım uyuşmazlıklara rağmen, özellikle son beş yılda pek çok müzik kanalına ev sahipliği yapmıştır ve bu kanalların sayıları günden güne artmaktadır. Bu çalışmada YouTube platformu üzerinden yayın yapan 50'ye yakın yerli müzik kanalı, yayın konseptleri, izlenme ve takipçi sayıları açısından incelenip, bir ölçeklendirme yapılması amaçlanmıştır. Bu evrede, profesyonel ve amatör şarkıcıların, yeni ve eski repertuarlarına erişimde YouTube'un kilit rol oynadığı; ilgili yapımların pek çoğunun arkasında sponsor marka ya da markaların bulunmakta ve süreci etkilemekte oldukları gözlemlenmiş; özellikle ilgi çeken Actera/ Karnaval, Koç/Grundig gibi büyük finans gruplarının ürünlerinin/temsiliyetlerinin yanı sıra, alkol ve sigara gibi, diğer mecralarda reklamı yapılması yasak olan ürünlerin de bu içeriklere yerleştirilebilmeleriyle yaşanan kökten paradigma değişimine konu olabildikleri; böylelikle müzik – medya ilişkisinin yeni aktörleri arasında yer buldukları saptanmıştır. Çalışmanın bir amacı da, sektör kadar akademinin de bu dönüşüme kayıtsız kalmamak ve uygun stratejiler geliştirmek adına uyarılması olacaktır.

Anahtar Kelimeler: YouTube, Müzik Paylaşımı, Paradigma Değişimi

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN GÖRSEL SANAT VE TASARIM EĞİTİMİ

Müberra Bülbül

Sanat ve Tasarım

Özel yetenek; genel olarak zihinsel yetenekleri, akademik yeteneği, sosyal, matematik ve fen bilimlerindeki beceriyi, görsel, işitsel, psikomotor becerileri, liderlik ve yaratıcılık yeteneklerini kapsamaktadır. Özel yetenekli öğrenciler yaşlarına göre özel akademik alanlarda daha başarılı, motivasyonu yüksek ve liderlik vasıflarına sahip, yaratıcı ve dil yeteneği gelişmiş bireylerdir. Böyle öğrencilerin çevresine ve hatta ülkesine vereceği katkı büyüktür. Bu doğrultuda onları doğru yönlendirmek, pozitif yönde verimli olmalarını sağlamak ve potansiyelini rahatça kullanabileceği ortam yaratmak eğitim sorumlularının görevidir. Kendini geliştiren, yeteneklerinin farkında olan bireyler yetiştirmek gerekmektedir. Bu sebeple okul ve okul dışı ortamlarda uzman kişiler tarafından özel olarak hazırlanmış programlarla onlara eğitim-öğretim verilmektedir. Görsel sanat ve tasarım alanları başlı başına yaratıcılığı, farklılığı ve özgün olmayı gerektirmektedir. Yapılan araştırmalarda çocukların yaşları doğrultusunda birçok alanda gelişme gösterdiği; ancak sanat alanında durumun farklı olduğu görülmüştür. Görsel alanda başarılı olan öğrencilerin erken yaşta yeteneklerinin körelmemesi için sanat eğitimine ayrıca dikkat edilmelidir. Yapılan birçok araştırmaya göre akademik yetenek yaşa bağlı olarak ilerlerken sanatsal yetenekte yaş farkı gözlemlenmemiştir. Bu sebeple sanat eğitiminin uygun ortamlarda öğrenciye verilmesi ve potansiyelini kullanacağı imkanların sunulması önemlidir. Görsel sanatlarda yetenekli öğrencilere verilen eğitim programı öğrencilerin sorumluluk ve yeterlilik duygularını geliştirebilmeli, sanat üretimi için onları motive etmeli, tasarlama dürtülerini kuvvetlendirmeli, sanat ve tasarım alanlarında söz sahibi olmaları için kendilerine güven hissetmelerini sağlamalıdır. Eleştirel sorgulama, gözlemlenme, problem çözme ve fikir üretme yeteneği kazandırarak dünyanın sanat gündeminden haberdar olmaları sağlanmalıdır. Kendi kültürel değerlerine sahip çıkarak sanat dünyasında yer edinmiş yaratıcı, özgün, motivasyonu yüksek bir birey olarak da ülkesini temsil edebilmelidir. Araştırma metninde özel yetenekli öğrencilerin erken yaşta belirlenmesi, yeteneklerinin ölçülmesi ve onlara özel eğitim verilmesi konusunda yapılan çalışmalar ele alınacaktır. Görsel sanat ve tasarım eğitiminin bu öğrencilere nasıl verilmesi gerektiği, zenginleştirilmiş görsel sanat programlarının nasıl uygulandığı ve yetenekli öğrencilerin potansiyelini üst seviyeye çıkarma hususunda yapılması gerekenler araştırılmıştır. İlerleyen bölümlerde eğitim hayatında ve yükseköğretimde görsel sanat ve tasarım eğitiminin özel yetenekli öğrencilere uygun aktarımı ile ilgili örnekler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenek, Sanat, Tasarım

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

MÜZELERDE ÇAĞDAŞ SANAT SERGİLEMELERİNDE
“SAHNE YAZIM”

Neyran Günüçer, Emine Önel Kurt

Sanat ve Tasarım

Çağdaş sanatın gelişimiyle beraber müzeler, sergi mekanlarında ve sergileme anlayışlarında farklı stratejiler oluşturmuştur. Çağdaş sanatın sorgulayan yaklaşımı ve yenilik arzusu müzelerin statik yapılarından kurtularak daha dinamik ve canlı sergileme mekanları haline gelmesini sağlar. Çağdaş sanatın müze ziyaretçisini düşünmeye, yorumlamaya ve hayal etmeye sevk eden tavrı müzelerdeki fiziksel mekanı katmanlaştırarak onu deneysel mekana dönüştürür. Müzelerde çağdaş sanatla birlikte gelişen “sahne yazım”, sergileme stratejilerini, bilgi vermek üzerine değil çeşitli yöntemlerle mekânsal deneyime dönüştürmek üzerine kurar. Yabancı kaynaklarda “scenography” olarak geçen ve tiyatro sahnesinden müze sergi tasarımlarına uzanan, kalıcı deneyimler sağlamak için içeriğin biçime dönüştürülmesi olarak ele alınan bu kavram, ülkemizde müzecilik alanında incelenmemiştir. Bu bağlamda scenography, sahne yazım olarak müze sergi tasarımlarında yeni bir kavram olarak araştırılmıştır. Müzelerde son dönemde artan sahne yazım kavramına dair Türkiye’de henüz akademik araştırma yoktur ve Türkçe müzecilik terminolojisinde karşılığı bulunmamaktadır. Bu çalışmada, sahne yazımın tanımlamasının tam olarak yapılması amaçlanmıştır. Bunun için öncelikle sahne yazımın kapsamı ve içeriği ele alınmıştır. Bu doğrultuda, sahne yazımın müze sergilerinde uygulanmasında gerekli olan aşamalar ve amaçları belirtilmiştir. Örnekler üzerinden sergilemelerde mekan deneyimi, hikaye oluşturma ve dramaturji; ışık, ses ve çevresel grafik tasarım; sergileme teknolojileri ve etkileşim, çok yönlü duyusallık incelenmiştir. Müzelerde değişen sergileme stratejileri kapsamında sergi tasarımında sahne yazımla yaratılan potansiyel reform, içerikten oluşan biçim araştırılmıştır. Sahne yazım, müze sergi tasarımında, performans deneyiminde sahne alanına dinamik ve kinestetik katkı sağlar ve yeni bir çerçeve çizer. Müze mekanında sanatçılar ve izleyenler arasında kırılğan, dinamik, hissel ilişkiler geliştirerek, sergilemede hikaye anlatımı ve dramaturjiyi izleyen ve nesne arasında işleyen bir süreç olarak ele alarak katmanlı bir anlatım oluşturmayı amaçlar. Müze koleksiyonunun içeriği ne olursa olsun mekanın kavramsal boyutunun ve mekanın ruhunun izleyen tarafından rahat algılandığı ve izleyene kalıcı bir deneyim sağlayan yeni alan tasarlamak için sahne yazımın yöntemlerinden yararlanılır. Sonuç olarak da sahne yazım müzelerde çağdaş ve yeni bir dil oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Sahne Yazım, Sergi Tasarımı, Çağdaş Sanat

**MODA VE TEKSTİL TASARIMI ÖĞRETİM
PROGRAMLARINDA PROJE DERSİ VE DERSİN ÖĞRETİM
YÖNTEMLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

Sema Çağlar

Sanat ve Tasarım

Moda, genel anlamda toplumları etkileyen geçici yenilikler şeklinde tanımlanır. Sürekli yenilik ve özgünlük gerektiren bir alan olduğundan dolayı, tasarımcılardan yenilikçi, farklı ve özgün ürünler üretmeleri beklenmektedir. Bu nedenle Moda ve Tekstil Tasarımı alanlarındaki eğitim giderek önemli hale gelişmiştir. Şu anda Türkiye’deki Moda Tasarımı, Moda ve Tekstil Tasarımı, Tekstil ve Moda Tasarımı vb. çeşitli adlandırmalardan da anlaşılacağı gibi standart bir eğitim politikası olmamasına rağmen, son zamanlarda bu alanda eğitim veren üniversite sayısı oldukça artmıştır. Üniversitelerin müfredatlarında yer alan derslerde farklılıklar olsa bile, hepsinde Proje dersi yer almaktadır. Eğitim içerikleri dikkate alındığında ise, bütün proje derslerinin amacı, öğrencileri moda sektörüne yönelik donanımlı birer ‘Moda ve Tekstil Tasarımcısı’ olarak yetiştirebilmektir. Proje konuları elbette her üniversitede farklıdır, ancak belirlenmesindeki kriterleri benzerdir. Ayrıca, belirlenen konu çerçevesinde öğrencinin zihninde canlanan tema, ve buna yönelik takip etmekte olduğu tasarım süreci tasarlanan ürünün kalitesini artırmaktadır. Öğretim yöntemleri de bu tasarım sürecini geliştirmeye yönelik olmalıdır. Bu çalışmanın amacı, Moda Tasarımı lisans eğitiminde Proje ders konusunun belirlenmesindeki kriterler ve bu dersi alan öğrencilerinin verilen Proje konusu çerçevesinde ürünü nasıl bir tasarım süreci ile tamamladıklarının incelenmesi ve buna yönelik öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi için öneriler sunmaktır. Araştırmanın yöntemi betimseldir ve Literatür tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde görsel ve yazılı kaynakların taranmasının yanı sıra, örnek bir üniversitenin öğrencileri ve Proje dersi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler de katkı sağlamıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgular ilgili literatür ile karşılaştırıldığında moda tasarım öğrencilerinin Proje derslerinde verilen konuyu kavrama, araştırma, hikaye panosu oluşturma, eskiz çizimler yapma ve tasarımı ürüne dönüştürme süreçlerinden geçtiği gözlemlenmektedir. Bu süreçte Proje yürütücüsü öğretmenlerin öğretim yöntemleri araştırma sürecine yoğunlaştırma yönündedir. Hikaye panosu ve araştırma dosyası proje için önemlidir. Tasarımların değerlendirilmesi sırasında ise eskiz sayısı artırılarak öğrenciler daha tasarımsal düşünmeye yönlendirilmekte ve yaratıcılığı geliştirecek geri dönüşler yapılmaktadır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde öğrenci çalışmaları gözlemlenmiş ve yapılan analiz sonucunda ulaşılan bulgular Literatür ışığında yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Moda, Proje, Tasarım Süreci

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**PİET MONDRIAN'IN ÇALIŞMA SÜREÇLERİNDE İSLAMİ
MOTİFLERİN İKONOĞRAFİSİNİN İNCELENMESİ**

Sonia Lotfi

Sanat ve Tasarım

Piet Mondrian zamanında soyut çalışmalarında doğunun İslam motiflerinden esinlenerek bir çok çalışmalar yapmıştır ve doğunun İslami motifleri Piet Mondrianın soyut çalışmasında etkisi olmuştur ve bunlara ilaveten Piet Mondrian sanatsal soyut çalışmalarında kullanılan kompozisyonlarla İslami motifleri arasında bağı ve benzerlik olması İkonografi yöntemiyle Piet Mondrian sanatsal çalışmalarını incelenmesiyle ve görsel okutmaları yaparak aynı İslami motiflerin doğada ve etrafımızda karmaşık nesnelere farklı süreçlerden geçerek altın oran kuralına sadık kalarak özgün, sade ve hatta gösterişten uzak daha akıllarda kalıcı ama bir nevide etkileyici bir şekilde tasarlanmış ve onların orantılı bir şekilde bütün sanatsal kurallara uyarak ister iç mekânlarda ister minyatür çalışmalarda kullanılmıştır, her motifin esnek çizgilere yan yana gelip tekrarlanmalarıyla bir birimi tamamlayıp, bir biçim haline gelip ve bir bütünü oluşturmuşlar aynı zamanda her zaman bir hareket halinde olmuşlardır. Piet Mondrian doğunun önemli ve değerli çalışmalarını inceleyerek onlardan esinlenerek motifleri sanatsal çalışmalarında kullanmış ve etraftaki nesnelere ve doğada ki bulunan her nesneyi İslam motiflerinden ortaya çıkma şekliyle soyutlaştırmış fakat Piet Mondrian doğanın esnek ve yumuşak çizgileri yerine düz ve yatay çizgilerden kullanarak soyut çalışmaya elde etmiştir ve Bauhaus okulunun temel tasarım kurallarına sadık kalarak onlara yönelik çalışmalar ortaya çıkarmıştır ki bu çalışmalarla İslam motifleri arasında bir bağı olduğunu tamamen görmekteyiz, doğu çalışmaların başta İslam motifleri Hollandalı ressam Piet Mondrian çalışmalarında büyük bir etkisi olduğunu ve ana kaynağı olarak belirlenmiştir ve hatta bu motifler Hollanda'nın diğer bir çok sanatsal çalışmalarda etkisi ne kadardır ve Piet Mondrian'ın sanatsal çalışmaları ilaveten diğer sanatlarda kullanılmış mıdır ve Piet Mondrian'dan sonra diğer Hollandalı sanatçıların merak kaynağı olmuş ayrıca Hollandalı ressam Piet Mondrian doğu ve batı sanatı arasında büyük bir bağlantının ana kaynağı olarak nitelenebilir ve doğu sanatının dünya sanatının üzerinde ne kadar etkileyici olduğunu bir kez daha göre bilmekteyiz ve doğu sanatının dünya üzerinde tartışılması ve doğu sanatının en başta İslam motifleri ve hatta minyatürleri herhangi karmaşık ve perspektiften uzak daha sade bir şekilde soyut sanatla bağdaştırılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslam Motifleri, İkonografi

KULLANILABİLİRLİK AÇISINDAN BİR ARAYÜZ İNCELEMESİ EĞİTİM BİLİŞİM AĞI ÖRNEĞİ

Ubeydullah Binol, Ahmet Dolunay

Sanat ve Tasarım

Teknolojideki gelişmeler her geçen gün insan hayatını kolaylaştırmak ve daha verimli hale getirmeyi amaçlamaktadır. Hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelen teknolojinin etkin biçimde kullanım alanlarından birisi de eğitim alanıdır. Teknolojinin eğitim alanında etkili bir biçimde kullanımı, öğretmenler ve öğrenciler için faydalı ve verimli sonuçlar alınmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, teknolojideki gelişmeler ile birlikte bilgi erişiminin ve paylaşımının kolaylaşması geleneksel yöntemlerle yürütülen eğitim sistemlerine katkıda bulunmaktadır. Bu sebeple yeni yöntem ve araçların kullanımı zorunlu hale gelmiştir. Eğitim sistemini korumak, geliştirmek ve teknolojiyi eğitimde etkili bir biçimde kullanmak adına kurumlar çeşitli projeler üretmektedirler. Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı’nın teknolojiyi eğitime uygulanabilir hale getirmek ve eğitimin daha kaliteli bir şekilde sürdürülebilmesi için ortaya çıkardığı projelerden birisi de “Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi” (FATİH) projesidir. FATİH projesinin temel bileşenlerinden birisi olan “Eğitim Bilişim Ağı” (EBA), hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin kullanabileceği çevrimiçi sosyal bir eğitim platformudur. EBA sistemi öğretmenlere e-İçeriğin sunulması, dosya yönetimi ve paylaşılması ve eğitimdeki yenilikleri takip etme imkânlarını sunmaktadır. EBA, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmekte ve uzman bir ekip tarafından da e-İçerik üretimi sağlanmaktadır. EBA, eğitim faaliyetine katılan unsurların okulda, evde ya da herhangi bir yerde ihtiyaç duydukları anda hızlı ve güvenli bir şekilde içeriklere ulaşmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmektedir. Bu bildirinin konusu, EBA platformunun kullanılabilirlik açısından incelemesinin gerçekleştirilmesidir. İnsan-Bilgisayar Etkileşimi alanının çalışma konularından olan kullanılabilirlik kavramı en temel ifadesiyle; sistem ve kullanıcısının arayüz vasıtasıyla açık ve hızlı bir şekilde iletişim kurmasıdır. Bu kavram, farklı açılardan incelenmesi gereken çok yönlü bir yapıya sahiptir. Bunlardan biri olan arayüz; kullanıcının sistem ile etkileşimine ve iletişimine aracılık eden yüzey olması sebebiyle kullanılabilirliğin önemli bir ögesidir. Bildiride İnsan-Bilgisayar Etkileşimi, kullanıcı arayüzleri ve etkileşimli medya tasarımlarından bahsedilmiş ve bu bağlamda EBA platformunun arayüz tasarımı etkileşim açısından değerlendirilmiştir. EBA platformunun artı ve eksi yönleri tartışılmış ve kullanım kolaylığını arttıracak ve daha ilgi çekici hale getirecek fikirler de sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kullanılabilirlik, Etkileşimli Medya Tasarımı, Eğitim Bilişim Ağı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

19. YÜZYIL İSTANBUL'UNDA HAYYATIN-İ HASSALARDAN
PAUL PARMA VE ATÖLYESİ

Zeynep Uçma Balcı

Sanat ve Tasarım

19. yüzyılda, İstanbul Galata bölgesinde bulunan, yabancıların “Grand Rue de Péra”, Osmanlıların “Cadde-i Kebir” olarak adlandırdığı Pera Caddesi, 16. yüzyıldan itibaren bölgeye kurulan elçilikler sayesinde birçok yeniliğin merkezi konumuna gelmiştir. Yeniliklerin yaşanması doğal olarak yeni bir sosyal yaşam meydana getirmiş, ortaya çıkan yeni oluşumlar beraberinde yeni sistemlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Örneğin; cadde olgusunun gelişmesi ile birlikte hanlarda yapılıyor olan ticaret, oluşan kalabalık sonucu hanlardan pasajlara, pasajlardan caddeye geçiş yapmış ve caddede ‘dükkân açmak’ olayını oluşturmuştur. Cadde üzerinde dükkân açıyor olmak ‘vitrin’ ve ‘vitrin izlemek’ tabirlerini ortaya çıkarmış ve yeni bir akımın başlamasını sağlayarak sosyal yaşama yeni alışkanlıkların kazandırılmasını sağlamıştır. Pera Caddesinde çoğunluğu levantenlerden oluşan esnaflar ve onların dükkânları bulunmaktadır. Bu dükkânlardan biri terzi atölyesi olarak kullanılan ve Hayyatın-i Hassalık yapmış olan Paul Parma’ya aittir. “Hayyatın-i Hassa” padişah terzisi demektir. Dönemin Sultanı II. Abdülhamid’in yanı sıra yalnızca saraya değil elçiliklerin Pera’ya kurulması sebebiyle oluşmuş bulunan burjuvaziye, devletin ileri gelen paşalarına, devlet erkânına ve akabinde tüm hanedana hizmet etmiş bulunan Paul Parma, atölyesini Grand Rue de Péra’da konuşlandırmıştır. 1868 yılından önce kurulan ortaklı atölyede firma direktörü olarak çalışan Paul Parma, ilerleyen yıllarda doğrudan firmanın yöneticisi olmuş ve firma adına değişiklikler yaparak yalnızca Sultan’a değil hanedana da hizmette bulunmuştur. Böylelikle atölyeyi bir üst seviyeye taşıyan Parma, sarayla olan ilişkisinin kuvvetlenmesini sağlamıştır. Parma, o dönemdeki ortaklarından ayrıldığında ilk olarak ortaklarının adını muhafaza ederek faturaları yenilemiş ve kendi ismini faturalara eklemiştir. Faturalarda bulunan ‘S.M.I le Sultan’ ibaresi Paul Parma’nın Sultan’a hizmet ettiğinin göstergesidir. Sultan II. Abdülhamid’in dönemin tüccarlarını desteklemek için onlara başarıları minvalinde nişanlar, ödüller vermesi ve bununla yetinmeyerek başarılı bulduğu tüccarlara kendi ismini kullandırmaya izin veriyor olması Sultan II. Abdülhamid’in üzerinde ihtimamla durduğu bir konudur. Sultan’ın desteği ile ‘Hayyatın-i Hassa’ titri alan Paul Parma ve hala Beyoğlu’nda bulunan Parma Apartmanı, Paul Parma ve ailesinin izlerini günümüze taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: 19. Yüzyıl, Parma, Pera

KÜRESELLEŞME KOŞULLARI ALTINDA ANA DİLİN KORUNMASI

Aigul Kabirova

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Küreselleşme, geri dönülmez bir süreçtir, onun hem olumlu hem de olumsuz sonuçları vardır. Küreselleşme dolayısıyla önce gelen devletlerin ekonomik ve kültürel entegrasyon işlemleri gerçekleşmektedir. Ancak milli azınlıkların benzersiz kültürel özelliklerinin ve dilinin korunması sorunu ortaya çıkmaktadır. Her dil dünyaya yeni bir bakıştır ve saygıya değer. Ancak dil sadece talepte olduğunda korunabilir. Makalede konu ana dilim olan Tatarca örneğinde açıklanıyor. Tataristan'ın nüfusu, Tatar (53.2%), Rus (39.7%) ve Çuvaş (3.1%) halkının çoğu okullarda Tatarca öğrenmek istemiyor çünkü okulu bitirdikten sonra geçmen gereken Birleşik Devlet Sınavı Rusça yapılıyor, üniversitelerde eğitim Rusça veriliyor, işe başlarken ve / veya yurt dışına giderken Tatarca bilmen üstünlük vermiyor. Sonuçta özellikle geleceğimiz olan Tatar gençlerinin ana dili bilmeleri günlük konuşma seviyesindedir. Bu arada köylüler dışında herkes Rusça ve Tatarca kelimeleri karıştırarak konuşuyordur. Ağustos başında Tataristan'ın başkenti olan Kazan şehrinde Dünya Tatar Kongresi'nin 6. Toplantısı düzenlendi. Toplantı'ya Rusya ülkelerinden dahil dünyanın her yerinden Tatar siyaset, iş ve bilim adamları geldi. Gündemde Tatar'ları endişelendiren iki mesele üzerinde duruldu. İlk, Temmuz'da Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in, Rusya ülkelerinde ana dil olmayan dili zorla öğretilmesi kabul edilemez olduğunu söylemesiyle ulusal kimliğin ve ana dilin korunması. Ardından, 11 Ağustos'ta, Tataristan ve Rusya arasındaki yetkilerin bölünmesine ilişkin anlaşmanın süresi dolacaktı ve Tataristan anlaşmayı yenilemek istiyordu. İlk bu anlaşma 1994'te Rusya Federasyonu'nun ilk Devlet Başkanı Boris Yeltsin ve Tataristan'ın ilk Cumhurbaşkanı Mintimer Şaymiyev tarafından imzalanmıştı ve 2007'de Vladimir Putin tarafından yenilenmişti. Bu anlaşmaya göre Tataristan'ın, vergi toplama, toprak ve kaynaklarına sahip olma, devlet kurumları sistemini, bütçesini ve uluslararası politikasını oluşturma gibi avantajları vardı. Bu arada, bu anlaşmayı Rusya ülkelerinden ilk olarak Tataristan imzalamıştı ve 11 Ağustos'a kadar böyle bir anlaşmaya tek Tataristan sahipti. Rusya'nın başka ülkelerinden farklı olarak Tataristan'ın kendi başkanı var. Anlaşla ki, Vladimir Putin Rusya'nın bütünlüğünü korumak için Tataristan'ın ayrılıkçılık tezahürünü durdurmak istiyor. Makalede gönüllü olarak katıldığım kongreste incelenen mevcut küreselleşme koşulları altında ana dilin korunması için yapılması gerekenler açıklanıyor ve analiz ediliyor.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Ana Dil, Uluslararası İlişkiler

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

A QUANTITATIVE ANALYSIS OF USA'S MILITARY AID TO TURKEY DURING THE COLD WAR

Betül Akdemir

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

After the Second World War, the USA-Turkey relations were developed in terms of political, economic matters and security issues and problems. After Turkey became a full member of NATO, the USA and Turkey started a strategic alliance. This strategic alliance happened with the Marshall Plan, which was implemented with Truman Doctrine. The Truman Doctrine was prepared by United States President Harry Truman in 1947 against the Soviet threat. The Truman Doctrine had declared that the United States' international policy changed and anti-Soviet movement was the main target in this new policy. With this doctrine, the USA has announced that it will provide financial and military assistance to the States under the threat of communism. And Turkey was one of the countries that economic and military aid was thought to be sent. The USA provided \$ 100 million in financial aid and military supplies to Turkey at that time. During that time American Military Assistance Programs were; Mutual Defence Assistance Program, Foreign Military Assistance Program, Joint United States Military Mission For Aid To Turkey, Foreign Military Assistance Program, Foreign Military Grant Program, Foreign Military Sales Program. And these programs were implemented as credit sales and cash sales. This study will try to describe the aid programs of USA for Turkey; and to reveal some quantitative findings about these aids. That is; the paper will present quantitative results after analysing the data. After those quantitative data, qualitative findings and comments will be come about. And at last, the paper will try to understand why that amount of aid was applied to Turkey? Did Turkey really need that amount of aid? Why did Turkey accept those aids? Was it really necessary for Turkey to accept them? The paper will try to understand the reason of the amount of aid that is related to the events of that period.

Anahtar Kelimeler: Marshall Plan, Military Aids to Turkey, Cold War

ALMAN BİRLİĞİ ÖZELİNDE BİR SİYASİ, TOPLUMSAL VE İKTİSADİ ÖRGÜTLENME OLARAK MERKEZİ DEVLET

Alpaslan Çelikdemir, Bihter Çarhoğlu

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Merkezi devletlerin oluşumu zor, rıza ve sermaye parçalarının bileşimi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde merkezi devlet, insan topluluklarının tarihinin belli bir döneminde ortaya çıkan siyasi, toplumsal ve iktisadi örgütlenme modeline verilen isimdir. Başta güvenliği sağlamaya yönelik zor araçları ve ideoloji ile iç içe geçmiş bir rızanın, ya da bir başka deyişle, bu arz ve talebin bir birleşimi olarak görülebilir. Bu arz-talep ilişkisinin üçüncü ayağını ise sosyoekonomik mübadelenin örgütlenmesi sorunu tamamlar. Üretim ilişkileri ile sosyopolitik ve ideolojik güç ve olgular arasındaki karşılıklı etkileşim anlaşılmadan merkezi devletin ortaya çıkışı anlaşılabilir. Michael Mann'a göre, devlet otonom güç sahibidir ve bu gücü yalnızca askeri değil aynı zamanda siyasi, iktisadi ve ideolojik gücünden kaynaklanır. Mann despotik güç ve altyapısal devlet ayrımını yapar. Despotik devlet hâkim literatürde kullanıldığı şekilde devlet elitinin ya da bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde askeri güce dayanan hâkimiyetidir. Bu tarz devlet yapılanmaları Orta Çağ ve feodalizm dönemine aittir. Endüstri devrimi ve kapitalizmle beraber despotik devletin yerini -askeri gücün yanı sıra siyasal, iktisadi ve ideolojik erke dayanan- altyapısal devletler almıştır. Mann'ın önerdiği bu ayrım Charles Tilly'nin zor yoğun ve sermaye yoğun devlet ayrımını andırır. Tilly, Avrupa devletlerinin farklı yollar izlemelerine karşın sonuç olarak hepsinin ulus devlet biçimine dönüşmesinin nedenlerini inceler ve "hikâye sermaye ve zorla ilgili" der (Tilly:42). Bu kuramsal arka plandan hareketle Alman Birliği'nin sağlanmasında zor, rıza ve sermaye mekanizmaları yakından incelenecektir. Bu maksatla Alman Birliği'nin sağlanmasındaki başat güç olan Prusya Krallığı'nın güvenlik sağlama, rıza yaratma ve iktisadi birleştirme konularında oynadığı rol ve bu rolü oynayabilmesi için başvurduğu kurumlar mercek altına alınacaktır. Çalışmanın ilk ayağını zor-güvenlik-sosyopolitik mekanizmalar oluşturur. Bunun için 30 Yıl Savaşları sonrası Prusya ordusu ve bu kurumun dayandığı Generalkriegskommissariat'ın (Genel Savaş Komiserliği) merkezileşme eğiliminde oynadığı role bakılacaktır. Çalışmanın ikinci durağında, iktisadi bütünleşmenin aracı olarak Prusya önderliğinde kurulan ve Avusturya'yı saf dışı bırakarak Alman Birliği'nin kurulmasındaki en önemli adım olan Zollverein (Gümrük Birliği) incelenecektir. Son olarak, Alman İdealizmi'nin merkezileşme eğiliminin ideolojik kurgulanışındaki işlevi açıklanarak zor, sermaye ve ideoloji üçgeni tamamlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Prusya, Zor, Sermaye

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**ARAP AYAKLANMALARI SÜRECİNDE TÜRKİYE VE İRAN
DIŞ POLİTİKALARINI KARŞILAŞTIRMAK: ORTADOĞU'DA
HEGEMONİK REJİM İHRACI YARIŞI**

Büşra Kılıç

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

İran ve Türkiye ilişkileri, İslam Devrimi'nden bu yana güvenlik ikilemi ve İran'ın rejimine karşı duyulan şüphe ile ilerlemiştir. AK Parti döneminde ise komşularla sıfır sorun ilkesine dayanan dış politika anlayışı bağlamında, İran ile ilişkiler ekonomik ve siyasi olarak geliştirilmiştir. Türkiye'nin enerji bağımlılığına karşın İran'ın ekonomik izolasyonundan Türkiye ile ticaret yaparak kurtulması ekonomik ilişkilerin gelişmesine neden olmuştur. Öte yandan İran'ın nükleer programına karşın Türkiye'nin "barışçıl amaçlarla yürütüldüğüne" dair güveni ve dünya politikasındaki desteği siyasi ilişkilerin geliştirilmesine yardımcı olmuştur. Arap Ayaklanmaları'nın ortaya çıkışı ise bu iki ülkenin politik olarak farklı duruşlar sergilemelerine ve kendi modellerini bölgeye entegre etme isteklerinin belirginleşmesine sebep olmuştur. Türkiye'nin sunduğu demokratik modelin karşısında İran'ın Batı karşıtı dini modeli, Arap Ayaklanmaları sonrası kurulacak yeni rejimlerin geleceği konusunda tartışmaya açılmıştır. Bu çalışmada; Ortadoğu bölgesinde kendi ideolojilerini yaymaya çalışan iki temel aktörün, bölgede oluşan güç boşluğu sonrasındaki politikaları, Robert Cox'un uluslararası ilişkiler analizinde kullandığı Neo- Gramscici hegemonya anlayışı ile değerlendirilecektir. Bu çerçevede iki ülkenin bölgesel politikaları karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir. 2000'li yıllar iki ülkenin de dış politikalarında değişim ve dönüşümün yaşandığı kırılma noktalarını içermektedir. Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) döneminde Türkiye'nin dış politikası "geleneksel" olarak adlandırılan statükocu ve Batı yanlı çizgisinden, doğu komşularını da önceleyen aktif bir dış politika anlayışına yönelmiştir. İran'a bakıldığında ise dış politikadaki kırılmanın iktidar değişimi ile yaşandığı gözlemlenmektedir. 2013 seçimlerinde Hasan Ruhani'nin iktidara gelmesiyle, İran'ın dış politikası dramatik bir biçimde değişmiştir. Ruhani yalnızca bölgede değil, İran'ın uluslararası politikasında da reforma gitmiştir. Bu kapsamda Batı ile olan gerilimleri azaltmak ve mevcut ekonomik yaptırımlar gidermek dış politikanın temel hedeflerinden olmuştur. Çalışmada, "Bölgede Arap olmayan iki büyük unsur olan İran ve Türkiye'nin liderliklerini Arap Ortadoğusu'na kabul ettirmeleri olası mıdır?", "Bölgesel liderlik meselesi Robert Cox'un hegemonya kavramı ile açıklanabilir mi?", "Arap Ayaklanmaları İran ve Türkiye'ye liderlik ve hegemonya bağlamında hangi fırsatları ve çelişkileri sunmuştur?" sorularına yanıt aranacaktır. Çalışmanın zaman aralığı, Tunus'ta başlayan demokratik taleplerden Suriye'de yaşanan insanlık dramına uzanan 2010-2017 yılları olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ortadoğu, Hegemonya, Rejim İhracı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**GÜNEY KORE’NİN 1.VE 2. EKONOMİK KALKINMA PLANLARI İLE
TÜRKİYE’NİN 1.VE 2. BEŞ YILLIK EKONOMİK KALKINMA PLANLARININ
POLİTİK EKONOMİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI**

Deniz İstikbal

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Güney Kore’nin Birinci(1962-1966) ve İkinci(1966-1971) kalkınma planları ve bu planların başarı anlamında Güney Kore’ye sağladığı katkılar ve bu katkılar sonucu ortaya çıkan ekonomik gelişme düzeyi, bugün az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler tarafından bir model olarak alınmaktadır. Aynı dönemlerde benzer siyasi süreçlerden geçen Türkiye de ve diğer gelişmekte olan ülkelerde uygulanan kalkınma planlarının, Güney Kore kadar başarılı olmamasının altında yatan nedenlerin neler olduğu bugün bile tartışılmaktadır. Güney Kore gibi 20. Yüzyılın başlarında sömürgeleştirilmiş ve Japonya tarafından bir dönem yönetilmiş olan Güney Kore, daha sonra Soğuk savaşın da etkisiyle; Kuzey’i Sovyetler Birliğine, Güney’i ise ABD etkisine girmiş ve resmi olarak 1948 yılında ikiye ayrılmıştır. 1950 yılında ise Kuzey Kore ve Güney Kore büyük bir savaşla karşı karşıya gelmiş ve 1953 yılında ise geçici bir ateşkes sağlanmıştır. Hem ağır bir sömürge döneminden geçen hem de daha sonra bir iç savaş sayılabilecek sıcak bir çatışma ile ikiye ayrılmış olan Kore halkı ve bu savaşın taraflarından biri olan Güney Kore, ekonomik olarak tüm bu etkilerle çökmenin eşiğine gelmiştir. Daha sonra siyasi ve sosyal olarak çalkantılı bir dönemin kapısı açılmış ve Güney Kore 1961 yılındaki askeri darbeye kadar hem ekonomik hem de siyasi olarak zor zamanlar geçirmiştir. Hem darbenin ekonomik etkileri hem de Güney Kore’yi işgal için fırsat kollayan Kuzey Kore’nin varlığı; Güney Kore darbeci yönetimini ekonomik olarak bazı önlemler almaya itmiştir. Ayrıca halkın ekonomik beklentilerinin yüksek olması ve meşru bir zemine oturması gereken darbe yönetimi, bu açıklığı fark ettiğinde kalkınmanın önemini kavramış ve harekete geçmiştir. Türkiye dede aynı dönemlerde gerçekleştirilen kalkınma planları Güney Kore’ye nazaran daha az başarı olmuş ve Güney Kore 1980’li yıllardan itibaren değişik göstergelerde ve alanlarda Türkiye’ye büyük fark atmıştır. Asıl önemli olan nokta ise bir darbe yönetiminin değişik tarihlerde başa gelmiş olması ve diğer ülkelerdeki örneklerine nazaran bu denli nasıl başarılı olduğudur. Türkiye de ise iktidara 1960 darbesi sonrası, 1961 yılında sivil bir yönetim gelmiştir. Güney Kore’de ise darbeci bir Generalin emirleri ve direktifleri doğrultusunda hazırlanan Birinci ve İkinci kalkınma planları, Türkiye’nin uyguladığı kalkınma planlarını performans anlamında geride bırakmıştır. Bu noktada bu makalenin ikinci kısmında Türkiye ve Güney Kore’nin geçirdiği siyasi ve ekonomik süreçler anlatılacak ve politik ekonomi açısından kalkınma planları karşılaştırılıp teorik bir alt yapı ile birlikte sonuç kısmına ulaşılabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Güney Kore, Türkiye, Kalkınma, Kalkınma Planları, Politik Ekonomi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**DEAŞ'IN ORTAYA ÇIKIŞI VE İLETİŞİM ARAÇLARI: EN-
NEBE DERGİSİ ÖRNEĞİ**

Emin Salih, Hatice Sevgi Zengin

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Irak'ın Amerikan işgali sonrası giderek istikrarsızlaşması ve Suriye'nin toplumsal ayaklanma sonrası bir iç savaşa sürüklenmesi, bu iki ülkenin zayıflamasına ve çeşitli terör örgütlerinin güçlenmesine sebep olmuştur. Bölgede yaşanan devlet çökmeleri güvenlik sorunlarına ve bölgedeki halkın radikalleşmesine yol açmıştır. Bu durum radikal terör örgütleri için siyasi zemin yaratmıştır. Bunlardan biri olan DEAŞ terör örgütü, otorite boşluğundan ve toplumsal rahatsızlıklardan da beslenerek bölgede hâkimiyet alanları oluşturmuştur. Örgüt günümüzde Irak, Suriye, Yemen ve Libya'daki güç boşluklarından faydalanarak varlığını sürdürmektedir. Son dönemdeki en kanlı terör örgütlerinden biri olan DEAŞ karmaşık medya stratejisi ile dikkat çekmiştir. Kendi ideolojisini ve eylemlerini etkili bir medya stratejisi ile uluslararası kamuoyuna duyurmuştur. Terör örgütü kendi hedefleri doğrultusunda şiddet kullanarak toplumda korku ve paniğe yol açmak ve kamuoyunda infial yaratabilmek için kitle iletişim araçlarını kullanmıştır. DEAŞ'ın mesajı, bölgedeki ve dünya genelindeki potansiyel katılımcılarına medyatik kanallar yoluyla ulaşmıştır. Bu sayede farklı ülkelerden binlerce kişi, bu kanlı terör örgütünün çağrısına katılarak acımasız eylemler gerçekleştirmiştir. DEAŞ, daha sonra belirli bölgelerde basın noktaları oluşturmuştur. Halep başta olmak üzere çeşitli bölgelerde basın noktaları oluşturarak halka istediği bilgileri yayma noktasında amacına ulaşmaya çalışmıştır. En-Nebe dergisi ise DEAŞ'ın faaliyetleri hakkında haftalık rapor veren bir yayın organıdır. Dergi haftada bir yayınlanmaktadır. Bu çalışma için en-Nebe dergisi, 6 Nisan 2017'de yayınlanan 75. sayısına dek incelenmiştir. Genellikle 15 - 16 sayfadan oluşan dergi ekseriyetle iç kamuoyunu bilgilendirmeye yöneliktir. Haberlerde Irak, Suriye, Yemen, Libya, Mısır, Kenya, Nijerya, Kafkasya, Bangladeş ve Vietnam gibi yerlerde DEAŞ'ın gerçekleştirdiği terör saldırıları ve bu saldırılar sonucu elde edilen kazanımlardan söz edilmiştir. DEAŞ'ın medya stratejisini şekillendiren amaçlardan bir diğeri de örgüte eleman kazandırmak ve hakim olduğu bölgede yaşayanların sadakatini sağlamaktır. Özellikle modern dünyanın kimlik sorunlarını da iyi tahlil etmiş ve medya stratejisini buna göre tasarlamıştır. Mesajlarında modernitenin birey üzerindeki yıkıcı etkilerinden ya da emperyalizmin topluluklara uyguladığı zulümden yola çıkmıştır. Mevcut toplumsal düzen içerisinde dışlanmış, ezilmiş ya da kimlik sorunu yaşayan bireyler DEAŞ'a katılmak için öncelikli hedefleri olmuştur. Bu nedenle DEAŞ'ı sadece bir terör örgütü olarak görüp DEAŞ'a zemin kazandıran sosyolojik gerçeklikler göz ardı edilmemelidir. DEAŞ ile mücadele sadece silahlı alanda değil daha kapsamlı bir şekilde yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Terör, DEAŞ, En-Nebe Dergisi

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN ENERJİ GÜVENLİĞİNDE DOĞU AKDENİZ: HİDROKARBON KAYNAKLARININ KIBRIS SORUNU'NUN ÇÖZÜMÜNE ETKİSİ

Emirhan Göral, Emre Erdemir

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Enerji, devletlerin ulusal çıkarları ve birbirleriyle olan ilişkilerinde çoğunlukla etkili bir politika alanı olmuştur. Enerji kaynakları rezervlerinin bulunması, çıkarılması ve taşınması gibi alanla ilgili teknik konular, uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde devletlerin politika yapım süreçlerinde önemli bir etkiye sahiptir. Enerji kaynaklarına sahip olan devletler, bu güç unsurunu bir araç olarak tüketici devletlere karşı kullanmakta, enerji tüketicisi konumundaki devletler de bu dezavantajlı durumlarını ortadan kaldırmak için alternatif yöntemler izlemektedirler. Avrupa Birliği'nin enerji konusundaki bağımlılığı, bu çalışmanın hipotezi durumunda bulunmaktadır. Bu bağımlılık, kısmen alternatif enerji kaynaklarına yönelme ve enerji tasarrufu tedbirleriyle giderilmeye çalışılsa da, hidrokarbon kaynaklarına olan ihtiyaç önemli ölçüde devam etmektedir. Rusya Federasyonu, Norveç ve Kuzey Afrika ülkelerinin temel tedarikçi konumunda olduğu, Birlik enerji arz güvenliğinde yaşanan problemlerden dolayı daha fazla ülkeyle enerji konusunda işbirliği yapmak istemektedir. Bu anlamda AB enerji çeşitliliğini, hem de tedarikçi çeşitliliğini sağlamaya yönelik politikalar izlemektedir. Böylece hem belirli ülkelerle olan bağımlılığını azaltacak, hem de daha güvenli yollardan enerjiyi temin edecektir. Özellikle Rusya Federasyonu'nun 2004, 2007 ve 2010 yıllarında Beyaz Rusya'yla, 2006 ve 2009 yıllarında ise Ukrayna'yla yaşadığı gaz krizleri, Birlik'i bu konuda adım atmaya zorlamıştır. Almanya ile Rusya Federasyonu arasında inşa edilen Kuzey Akım hattının transit ülkelerde yaşanan sorunları aşmaya yönelik bir girişim olduğu açıktır. Avrupa Birliği'nin mevcut üç temel enerji alanı dışına "dördüncü koridor" arayışları yakın coğrafyasındaki birçok bölgeyi kapsamaktadır. Orta Asya'dan Orta Doğu ve Körfez kaynaklarına kadar uzanan bir coğrafyadaki kaynakların özellikle Rusya Federasyonu'na bağımlı olmadan temin edilmesi, Avrupa Birliği'nin enerji güvenliğine doğrudan etki edebilecek bir girişim niteliğindedir. Doğu Akdeniz bu konuda Avrupa Birliği için önemli bir coğrafyadır. Özellikle Kıbrıs'ın AB enerji çeşitliliğine katkı yapabileceği olanağı, uluslararası politika anlamında da sonuçları olabilecek bir konudur. Uzun yıllardır çözümsüz kalan Kıbrıs konusunda enerji, bu olumsuz durumu ortadan kaldıracak bir araç olarak görülebilir. Son dönemde müzakerelerinin yeniden başlamasında, enerjinin etkisi yadsınamaz. Enerji konusunda Doğu Akdeniz havzasının jeopolitiği de önemli bir faktör durumundadır. Ada'da varılacak bir çözüm, bölgedeki tüm devletlerin enerji jeopolitiğinden kazanım elde etmelerini sağlayabilecek niteliktedir. Çalışmada, Doğu Akdeniz enerji politikalarının Kıbrıs müzakereleriyle arasındaki bağlantı incelenecek, Avrupa Birliği'nin enerji bağımlılığının azaltılması ile enerji çeşitliliğinin artırılmasının Doğu Akdeniz enerji jeopolitiği özelinde değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Doğu Akdeniz Hidrokarbon Kaynakları, Kıbrıs Sorunu

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**ULUSLARARASI CEZA ADALETİ SİSTEMİ VE DOHA
BİLDİRGESİ'NİN TAMAMLAYICI ÖZELLİKLERİ**

Furkan Yıldız

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Uluslararası Ceza Adaleti Sistemi, sosyal kontrolü ve suçta caydırıcılığı sağlamak veya kanunları ihlal edenlere cezalarla ve rehabilitasyon öğeleriyle yaptırım uygulamak için hükümetlerin birimlerini ve uygulamalarını yönlendiren bir yoldur. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (BMUSO), ceza adaleti ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Öyle ki, BMUSO, bu çalışmaları kapsamında yapılması gereken reformların içeriğini şu şekilde listelemiştir: polis reformu, soruşturma servislerinin reformu, mahkemelere dair reformlar, yasal savunma ve yardıma ulaşılabilirlik, cezaevi reformlarıyla ceza evlerine alternatifler ve onarıcı adalet. Kapsamı ve içeriğe dair eksik kalan noktalara ilişkin reformlar bu şekilde belirlenmişken, Birleşmiş Milletlerin Katar da toplanan 13. Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaletine ilişkin Kongresinin sonucunda Doha Bildirgesi kabul edilmiştir. Bu bildirge, daha önce belirlenen reform hareketlerini daha sistemli bir hale getirmiş ve kapsamını da daha uluslararası şekle sokmuştur. Doha Bildirgesini hayata geçirebilmek için Katar Devletinin mali yardımıyla BMUSO uluslararası bir program başlatmıştır. Bu programın temel amaçları, devletlere suçu önleme, ceza adaletinin tesisi ve yolsuzlukla mücadele konularında olumlu ve sürdürülebilir bir yol haritası çizmektir. Bu temel amaçların ana hedefi ise insan merkezli, herkes için adalete ulaşmayı sağlayan ve kurumsal seviyelerin hepsine etkili bir şekilde nüfuz eden bir yapı oluşturmaktır. Doha Bildirgesi sonucunda ortaya çıkan küresel plan, BMUSO'nin ceza adaleti ile ilgili olarak belirlediği reform hareketlerini suçun önlenmesiyle birleştirerek dört adet birbirleriyle ilişkili içerik belirlemiştir. Dirençli, güvenilir ve şeffaf kurumsal yapılanma adalet sistemlerindeki ortaklıkları kuvvetlendirerek yolsuzluğu önlemek adına atılan bir adım olarak programdaki en temel içeriktir. İkinci bir içerik olarak ise, adil, insani ve etkili bir ceza adaleti sistemi oluşturmak. Burada ki temel hedef ise mahkûmların sosyal yaşama entegrasyonunu sağlamak ve onları rehabilite ederek ikinci bir şans vermektir. Üçüncü içerik olarak ise gençlerin suça karışmalarını engellemek ve onların hayata dair becerilerini arttırmaya yönelik programlar oluşturmak. Son içerik olarak ise, program, her eğitim düzeyinde suçu önleyici olarak ve hukuk kuralları eksenli eğitim programları hedeflemektedir. Bu çalışma, Doha Bildirgesi bağlamında tasarlanan ve programlanan bu çalışmaların 2015 öncesi uluslararası ceza adaleti mekanizmasına katkılarını karşılaştırmalı olarak değerlendirecek ve günümüzde uygulanan bu programların işlevselliklerini tartışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Ceza Adaleti Sistemi, Doha Bildirgesi, Suçun Önlenmesi

TÜRKİYE'DEKİ ASKERİ DARBELERİ MÜMKÜN KILAN SEBEPLERİN İNCELENMESİ

Hasan Akay

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti'nin toprak bakiyesi üzerine kurulmuş ve yönetim mekanizmalarını bu doğrultuda oluşturmuştur. Türkiye, Osmanlı siyasal yönetim kültürünü yeni devletin şartlarına göre şekillendirmiş ve oluşturduğu mekanizmaya dahil etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti kuruluş sürecine askeri uniformalarla girmiş, halkın yönetimi devlet sisteminde kurumsallaşmalar tamamlanıncaya veya olgunlaşmıncaya kadar bu görüntü ile devam etmiştir. 1920'li yıllarda devlet yönetimindeki kıyafetlerde sivilleşmeler yaşansa da liderlerin zihniyet ve beklentilerinde fazla bir değişim yaşanmamıştır. Ancak tarihsel süreç, halkın devlete ve devlet yönetimine bakış açılarını sivilleşme lehine dönüştürmüştür. II. Dünya Savaşı sonucu ile başlayan dünya üzerindeki kutuplaşmalar, Türkiye ekonomisinin bu kutuplaşmalar karşısındaki savunmasız, kırılabilir ve yoksul yapısı bahsi geçen dönüşümü tetikleyen unsurlardan birkaçı olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti tek partili yönetimden sıyrılma sinyallerini de bu dönemde vermeye başlamıştır. Yani resmi kuruluşundan yaklaşık 25 yıl sonra Cumhuriyet olmanın şartlarını, ülke dışında değişen şartlara ayak uydurabilme adına gerçekleştirmiştir. Temsilin meşru sonucu olan Cumhuriyet sıfatı, yasama ve yürütmedeki çok partili hayat ile anlam kazanmaya başlamıştır. Ancak Türkiye, siyasi tarih sürecinde Cumhuriyet sistemini ara ara sekteye uğratan olaylar yaşamıştır. Cumhuriyet, demokrasi ve adalet gibi temel dinamiklerin yara almaması için eski zihniyet mirası olan askeri vesayet, bu dinamikleri ortadan kaldırmıştır. Türkiye Cumhuriyeti günümüze kadar halkın onayını alan yönetimleri doğrudan pasivize etmiş 27 Mayıs 1960 Darbesi, 12 Mart 1971 Darbesi, 12 Eylül 1980 Darbesi ve 28 Şubat 1997 Darbesi ile karşılaşmış ve acı sonuçlarını Cumhuriyetin ana unsuru olan halk çekmiştir. Gerçekleştirilen bütün askeri müdahaleler mutlaka çeşitli sebeplere dayandırılmıştır. Askeri darbelerde failer, sebeplerin neler olduğundan ziyade darbeyi meşrulaştıracak sonuçlara vurgu yapmıştır ve her darbe domino etkisi gibi bir sonraki darbeye referans teşkil etmiştir. Askeri vesayet, sivil yönetim üzerinden hegemonya kurma eğilimini, sebepleri ıskalayan sonuçlara odaklanan halk üzerinden yapmak istemiştir. Çünkü temel gerçektir ki, asker açısından sebeplerin olmadığı bir durumda halka gösterilecek sonuçlar bulunmayacaktır. Bu çalışmada 1960, 1971, 1980 ve 1997 askeri darbelerine bazı dönemlerde referans, bazı dönemlerde ilham kaynağı olan sebeplerin neler olduğu daha sonra da bu sebepleri değerlendirmek/ tartışmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Asker, Darbe

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

KÜRESEL TERÖRİZMİN DÖNÜŞÜMÜ: İŞİD ÖRNEĞİ

İskender Karakaya

ABD Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Kökene, “terrere” kelimesinden gelen terör kelimesi, “yıldırma, korkutma, dehşete düşürme” anlamlarında kullanılmaktadır. Terörizm ise, üzerinde ortak bir tanım yapılmamış bununla birlikte, “siyasal amaçlar için örgütlü, sistemli ve sürekli terör kullanmayı yöntem olarak belirleyen bir tür strateji” olarak ele alınabilir. Bir başka deyişle terörizm, “şiddeti barındıran siyasal amaçlı propaganda faaliyeti” olarak tanımlanabilir. Terörizm burada, “siyasal terörizm” olarak ele alınmıştır. Uluslararası terörizmin tanımı ise, “içeriği ve tekrarlanması uluslararası sonuçlara yol açan terörist eylemler” olarak yapılabilir. Bu bildiride “küresel terörizm” kavramı işlenecektir. Bu amaçla, David Rapoport’un uluslararası terörizmi dört dalga olarak ele alan modeline başvurulacaktır. Küresel terörizmin, dördüncü dalga olan “din motifli terörizm” şeklinde kendisini gösterdiği vurgulanacaktır. Din motifli terörizm bir politik şiddet türüdür. El-Kaide bu açıdan küresel terörizmin ilk örneğidir. Küresel terörizm; “küreselleşmenin siyasal ve teknolojik açıdan dünyayı bütünleştirme çabası yanında, ekonomik açıdan ürettiği eşitsizliğin Ortadoğu’daki yansıması ve buna eşlik eden ideolojik referanslar (İslami Köktencilik ve Selefilik) ile siyasal olaylar (Filistin Meselesi, İran İslam Devrimi, Afganistan İşgali) sonucu ortaya çıkan bir olgu olarak görülmektedir. Küresel terörizmin ortaya çıkışı, nedenleri, özellikleri ve sonuçları konusunda bilgiler verilecektir. Bildiride, Irak ve Şam İslam Devleti’nin (İŞİD) küresel terörizmin dönüşümünü gösterdiği öne sürülecektir. “Dönüşüm” kelimesi değişim kelimesine göre daha geniş kapsamlı olup, bir şeye benzemek bununla birlikte onu aşmak ve yeni bir şeyin oluşmasını gösteren bir kavram olarak ele alınacaktır. İŞİD, klasik terör faaliyetleri yanında, El-Kaide’ye benzer bir ağ oluşumuna sahip olmakta, bununla birlikte devlet benzeri bir yapılanma deneyimi yaşamaktadır. Kendisine özgü lideri, yöneticileri, ordusu, finans kaynaklarına sahip olmuş/olmakta bunun yanında belirli bir toprak parçası üzerinde egemenlik iddiası öne sürmektedir. Propagandayı yaygın kullanmakta, El-Kaide ile farklılaşan ideolojik yaklaşımlar sergilemektedir. Hem El-Kaide hem de İŞİD, “din motifli terörizm dalgası” içerisinde yer almakta ancak İŞİD, El-Kaide’nin devlet kurma isteğini teoriden pratiğe geçirmiştir. Bir başka ifadeyle, El-Kaide küresel terörizmdeki “oluşumu” gösterirken, İŞİD ise “değişimi” simgelemektedir. Bildiride, küreselleşme ve terörizm kavramlarından ne anlaşıldığı anlatılacak ve küresel terörizmin tanımı net olarak ortaya konacaktır. El-Kaide ve İŞİD’in oluşum ve gelişimini yansıtan tarihsel süreçlere/kırılmalara yer verilecektir. İlâveten, İŞİD’in devlet olma iddiasının uluslararası hukuk bakımından değerlendirmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küresel Terörizm, İŞİD, El-Kaide

İNSAN İSTİHBARATI VE GÖÇ HAREKETLERİ: FIRSATLAR VE TEHDİTLER

Kaan Kılıç

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Günümüz dünyasının en önemli sorunlarından biri olan göç, her alanda olduğu gibi, insan istihbaratı (İNİS) alanını da etkilemektedir. İNİS “kaynağı ve toplayıcısı insan olan istihbarat faaliyeti” olarak tanımlanmaktadır. İNİS birimleri, çeşitli metotlar kullanarak hedef kişilerin motivasyonunu öğrenip onlardan kaynak olarak faydalanmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, göç hareketleriyle gelen kişiler, İNİS birimleri için birtakım fırsatlar ve tehditler oluşturmaktadır. Göç hareketleriyle sınırları aşmış başka bir ülkeye gelen kişiler, o ülkenin bilimsel gelişimine ve kültürel yapısına katkılar sağlayabilmekte ve İNİS birimleri, bu kişilerin kaydettiği bilimsel gelişmelerin kapsamını genişleterek teşkilatın ihtiyaçlarını giderecek yeniliklere sahip olmaktadır. Ayrıca bu kişiler, kendi devletleri ve topluluklarıyla ilgili sağladıkları veriler ile vardıkları ülkelerin güvenlik politikalarına katkı yapmaktadırlar. İNİS birimleri, göçmen topluluklarının içerisinde sağladığı insanlarla yurtiçinde gerçekleşebilecek terör olaylarının önüne geçebileceği gibi adli vakalarda da bu kişilerden kaynak olarak yararlanmaktadır. Göç hareketleriyle gelen kişiler tehditlere de yol açabilmektedirler. Göçlerle gelen insanlar, açlık ve sefalet gibi nedenlerden dolayı organize suç örgütlerine katılım gösterebilmekte veya aynı topraklardan gelen hemşerileriyle suç örgütü kurabilmektedirler. Suç örgütü kurmanın haricinde, bu kişiler bizzat organize suç örgütlerinin hedefi de olabilmektedir. Çaresiz durumda bulunan sığınmacılar, fuhuş ve organ kaçakçısı çetelerin eline düşerek adli vakaların merkezinde yer alabilmektedir ve kayıt dışı göçmenlerin biyometrik ve biyografik verilerine ulaşamadığı için kolluk birimleri adli vakalarda zorluk çekmektedir. Sığınmacıların genellikle denizden kaçak geçiş yapmayı tercih etmesi göçmen kaçakçılarının gelir kapısı haline gelerek, göçmen kaçakçısı sayısının artmasına neden olmaktadır. İNİS açısından başka bir tehdit de yabancı terörist savaşçıların (YTS) ve yabancı ajanların, göçmenlerin arasında ülkeye girebilmesi olasılığıdır. Askeri eğitimi olan YTSler ve ajanlar, göçmen gibi geldikleri ülkelerde başka devletlerin çıkarları için suikast ve bombalı eylemler gerçekleştirebilmektedirler. Bu çalışmanın amacı, yasadışı göç hareketlerinin İNİS için sunduğu fırsatlar ile tehditleri ortaya koymak ve istihbarat teşkilatlarının yapılarının göçün yaratabileceği olumsuzluklarla mücadele edebilecek ve doğurabileceği fırsatları değerlendirebilecek şekilde nasıl reform geçirmekte olduğunu incelemektir.

Anahtar Kelimeler: İnsan İstihbaratı, Fırsatlar ve Tehditler, Göç Hareketleri

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**KUZEY KORE’NİN TEHDİT ALGILAMALARI VE NÜKLEER
SİLAHLAR**

Kahraman Süvari

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Bu çalışmada, nükleer bir güç olan Kuzey Kore’nin Kuzeydoğu Asya bölgesinde algıladığı tehditler ve sahip olduğu nükleer silahların bu tehditlerin dengelenmesindeki rolü incelenecektir. 1950’lerden beri nükleer çalışmalara ilgi duyan Kuzey Kore’nin özellikle Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşması’ndan ayrıldığı 2003 yılından itibaren dünya toplumu tarafından uluslararası barış ve güvenliğe bir tehdit olarak görüldüğü söylenebilir. Bu tarihten sonra da nükleer çalışmalarına askeri amaçlı olarak devam eden Kuzey Kore, 2005 yılında nükleer silaha sahip bir devlet olduğunu açıklamış ve daha sonra çeşitli yıllarda nükleer silah denemeleri gerçekleştirmiştir. Uluslararası toplum tarafından Kuzey Kore için özellikle sergilediği bu tutumundan dolayı “haydut devlet” ya da “irrasyonel aktör” gibi ifadeler kullanılmaktadır. Bu bağlamda, Kuzey Kore, söz konusu nükleer silah programından dolayı Birleşmiş Milletler tarafından ağır yaptırımlara maruz kalmaktadır. Ancak belirtmelidir ki devletlerin nükleer silah elde etmek istemelerinin en önemli nedeni dış tehditlere karşı güvenliklerini artırmak istemeleridir. Geliştirdiği nükleer silahlar Kuzey Kore’nin ulusal güvenliğinin korunmasında kilit bir öneme sahiptir. Çalışmada, Kuzey Kore’nin bölgede algıladığı tehditler nelerdir? Pyongyang Yönetimi’nin kontrol ettiği nükleer kapasite, algıladığı her bir tehdide karşı nasıl bir dengeleme sağlamaktadır sorularına yanıt aranacaktır. İlk olarak kitle imha silahları kategorisinde yer alan, ancak, diğer kitle imha silahlarından farklı olarak kullanıldığı hedefi tümünden yok etme kapasitesine sahip nükleer silahların uluslararası sistem içerisindeki siyasi ve askeri önemi vurgulanacaktır. İkinci Dünya Savaşı’nın bitiminden itibaren oluşan iki kutuplu dünya düzeninde kutuplar arasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların “soğuk” bir şekilde kalmasına yol açan en önemli unsurlardan biri iki süper gücün elinde bulundurduğu nükleer silahlardır. Daha sonra, Kuzey Kore’nin bulunduğu Kuzeydoğu Asya bölgesinde algıladığı güvenlik tehditleri incelenecektir. Amerika Birleşik Devletleri’nin özellikle Kore Savaşı’ndan sonra bölgede uyguladığı yaygınlaştırılmış nükleer caydırıcılık politikasının, Kuzey Kore’nin güvenliğini azalttığı görülmektedir. Bununla birlikte, bölgede önemli bir güç olan Çin de Kuzey Kore yönetimi için bir tehdit unsuru olarak algılanabilir. Çalışmanın son bölümünde, elde edilen bulgular üzerinden Kuzey Kore’nin nükleer programı bağlamında bölgede yaşanan son gelişmeler değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kuzey Kore, Nükleer Silahlar, Kuzeydoğu Asya Bölgesi

ETNİK ÇATIŞMA ÇÖZÜM YÖNTEMİ OLARAK “ÖZEL STATÜ” VE KERKÜK

Kürşat Güç

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

2003 Amerikan işgali sonrası Irak'ta etnik ve mezhepsel fay hatları daha da belirginleşmiş ve siyasette şiddetin bir araç kullanılmasının önü açılmıştır. Aradan geçen on dört yıla rağmen ülkenin idari yapısına ilişkin politik aktörler arasında bir uzlaşma sağlanamamıştır. Özellikle özerk yapıdaki Kuzey Irak Bölgesel Kürt Yönetimi ile merkezi Bağdat Hükümeti arasında mülkiyeti belirsiz alanlar üzerinde ciddi bir çatışma iklimi oluşmuştur. Bağdat ve Erbil arasında çatışma konusu olan statüsü belirsiz bölgeler içerisinde en dikkat çeken ise Kerkük olmaktadır. Tarihsel önemi, stratejik konumu ve her şeyden önemlisi sahip olduğu zengin petrol rezervleri nedeniyle gerek Erbil gerekse de Bağdat yönetimi Kerkük üzerindeki hak iddialarını 2003'ten bu yana ortaya koymuşlardır. Erbil aracılığıyla Kürtlerin, Bağdat vasıtasıyla da Arapların hak talep ettiği Kerkük'ün tarihsel olarak bir Türkmen şehri olması ve halen daha ciddi sayıda Türkmen'in şehirde yaşaması nedeniyle Türkmenler de Kerkük'ün geleceği ile ilgili tartışmalara katılmaktadırlar. Dahası, her ne kadar sayıları çok az da olsa (%4 civarında) bölgedeki Hıristiyan Asurilerin varlığı ve sorunun çözümünde yer alma talepleri Kerkük meselesini daha da karmaşık hale getirmektedir. Kerkük başta olmak üzere, üzerinde tartışma olan sorunlu bölgelerle ilgili 2005 yılında yürürlüğe giren Irak Anayasası bir çözüm haritası ortaya koymuş olsa da ülkenin özellikle 2006 yılından itibaren etnik ve mezhepsel bir şiddet sarmalına sürüklenmesi söz konusu hukuki süreçlerin işlenmesini engellemiştir. Bununla birlikte Haziran 2014'te Işid'in Kerkük'e saldırması ve akabinde Irak ordusunun şehri terk etmesiyle Erbil'e bağlı Peşmergeler şehri fiili olarak geçirmişlerdir. 25 Eylül 2017'de Erbil'in bağımsızlık için referandum gerçekleştirmesi ve bu referanduma Kerkük'ü de dâhil etmesi neticesinde Bağdat yönetimi askeri bir operasyonla şehrin kontrolünü Erbil'den geri almıştır. Hukuki ve askeri anlamda sürekli gelgitlere sahne olan Kerkük'ün statüsüne ilişkin, etnik çatışmalar ve çözüm yöntemlerine ilişkin literatür ve benzer tarihsel örnekler Kerkük için de siyasi bir çözüm modelinin oluşturulabileceğini göstermektedir. Bu çalışmada söz konusu literatür ve tarihsel örnekler üzerinden Kerkük için özerk yapıda bir “özel statü” modelinin işlerliğini ele alacaktır. Bu modele göre Kerkük'ün sahip olacağı özerk yapının niteliği ve bu yapı içerisinde etnik gruplar arası siyasi-sosyal-ekonomik güç paylaşımının nasıl olabileceği mevcut siyasi, demografik, bölgesel ve anayasal şartlar göz önünde bulundurularak ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Özel Statü, Kerkük, Güç-Paylaşımı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

ON THE POSSIBLE SAFEST ROUTE OF THE OBOR: THE
BELT OF THE TURKS AND UIGHURS

Mehmet Akif Okur

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Since its first declaration in 2013 as “The Silk Road, Economic Belt”, China’s “One Belt, One Road/ OBOR” project has entered the agenda of the debates on international political economy. The reasons which lie behind this growing attention are not limited with huge declared economic volume and geographical reach of the project. Its geopolitical context and relations with future security strategies of the great powers are also among the concerns. Actually, to evaluate correctly the chance of success and the true potential of this attempt, the logic of geopolitics behind it should be understood. In this paper, I will analyze the global security equation which motivates this project and the main western routes of it by making references to both the theories of power transitions and balance of power which has been constructed by different versions of the realist school of thought. Under the light of this conceptual framework, I will briefly depict the nature of China’s relations with its small and great neighbors and the possible evolving direction of those relations. The main thesis of the paper is that Beijing’s expectations about the possible evolving direction of its relations with the U.S. play a motivating role for OBOR. China thinks that its rivalry with Washington can turn into a kind of open conflict and looks to continental routes against the possibility of hostile actions limiting the China’s access to the seas. But, it is highly probable that the logic of the balance of power would also show its effect over these routes. How would Russia position itself in the fast changing international security environment is still not clear. Similarly, geopolitical risks related to transportation routes passing through Iran are so high. As a result, in this paper, it will be claimed that “the middle corridor” is potentially the safest one for Beijing among the routes which connect China to Europe and the Middle East. The position of the Uighur Turks is one of the significant factors which would affect the support of the public opinion towards OBOR in this “Turkish Belt” that is heavily inhabited by Turkish and Muslim populations. Lastly, it is underlined that China should begin taking steps by desecuritising and reimagining its approach toward the Uighur Turks to build a better image both in the Turkish Belt and the Middle East.

Anahtar Kelimeler: One Belt, One Road, China, Turkish Belt, Middle Corridor, Uighur Turks

LÜBNAN'DA ŞİHABİST DÖNEM VE ULUS İNŞASI

Mehmet Fahri Danış

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

1958-1964 yılları arasında Lübnan cumhurbaşkanlığı görevinde bulunan Fuad Şihab, Lübnan'ın tarihindeki en kendine has ve popüler politik figürlerden biri olarak yorumlanmaktadır. Fransız manda yönetiminin başlangıcından itibaren pek çok sarsıntılı süreç geçiren Lübnan'da yürüttüğü sosyo-ekonomik ve kültürel siyasalarla kısmi bir uzlaşma ortamı oluşturmuş ve aslen Maruni olmakla birlikte, ülkedeki tüm cemaatler tarafından saygı duyulan bir karakter haline gelmiştir. 1958 Lübnan İç Savaşı sırasında Genelkurmay Başkanı olan ve cumhurbaşkanının çağrısını reddederek orduyu sokağa çıkarmayan General Şihab, bu olaydan sonra ülkedeki tüm gruplar tarafından saygı duyulan bir kişiliğe kavuşmuştur. Daha sonra cumhurbaşkanı olan Şihab, yoksul kesimlere dönük uyguladığı politikalar, sosyal hizmetlerin hiç olmadığı kadar etkin olması ve "zaim" de denilen 'siyasal elitler' üzerinde kurduğu baskıyla, siyasal iktidarın meşruiyetini sağlamayı başarmıştır. "Lübnanist bir modernleşme eğilimi" olarak okunan bu süreç, kendisinden sonra gelen Charles Hilu iktidarında da kısmen devam etmiş ve Şihabist kadrolar, ülkedeki varlıklarını sürdürmüştür. Ortadoğu'da dini ve mezhebi olarak en bölünmüş halklardan birini oluşturan Lübnan'daki ulusal kimlik konusuysa bu dönemde daha farklı araçlar kullanılarak, daha farklı bir perspektiften ele alınmıştır. Öncesinde dar bir tanımla, Maruni varlığını baskın tutarak yorumlanan Lübnanlılık kimliği, Şihabist dönemde daha kapsayıcı ve çokkültürlü bir kalıp içerisinde okunmuştur. Ayrıca 'eğitim', 'tarih yazımı' ya da 'öteki kurgusu' gibi klasik ulus inşası araçlarıyla kodlanan kimlik tanımı, bu süreçte daha farklı enstrümanlar yeniden tanımlanmıştır. Yalnızca Lübnan'da değil, tüm Ortadoğu'da saygın bir yerde bulunan müzisyen Nouhad Haddad (Feyruz) gibi bir karakter sayesinde, üst bir Lübnanlılık kimliğine yapılan vurgu artmış ve hangi dini-mezhebi alt kültürden gelirse gelsin, tüm Lübnanlılar'ın kendi benliklerinin bir parçası olarak benimseyebilecekleri kültürel bir motif oluşmuştur. Çalışmada öncelikle Fuad Şihab'ın iktidara gelmeden önce Lübnan'daki konumu ve 1958 İç Savaşı'ndaki pozisyonu incelenmiştir. Ardından cumhurbaşkanlığı döneminde takip ettiği sosyo-ekonomik ve diplomatik siyasalar üzerinde durulmuş ve özellikle ülkedeki siyasal elitlerin gücünü kırmak için verdiği mücadele analiz edilmiştir. Son olarak Şihab döneminde Lübnanlılık kimliğinin nasıl bir perspektiften yorumlandığı tartışılmış ve bu kimliğin hangi araçlarla nasıl inşa edildiği ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Lübnan, Fuad Şihab, Ulus İnşası

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

4. IVAN DÖNEMİ RUS ÇARLIĞI DIŞ POLİTİKASININ ANALİZİ

Murat Jane

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Politik zekâsı ve zalim kişiliğinden ötürü “korku ve huşu uyandıran” anlamına gelen “Grozniy” lakabını taşıyan 4. Ivan, Rus tarihinin en tartışmalı politik figürleri arasında kabul edilmektedir. 1547 yılında Çar olarak taç giyen ve bu unvanı resmi olarak kullanan ilk hükümdar olan 4. Ivan iç politikada iktidarı mutlak hale getirmeyi amaçlamış, dış politikada batıda Doğu Avrupa ve Baltık bölgesinde, doğuda Kafkasya, Hazar ve Orta Asya Bölgesinde hâkimiyet kurmayı amaçlamıştır. 4. Ivan, Rus Çarlığı’nın “Üçüncü Roma” iddiasını devam ettirmiş, 1552’de Kazan, 1556’da da Astrahan Hanlıkları’nı ele geçirerek “Cengizhan İmparatorluğu”nun varisi olarak kabul edilmiştir. Böylelikle 4. Ivan döneminde Rus Çarlığı hem Batı’nın hem de Doğu’nun önemli güçlerinden biri haline gelmiş, çevresindeki siyasal birimler üzerinde siyasal nüfuza sahip olmuştur. Özellikle Rus Çarlığı’nın doğuya doğru genişlemesi, devletten imparatorluğa geçişin önemli adımlarından biri olmuştur. Batıda Baltık bölgesindeki ticareti kontrol etmeyi ve Polonya, Litvanya, İsveç gibi önemli rakiplerini dengelemeyi amaçlayan 4. Ivan, doğuda Türk-Moğol toprakları üzerinde nüfuz edip Kafkasya, Hazar Bölgesi ve Orta Asya’da hâkimiyet kurmayı amaçlamıştır. Çalışmamızda 4. Ivan’ın iktidarı boyunca yürüttüğü dış politika; İngiltere ile kurduğu “Moskova Şirketi” (The Muscovy Company), Baltık bölgesindeki Polonya ve Litvanya gibi dönemin önemli güçleriyle yaptığı Livonya Savaşı, Kafkasya, Hazar ve Orta Asya Bölgesi’nde kurduğu nüfuz ve Rusların başat güç olmak için attığı önemli adımlar çerçevesinde analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Rus Çarlığı, 4. Ivan, Dış politika

THE POLITICAL PERCEPTION OF TURKISH MIGRANTS IN GERMANY TOWARDS THE EU AND TURKEY-EU RELATIONS: A SURVEY ANALYSIS IN BERLIN AND BREMEN

Muzaffer Dartan, Emirhan Göral, Fatmanur Kaçar

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

The integration of Turkish immigrants in Europe has always been one of the most controversial issues in Turkey-EU relations. It is estimated that more than 5 million people of Turkish origin reside in Western European countries, most of whom were “guest workers” invited by those countries during the 1960s. With the signing of a labour recruitment agreement in October 1961, Federal Republic of Germany welcomed hundreds of thousands of Turkish workers were taken to Germany. Today, more than 2.8 million Turkish immigrants live in Germany. Political, economic and social integration of those immigrants to Germany has a considerable impact on Turkey-EU relations. The surveys conducted in Bremen (June 2017) and in Berlin (August 2017) aimed at revealing the perceptions of people of Turkish origin on the EU in general and Turkey-EU relations in particular. This study searches for the links between political tendencies of the immigrants and their perception towards the EU and Turkey-EU relations. The survey participants of the study were especially chosen from various social backgrounds in order to have a sample that fully represents the population. The questionnaire was designed by using an ordinal scale, interval scale, and nominal scale depending on the type of the question. The results of the survey confirm that Turkish immigrants with different political identities do not have a unique stance towards the EU in general and Turkey-EU relations in particular. Their expectations from German and Turkish political parties also depicts differential features depending on their political affiliation. Furthermore, the citizenship status of the immigrants has a considerable effect on their perception towards the EU and Turkey’s membership process. On the other hand, one specific result that the majority of the Turkish immigrants in Germany come around is that they prefer not to be an arbitrator between Turkey and the Europeans. In general, the results of this study is worth making further research on the conduct of Turkish immigrants, whose preferences have a considerable impact on Turkey – EU relations.

Anahtar Kelimeler: Turkish Immigrants, Integration, Turkey-EU Relations, Political Perceptions

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**KEMALİZM, KADIN VE DEVLET FEMİNİZMİ
KAVRAMININ GERÇEKLİĞİ**

Ömer Baykal

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Osmanlı İmparatorluğu'nun ayakta durmak adına kerhen ortaya koyduğu yenileşme hareketleri Cumhuriyet dönemi açısından sadece devletin inşası ile sınırlı kaymayarak medeniyet değişimi doğrultusunda yaşam şekline, davranış biçimine ve gündelik hayata kadar sirayet etmiştir. Kemalist medeniyet projesi için siyasi ve toplumsal olarak “yeni” kavramı Batıya ve Batılılaşmaya tekabül etmektedir. Toplumsal değişmeyi siyasi projenin önemli bir parçası gören resmi ideoloji için “kadın” konusu modernleşmenin en esaslı meselesini ihtiva etmektedir. Batılılaşma sürecinde geleneğin “gerici” unsurları ihtiva etmesi sebebiyle milli mücadele döneminde ülkeyi yabancıların elinden “kurtaran” kadınların kamu kudreti eliyle içinde buldukları yoz ortamdan “kurtarılmaları” bir hedef olarak ortaya konulmuştur. Bu noktada karşımıza bir devlet düşüncesi ve projesi olarak Kemalizm'in Batı karşısında yaşadığı ikircikli durum gelmektedir. Batı, Türkiye için bir tarafta varlığını ortadan kaldırmak için tüm gücüyle tahakküm eden bir aktör olurken aynı zamanda yeni kurulan devletin varması gereken bir hedefin adıdır. Kemalizm'in Batı karşısında yaşadığı ikircikli ve çelişkili tutum medenileşmenin “ikonografisi” olan kadın konusunda da karşımıza çıkmaktadır. Cumhuriyetin kuruluşu sonrasında Batılılaşma lehine ortaya konulan eğitim, aile, miras ve siyaset merkezli hukuk reformları kadını modern dönemde ayrıcalıklı bir konuma çıkartmakla beraber, Mustafa Kemal Atatürk'ün ve Kemalizm'in ihtiva ettiği “erkek egemen” söylem ve pratikler medenileşme iddiasını önemli ölçüde zaafa uğratmaktadır. Diğer yandan feminist düşüncenin tarihsel olarak başta Avrupa olmak üzere dünya ölçeğinde, muhtelif dalgalar halinde verdiği mücadeleye rağmen Türkiye Cumhuriyeti'nin verdiği tek taraflı hakların “devlet feminizmi” olarak ifade edilmesi Kemalizm'e atfedilen ana akım “öncülük” iddiasını zayıflatmaktadır. Bildirimiz birbirleriyle ilişkili olarak temel düzeyde iki noktaya odaklanarak Kemalizm'in kadın konusuna bakışını ele alacaktır. Öncelikle kurumsal düzeyde yapılan hukuk reformlarının ötesinde Kemalizm'in bireysel ve toplumsal telakkisi ele alınarak hukuki düzenlemelerin gerçeklik ile olan mesafesi ortaya konulacaktır. İkinci olarak bu mesafeden yola çıkarak, “devlet feminizm” olarak ifade edilen ana akım bilimsel okumanın feminist teori ile olan ilişkisi kritiğe tabi tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kemalizm, Kadın, Devlet Feminizmi

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

KIRSAL KALKINMA VE KADIN

Arzu Can

Sosyoloji

Kırsal kalkınma 19. Yüzyılda ortaya çıkmış, değişimlere uğrayarak günümüze kadar gelmiştir. Kadınların kalkınma sürecindeki konumuna ilk kez 1970'li yıllarda dikkat çekilmiştir. Kırsal kalkınma, kırsal alanın ülke ekonomisine katkısının artırılması, kırsal toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesi, kır-kent arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılması, dengeli ve sürdürülebilir kullanılması açısından önemli bir araçtır. Gelişmekte olan ülkelerde, eğitim düzeyinin düşüklüğü, cinsiyet eşitsizliğinin güçlü olması kadınların kalkınmadaki rolü ve işlevini gündeme getirmiş ve bunun da ancak kadının kalkınma faaliyetlerinden yararlanmasıyla aşılabileceği ifade edilmiştir. Kırsal kesimin kadınının ekonomik etkinliğine değinilirse, köyde çalışan kadınla kentteki işçi kadının durumu birbirinden çok ayrıdır. Köylü kadın ücretli bir işçi olmayıp, aile toprağında çalışan bir üreticidir, ne karşılığında aldığı bir ücreti, ne sigortası, ne de emekliliği vardır. Kırsal ekonomik kalkınmayı yönetmek, yerel aktörlerin yeterince ekonomik hayatta yer alması ile mümkündür. Kırsal alanda üretim faaliyetlerine devamlı olarak katılan kadınlar gelişmekte olan ülkelerde temel güç kaynağıdır. Kadınlar kırsal ekonominin kalkınmasında temel potansiyeldir. Ancak temel potansiyel olmasına rağmen, çoğunlukla karşılığı ödenmeyen ücretsiz aile işçisi emeği olarak görünmekle birlikte, tarımsal üretimin önemli bir bölümü bu emeğe dayanmaktadır. Kadın ve kalkınma konusu, kadının daha üretken olması, emeğini daha etkin kullanması değil, kadının güçlenmesi, üretim sürecindeki rolü, işgücüne katılımı, modern kurumlara ulaşabilme yolları, kendi emeği ve gündelik yaşam tarzı üzerindeki denetim gücünü arttırabilmesi, erkeklerle eşit bir biçimde kalkınma sürecine katılabilmesi biçiminde algılanabilmektedir. Kadın istihdamının arttırılması bireysel ve toplumsal açıdan sürdürülebilir kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesinde önemli bir unsur haline gelmiştir. Kadınlar toplumda ön planda olmayan buna rağmen toplumun ilerlemesinde önemli etkileri vardır. Bir toplumda kadın ne kadar etkin ve üretkense o kadar gelişmiştir. Çalışma hayatında kadının etkin bir şekilde yer alması toplumsal ve ekonomik bir kalkınma sürecinde, insanın özgürleşmesinde büyük önem taşımaktadır. Kırsal kalkınma ile kadın istihdamının artması, kadın yoksulluğunun önlenmesi haneye giren daha yüksek gelir ve daha iyi yaşam standartlarına kavuşmak anlamına gelir. Kadınların kırsal kalkınma ile kendilerine ait gelirlerinin olması ekonomik bağımlılıklarını azaltacaktır. Bu çalışma kırsal kalkınmada kadının nasıl bir role sahip olduğunu, ekonomik kalkınmada büyük bir paya sahip olmalarına rağmen ekonomik bağımsızlıktan haberlerinin olmamasına vurgu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kırsal Kalkınma, Kadın İstihdamı, Kırsal Alan

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

LİSE DERS KİTAPLARI ÜZERİNE ELEŞTİREL PEDAGOJİK
BİR İNCELEME: MAKUL PORTRELER

Batu Gündoğan, Müge Hazal Çakmak

Sosyoloji

Bireyleri küçük yaşlardan itibaren bir araya getiren ve belirli ilkeler doğrultusunda yönlendiren mekanizmaların başında eğitim süreçleri gelmektedir. Düzenli ve merkezi eğitim, toplumsallığın inşasında bir devletin elinde bulundurduğu en önemli araçlardan birine dönüşmüştür. Eğitim gerek genel gerek dar kapsamda politik işlevselliği üzerinden güncel tartışmaların içince oldukça geniş yer bulmaktadır. Tüm bunların ötesinde ise eğitim süreçlerinin bireylerin zihin dünyasına etkisi ve bu zihin dünyasının işlevselliği daha temel bir tartışmayı içinde barındırır. Eğitim süreçlerini bu yanıyla incelemek, eğitim bilimlerinin yanında sosyoloji ve siyaset bilimi de için ayrıca önemli bir alan haline gelmektedir. Eğitimin ve toplumsallaşmanın ilk olmasa da en kurumsal mekânı olan okullarda kullanılan ders kitapları, bu çalışmada eleştirel bir gözle incelenmeye çalışılacaktır. Kitaplar, şekillendirilmeye çalışılan insanın toplumsal pozisyonunun yanında, psikolojik uyum süreçlerinin temel yol haritalarını da içermektedir. Sırada oturan öğrenci ile kitaptaki sembolü arasındaki ilişki, bu ilişkinin önerdiği toplumsallık ve kurgulanan toplumsallığın verili kuralları; bize eğitim süreçleri hakkında farklı bir bakış açısı kazandırabilir. Yalnızca materyallerin incelenmesiyle eğitim sistemine dair bütüncül ve kapsamlı bir açıklama sunulamayacağına farkında olarak, en azından kitapların niteliğine dair bir fikir elde etmek, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Farklı bir şekilde ifade etmek gerekirse, Freire'in pedagojik yaklaşımıyla ders kitaplarını incelemek, eğitimin ana materyallerinin işlevsellikleri hakkında ipuçlarını içinde barındırırken; kullanılan ders kitaplarına bu açıdan yaklaşmak eğitim hakkındaki yapısal tartışmalar için de ayrıca fikir verici olacaktır. Bu kapsamda lise eğitiminde kullanılan Tarih, Coğrafya, Türk Edebiyatı, Dil ve Anlatım, Ekonomi, Girişimcilik ile Demokrasi ve İnsan Hakları ders kitapları; ev mekânı, aile, beslenme, kent mekânı, okul, teknoloji, doğa ve engelli birey gibi alt okumalar üzerinden incelenecektir. Bunların yanında ise Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerinden çalışmanın içerisinde yararlanılacaktır. Bu çalışma ayrıca, 15. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulacak olan "İlköğretim Ders Kitaplarında 'Makul Vatandaş' Portresi Bağlamında Pedagojik Bir İnceleme" başlıklı çalışmanın devamı niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel Pedagoji, Bölünmüşlük, Kural Belirleme, Manipülasyon, Ders Kitapları

TÜRKİYE'DE MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLİĞİ: ANKARA- POLATLI ÖRNEĞİ

Celal Altın

Sosyoloji

Dünyada ve Türkiye’de 1970’li yıllardan itibaren uygulanmaya başlanan neo liberal politikaların etkisiyle tarımda hızlı bir dönüşüm sürecine girilmiştir. Özellikle Türkiye’de 1990’lı yıllardan itibaren tarımda yaşanan çözümlenmeyle birlikte kırsal alanlarda yaşamı sürdüren önemli bir kitlenin kentlere göç etmesine neden olmuştur. Bu süreçte yaşanan diğer bir önemli gelişimde 19. yüzyıldan bu yana varlığını sürdüren bir emek biçimi olan mevsimlik tarım işçiliği kırın çözülmesi ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşanan terör olayları sonucunda mevsimlik tarım işçiliğinde çalışanların sayısında önemli bir artış yaşanmasıdır. Yaşanan kırdan kopuş ve göç sonrasında mülksüzleşme, güvencesizlik, yoksulluk, yanında sosyal sermaye yetersizliği gibi çok sayıda olumsuzluğa maruz kalan geniş bir kesim, enformel sektörlere yönelmiştir. Kırsal alanda göç etmek zorunda kalanların eğitim seviyelerinin düşüklüğü, mesleki anlamda niteliksiz oluşları ve tarımla uğraşmalarından dolayı göç eden kitlelerin önemli bir bölümünün mevsimlik tarım işçiliğine yönelmelerine neden olmuştur. Türkiye’de yaklaşık olarak 3-4 milyon arasında mevsimlik tarım işçisi çalışmaktadır. Son yıllarda Suriye’den savaştan kaçan ailelerin de yöneldiği mevsimlik tarım işçilerinin çok önemli bir bölümü Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde göç eden Kürt kökenli mevsimlik tarım işçilerinden oluşmaktadır. Son dönemlerde mevsimlik tarım işçilerin sürekli yaşanan kazalarda ölüm ve yaralanma haberleri ile gündeme gelmesine rağmen çalışma ve barınma alanlarında yaşadıkları sorunlar ise sürekli olarak kamuoyu tarafından göz ardı edilmiştir. Bu yaklaşımla çalışmada Ankara Polatlı’da yapılan saha araştırmasında elde edilen verilerden hareketle mevsimlik tarım işçilerinin demografik, sosyo-ekonomik özellikleri, barınma sorunları, çalışma ilişkileri, sosyal dışlanma boyutu, işçi-aracı-işveren arasındaki ilişkilerin yanı sıra geleceğe dair kaygıları ve beklentileri ele alınacaktır. Bu doğrultuda, mevsimlik tarım işçileri için önemli bir çekim merkezi olan Ankara-Polatlı’nın Yeniköseler ve Sarıoba köyünde çapa ve hasat döneminde çalışan kadınlar, erkekler, çocuklar (15 yaş altı), araçlar, işverenler, yerel halktan ve iki köyün muhtarından oluşan toplam 47 kişi ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca aynı köyde 310 tarım işçisi ile yapılan anket çalışmasından elde edilen verilerden de yararlanılmıştır. Saha araştırmasından elde edilen veriler sayesinde yoksulluk, işsizlik, topraksızlık, terör olayları vb. gibi önemli etkenlere bağlı olarak tarım işçiliğine olan ilginin arttığı ve tarımda mevsimlik göçün kalıcılışmaya başladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mevsimlik Göç, Çalışma İlişkileri, Enformel İstihdam

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

KLASİK SOSYOLOJİK KURAMDA YALNIZLIK

Ebrar Karaca, Onur Güneş Ayas

Sosyoloji

Toplum, bireylerinin birbirleriyle olan iletişimi ve birlikte hareket etmeleriyle mümkün olur. Toplumu oluşturan bireylerin içindeki birliktelik duygusu olsa da bireyler gündelik yaşamlarının belirli zamanlarını kendilerine ayırma ihtiyacı duyarlar. Bu kendine zaman ayırma bireyselleşmenin arttığı modern endüstriyel çağda daha fazla görülmektedir. Bu çalışmanın konusu modern toplumun bireylerinin yalnızlaşma eğilimlerinin kaynağında ne olduğunun klasik sosyolojik kuramcılarının topluma ve bireye olan bakış açılarıyla açıklanmasıdır. Çalışmanın giriş bölümünü sosyal bilimlerin temel araştırma konularından biri olan modern toplumun nasıl oluşup ve varlığını sürdürdüğünün klasik kuramcılarının teorileriyle açıklanması oluşturmaktadır. Modern toplum, tarih boyunca mekanik iş bölümünden organik iş bölümüne, köy topluluğuna dayanan ve iş yeriyle ailenin birbirinden ayrılmadığı feodalizmden kapitalizme, geleneksel toplumdan uzmanlaşmış rasyonelleşmiş topluma ve cemaatten cemiyete geçişle açıklanmıştır. Durkheim modern toplumun varlığını iş bölümüyle sürdürdüğünü savunur. 1844 El Yazmaları'nda Karl Marx, bu toplumun kapitalizmin ortaya çıkmadan önce toplumsal işbirliği ve insan-doğa çatışmasıyla sağlandığını, kapitalizmle birlikte emeğin meta haline gelerek insan-insan çatışmasına dönüştüğünü söyler. Weber'e göre modern toplum; rasyonel aklın kullanımı bürokratik yönetimlerin ortaya çıkmasını sağlayarak bireyleri aşan bir dizi kurallar sistemiyle oluşturduğunu söyler, Simmel için bireylerin zihninde oluşturulan toplumsal formlar ve bireylerin bu formlara yükledikleri anlamlar modern toplumun temelini oluşturur. Tönnies içinse insanlar arası ilişkilerin niteliği toplumun biçimini belirler. Yani topluluktaki insanların bir cemaat mi yoksa cemiyetin mi içinde olduğu kişiler arası iletişim biçimlerine göre belirlenir. Genel olarak toplumun bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı sonucuna varılabilir. Ancak bireylerin her zaman bu oluşturduğu toplumun içinde bulunma ve diğerleriyle etkileşim içinde olma isteği olmayabilir. Bu çalışmada, modern endüstriyel toplumda yaşamının bir sonucu olarak ortaya çıkan yalnızlaşma eğiliminin toplumda nasıl zuhur ettiği, bireyin bu isteği hangi yöntemlerle giderdiği ve bu yalnızlaşmanın ne gibi sonuçlar doğurduğu klasik sosyoloji kuramcılarının bakış açılarıyla açıklanmıştır. Klasik Sosyolojik Kuramda yalnızlık kavramının nasıl açıklandığı ve ne gibi sonuçlara sebep olduğunun izleri sürülürken, Durkheim'in anomie kavramı, Marx'ın yabancılaşma kavramı, Weber'in rasyonel eylem kavramı, Simmel'in sosyal tipleri, Tönnies'in ise cemaat-cemiyet kavramları kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yalnızlık, Yabancılaşma, Bireysellik

İSTANBUL'DAKİ YOKSUL GENÇLERİN TÜKETİM ALİŞKİNLİKLERİ İÇİN MEKÂN KULLANIMI

Ebru Yılmaz, Şerif Esendemir

Sosyoloji

Bu araştırmada kent hayatında dezavantajlı konumda olan yoksul gençlerin tüketim faaliyetleri için tercih ettikleri mekânlar ve bu mekânları kullanma stratejileri incelenmektedir. Böylelikle aynı tüketim mekânını kullanan farklı sosyal statüye sahip bireylerin tercih şekilleri, tüketim mekânını kullanım zaman veya biçimlerinin farklılıkları altındaki sebepler açıklanabilmektedir. Araştırmanın gençler üzerine çalışmayı amaçlayan bireylerin gençlerin problemlerine farklı perspektiften bakabilmelerini sağlaması açısından literatürde önemli bir boşluğu dolduracağına inanılmaktadır. Evrenini İstanbul'un oluşturduğu çalışma, gençlerin tüketim faaliyetlerinde tercih ettikleri mekânlar ve bu mekânların bireyler üzerinde oluşturduğu bireysel, çevresel etkileri çeşitli değişkenlere göre inceleyen betimsel bir çalışmadır. Araştırma, tüketim mekânlarının yapısal öğelerinin gözlenmesinin yanı sıra, farklı demografik özelliklere, perspektiflere sahip 36 birey ile odak grup görüşmesi gerçekleştirme şeklinde düzenlenmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler ise ilgili literatür ekseninde değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında analiz edilmek istenen başlıca konu; farklı ekonomik statüye sahip bireylerin tercih ettikleri tüketim mekânları ve bu mekânları kullanmalarının kişilerin içinde buldukları sosyo-ekonomik sisteme dahil olma-olmama durumuna nasıl etki ettiği. Bu konuda sinema, konser veya kafe gibi mekânları kullanan farklı ekonomik gelire sahip bireylerin mekân içerisindeki tercihleri, mekân içerisinde yer aldıkları alanlar ve bu faktörlere etki eden sosyo-kültürel etmenler incelenmektedir. Böylelikle aynı konser, tiyatro, sinema veya kafede yer alan bireylerin farklı ürünleri tüketiyor olmaları veya bir kısmının ön sıralarda yer almasına karşı diğer kısmın aynı etkinlik içerisinde arka sıralarda yer alıyor olmalarının bireylerde oluşturduğu etkiler analiz edilebilmektedir. Araştırma sonucunda yoksul gençlerin tüketim adına tercih ettikleri mekânları, dışında kaldıkları siteme dahil olmak adına mı yoksa kişisel yoksullukları ile mücadele aracı olarak mı kullandığının tespiti yapılmaktadır. Elde edilen bulgular sonucunda tüketim mekânlarının kullanım biçimleri, bu biçimlerin yoksul gençler üzerindeki belirleyici etkileri analiz edilebilmektedir. Bu sayede kentlerde yaşayan gençler arasındaki ilişkilerde ekonomik farklılıkların önüne geçmeyi hedefleyen her türlü özel veya kamu kurum ve kuruluşları için ideal bir mekân tasarımı fikri sunulabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoksul Gençlik, Tüketim Mekânı, Sosyal Dışlanma

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**SİMMELE VE MARX'IN DEĞER KURAMLARININ
KARŞILAŞTIRMALI İNCELEMESİ**

Erkin Esginler, Onur Güneş Ayas

Sosyoloji

Bu çalışmada Marx ve Simmel'in değer kuramlarının karşılaştırmalı incelemesi yapılacaktır. Esas metin olarak Marx'ın Kapital'i ve Simmel'in Paranın Felsefesi isimli çalışması ele alınacaktır. İki düşünür için de yardımcı yan metinleri olacaktır. Fakat bu iki çalışmaya öncelik tanınmasının önemli bir sebebi iki düşünürün en sistematik eserleri olmasıdır. İki düşünür için de mübadele kavramı kuramsal inşa bakımından hayati önemdedir. Diğer taraftan Simmel mübadele ile etkileşim arasında bir ayırım yapar. Ona göre insanlar arasındaki etkileşimler genellikle mübadele yoluyla gerçekleşir. Fakat etkileşim mübadeleden daha kapsayıcı bir kavramdır. Ayrıca tüm etkileşimler toplumun izahında kullanılacak araçlar olarak eşit derecede öneme sahiptir. Öte yandan Marx'a göre, üretim ilişkileri, üst yapıyı belirlemesinden dolayı diğer tüm etkileşim biçimlerinden daha fazla ilgiyi hak eder. Bu açıdan Marx araştırma alanı olarak proletarya-burjuvazi etkileşimini seçerken; Simmel hem Paranın Felsefesi'nde hem diğer çalışmalarında çok çeşitli toplumsal etkileşimleri seçmiştir. Simmel günlük hayatın sıradan olaylarının sürekli bir kar zarar ilişkisi içinde geçtiğini belirtir. Bununla beraber bütün mübadelelerde değer artışının kazanç-kayıp hesabı üzerinden gerçekleşmeyeceğini belirterek ekonomizmin tarihsel bir olgu olduğunu ima eder. Öte yandan Marx ve diğer politik ekonomi dönemi düşünürleri neredeyse tüm kuramlarını kar-zarar ilişkisi üzerine inşa etmiştir. Marx'ın sıklıkla vurguladığı emeğin tıpkı pazarda satılan diğer mallar gibi metalaşarak başka biri tarafından satın alınması ve kullanılması ve tabii ki bir fiyatının olması bu kar-zarar düşüncesinin işaretlerinden biridir. Öte yandan Simmel para ve benzeri gibi nesnel değer ölçütünün bulunduğu alanlar dışında da etkileşim biçimlerine değinmiştir. İki düşünürün değer kuramlarında paralelliklerden biri de "nesne" veya "meta" kavramları üzerinedir. Simmel birinci kavramı sıklıkla kullanırken, Marx ikinci kavramı sıklıkla kullanır. Simmel'e göre bir şeyin değerinin olması için nesne olması gerekir. Ona göre değerler nesnelere dünyasına hastır. Bu yüzden doğada değer bulunmaz. Diğer taraftan Marx emeğin metalaştırılması ve bu sayede değerinin ölçülebilir hale gelmesi üzerinde durur. Marx'ın yabancılaşma kavramına benzer şekilde Simmel, modern kültürün sürekli olarak daha nesnel bir hal aldığından söz eder. Burada vurguladığı nokta modern kültürde bireyin öznel bütünlüğünün giderek daha az içerilmesidir. Değer kavramı, toplumun izahında birçok sosyal bilimci tarafından yardımcı bir kavram olarak kullanılmıştır. Bu çalışmada Simmel ile Marx'ın Paranın Felsefesi ve Kapital'de hakim olan değer kuramlarının karşılaştırmalı bir incelemesi yapılarak değer sosyal bilimlerdeki önemi vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Georg Simmel, Karl Marx, Değer Kuramı

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİMİN OKUL İKLİMİ ALGILARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Fatma Betül Sağlam, Şerif Esendemir

Sosyoloji

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri; öğrencilere ortaöğretim seviyesinde kültür dersleri vermek, ülkenin endüstri, sağlık ve toplumsal alanlarda kalkınması için beceriler geliştirmelerini sağlamak, yabancı dil öğretmek ve öğrencileri yükseköğretim ve iş hayatına hazırlamak amacıyla eğitim vermektedir. Yüksek ihracat oranlarına sahip gelişmiş ülkelerde Meslek Liseleri (Vocational School) oldukça önemli bir yere sahiptir. Örneğin, yüksek sanayi ihracatı ile öne çıkan Almanya’da öğrencilerin %51,49’u Meslek Liseleri’nde öğrenim görmektedir. Türkiye’nin üretim potansiyeli açısından önemli bir kurumu olan Meslek Liselerinin, üretime beklenen seviyede katkı sağlamaması ve liselere giriş sınavlarında en düşük taban puana sahip okullar olduğu gerçeği ile yüzleşerek bu probleme eğilmemiz gerekmektedir. Neden bu liselerin en düşük puanla öğrenci alan, en yüksek disiplin suçu oranına sahip okullar olduğu sorgulanmalıdır. Okul iklimi araştırmaları incelendiğinde daha çok öğretmen ve yönetici odaklı araştırmaların yapıldığı, öğrenci odaklı çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu konuda en çok ihtiyaç duyulan adım öğrencilerin düşüncelerini öğrenmektir. Bu çalışmamızda meselenin en temeline inip Türkiye’deki Meslek Lisesi öğrencilerinin okul iklimine dair algıları ölçülmüş ve bu algıları etkileyen faktörler nitel araştırma yöntemiyle incelenmiştir. Öğrencilerin okul atmosferine dair neler hissettiği; dersler, müfredat, öğretmenler ve yöneticiler hakkında neler düşündüğü anlaşılmeden çözüme dair adım atamayız. Öğrencilerin eğitim-öğretim sistemi, okul ortamı, öğretmen-öğrenci ilişkileri, yönetici-öğrenci ilişkileri, aile-öğrenci ilişkileri ve buldukları okuldan beklentileri hususundaki değerlendirmeleri çalışmamızın çıkış noktasını teşkil etmektedir. Basit bir ifadeyle okulun örgütsel iklimi, üyelerin davranışlarını etkileyen ve bir okulu diğerinden ayırt eden iç özellikler bütünüdür. Okul iklimi bir bakıma okulun bireysel kişiliğidir. İklim kavramı okulun fiziksel ve psikolojik atmosferini kapsar. Halpin ve Croft (1963) örgütsel iklimi okulların bir kişiliği olarak görmüşler ve örgütsel iklimi açık, özerk, kontrollü, samimi, babacan ve kapalı iklim şeklinde sınıflandırmışlardır. Bu bakış açıları daha sonraları örgütsel iklim için ölçüm araçları geliştirme konusunda ilham kaynağı olmuştur. Kuramsal olarak ise Parsons’ın sosyal sistemleri açıkladığı, bununla bağlantılı olarak da okul atmosferini kavramsallaştıran perspektifi araştırmamıza yön vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Meslek Lisesi, Eğitim, Okul İklimi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

DEDE KORKUT DESTANI'NDA ARMAĞAN KÜLTÜRÜ

Gölnur Küçükcaladağlı, Onur Güneş Ayas

Sosyoloji

Armağanın ilk örnekleri Tanrı'nın insana sunduğu hayat ve insanın Tanrıya sunduğu kurbanlardır. İçinde karşılıklılığı da barındıran armağan kültürü ilk insanlardan beri gündelik hayata damgasını vurmuş ve varlığını sürdürmüştür. Armağan ilişkileri insanlar arasındaki sosyal bağları tesis eden ve kuvvetlendiren bir özelliğe sahiptir. Bu yönüyle Armağan, bir kavram olarak, sosyolojik ve kültürel kuramlarda da kendine yer bulmuştur. Armağan kültürünün izinin sürülmesi için başvuru yazılı ve sözlü kaynaklar arasında seyahatnameler, anı kitapları ve destanlar bulunmaktadır. Bu çalışmada ise Dede Korkut Destanı incelenerek "armağan kültürünün temelinde bulunan karşılıklılığın izlerine Türk boyları arasında rastlamak mümkün müdür?" sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmanın teorik çerçevesini Marcel Mauss'un sosyoloji disiplinine dahil ettiği Armağan kuramı oluşturmaktadır. Mauss, Polinezya, Malenezya ve Kuzey-Batı Amerika hukuk sistemlerini karşılaştırmalı olarak inceleyerek bu toplumlarda var olan verme-alma ve geri verme zorunluluğunu kuramsallaştırmıştır. Kurama göre pazar ekonomisi öncesi toplumların temelinde vermek- kabul etmek ve geri vermek ilişkisi içinde bir karşılıklılık bulunmaktadır. Bu karşılıklılık, teorik olarak gönüllü görünmesine rağmen topluluklar arasında meydana gelen bir zorunluluktur. Marshall Sahlins ise karşılıklılığı, diğerkâmlıkla yapılan, annenin çocuğunu emzirmesi gibi, genelleşmiş karşılıklılık, eşdeğerliği gerektiren dengelenmiş mübadele ve vermeden alma çabasını ifade eden olumsuz karşılıklılık şeklinde üçe ayırmaktadır. Armağan kuramına atıf yapan Ziya Gökalp'e göre Türk kültüründe şölen olarak geçen ziyafetler bulunmakta ve karşılık gerektirmektedir. Karşılığı verilemediği takdirde ziyafetler hâkimiyet kurma aracı haline dönüşmektedir. Sencer Divitçioğlu da Türklerde armağan değişimini ve yağma olgusunu incelemiştir. Bunlardan ilki, gündelik hayatta insanlar ve ailelerin karşılıklı olarak armağanlaşmasıdır. İkincisi Mauss'a göre yerli geleneklerinde varlığını sürdüren, kaynakları dağıtma yerine onları yok etme geleneği, potlacın Türklerdeki karşılığı olan yağmadır. Bu çalışmada Dede Korkut Destanı'nda Sahlins'in ayrımında iki ucu temsil eden çocuğun emzirilmesi ve gasp etme arasında çeşitli derecelerdeki karşılıklılıkların izleri sürülmüştür. Dede Korkut Destanı'nda armağan; evlilik, doğum, ad verme, kahramanlık, savağ, ölüm, şölen ve yağma ile toplumsal ilişkilerin sürekli olarak yeniden üretilmesini sağlamaktadır. Böylelikle armağan kültürü sosyal hayatın bütününe etkilemektedir ve çok canlıdır. Bu çalışmada yukarıda zikredilen örnekler aracılığıyla armağan kültürünün Türk toplumunda nasıl işlediği Türk kültür tarihine ilişkin ilk sözlü kaynaklardan biri olan Dede Korkut Destanı üzerinden değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Armağan, Dede Korkut Destanı, Kültür Sosyolojisi

SEKÜLERLEŞME SÜRECİNDE TÜRKİYE'DEKİ SEKÜLER İNANÇLARDA ÖLÜMÜN VE ÖLMENİN KUTSALLIĞI

Melek Akgün, Şerif Esendemir

Sosyoloji

Ölüm olgusu insanlık tarihi boyunca bireyin ve toplumsal hayatın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Toplumsal gerçekliğin içerisinde yer alan ölüm olgusu ölme süreci, ölüm ve ölüm sonrasında gerçekleştirilen kültürel pratiklerle ve bu pratiklere yüklenen simgesel anlamlarla hem bireyler arasında hem de birey-toplum arasında farklı bir kutsallık olgusu yaratmaktadır. Ölüm ve ölmeye yüklenen kutsallık geleneksel toplumlarda çeşitli dini ve kültürel pratiklerle toplumsal yaşamın gerçekliğiyle iç içe geçmiştir. Ancak modernleşme ve sekülerleşme süreçleriyle birlikte geleneksel toplumsal kimliğinden uzaklaşan ve seküler bir kimliğe bürünen toplumlarda ölümün ve ölmenin kutsallığında da bir değişim yaşanmıştır. Modernleşme ve sekülerleşme ile birlikte rasyonel bir zemin üzerine temelleri atılan yeni toplumsal yapıda dini ve toplumsal hayat ile iç içe geçmiş ölüm ve ölme de kutsal karakterini kaybederek rasyonel gerçeklik içerisinde kurumsallaşmıştır. Özellikle sekülerleşmeyle birlikte dini hayatın toplumsal hayattan uzaklaştırılması, ölümün ve ölmenin kamusal alan sınırlarından uzaklaştırılıp bireyselleştirilmesi ve özel alan içine hapsedilmesi ölümün ve ölmenin kutsallığında önemli değişimler yaratmıştır. Bunun yanı sıra sekülerleşme ve modernleşme sürecinin dini hayat üzerinde yarattığı rasyonel etki bireylerin inanç sistemlerinde de bir değişim yaratmıştır. Özellikle geleneksel dini inançların kültürel hayat içerisinde hala devam ettirildiği ve dini inançların ölüm ve ölmenin kutsallığında önemli bir yere sahip olduğu Türkiye'de seküler inançların toplumsal hayatta daha fazla görünür hale gelmesi bu inançlara mensup bireylerin ölüm ve ölmeye bakış açılarını ve bu olgulara yükledikleri kutsallığı (varsa) da etkilemiştir. Bu zeminde yapılan araştırmanın amacı da sekülerleşme sürecinde Türkiye'de ölümün ve ölmenin kutsallığında nasıl bir değişim yaşandığını ve bu süreçte oluşan seküler inançlarda ölümün ve ölmenin kutsallığının nasıl algılandığını ve deneyimlendiğini anlamlandırmak olmuştur. Bu kapsamda sembolik etkileşimci ve işlevselci yaklaşım temelinde kavramsal çerçevesi oluşturulan araştırmada niteliksel araştırma yöntemlerinden derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Seküler inançlarda ölümün ve ölmenin kutsallığının nasıl algılandığının ve deneyimlendiğinin anlamlandırılması için seküler inanç bağlamında ele alınan ateizm, deizm ve agnostisizm inançlarına mensup bireylerle derinlemesine mülakat yapılarak ölümün ve ölmenin kutsallığında yaşanan değişim sürecinin daha kapsamlı ele alınması sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sekülerleşme, Seküler İnançlar, Ölüm Sosyolojisi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

BİR HITLER MASALI: “YAHUDİ-BOLŞEVİZMİ”

Oğuzhan Ekinci

Sosyoloji

1917 Ekim Devrimi'nden sonra Rusya'da söz sahibi olan sosyalist dünya görüşü ile 1933'te Almanya'da iktidara gelen Nasyonal-sosyalizm arasında bir etki-tepki ilişkisi mevcuttur. Hitler ve rejimine göre Rusya liderliğindeki Bolşevizm, tüm dünyayı ele geçirmek isteyen, veba, parazit, mikrop, asalak, beleşçi, sülük olarak tanımladıkları Yahudilerin bir icadıydı. Nasyonal-sosyalizmin iki tarihsel düşmanı olan Yahudileri ve sosyalistleri/komünistleri birleştiren bu Yahudi-Bolşevizmi propagandası, ırkçılığın devletin resmi politikalarına uyarlanmasında, iç ve dış düşmanlara karşı bir silah olarak kullanılmasında önemli bir rol oynadı. İdeolojik rasyoneliteyi gerçekliğin irrasyonelitesine karşı üstün tutan bu anlayış, Alman toplumundaki anti-bolşevizm korkusunu besleyerek düşmanlara karşı “ulusal birliğin” (Volksgemeinschaft) takviye edilmesini mümkün kıldı. Böylece mutlak zafer ve hezimet kıskacında sıkışan Naziler, bu psiko-patolojik propagandadan ilham alarak bütün Avrupa'yı Yahudi-Bolşevizm hastalığından (!) kurtarmak için daha çok insanı katletmeye yöneldiler. Ancak Nazilerin öfkesi sadece Yahudileri ya da komünistleri değil, Sinti ve Romanları, zihinsel engellileri, eşcinselleri yani kısacası kendi dünya görüş ve politikalarıyla uyuşmayan tüm unsurları kapsamaktaydı. Bu yarı bilimsel ırkçı propaganda, modern teknik imkanlardan yararlanarak milyonlarca insanın katledilmesine neden oldu. Fakat Almanların II. Dünya Savaşı'nı kaybetmesi ve akabinde yaşanan olaylar, Hitler ve rejiminin hedeflerine zıt bir yönde gelişti. Yahudi-Bolşevizmi'ni yok etmek için Avrupa'da savaş başlatan Hitler, birbirine düşman olan ABD ile SSCB'nin Almanya'ya karşı bir ittifak kurmalarını sağladı. Yahudiliğin yok edilmesi gerektiğini ilan ederek soykırım yapan Hitler, yaptığı zulümlerle İsrail devletinin kurulmasını hızlandırdı. Almanya'nın dünyaya hükmetmesi için savaş ilan eden Hitler, açtığı bu savaş ile Almanya'nın ulusal ve toprak bütünlüğünün bozulmasına sebep oldu. Bu savaşla dünyanın büyük bir kısmına hükmedeceğine inanan Hitler, sömürgecilik sürecinin zayıflamasında etkili oldu. Yahudilerin Bolşeviklerle aynı kefeye konulmasına yönelik yapılan, 1945 yılına kadar artarak devam eden ve Nazilerin ihtiyaç duydukları düşman tipinin bulunmasına, damgalanmasına ve ennihaye ortadan kaldırılmasına imkan sunan bu Nazi propagandası, rejim tarafından uygulanan terörü haklı göstermiş, soykırımı meşrulaştırmış ve her türlü barış yolunun önünü keserek II. Dünya Savaşı'nın kaçınılmaz bir olgu olarak kanıksanmasına yardımcı olmuştur. Bu çalışma, yukarıda kısaca değinilen ve farklı dinsel, siyasal ve etnik kökenli düşman algılarını birleştiren Yahudi-Bolşevizmi propagandasının tarihsel arka planını, oluşum sürecini ve sonuçlarını tartışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nasyonal-Sosyalizm, Yahudi-Bolşevizmi, Hitler

SOSYAL TEORİNİN TEMELİ OLARAK DOĞAL HUKUK

Selami Mete Akbaba, Bedri Gencer

Sosyoloji

Epistemolojik bir yapının dönüşümünü teleolojik olmayan bir anlam dünyasında konumlandırmayı hedefleyen bu çalışma, sosyal bilimlerde birçok disiplinin faydalandığı ve günümüzde salt bir disiplin olarak sosyolojiyle temsil edilen sosyal teorinin oluşmasını, o disiplinin araçlarını kullanarak ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Sosyal teorinin oluşumunu, alışlageldiği gibi kurucu teorisyenlerin fikri altyapısıyla meşrulaştırılan bir anlatıyla değil, sosyolojinin imkanları dahilinde, düşünce-toplum ilişkisi üzerinden temellendirmeyi hedefleyen bu araştırma, Pierre Bourdieu'nün çeşitli sermaye türlerinin mütemedi dağıtımının ve yoğunlaşmasının gerçekleştiği rekabet uzayı olarak kavramsallaştırdığı bilimsel alanı, kendine teorik zemin olarak belirlemiştir. Sosyal teorinin adalet düşüncesinin devamı olduğu tezi, yani ilk teorik zeminini teşkil eden bilimsel alanın hukuki alanın doğmasıyla ortaya çıkan iktidar alanı olması, bu araştırmanın ikinci teorik katmanıdır ve bu, eklektik bir yaklaşımın dağınıklığındansa, yine Pierre Bourdieu'nün alan kavramı üzerinden işlenecektir. Böylece modern dönemde özerklik kazanan hukuki alanı, sistem, altyapı-üstyapı gibi indirgemeci yaklaşımlara tabi tutan biçimci veya işlevselci hukuk tanımlarıyla değerlendirmek yerine, hukuku tayin etme hakkının tekelleştirilmesinde cereyan eden mücadele alanı olarak tanımlayacağız. Öte yandan, örneğin sosyal hak kavramında görülebileceği gibi, toplumsal bir hakkın kazanılıp, kaybedilebilen bir içeriğe sahip olması hukuki alanın bir mücadele alanı olduğunu gösterirken, bu gibi kavramların sosyal bilimler için farklı bir tartışma konusu olması, adalet düşüncesinin pratik ve teorik ayrışmasını temsil edecektir. Bu modern ayrışmanın aksine, klasik dönemin bütüncül toplum anlayışı bir toplumsal praksis tasarımına sahipti ve bu, biçimsel olarak doğal hukukla temsil edilirdi. Bu araştırma, kurumsal olarak, teorik kısmının sosyal teoriyle, pratik kısmının ise bürokrasinin araçlarıyla temsil edildiği toplumsal praksisin dağılmasını işleyecektir. Bunun yanında, modern öncesi dönemde toplumsal praksisin epistemolojik yönünü temsil eden teolojinin teorik kısmının sosyal teoriyle, pratik kısmının ideolojiyle sürdürüldüğü hususunda durulacaktır. Böylece, bilimsel bir alanın doğuşu adalet düşüncesinin değişimi ve hukuki bir alanın ortaya çıkması üzerinden izlenecektir. Bu noktada adalet düşüncesinin sistematik karşılığı olan doğal hukuk, başlıca temsilcileriyle ele alınacaktır. Bu düşünürler yaşadıkları dönemin ve coğrafyanın şartlarına göre değerlendirilecektir. Bir diğer ifadeyle, doğal hukukun toplumsal yapının değişimine eşlik eden dönüşümü klasik ve modern doğal hukuk olmak üzere iki kırılmayla anlamlandırılacak ve teorik toplum tasavvuru olan sosyal teorinin oluşumu, düşünce-toplum ilişkisi aracılığıyla, praksisin dağılması bağlamında yeniden yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Teori, Doğal Hukuk, Bilgi Sosyolojisi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**BİR SİVİL TOPLUM KURULUŞU OLARAK CAMİ
YAPTIRMA VE YAŞATMA DERNEKLERİ**

Semih Söğüt

Sosyoloji

Ülkemizde bir kamu kuruluşu olarak algılanan camilerin; sadece %3,2'si devlet bütçesinden yaptırılmışken geriye kalan kısmı sivil kaynakların harekete geçirilmesi yoluyla inşa edilmiştir. Ha keza camilerin mevcut giderlerinin %94'ü halk desteğiyle karşılanmaktadır. Bu çalışmada bir devlet kurumu var eden sivil toplum kuruluşları olarak cami yaptırma ve yaşatma dernekleri incelenmiştir. Sivil toplum kavramı üzerinde bolca tartışmaların yapıldığı bir kavramdır. Çalışmamızın başında bu tartışmalar incelenerek genel kabul görmüş bir sivil toplum tanımı üzerinden cami derneklerinin bir sivil toplum kuruluşu olarak kabul edilip edilemeyeceği tartışılmıştır. Bu tartışma için gerekli veriler cami derneklerinin tarihçesi ve mevcut mevzuat incelenerek elde edilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde mevcut yönetmelikler açısından bir caminin inşa süreci incelenerek bu süreçte cami derneklerinin rolü ve bu rolün ifası sırasında yaşanan güçlükler ele alınmıştır. Devletin din ile ilgili en yetkili kuruluşu olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın sürecin hangi kısımlarına müdahil olduğu incelenmiştir. Son bölümde ise cami derneklerinin camilerin inşa sürecinden sonra üstlendikleri sorumluluklar ve ek misyonlar araştırılmıştır. Bu misyonların Türkiye'de sivil toplumun gelişmesine olan katkısı tartışılmıştır. Çalışmamızın temel araştırma problemi sivil toplumun diğer alanlarında tanınan özgürlüklerin din alanında sağlanıp sağlanmadığıdır. Halkın bu duruma verdiği tepki incelenmiştir. Temel hipotezimiz camilerin bir devlet politikası ve planlamasından ziyade sivil toplumun istek ve gayretleri ile var olduğu fakat devletin sürece daha sonra müdahil olarak camileri kontrol altında tutmaya çalıştığı, cami derneklerinin ise bu sürece tepki olarak camileri var eden gücün cami üstündeki hak iddiasını korumak adına ortaya çıktığıdır. Yan hipotezler olarak; toplamda ciddi bir sayıya ulaşan cami derneklerinin ülkemizde sivil toplumun gelişmesinde önemli bir misyon üstlendikleri ve bütçesi her sene tartışmalara konu olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın giderlerinin devletin dini kurumlara bir yatırımı olmadığı tamamen halkın isteklerinin karşılanması ve kontrolü politikalarının neticesinde arttığı öne sürülmüştür. Literatürde ülkemizdeki cami derneklerine dair bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yurt dışındaki cami derneklerine dair çalışmalar ise daha çok kimlik tartışmasına odaklanmıştır. Bununla birlikte camilerin finansmanı ile ilgili bir makaleye rastlanılmış fakat bu makalede cami derneklerinin önemi belirtilmekle birlikte; özellikleri ve devletle ilişkileri üzerinde yeterince durulmamıştır. Çalışmamızda kaynak olarak mevcut yasa ve yönetmeliklere ek olarak cami derneklerinin tüzük ile faaliyet raporlarına, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Cami Bilgi Bankası isimli veri kaynağına ve cami derneklerine ait tarihi kayıtlara başvurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cami Dernekleri, Sivil Toplum, Din Hizmetleri

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE İSTENMEYEN DAVRANIŞLARA KARŞI KULLANDIĞI STRATEJİLERİN İNCELENMESİ

**Alev Önder, Asude Balaban Dağal, Özlem Dönmez,
Seray Aşantoğrul, Meltem Karasulu, Emrah Bal**

Temel Eğitim

Çocuğun okulla karşılaştığı ilk eğitim basamağı olan okul öncesi dönemde eğitimin hedefi öğrenci davranışlarının oluşturulmasıdır. Bu davranışların oluşmasını sağlayan, öğrencilerin motivasyonunu ve ilgisini arttıran, sorumluluk sahibi bireyler yetiştiren kaliteli bir eğitim sistemi büyük ölçüde sınıf yönetiminin kalitesine bağlıdır. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejileri incelemektir. Bu amaç doğrultusunda okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejiler öğretmenlerin yaşına, öğrenim durumuna, kıdemine, çalıştığı kurumun türüne, öğretmenlik statüsüne, sınıf mevcuduna, sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunup bulunmamasına ve görev yaptığı ile göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği ilişkisel tarama modeli kullanılarak incelenmiştir. Çalışmaya 90 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Veriler, Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Toplam puan üzerinden yapılan istatistiksel analizler sonucunda sınıf yönetimi istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejiler öğretmenlerin yaşına, öğrenim durumuna, kıdemine, çalıştığı kurumun türüne, öğretmenlik statüsüne, sınıf mevcuduna, sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunup bulunmamasına ve görev yaptığı ile göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde; öğretmenlerin yaşına göre Öğretmen Etkililiği alt boyutunda 31 ve üzeri yaş lehine anlamlı bir fark görülmüştür, diğer alt boyutlarda farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin kıdemine göre Öğretmen Etkililiği ve Davranış Değiştirme Modeli alt boyutlarında 6 ve üzeri yıl lehine anlamlı bir fark görülmüştür, diğer alt boyutlarda farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin çalıştığı kurumun türüne göre Gerçeklik Terapisi ve Davranış Değiştirme Modeli alt boyutlarında özel okul ve Güvengen Disiplin Modeli alt boyutunda devlet okulu lehine anlamlı bir fark görülmüştür, diğer alt boyutlarda farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin öğretmenlik statüsüne göre Güvengen Disiplin Modeli alt boyutunda kadrolu öğretmenler lehine anlamlı bir fark görülmüştür, diğer alt boyutlarda farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunup bulunmamasına göre hiçbir alt boyutta fark bulunmamıştır. Öğretmenlerin çalıştığı ile göre Davranış Değiştirme Modeli alt boyutunda İstanbul lehine anlamlı bir fark görülmüştür, diğer alt boyutlarda farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular, ilgili literatür çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Sınıf Yönetimi, İstenmeyen Davranışlar

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**TEMEL EĞİTİMDE MATEMATİK EĞİTİMİNİ DAHA ETKİLİ
KILABİLMEK İÇİN NEDEN STEM'E İHTİYAÇ VAR?**

Elif Bahadır

Temel Eğitim

Dijitalleşme ve inovasyonun yönlendireceği dünyada söz sahibi olmak için STEM becerilerine sahip bireyleri yetiştirmek hiç olmadığı kadar önem taşımaktadır. Geleceğe ve yapay zekâya hükmedecek yeni nesilleri yetiştirebilmek için STEM alanında yapılan yatırım ve sonrasında çok akıllıca ve zaman kaybetmeden planlanması ciddi önem taşımaktadır. Matematik öğretim programlarında öğrencilerin matematikte problem çözebilme, tahminleme ve kanıtlayabilme, ilişki kurabilme, iletişim kurabilme ve gösterim becerilerinin geliştirilmesi önemlidir. (NCTM, 2000). Bu becerilerin kullanılabilmesi, matematik disiplininin yanında diğer disiplinlerinde bütünlük olarak kullanılması ile desteklenir. Disiplinler arası bütünlük yapı STEM eğitimi ile sağlanmaktadır. STEM aslında küçük yaşlarda sahip olduğumuz yaratıcılığı kullanarak, destekleyerek, tetikleyerek problem odaklı çalışmaya, çocuklardaki merak duygusundan yola çıkarak çözümler bulmaya odaklı bir sistem. Matematiği veya Fen'i ders olarak değil edindiği bilgileri hayatında uygulamasına olanak sağlayacak bir sistem. Bunun için belki de en önemli adım disiplinler arası işbirliği. STEM eğitimi sayesinde Matematik öğretimi sırasında sadece matematik alanında değil diğer alanlarda da öğrencilerin bilgi ve becerileri artırılır. Mühendislik tasarım süreci sırasında matematiği kullanmaları problem çözme, kritik düşünme, analitik düşünme gibi becerilerin ve zihin alışkanlıklarının gelişmesine yardımcı olmaktadır (Hefty, 2015). Teknolojinin matematikte kullanımı STEM eğitiminin örneklerinden birini teşkil etmektedir. Dinamik geometri yazılımları ve grafik hesap makineleri gibi teknolojik araçların Matematik öğretimi sırasında kullanımı bu örneklerden bazılarıdır. Fen biliminin ve matematiğin birlikteliği ise çok eskilere dayanmaktadır ve göz ardı edilmez. Matematiksel düşünme becerileri gelişen öğrenciler fen alanlarında da çalışma kapasitelerini artırıyor. İlk ve orta eğitim döneminde kazanılan matematiksel düşünme becerilerinin fen eğitimi altyapısını güçlendirmesi ve proje temelli eğitime üretim süreçlerinin de eklenmesi STEM eğitiminin öğrencinin hayatı boyunca düşüncelerini üretime dönüştürme becerisi kazandırıyor. STEM eğitiminin temelinde farklı disiplinlerin birlikte kullanılması, proje hazırlanması ve bu projelerin üretime dönüşerek hayata geçirilmesi yer alıyor. Günümüz şartlarına ayak uydurmak için STEM eğitimi önemli bir hal almışken, müfredatlarda yer alan matematik kazanımlarında STEM in bütünlük yapısına yer vermek önemli olmaktadır. Temel eğitim döneminden başlayarak öğrencilere disiplinler arası düşünme mantığını kavrayabildiğimizde matematik eğitiminde ezberci yaklaşımdan kurtularak kendi öğrenmesini yönetebilen ve disiplinler arası düşünme becerisine sahip bireyler yetiştirmiş olacağız.

Anahtar Kelimeler: Temel Eğitim, STEM, Matematik Eğitimi

ORTAOKUL 5. VE 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MÜHENDİSLER VE BİLİM İNSANLARINA YÖNELİK ALGILARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Filiz Gülhan, Fatma Şahin

Temel Eğitim

Öğrencilerin gerek temel bilimsel okuryazarlıklarını geliştirebilmeleri, gerekse gelecek kariyerlerini doğru biçimde şekillendirebilmeleri için mühendisler ve bilim insanlarına yönelik algılarının doğru olması gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı ortaokul 5. ve 7. sınıf öğrencilerinin mühendisler ve bilim insanlarına yönelik algılarının incelenmesi, sınıf düzeylerine göre karşılaştırmaların yapılmasıdır. Tarama modelinin benimsendiği araştırma, 2015-2016 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminin sonunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada İstanbul'daki bir devlet ortaokulunda eğitim gören 5 adet 5. sınıf, 4 adet 7. sınıf çalışma grubu olarak alınmıştır. Çalışma grubunu 5. sınıflardan toplam 131, 7. sınıflardan toplam 103 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilere belirtilen iki soru yöneltilmiştir: "Mühendis dendiğinde aklınıza ne yapan bir kişi geliyor? Çizerek açıklayınız ve bir cümleyle ifade ediniz." ve "Bilim insanı dendiğinde aklınıza ne yapan bir kişi geliyor? Çizerek açıklayınız ve bir cümleyle ifade ediniz." Öğrencilere bir ders saati süre verilmiş, tek doğrunun olmadığı belirtilmiş ve serbest bir şekilde akıllarına gelen çizimi yapmaları istenmiştir. Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar sayısallaştırılarak karşılaştırılmıştır. Mühendis algısı ile ilgili veriler, hem 5. sınıf hem de 7. sınıf öğrencilerinin en çok ev/bina yapımı ile uğraşan "inşaat mühendisi" hayal ettiklerini, ikinci sırada ise "bilgisayarla uğraşan" bir mühendis hayal ettiklerini göstermiştir. Yanlış algılamalara sahip olan öğrencilerin sınıflara göre oranları incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerindeki mühendis algısının 5. sınıf öğrencilerine göre daha doğru olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilim insanı algısına gelindiğinde ise hem 5. sınıf öğrencilerinin hem de 7. sınıf öğrencilerinin bilim insanlarını "deney yaparken" hayal ettikleri görülmüştür. Bilim insanları ile ilgili yanlış algılamalara sahip öğrencilerin oranları incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin 5. sınıf öğrencilerine göre daha doğru algılamalara sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin mühendisleri bilim insanlarına göre daha az bildiklerini göstermiştir. Öğrencilerin yaptığı çizimler mühendis ve bilim insanı cinsiyetine göre değerlendirildiğinde ise 5. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine göre daha fazla sayıda kadın mühendis ve kadın bilim insanı çizdikleri tespit edilmiştir. Bu durum da öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça kadın çalışan algısının azaldığı biçiminde yorumlanmış ve kız öğrencilerin kendi kariyerlerine bakış açıları açısından çarpıcı bulunmuştur. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin mühendis ve bilim insanı algılarının geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mühendis, Bilim İnsanı, Algı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**OKULDIŞI ÖĞRENME ORTAMLARININ ÖĞRENCİLERİN FEN
BİLİMLERİ DERSİNE KARŞI İLĞİ VE TUTUMLARI ETKİSİ**

Hicret Çebi, Mustafa Arslan

Temel Eğitim

Duran, Ballone-Duran, Haney ve Belyukova (2009) öğrencilerin okul dışı ortamlarda fen öğretiminin öğrencilerin başarılarını ve fen bilimine olan ilgilerini artırdığını belirtmişlerdir. Humberstone ve Stan (2010) okul dışı öğrenme yaklaşımını uygulayan bir okulda öğrenme ve öğretme süreçlerini katılımcı gözlem, öğretmenlerle görüşme ve öğrencilerle grup görüşmeleri yoluyla incelemiş ve okul dışı etkinliklerin öğrencilere olumlu deneyimler kazandırdığını, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine olumlu etkide bulunduğunu, bu konuyu derinlemesine inceleyen çalışmaların artması gerektiğini savunmuştur. Bu çalışma okul dışı öğrenme ortamlarının Fen Bilimleri dersine karşı ilgisiz olan ortaokul öğrencilerinin ilgi ve tutumlarına etkisi incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu araştırmanın evrenini Türkiye de bulunan devlet okullarında okuyan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu öğrenciler arasından seçilmiş Fen Bilimleri dersine karşı olumsuz tutuma sahip dört katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma üç ay sürmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğrencilerin informal öğrenme ortamı olan botanik bahçesi, bilim merkezi, akvaryum, gıda fabrikasında gerçekleştirdikleri etkinlikleri ve bu etkinliklerin öğrencilerin fen bilimleri dersine yönelik ilgi ve tutumlarının değişimini tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen ve alan uzmanları tarafından da uygunluğu tespit edilen açık uçlu sorulardan oluşan soru formu kullanılmıştır. Ayrıca çalışma grubundaki öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin tamamının yapılan etkinliklerden sonra Fen Bilimleri dersini sevmeye başladıkları, dersin faydalı olduğunu düşündükleri, dersi artık eğlenceli buldukları belirlenmiştir. Etkinliklerden sonra Fen Bilimleri dersi ile ilgili etkinlikler, deneyler ve çalışmalar yaptıkları tespit edilmiştir. Ayrıca dersle günlük hayat arasında ilişki kurabildikleri ve dersin geleceğine olumlu yönde katkılarının olacağını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmadan elde edilen verilere göre çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Etkinliklerden önce öğrenciler Fen Bilimleri dersini sevmediğini belirtirken, etkinliklerden sonra hepsi Fen Bilimleri dersini sevdiğini söylemiştir. Etkinliklerden önce öğrenciler dersin sıkıcı olduğunu ve ilgilerini çekmediğini belirtmişlerdir. Etkinliklerden sonra ise dersi sevdiklerini, yapılan etkinlikler sayesinde dersi sıkıcı bulmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler yaptıkları etkinliklerden sonra derse karşı olumlu tutum geliştirmeye başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: İnfomal Eğitim, Fen Bilimleri, Tutum, Okul Dışı Öğrenme

İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN BAŞARIYA ETKİSİ

İrem Çelik, Elif Ay, Mustafa Yeşilyurt, Mehmet Ayhan

Temel Eğitim

Bu çalışmada ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin sergiledikleri istenmeyen davranışların öğrencilerin sınıfları, cinsiyetleri ve okul yılsonu not ortalamalarına göre anlamlı düzeyde farklılık olup olmadığına yanıt aranmıştır. Araştırmada ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinde karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışlarının okul başarısına olan etkisini belirlemeye yönelik Teymuroğlu (2011)'nin hazırlamış olduğu anket formu kullanılmıştır. Kullanılan anket formunda bazı değişiklikler yapılarak araştırmaya uyarlanmıştır. Araştırma istenmeyen davranışları; sınıf, cinsiyet ve yılsonu not ortalaması değişkenlerine göre betimlemeyi amaçlayan karşılaştırma modelindedir. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim öğretim yılı II. Döneminde Antalya İli Muratpaşa ilçesinde bulunan Güzeloba İlkokulunda görev yapmakta olan 3. ve 4. sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu evrenin tamamını kapsamaktadır. Elde edilen anket verilerinin analizi SPSS 16.0 paket programı ile yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde Crosstab ve Pearson Chi-Square yöntemleri kullanılmıştır. Anket değişkenlerinde "Hiçbir zaman", "Nadiren", "Bazen", "Sık sık" ve "Her zaman" seçenekleri bulunmaktadır. Bu seçeneklerin frekans dağılımları ve istenmeyen davranışların yaygınlığı hesaplanarak öğrenciler arasında sınıf, cinsiyet ve yılsonu not ortalamasına göre anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmiştir. İstenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı, yılsonu not ortalaması 50-59.99 Geçer ve 60-69.99 Orta olan öğrenciler arasında daha yaygın olduğu sonucuna varılmıştır. Yılsonu not ortalaması 0-49.99 Geçmez not aralığında olan öğrencilerin en çok 'Derste sınıftan izinsiz ayrılma' davranışını sergiledikleri ve yılsonu not ortalaması 85-100 Pekiyi not aralığında olan öğrencilerin en çok 'Sürekli ön planda olmayı isteme' davranışını sergiledikleri sonucuna varılmıştır. 'Hırsızlık' davranışının nadir olarak sergilendiği ve 'Bağımlılık yapıcı madde kullanımı' davranışının ise hiçbir zaman sergilenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Dördüncü sınıflarda en çok görülen davranışlar; 'Öğrenmeye karşı isteksizlik', 'Hayal kurma', 'Sorumluluk almama' ve 'Söylenenleri yapmama' olarak belirlenmiştir. Üçüncü sınıflarda en çok görülen davranışlar; 'Sürekli ön planda olmayı isteme', 'Grup çalışmalarında işbirliği yapmama', 'Yüksek sesle konuşmak', 'Söz almadan konuşma', 'Ders esnasında amaçsızca dolaşma', 'Kendi kendine şarkı söyleme, ıslık çalma', 'Arkadaşlarıyla kavga etme' olarak belirlenmiştir. İstenmeyen öğrenci davranışları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulguların, sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğunun ve bu davranışların öğrencilerin okul başarısına ne derecede etkili olduğunu belirteceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, İstenmeyen Davranışlar, Başarı

TAHRİB-İ HARÂBÂT'TA İSTİHZÂ

Abdulkakim Tuğluk

Türk Dili ve Edebiyatı

Tahrib-i Harabat, Namık Kemal tarafından Ziya Paşa'nın 'Harabat' isimli antolojisini tenkit maksadıyla kaleme alınmıştır. Eser, Namık Kemal'in Kıbrıs'ın Magosa şehrinde sürgünde olduğu dönemde kalem alınmıştır. Namık Kemal Tahrib-i Harabat'ı 1876 (bazı kaynaklara göre 1874) yılında yazar. Ancak eser yazıldıktan çok sonra neşredilir. Eserin ilk defa neşredildiği tarih ise Rumi 1303 (miladi 1887) tarihidir. Bu tarih Namık Kemal'in vefatından hemen önceki seneye rastlar. Tahrib-i Harabat ilk defa Ebüzziya Tefvik tarafından Matbaa-i Ebüzziya'da bastırılır. Namık Kemal, eserin girişinde Harabat'ı eline geçer geçmez okuduğunu ve peşi sıra Tahrib-i Harabat'ı kaleme almaya başladığını dile getirir. Tahrib-i Harabat'ın yazılma sebebi, üç ciltten oluşan ve bir klasik şiir antolojisi olan Harabat'ın özellikle giriş kısmında bulunan 'Sebeb-i Tertib-i Harabat' adlı manzum mukaddimedir. Namık Kemal, Tahrib-i Harabat'tan sonra Ta'kîb adlı bir eser daha yazarak Ziya Paşa'yı eleştirmeyi sürdürür. Her iki eserde Namık Kemal, Ziya Paşa'ya ciddi eleştiriler yöneltir. Eleştirilerin kaynağında Ziya Paşa'nın antolojiyi oluşturma biçimi, antolojiye aldığı şairlerin tercih nedenleri ile bazı noktalardaki görüşleri yatmaktadır. Namık Kemal Tahrib-i Harabat'ta sırayla giderek Ziya Paşa'nın belirttiği hususları eleştirir ve kendi görüşünü ifade eder. Namık Kemal tenkitlerini ortaya koyarken kimi zaman oldukça ağır ifadelerle kaçır. Çoğu zaman ironik bir tarzda ve gizli bir şekilde alay konusu olan Ziya Paşa bazı ibarelerde açıktan açığa ve ağır ifadelerle küçük düşürülür. Namık Kemal, Ziya Paşa'ya istihza (alay) yolu ile yaklaşarak onun antolojisinin zayıf ve eksik yönlerini ortaya çıkarır. Ancak eserde en dikkat çeken nokta istihzanın çoğunlukla ironik bir yolla yapılmış olması ve böylece eleştirinin dozunun ileri seviyede tutulmuş olmasıdır. İki de Türk edebiyat ve sanat tarihinin mümtaz şahsiyetleri olan Namık Kemal ve Ziya Paşa arasında sürtüşme gibi görünen bu süreç aslında somut düzeyde tek taraflı olarak kalır. Edebiyat tarihleri Ziya Paşa'nın Namık Kemal'e cevap mahiyetinde bir eser yazdığından söz etmezler. Ancak Ziya Paşa'ya Tahrib-i Harabat'ın yazıldığından söz edildiğinde sadece daha sakin bir şekilde cevaplar verdiği ve eserin yazım sebebini Namık Kemal'in şahsi garazına bağladığı ifade edilmektedir. Bu bildiride Namık Kemal'in Tahrib-i Harabat adlı eserinden hareketle Ziya Paşa ve eserine dönük istihza yollu ifadeler incelenecek ve ortaya çıkan ironik tablodan hareketle Tahrib-i Harabat müellifinin ironiyi nasıl bir söylem gücü olarak kullandığına değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: İroni, İstihza, Tenkit

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

TOKLUMENLİ AŞIK SAİD VE ŞİİRLERİNDE VATAN
KONUSU

Ali Çelik

Türk Dili ve Edebiyatı

Halk ozanlarımız olan aşıklar, Türk Halk Edebiyatı içerisinde belirli bir gelenek dâhilinde halkın şiir zevkini en iyi şekilde yansıtıp yaşatmıştır. Bu geleneğin yitirilmemesi için de yanlarına çırak alıp yetiştirerek bu oluşumun devamlılığını sağlamaya çalışmışlardır. Âşıklar çeşitli ortamlarda sanatlarını icra etmektedirler. Bu yerler, panayır, kahvehane, konak, saray, kışla, köy odaları gibi halkın bir araya geldikleri mekânlardır. Âşıklar bu yerlere gidip insanlarla bir araya gelerek onların sıkıntılarını duygularını isteklerini şikâyetlerini bünyelerinde özümseyip çeşitli yerlerde saz ve sözle dile getirmiştir. Bu sebepten dolayı Türk toplumunda önceden beri ozan, kam, bahşı, şaman ve son olarak âşık adları ile anılan saz ve söz erbabı bu kişiler her zaman Türkler içinde önemli bir yer tutmuştur. Bu şairlerimiz halk tarafından sevilmiş itibar görmüş ve önemsenmiştir. Geçmişten bu güne kültürel bir değerimiz olan halk şairlerimiz, buldukları yerlerde şartlar değiştikçe içinde buldukları toplumun onlardan beklentileri de değişmiş, bunun üzerine sosyal ihtiyaçlar doğrultusunda halk arasında çeşitli roller ve görevler üstlenmişlerdir. İnsanlar içinden çıkamadıkları olağanüstü durumlarda onlara danışmışlar, tecrübelerinden faydalanmışlar; sözlerine, tavsiyelerine ve rehberliklerine güvenmişlerdir. İnsanların çeşitli olaylar karşısında nerde, nasıl tepki vereceklerini iyi bilmişler ve bu tepkileri zaman zaman sazları ile ironik bir şekil de dile getirmişlerdir. Halk şairlerimiz halkın arasında kimi zaman da bilge bir insan mahiyetinde bulunmuş, karşılaşılan sorunlara çözüm odaklı yaklaşmışlardır. Ayrıca kültürel birikimde de kendinden önceki ve kendi zamanının birikimini bir sonraki kuşağa aktarmada bir köprü vazifesi üstlenmişlerdir. Bazıları da uzun yıllar askerlik görevinde bulunmuş bu sürede çeşitli savaflara katılmıştır, savaş alanlarında ordu içinde askerlere moral kaynağı olmuş, devlet büyükleri hakkında şiirler ve destanlar yazmışlardır. Bu şairler içinde en önemlilerinden birisi sazı ve sözü oldukça yetkin olmasına rağmen ünü Kırşehir sınırları içerisinde kalmış olan Âşık Said'dir. Âşık Said 1835 yılında Kırşehir'in Toklumen kasabasında doğmuş. İlköğrenimini köyün hocasından almıştır. Saz çalmayı da döneminde köyünde imamlık yapmış olan Dadaloğlu'nun da babası olan Âşık Musa'dan öğrenmiş ve onun yanında yetişmiştir. On sekiz yaşına geldiğinde ise Kayseri'ye medrese eğitimi almaya gitmiştir. Kendisi II. Abdülhamid döneminde devletin sıkıntılı zamanlarında on üç sene kadar uzun bir süre askerlik vazifesini yerine getirmiştir. Bunun yanında Osmanlı devletinin geniş sınırları içerisinde kalan birçok coğrafyada görev almış ve savaflara katılmıştır. Bu savaflarda yaşananları eserlerine yansıtmıştır. Bu bildiride uzun bir süre vatan hizmetinde bulunmuş olan Toklumenli Aşık Said hakkında bilgiler verilecek ve onun şiirlerinde işlenen "vatan" teması değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Aşık Said, Vatan, Şiir

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

DİVAN ŞİİRİNDE İSFAHAN

Ali Eynir

Türk Dili ve Edebiyatı

Divan Edebiyatı çok çeşitli ve renkli dünyaya sahip zengin bir edebiyattır. Ortaya çıkıp neşv ü nema bulduğu coğrafya, iklim ve ülkeler de o kadar da renkli, canlı ve zengindir. Osmanlı Devleti 3 kıtada birçok ülke ve devlete hükümranlılığını kabul ettirmiş, hükmetmediği diğer coğrafya ve ülkelerle de siyasi, iktisadi, edebi ve ticari ilişkilerde bulunmuştur. Bundan dolayı Divan şairleri bu coğrafya ve şehirlerden ve hususiyetlerinden şiirlerinde bahsetmişlerdir. Bunların bir kısmı Bağdat, Basra, Mısır, Şam, Halep, Yemen, Nişabur, Bahreyn'dir. Bağdat, hilafet makamı oluşu, Bahreyn incileri ve Mısır şeker, papağan ve kılıçlarıyla ön plana çıkar. Türk kültürü ilişkiye girdiği milletlerin kültürü ve medeniyetine hem tesir etmiş hem de o kültürden etkilenmesini de bilmiştir. Divan Edebiyatında aslında şehirler ve özellikleri hakkında bilgi veren Şehrengiz türleri mevcut olsa da Divan şairleri bu şehir ve sahip oldukları özelliklerden divanlarında bahsetmekte bir beis görmemişlerdir. Biz de bu çalışmamızda İsfahan şehrini tercih ettik. Zira İsfahan Şark Medeniyet tarihinde önemli bir konuma sahiptir. İran'ın mühim bir şehridir. Safevi Devleti'nin başkentliğini yapmıştır. İran'ın şu an aynı zamanda en büyük üçüncü şehridir ve içerisinde birçok tarihi eseri barındırır. İsfahan o kadar çok sevilmiştir ki dünya'nın yarısına denk tutulmuştur. Bu kadim ve güzel şehri daha iyi tanımak ve tanıtmak amacıyla bu kültür şehrini yazmaya karar verdik. İran Fars Dili, Fars Dili de edebiyat demektir. Aynı zamanda Fars Edebiyatı da Divan Edebiyatı'nın bel kemiğini oluşturur. İran kültür ve edebiyatından çok etkilendiğimiz için onlara ait mitolojik unsurları da kullandık. İran kültürü ve edebiyatı kültür tarihimizin ve edebiyatımızın çok önemli kaynağıdır. Divan şiirinde kullanılan Farsça kelime, terkip ve tamlamalar Fars Edebiyatı'nın bizim için kıymetini ve ehemmiyetini göstermesi bakımından inkâr edilemez bir durumdur. Fars Dili, Edebiyatı ve Medeniyeti Avrupa'nın Yunan Medeniyeti kadar önemlidir. Bu çalışmamızda Baki, Şeyhülislam Yahya, Nedim, Fuzuli, Şeyhülislam İshak, Zati, Nabi, Sami Divanlarından yararlanılacaktır. İsfahanla ilgili beyitler tespit edildikten sonra günümüz Türkçesine aktarılıp açıklamalar yapılacaktır. Beyitlerde geçen sanatlar da –var ise- tespit edilip belirtilecektir.

Anahtar Kelimeler: Divan Edebiyatı, Şehir, İsfahan

TARİHİMİZDE ÂMİN ALAYI VE SIBYAN MEKTEPLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Aynur Koçak, Merve Günaltay Başak

Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışmada, Osmanlı Döneminde mektebe başlama merasimi olan Âmin Alayı ve onu oluşturan folklorik öğeler, merasimden günümüze uzanan hatıralar, yorumlar ve bu alayın bir geçiş dönemi olarak çocuğun toplumdaki konumunu nasıl etkilediği ele alınacaktır. Yapılan incelemeye göre, ilk defa ne zaman ve nasıl başladığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, merasim yüksek tabaka arasında “ Bedi Besmele”, bazı kaynaklarda ise “Dua Alayı” şeklinde isimlendirilmiştir. Soylu ailelerce bir düğün kadar ciddiye alınan bu merasimler, yakın geçmişimize kadar süregelmiş, bireysel ve toplumsal hayatta önemli bir yer teşkil etmiştir. Mektebe başlama merasimlerinin evvelinde ve akabinde bazı adetlerin ve inanışların uygulandığı bilinir. Bu adetler ilk derse başlama zamanından dersane düzenine talebelerin giydiği kıyafetlerden, merasim günü sonunda verilen harçlıklara, ikram edilen yiyeceklere kadar bazıları şimdilerde de devam eden envai geleneklerdir. Örneğin, adetlerden biri çocuğun mürekkep yalamasıdır. İlk ders esnasında muallim, önündeki talebenin elini tutarak bir harf yazdırır ve kâğıdın üzerine toz şeker dökerek mürekkebi yalamasını ister. İhmal edilmemesi lazım gelen adetlerden biri de, çocuğun mektebe başlama töreninden önceki Cuma günü manevî kudretine gönülden inanılmış bir velinin türbesini ziyaret etmesi idi. Rastlanan bilgiler ışığında çocukların hayatlarındaki bu yeni döneme geçiş yaparken bazı korkuları ve çekinceleri olduğu görülmektedir. Uygulanan bazı adetler, çocuğun endişelerini yenmesine yardımcı olur ve okul için motivasyon sağlamaktadır. Örnek vermek gerekirse; Ahmet Rasim eserinde, bir mektebe başlama esnasında duyulan heyecandan ve çocuğu okula teşvik eden bir merasim âdetinden bahseder. Bu adet çocukların at, midilli ya da bir fayton ile mektebe kadar götürülmesidir. Çocuk bu süreçte sevinçten ve heyecandan titremektedir. Mektebe giderken bindiği bir midilliye ya da ata duyduğu sevginin de etkisiyle güzel bir başlangıç yapar. Çocuğun katıldığı bu geçiş dönemi merasimi ona haklı gururunu yaşatmaktadır. Bu bağlamda, Âmin Alayı çocukların yaklaşık beş yaşına ulaştıklarında, ailelerinden ayrılmaları ve okula yerleştirilmeleri geçiş döneminin bir örneğidir. Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından başlatılan “Okul Öncesi Din Eğitimi Projesi” çerçevesinde açılan Sıbyan mekteplerinde de günümüzde hala bazı uygulamalar devam etmektedir. Bu bildiride yukarıdaki plan doğrultusunda Osmanlı dönemi okula başlama merasimi, adetleri ve günümüz Sıbyan mekteplerinin uygulamaları analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sıbyan Mektebi, Âmin Alayı, Osmanlı Dönemi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**ERENLERİN YOLCULUĞUNDA EJDERHA SEMBOLÜ:
HACI BEKTAŞ ÖRNEĞİ**

Aynur Koçak, Nesibe Yıldızhan

Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışmada, pek çok mitoloji ve masalda adı geçen ejderha sembolünün, Hacı Bektaş Veli örneği esas alınarak erenlerin yolculuğundaki rolü incelenecektir. Yapılan incelemeye göre, Çin kaynaklarında başlıca motif sayılan ejderhanın ikiye ayrıldığı görülür: Yer ejderhası ve gök ejderhası. Çin-Japon geleneğinde bolluk-bereketin simgesi ve kanatsız melek konumundayken daha sonra bu anlamından uzaklaşıp kaosu ve dehşeti sembolize etmiştir. Çeşitli biçimlerde tasarlanan melez bir yaratık olarak ortaya çıkan bu sembol Zerdüştlükte karanlık, Tibet mitolojisinde suları harekete geçirip yağmur yağdıran iyiliksever, Azeri halk inanışında ateşin içinden çıkıp kahramanın üzerine saldıran güç, Anadolu topluluklarında doğduğu an büyüyüp ağzından alevler püskürten bir canlıdır. Güvenli ve düzenli dünyaya karşı hep bir savaş halinde olan ejderhanın farklı hayvanların bileşeninden oluşan vücut yapısından da kaotik düzeni temsil ettiği anlaşılabilir: Geyik boynuz, inek kulak, kaplan ayak, canavar göz. Hacı Bektaş Velayetnamesinde ‘yedi başlı büyük canavar’ olarak ortaya çıkan ejderha eserde geçen ilk menkıbede olumlu bir anlam yüklenip kâfir memleketinde bir mağarada ibadet eden Hacı Bektaş ile kâfirler arasında bir perde olmuş ve Hacı Bektaş’ı ‘koruma’, ‘bekçilik’ görevini üstlenmiştir. Sırayla Kılıçarslan, Batı’da Aziz Georges’un anlatısına benzer Sarı Saltık, Sarı İsmail ve Hacım Sultan menkıbelerinde de bu şeytani oluşumla mücadeleler hâkimdir ve bu dervişler ejderhayı öldürüp zafer elde etmeye çalışırlar. Bu bağlamda menkıbelerde rastlanılan ejderhaların özellikleri şöyle sıralanabilir: Kolay kolay öldürülemez. Yedi canlı, çok başlı biçiminde resmedilmesi ve kesilen başların yerine hep yenisinin çıktığının söylenmesi bu yüzdendir. Böyle bir görüntü nefsin yedi arınma planı ile ilgilidir ve ejderha ile mücadelenin zorluğunu anlatması bakımından önemlidir. Ejderha, genellikle kahramanın hedefine ulaşmasında veya kıymetli bir şeyi elde etmesinde bir engel olarak ortaya çıkar. Bu hedef bazen bir hazine, bazen bir prenses, bazen de mühim bir yeri ele geçirme şeklindedir. Ejderhayı genelde kardeşlerden en genci veya en küçüğü öldürmeyi başarır. Bu, ulaşılmak istenen şeyin elde edilmesinin saf niyet, temiz duygu ve düşüncelerle mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Bu bildiriye yukarıdaki plan doğrultusunda erenlerin yolculuğunda ejderha ile mücadeleleri mukayeseli bir biçimde analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sembol, Ejderha, Hacı Bektaş

KARAÇAY-MALKAR NART DESTANLARINDA MİTOLOJİK BİR VARLIK OLARAK EMEGENLER

Aynur Koçak, Sümeyye Kübra Gündoğdu

Türk Dili ve Edebiyatı

Karaçay-Malkar Nart Destanları Kafkasya'nın çoğu yerinde bilinen Nart destanlarının aynı coğrafyada bulunan Karaçay-Malkar Türklerince anlatılan biçimdir. Nart destanları, şekilsel olarak destan türü içerisine girseler de içeriği sebebiyle "mitolojik destan" kategorisine girmektedirler. Nart destanları Tanrılarla (-ve çeşitli kötücül ruhlarla) insanların arasındaki iletişim bağının kopmadığı büyülü bir zamanda geçer. "Emegen" adı verilen ve kökenlerine Türk mitolojisinde rastladığımız demonik yaratık da bunlardan biridir ve destanların ana çatışma unsurunu oluşturur. Özellikle Şamanist inanmalarda karşımıza çıkan "Emegen/Emeget", bir taraftan sırra-erme esnasında şamanı parçalara ayırıp birleştirerek erginleştirir, aynı zamanda onun "Hayvanda tecessüm eden canı" olarak düşünülmüştür. Ayrıca kötücül yaratıklar olarak şamanın insanlardan uzak tutması gereken yaratıklar kategorisine de girmektedir. Bu çelişik durumu çözebilmek için araştırmacılar şaman anlatılarının ipuçlarından yararlanmaya çalışmışlardır ancak maalesef yeterli malzeme bulunamadığı için zaman zaman görüş ayrılıkları doğmuştur. Tam da bu konuda kökeninden bugüne pek az değişmiş olan bu mitolojik destanlar, bize Emegen'in aslında nasıl algılandığı, nasıl bir işlevi olduğu konusunu analiz edebileceğimiz çok zengin bir veri kaynağı sunmaktadır. Söz konusu destanlarda bu yaratıklar Nart köyünün yanında kanlı canlı olarak yaşamaktadır. Nartlardan çok daha güçlü, çirkin, tek gözlü devler olarak tasvir edilen emegenler insan eti yerler ve Nartların köylerini yağmalamaya çalışırlar. Nart yiğitleri yaşamak için bu yaratıklarla sürekli mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Bu bağlamda söz konusu çalışmada, hem araştırmacıların görüşleri hem de destan çözümlemesinin gerekleri dikkate alınarak "Emegenler", "Kozmik Ana Görüngüsü", "Kutsal Mücadelenin Parçası", "Anaerkillikten Ataerkilliğe Geçişin Sembolü", "Ateşin Sahibi", "Kaba Güç ve Cehaletin Sembolü" ve "Kahramanın Dengi" olarak altı kategoride değerlendirilecektir. Bu değerlendirmeler sonucunda tüm bunların aslında kahraman üzerinden, insan olmaya dair mesajlar içerdiği gösterilecektir. Diğer yandan Türk Destanlarının anlatım derinliğini ortaya koyması açısından, Karaçay-Malkar destanlarının analiz edilmesinin önemi vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nart Destanları, Mitoloji, Emegenler

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

SABİR'İN MİZAHİ ŞİİRLERİNDE FUZULİ ETKİSİ

Aynura Mahmudova

Türk Dili ve Edebiyatı

XVIII. yüzyılda edebiyatın gelişim evresinin saraylardan halka geçişi ile Azerbaycan edebiyatında Fuzuli edebi mektebinin yükseliş marhelesi sona erdi. Azerbaycan edebiyatında Fuzuli edebi mektebinin gelişiminin dönüş noktasında bulunan bu devir şairlerinden Molla Veli Vidadinin ve Molla Penah Vagifin eserleri sözlü edebi geleneğe ve divan edebiyatına dayanarak edebiyatımızda yeni çağın başlangıcı olarak tanımlanmaktadır. Edebiyatta gerçekçiliğin güçlendirilmesi, şiir dilinin basitleştirilmesi, şiirlerin içerik ve formunun çağa ayak uydurarak yenilenmesi, değiştirilmesi, Fuzuli edebi mektebinin yeni bir aşamaya geçmesini gerekli kıldı ve bununla da bu edebi mekteb yeni değerler elde etti. Azerbaycan edebiyatında XIX. ve XX. yüzyıllar Fuzuli edebi mektebi dönemin tarihsel ve toplumsal süreçlerinin arka planı üzerinde varlığını sürdürmekte ve gelişmelerini farklı bir platforma taşımaktadır. Fuzuli edebi mektebinin yeni platformda devam ettirilmesini Mirza Ali Ekber Sabir'in şiirlerinin misalinde izlemek mümkündür. Sabir geleneksel edebiyatı yeni mecraya yöneltti, eski dünyagörüşünü çağdaş dünyagörüşüne karşı koyarak Divan edebiyatının bünyesinde yeni edebiyatın filizlenmesini sağlamış oldu. Bununla da Mirza Ali Ekber Sabir Azerbaycan edebiyatında yeni bir şiir üslubu ve yeni bir edebi mekteb yarattı. XIX. yüzyılın sonu XX. yüzyılın başlarında yaşamış, Azerbaycan edebiyatının önemli isimlerinden olan Mirza Ali Ekber Sabir'in mizahi şiirlerinde Fuzuli etkisi Divan edebiyatının yeni şiire farklı şekilde yansımalarının bir göstergesidir. Bu etki klasik edebiyatın ananevi etkisi dışında bir etkidir. Sabir Fuzuli gazellerini kendine has bir şekilde mizah unsuruna çevirmiş, klasik edebiyatın bilinen mazmunlarını satira objelerine dönüştürmüştür. Mesela, Fuzuli'nin

“Can verme gam-ı aşka ki aşk afet-i candır
Aşk afet-i can olduğu meşhur-ı cihandır
beyti ile başlayan gazeline Sabir
Tehsil-i ulum etme ki elm afet-i candır,
Hem egle ziyandır.
Elm afet-i can olduğu meşhur-ı cahandır,
Me'ruf-i zamandır.”

şiirini nazire yazmış, şiirin yeni konu ve sosyal muhteva kazanmasını sağlamıştır.

Mirza Ali Ekber Sabir'in Azerbaycan'ın değerli edebiyatşinas alimi Salman Mumtaz'la yaptığı ilk ve son röportajında (20 Nisan 2002'de “Günay” gazetesinde (No. 16) Şirmemmed Hüseyinov tarafından yayınlanmıştır) Sabir Fuzuli'nin Türkçe Divan'ının tamamına mizahi şiirler nazire yazacağını söylemişti. Bu röportajdan bir yıl sonra Sabir vefat etmiş ve Fuzuli'nin Türkçe Divan'ının tamamına mizahi şiirler nazire yazma isteği arzu olarak kalmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fuzuli, Sabir, Etki, Mizah, Nazire

**CENGİZ DAĞCI'NIN ONLAR DA İNSANDI VE BADEM DALINA
ASILI BEBEKLER ADLI ESERLERİNDE YER ALAN KADIN
KARAKTERLER ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Ayşe Turgut

Türk Dili ve Edebiyatı

Kadın; erişkin dışı insan, analık ev yönetimi bakımından gereken erdemleri, becerileri olan demektir. Batı ve Uzak Doğu Edebiyatında yer alan kadın; kimliksizleştirilmiş, eşine itaat etmiş ya da eşi öldüğünde eşi ile gömülmüştür. Orta Çağ dönemindeki kadın; cadılığın sembolü olmakla birlikte gerektiğinde tanrı için kurban edilmiştir. Tarihi kaynaklardan öğrenilen Türk kadınının devinimi dünyadaki diğer kadınların aksine çok daha güçlüdür. Kadın ata binip, ok kullanıp savaşa katılmıştır. Hakanın olmadığı yerde Han olarak görev almış ve ülkesini yönetmiştir. Kimi zaman ise erkekten daha fazla hakka sahip olmuştur. Kadına aşk ya da ihtiras rolleri yerine annelik, kahramanlık rolleri yüklenmiştir. Manas Destanı'nda, göçebe kültürün etkisiyle kız çocuklarının iyi birer savaşçı olarak yetiştirildiği tarihi kaynaklardan öğrenilmektedir. Destanda, Kanıkey'in, eşi Manas için intikam almaya çalışıp ve ülkesini koruduğu belirtilmektedir. Destanın bir başka bölümünde Kanıkey'in Manas'ı düşmandan kurtardığı görülmektedir. Yine tarihi kaynaklardan hareketle Divanü Lügati't Türk ve Yenisey Yazıtları'nda adı öğrenilen Umay Ana, kutsal dışı karakteri Türk toplumundaki kadının önemini, tarih içerisindeki konumunu vurgulamaktadır. Kadın hayatın kendisi olarak tanıtılmaktadır. Yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte kadının toplumdaki yeri değişmiş erkeğin bir adım gerisinde kalmıştır. Özellikle İslamiyet'in kabulünden sonra kadın tamamen dört duvara kapatılmıştır. Hatun olma özellikleri az da olsa elinden alınmıştır. Kadın artık ocağını toplayan ana rolüne bürünmüştür. Bu çalışmanın amacı Tatar Edebiyatı'nın ölümsüz yazarlarından olan Cengiz DAĞCI'nın "Onlar da İnsandı" ve "Badem Dalına Asılı Bebekler" adlı eserlerindeki kadın karakterleri incelemektir. "Türkçe bana anamın konuştuğu dil" diyen yazarın eserlerindeki kadın karakterler Tatar kadını simgelemektedir. Yazarın eserlerindeki kadın karakterler özellikle Onlar da İnsandı adlı eserindeki Esmâ adlı karakterin birkaç özelliği üzerinde durulacaktır. Bu özellikler; rüya yoluyla haber verme, eşinin ölümünden sonra saç yolma, yüz tırmalamayı dile getirmesi, ata toprağına bağlı olma değerleridir. Türk destanlarındaki alp kadın tipine benzemektedir. Yan kadın karakterlere ise çocuk sahibi olmanın önemini yüklemiş olması da incelenecektir. Kendisi de savaşa ve sürgüne tanık olan yazar, millî duygularından yola çıkarak bu çalışmada incelenecek olan eserlerini yazmıştır. İncelenecek eserlerdeki kadın karakterler ise gerçekte de yazarın hayatında var olan kişilerdir.

Anahtar Kelimeler: Tatar Kadını, Sürgün, Cengiz Dağcı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

CİHANŞAH'A SÖYLENMEYEN SIR MASALI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Bahadır Gülden, Kadir Kaplan

Türk Dili ve Edebiyatı

Masallar, olağanüstü olayların olağanüstü kahramanlarla ilişkilendirilerek anlatıldığı halk anlatmalarının en eskisi olan hayal ürünleridir. Masalı “ürün, anlatıcı ve dinleyici” bağlamında tanımladığımızda masalın sözlü kültürümüzdeki yeri ve değeri daha iyi ortaya çıkacaktır. Bu noktadan hareketle masal: Genellikle mensur olarak ortaya konan, inandırma kaygısı taşımayan, hoşça vakit geçirmeyi sağlayan; anlatıcısı eski kültürde “masal anası veya masal ninesi” günümüzde ise ebeveynler; dinleyicisi ise 4-6 yaş arası çocuklar ile genç kızlar olan hayal ürünleridir. Halk edebiyatı ürünlerinden olan masalın, sahip olduğu özellikleriyle hem yetişkinler hem de çocuklar için birçok işlevi vardır. Eğlendirerek hoşça vakit geçirmeye katkı sağlayan masalın tek işlevi bu değildir. İçeriğinde barındırdığı tekerlemeler aracılığıyla telaffuzu zor kelime ve seslerin söylenmesini sağlar. Söyleyende özgüven oluşturduğu gibi grupta çalışma, kurallara uyma ve iş birliği yapabilme becerisini geliştirir. Türk toplumunun kültürel yapısını yansıtan masalların bilimsel yöntemlerle incelenmesi ve yeni nesillere aktarılması oldukça önemlidir. Çalışmanın amacı; Türk masallarından Cihanşah’a Söylenmeyen Sır masalının; içerik, şekil, motif yapısı ve işlevsel yönden incelenip türün hangi özelliklerine sahip olduğuna dair tespitin yapılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle masal türünün genel hatlarıyla özellikleri, kaynakları, sınıflandırması, şekil ve içerik yönü ele alınmıştır. Daha sonra çalışmanın evreni olan Türk masaları arasından örneklemimizi temsil eden Cihanşah’a Söylenmeyen Sır masalı seçilerek söz konusu masalın türün özelliklerini ne derecede taşıdığı tespit edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Seçilen Türk masallarından Cihanşah’a Söylenmeyen Sır masalı üzerinde iki alan uzmanı ayrı ayrı içerik analizi yapmış, elde edilen veriler de mukayeseli olarak incelenmiştir. Alan uzmanlarının yaptığı eşleştirmeye araştırmacıların yaptığı eşleştirmeler karşılaştırılmış, görüş ayrılıklarının olduğu bulgularlar üzerinde tartışılarak bahsi geçen bulgular karara bağlanmıştır. Üzerinde fikir birliğine varılamayan bulgular tamamen değerlendirme dışında bırakılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğine yönelik Miles ve Huberman’ın (1994) uyuşum yüzdesi formülü kullanılmıştır. Böylece istenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlandığı görülmüştür. Cihanşah’a Söylenmeyen Sır isimli Türk masalı incelenerek masalın içerik, şekil, motif yapısı, işlev özellikleri tespit edilmiş; masal türünün özelliklerini taşıyıp taşımadığı irdelenmiştir. Sonuç olarak incelediğimiz masalın, türün özelliklerine sahip olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Masal, Cihanşah’a Söylenmeyen Sır, İnceleme

FOLKLORUN İŞLEVLERİ BAĞLAMINDA BEKTAŞİ FIKRALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Bora Yılmaz

Türk Dili ve Edebiyatı

Halkbilimi ürünleri toplumların hayata dair her şeyi anlama, anlamlandırma, yorumlama ve yeniden sunma sürecinin yansımalarıdır. Diğer bir ifade ile halkbilimi ürünleri içinden çıkmış oldukları kültür havzasının hayata bakış açısını, felsefesini ve pratik uygulamalarının bir göstergesidir. Bu açıdan bakıldığında fıkralar toplum ve kültür içerisinde üstlenmiş oldukları fonksiyonları gereği üretilmiş oldukları coğrafyayı ve kültürel yapıyı kendine has yapısı ile yansıtmaktadır. Türk kültürü açısından değerlendirdiğimizde fıkralar, asırlar içinde çeşitli sosyal olgular, kişisel tecrübeler ve üretimler vesilesi ile çok geniş bir coğrafyada yaşamakta ve üretilmektedir. Türk halk irfanının binlerce yıllık kültürel yolculuğu içerisinde toplum hayatına ait izleri en ince ayrıntısına, en mizahi yansımalarına ve en dikkate değer eleştirilerine fıkra metinlerinde rastlanabilir. Türk halk felsefesinin ve inanç geleneğinin bir yansıması ve parçası olan Bektaşilik kendine has yapısı ile bu toprakların kültürel bir ögesidir. Bektaşilik, bu topraklara kendine has hayat yorumu ile bir renk katmaktadır. Sahip olduğu kültürel doku gereği eleştirme ve tenkit özelliği ön plana çıkan bir inanç yapısı olan Bektaşilik, Türk fıkra geleneği içerisinde “Bektaşî” tipini doğurmuştur. Türk fıkra geleneği içerisinde “Bektaşî” tipi sisteme, ahlaka(!), geleneksel inanç yapısına muhalif olmuş ve bunlara eleştirilerini mizah üzerinden yaparak hem tenkitten geri kalmamış hem de zülfüyâra dokunmuştur. Bu çalışma kapsamında İşlevsel Halkbilimi Kuram’ı bağlamında W. Bascom’un tespit ettiği folklorun dört işlevi ve İlhan Başgöz’ün bu dört işleve eklemiş olduğu beşinci işlev ışığında Bektaşî fıkraları incelenmeye çalışılacaktır. William Bascom tarafından sistemleştirilen, folklorun “hoşca vakit geçirme, eğlenme ve eğlendirme; değerlere, toplum kurallarına ve törelere destek verme; eğitim veya kültürün gelecek kuşaklara aktarılması; kişisel ve toplumsal baskılardan kaçıp kurtulma işlevlerini” ve İlhan Başgöz tarafından bu dört işleve eklenen beşinci işlev olan “protesto işlevi” ni bu bağlamda Bektaşî fıkralarına uyarlayarak bir sonuç elde edilemeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bektaşî Fıkraları, Folklorun İşlevleri, Fıkra

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

MANAVGAT YÖRESİNDE HALK HEKİMLİĞİ UYGULAMALARI

Celâl Görgeç

Türk Dili ve Edebiyatı

Yüzyıllar boyunca insanlar karşılaştıkları hastalık, ölüm gibi varlıklarını tehdit eden olaylar karşısında önleyici, iyileştirici yöntemler ve yaklaşımlar belirlemeye çalışmışlardır. Bu metotlar genel bağlamda halk hekimliği olarak kabul edilir. Günümüzde sayıları her ne kadar azalmış olsa da hâlâ türlü sebeplerle halk hekimliği yöntemlerine başvurulmaktadır. Bu çalışmada, Antalya ilinin Manavgat ilçesi merkez ve köylerinde bilinen ve uygulanan sağlığa dair halk inanışları ile geleneksel iyileştirme yöntemleri konu edilmiştir. Yukarıda belirtilen sınırlar içinde alan araştırması (derleme) ile sözlü ve yazılı kaynaklardan yararlanılmış, bunun yanında derleme sırasında yönlendirilmiş görüşme tekniği kullanılarak, mümkün olduğunca, sohbet havası içerisinde konuya ilişkin sorular sorulmuştur. Çalışmamızda öncelikle araştırma alanına ilişkin bilgiler verilmiş ardından yörede kullanılan halk hekimliği kavramları açıklanmış ve çalışmamızın odak noktası olan yöredeki sağlığa dair uygulanan gelenek, inanma ve köstek kesme, aydaş bişirme, dutma dutma, temre çizme gibi uygulamalar ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Çalışmaya sağaltımlarda metafizik unsurlardan nasıl yararlandığı ve kullanılan bitkiler de eklenmiştir. Halk hekimliği ilk çağlarda insanların açıklayamadıkları doğa olayları ve zihinlerinde yarattıkları ve çözümleyemedikleri doğaüstü güçlere karşı tutumlarından doğmuştu. Halkın bunlara karşı geliştirmiş olduğu tedavi ve korunma şekilleri halk tıbbının temellerini oluşturmuştur. Halkbiliminin bir kolu olan halk hekimliğinde gözlem ve deneme-yenilme yoluyla elde edilen bilgiler yüzyıllarca birikerek kültür vasıtasıyla çağlar boyu kuşaktan kuşağa aktararak günümüze kadar ulaşmıştır. Modern tıp imkânları halk hekimliği bilgilerini etkilemekte ve değiştirmektedir. Günümüzde geleneksel iyileştirme pratikleri geçmişin inanış unsurları ile birlikte, ülkemizin diğer bölgelerinde olduğu gibi Manavgat'ta da uygulanmaya devam etmektedir. Bu uygulamaların üst düzey toplumsal karşılıkları da bulunmaktadır. Hastalıkların sebeplerini doğru bir şekilde temellendirip buna dayanarak tedavilerini uygulayamayacağı açık olan halk hekimliği uygulamaları yerine toplumcu sağlık anlayışıyla çağdaş tıp olanaklarının halkın her kesimine ulaştırılması sağlanmalıdır. Ancak bu demek değildir ki, halk hekimliği uygulamalarının modern tıba hiçbir katkısı yoktur. Tam tersine örneğin halk hekimliğinde kullanılan bazı bitkiler ilaçların yapılmasına ve gelişmesine katkı sağlamıştır. Çalışmanın sonunda halk kültürünün kent merkezinde, köylere göre daha çabuk unutulup kaybolduğunu, köylerde ise eskisi kadar olmasa da kent merkezine göre daha canlı bir şekilde yaşadığı görülmektedir. Bu çalışmayla birlikte günümüzde kaybolmaya yüz tutan ve her geçen gün unutilan bu halk kültürü ürünleri kayıt altına alınmaya ve böylelikle geleceğe aktarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halk Hekimliği, Halk Tıbbı, Halk İnançları, Manavgat, Geleneksel İyileştirme Yöntemleri

EDEBİYAT SOSYOLOJİSİ AÇISINDAN DÖNEMEÇTE ROMANINA GENEL BİR BAKIŞ

Dilek Çakır

Türk Dili ve Edebiyatı

Tarık Buğra'nın Dönemeçte romanı, edebiyat sosyolojisi bağlamında incelenmeye en uygun metinlerden biridir. Eser, Tarık Buğra'nın çok partili hayata geçiş dönemini, bu dönemin getirdiği olumlu ve olumsuz durumları, bu sürecin toplum ve aydınlar üzerindeki tesirini ve bakış açısını Doktor Şerif, Handan ve Orhan arasındaki aşk üçgenin arka planında anlattığı bir dönem romanıdır. Romanda; toplum ve aydın arasındaki çatışmadan, Demokrat Parti'nin gelişim sürecine, Halk Partisi ve Milli Şef olarak nitelendirilen İsmet İnönü'ye Demokrat Parti'nin kuruluşuyla bakışın nasıl değiştiğine, buğday fiyatlarının artmasıyla birlikte bir anda maddi refahı artan halkın parayı nasıl kullanacağını bilmeden savurmasına kadar dönemin toplumsal tarihine ışık tutan pek çok soruna değinilmiştir. Bu bakımdan eser sosyolojik okumaya çok müsaittir. Adeta dönemin toplumsal olaylarına değinen gizli bir hazine niteliği taşır. Eserde çok partili demokratik hayata geçiş süreci, toplumun iki sosyal grubunu temsil eden aydınlar ve halk üzerinden anlatılmaktadır. Bu dönemde aydınlar ve halkın, toplumun her alanında olduğu gibi demokrasiye, çok partili hayata, politikaya bakışı da farklıdır. Halk ve aydınlar arasında bu fikir çatışmalarından doğan atılamaz köprüler oluşmuştur. Bu köprüler onları birbirlerinden her geçen gün daha da ayırmaktadır. Aydın ve toplum adı verilen bu iki grup romanda tematik güçler biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, Dönemeçte romanından hareketle çok partili hayata geçiş sürecinin toplum ve aydınlar üzerindeki tesirleri işlenmektedir. Bu süreçte halk cahil, aydınlar ilgisiz ve çekingendir. Aydınların bu tavrına karşılık korkacak, kaybedecek hiçbir şeyi olmayan halktaki ataklık ve korkusuzluk ve tüm bunlardan hareketle halkın, daha geniş kapsamda ise Türkiye'nin nasıl etkilendiği anlatılmaktadır. Roman, Türkiye'nin toplumsal değişimlerinden doğan bunalımlarını konu almaktadır. Aydın ile toplum arasındaki yaşayış ve fikir ayrılığından doğan bunalımlar ve dengesizlikler kasabadaki aydınlar ve kasaba halkı üzerinden anlatılmıştır. Eserde aydın ve toplum çatışmasının yanı sıra olan ve olması gerekenin çatışması da dile getirilir. Sonuç olarak bu çalışmada, 1946 ve 1948 yılları arasında çok partili hayata geçiş sürecindeki sorunlar, bu sürecin işleyişi ve aydınlar ve toplum üzerindeki farklı tesirleri geniş bir biçimde, örnekler üzerinden aydın - toplum çatışması ekseninde anlatılmıştır. Demokrat Parti'nin yeni yeni hareketlenmeye başladığı bu süreçte siyaset, eğitim, kadın-erkek ilişkileri, aydın-halk kopukluğu gibi konulardaki sosyolojik saptamalar çalışmada geniş bir şekilde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat Sosyolojisi, Tarık Buğra, Dönemeçte Romanı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

XV. YÜZYIL ŞAİRLERİNDEN İSFENDİYAROĞLU RÜSTEM
BEY (KÂSİMÎ) VE DİVÂNI

Dursun Özyürek, Ali Emre Özyıldırım

Türk Dili ve Edebiyatı

XV. yüzyılda yaşadığını tahmin ettiğimiz İsfendiyar Bey torunu, Kâsım Bey'in oğlu olan Rüstem Bey, Kâsımî mahlasıyla şiirler yazan ve şiirlerini bir divanda toplayan klasik Türk edebiyatı şairidir. Onun hayatıyla ilgili bilgilere baktığımızda oldukça sınırlı sayıda belge ve kaynağa dayandığı görülmektedir. Bu anlamda şairin hayatıyla ilgili yürüteceğimiz tartışmalar çoğu zaman tahminden öteye geçemeyecektir. Bu anlamda Rüstem Bey'le ilgili tarihî kaynaklara baktığımızda Sehî Beg'in (ö. 1548) Heşt-Bihişt adlı şuara tezkiresindeki kısa bilgiler dışında diğer şuara tezkirelerinde, nazire mecmualarında, bibliyografik eserlerde ve tarihî kaynaklarda şairin adına rastlanmamaktadır. Kâsımî'nin bugün elimize ulaşan tek eseri Berlin Staatbibliothek'te yer alan Divân'ıdır. Divân'ın mikrofilm kaydı ise Süleymaniye Kütüphanesi'nde birbirinden bağımsız birtakım eserlerin içinde "mecmua" başlığıyla yer almaktadır. Söz konusu Divân şimdiye kadar edebiyat araştırmacıları tarafından bilinmemekte veya kayıp olduğu düşünülmekteydi. Bu Divân'a ulaşmamızla birlikte şairin hayatı ve edebî kişiliği ilgili yürütülecek çalışmaların önü açılmıştır. Bu anlamda 38 vараğı günümüze ulaşan bu Divân'da 35 beyitli 1 kaside ve 77 gazel yer almaktadır. Çandarlı II. İbrahim Paşa'ya sunulan kasidenin daha çok bir Ramazaniye özelliği göstermektedir. Bunun yanında gazeller daha çok klasik Türk şiirinde işlenen aşk, sevgili, saki, ayrılık ve sevgilinın güzelliği gibi konularda kaleme alınmıştır. Divân'da yer alan şiirlerin edebî anlamda çok ileri seviyede olmadığını ama dönemi itibariyle önem arz ettiğini söylemek gerekir. Kâsımî mahlasıyla şiirler yazan Rüstem Bey ve Divân'ını ilim dünyasına sunmayı amaçladığımız bu bildiriyle şairin hayatı, ailesi ve edebî kişiliğiyle ilgili bilgiler vermek istiyoruz. Bunun yanında şairin ailesi bağlamında Candaroğulları'na ve Candaroğulları-Osmanlı Hanedanlığı ilişkilerine dair bilgiler paylaşmak, divanın tarihî değerine dair görüşlerimizi belirtmek istiyoruz. Ayrıca Kâsımî'nin dönemindeki diğer şairlerle nazire ilişkisini, edebî ilişkileri bağlamında değerlendirmek istiyoruz. Bunun yanında Kâsımî'nin şiirlerinde yer verdiği konuları, sosyal hayata dair paylaştığı bilgileri de irdelemeyi amaçlıyoruz. Bunlara ek olarak şairin atasözü ve deyim kullanmadaki zenginliğine rağmen yer yer şiir diliyle örtüşmeyen kusurlarını da tartışmayı hedefliyoruz. Bütün bunlar klasik Türk şiirinin gelişim evresinde bir şairin konumunu ve tarihî olarak ne ifade ettiğini ilim dünyasıyla paylaşmamıza olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: XV. Yüzyıl Şairlerinden İsfendiyaroğlu Rüstem Bey (Kâsımî) ve Divânı

AHMET YESEVİ VE TÜRKÇE KONUSUNDA BAZI DÜŞÜNCELER

Elmira Adilbekova, Ahmed Yesevi

Türk Dili ve Edebiyatı

Türk Dünyasında Ahmet Yesevi'nin etkileri çok derindir. Yesevi yolu bizi bize; bizi birbirimize; bizi çağa ve bizi insanlığa ulaştıracak yoldur. Bizi biz yapan öncelikle dilimizdir. Yesevi, Türk dünyasının manevi hayatında önemli bir yere sahiptir. "Pir-i Türkistan" namı ile anılan Yesevi, Türk tasavvuf geleneğinin öncüsüdür. Kazakistan'ın Çimkent şehri yakınlarında yer alan Sayram kasabasında 1093 yılında doğmuş ve Türkistan'ın Yesi şehrinde 1167 yılında vefat etmiştir. Türk insanı kendilerine Allah, yaratılış, ölüm, cennet ve cehennem gibi kavramlar üzerinde duygulandırıcı sözler söyleyen İslâm dervişlerini yadırgamamış, onları Şaman ve Kamlara benzeterek heyecanla karşılamış ve severek bağlanmıştır. Yeni heyecan ve ülküler terennüm eden bu dervişlerin Türkistan'ın gönlünü fetheden sembol ismi Ahmet Yesevi'dir. Yesevi'nin yazdığı şiirler ve söylediği özlü sözler, yarı göçebe bir hayat yaşayan Orta Asya Türkleri arasında yayılmıştır. Onun "Divan-ı Hikmet"i bugünkü Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan ve Türkmenistan'da yaşayan Türklerin Müslümanlık anlayışının oluşmasına katkı sağlamıştır. Yesevi, Müslüman olan Türklere İslâm'ı tasavvuf yoluyla ve yalın bir dille anlatmıştır. Türkler arasında hoşgörünün ve ahlaki prensiplerin yaygınlaşmasını sağlamıştır. Ayrıca o, birçok mürit yetiştirmiştir. Onun öğrencileri, Anadolu ve Balkanlar gibi coğrafyalara dağılmış, bu sayede İslâm'ın farklı bölgelerde yayılmasına katkı sağlamışlardır. Yesevi'nin muhtelif bölgelere gidip yerleşen dervişleri, tutum ve davranışlarıyla çevrelerine örnek olmuşlardır. Hoşgörüye dayalı hayat tarzlarıyla Müslüman olmayanların da sempatisini kazanmışlar ve birçok insanın İslâm'ı seçmesine vesile olmuşlardır. Yesevi'nin Türklük üstündeki etkisi büyüktü. Türklerin büyük çoğunluğu İslâm dinine bağlıydı. Türkçe bilinci bütün beyliklerde yaygındı. Türkistan coğrafyasında Yesevi'nin eseri Divan-ı Hikmet defalarca yayınlanmıştır. "Milliyet" dediğimiz gerçekliğin iki ana unsurundan birincisi, dil ise ikincisi de dilin ana taşıyıcı olduğu bütün kültür unsurudur. Yesevi dilimizi ve dini anlayışımızı borçlu olduğumuz insandır. Yesevi için kullanılan tabirler, Hazret-i Sultan, Pir-i Türkistan ve Peygamber-i Sani'dir. Türkistan coğrafyasında bu tabirler bilinçli olarak kullanılmıştır. Türk dünyasında bu bilinç yaygınlaştırılmalıdır. Türk dünyası haritası üzerine yerleşen Türklerin ana birleşme noktası "ana dili"dir. Gönlümüzün derinliklerinde ve dilimizin inceliklerinde biz, Yesevi'den çok şeyler taşıyoruz. Türkistan'da kurulan devletlerde devletin bilim ve edebiyat dilinin Türkçe olması Yesevi'nin doğru seçimi ile olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Yesevi, Tasavvuf, Türk Dünyası, Türkçe Bilinci, Milliyet

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**TÜRK MİZAH BASININDA UZUN SOLUKLU BİR GAZETE:
PAPAĞAN**

Esengül Sağlam Can, Nihayet Arslan

Türk Dili ve Edebiyatı

XIX. yüzyılda ilk örnekleri ortaya çıkan gazete ve dergiler siyasi, sosyal ve kültürel değişimlere hizmet etmek ve bu değişimlere ayna olmak suretiyle yayımlandıkları dönemin zihniyetini yansıtan en önemli kaynaklar arasında yer almaktadır. Yeni bir nesir dilinin inşasına katkıda bulunan bu yayınlar, modern edebî türlerin tanıtımının ve örneklenmesinin yapıldığı bir zemin oluşturmuş, edebiyat ile paralel bir çizgide gelişim göstermiştir. Türkiye’de, basının toplum hayatına dâhil olması ve edebiyatın Batı etkisinde değişime uğraması, mizah geleneğinin değişimini de beraberinde getirmiştir. Bu bildiride, mizahi üslupla yazılmış edebî metinlerden oluşan ve yayımlandığı dönemle ilgili bilgiler sunan Papağan gazetesinin araştırmacılara tanıtılması amaçlanmıştır. Papağan, 23 Nisan 1924’te Orhan Seyfi Orhon tarafından çıkarılmaya başlanmış ve 239 sayı boyunca yayın hayatına devam etmiştir. Döneminin en çok okunan mizah gazeteleri arasında bulunan ve “edebî mizah gazetesi” olarak yayın hayatına devam eden Papağan’ın yayın politikası zaman içinde değişmekle birlikte “insanları güldürme gayesi”nin uzun yıllar devam ettiği, görsel ve yazınsal muhtevayı şekillendiren esas unsurun mizah olduğu görülmektedir. Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, Selami İzzet, Rıza Tevfik, Necdet Rüştü, Osman Cemal gibi Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinin yer aldığı Papağan’da daha pek çok şair ve yazarın edebî anlayışlarını örneklendirdikleri yazıları yayımlanmıştır. Papağan’da mizahi içeriği destekleyen en önemli unsurlardan bir diğeri de karikatürlerdir. Her sayısında pek çok karikatür bulunan Papağan’ın başlıca karikatüristleri Ramiz, Cemal Nadir ve Münif Fehim’dir. Papağan’da yayımlanan hikâye, şiir, manzum hikâye, piyes, fıkra, mektup, mülakat, kurgu haber, mizahi fıkra türündeki yazılar ve karikatürler, gazetenin dil ve edebiyat çizgisine uygun bir karakter göstermektedir. Bu yazı ve karikatürler, dönemin edebî tartışmaları ve şahsiyetleri hakkında önemli bilgiler içermektedir. Bunun yanı sıra gazetede, 1924-1928 yılları arasında yapılan Men-i Müskirat Kanunu, Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Takrir-i Sükûn Kanunu, Kılık-Kıyafet Kanunu, Harf İnkılâbı gibi sosyal ve siyasi değişimlerin ve bilhassa İstanbul’daki belediyeçilik faaliyetlerinin konu edildiği muhtelif yazılar mevcuttur. Mizahın daha çok kadınlar üzerinden yorumlandığı Papağan’da, kadınların güncelliği aktaran, yeniliği ve toplumsal değişimi yansıtan bir model oldukları görülmekte, dönemin kadın algısı açıklık kazanmaktadır. Papağan, yayımlandığı döneme mizahi bir perspektifle bakılmasını sağlayarak resmî tarihin yeniden yorumlanması ve elde edilen bilgiler ışığında yazar ve şair bibliyografyalarındaki eksikliklerinin tamamlanması hususunda araştırmacılara yeni kapılar açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Papağan, Türk Basını, Mizah

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

FATMA ALİYE’NİN MUHÂDARÂT ROMANINDA KADIN VE
KİMLİK MESELELERİNE BAKIŞ

Evşen Çerkeşli

Türk Dili ve Edebiyatı

Mecelle’nin yazarı, devlet adamı ve tarihçi Ahmet Cevdet Paşa’nın kızı Fatma Aliye; Osmanlı kadın hareketinin ve Türk edebiyatının öncü isimlerindedir. Kendisi aldığı iyi eğitim ve yetiştiği çevre neticesinde kadını ve kadının toplumsal konumunu sosyal-kültürel şartlar ve tarihsel arka plan dâhilinde ele alırken onun görünürlüğünü artıran farklı bakış açısının da önemli temsilcisidir. Türk edebiyatının ilk kadın romancılarından Fatma Aliye’nin ilk romanı olan Muhâdarât; görücü usulü evliliğin sakıncaları, kadının eğitilmesi kısacası kadına birey olarak kıymet verilmesi gerektiği hususlarına eğilir. Fatma Aliye, Ahmed Mithat Efendi tarafından Tercüman-ı Hakikat gazetesinde övülür ve yazar kendisini manevî kızı kabul ederek bir nevi edebiyat sahasındaki hâmilliğini üstlenir. Nitekim romana adını veren ve “akılda tutulan hikâyeler, faydalı bilgiler ve yeri geldikçe bunların söylenmesi” anlamlarına gelen “muhâdarât” kelimesinin bilinçsiz tercih edilmediği de yazarın öğretici üslubunun dışavurumudur. 19. yüzyıl sonlarında İstanbul’da bir konakta yaşanan yasak aşk etrafında gelişen olayları anlatan, Tanzimat dönemi romanlarında devrin ruhuna uygun olarak romantizm etkisiyle hemen her romanda yararlanılan “iyiler sonunda mutlu olur, kötüler hak ettikleri cezayı bulur” kuralı, bu romanda da geçerlidir. Muhâdarât’ta ana kadın kahramanlar Fazıla, Calibe ve Münevver Hanım’dır. Bu çalışmanın başat önermesi doğrultusunda adı geçen bu üç kadının kadın ve kimlik bağlamında roman içinde ele alınış biçimini inceleyerek cinsiyet rollerinin nasıl yansıtıldığına ve sonucunda bütüncül bir değerlendirmeye ulaşmak nihai hedef olacaktır. Bu amaçla çalışmada sosyolojik eleştiri yönteminin ilkelerinden yararlanılacak; roman, Tanzimat dönemi ve sonrası Batılılaşma hareketleri bağlamında detaylı bir betimsel okumayla kadın ve kimlik başlıklarının kurgulanışını iyi-kötü stereotipleri doğrultusunda ele almasıyla irdelenecektir. Sonuç olarak Türk edebiyat tarihinin önde gelen kadın yazarlarından Fatma Aliye’nin ilk romanı Muhâdarât’taki kadın ve kimlik meselelerine bakış örneğinden hareketle Türk edebiyatının erken dönemlerinde kadın-erkek eşitliği ve kadının toplumdaki yeri ve görünürlüğüyle ilgili söylemlere yönelik, Batılılaşma odaklı toplumsal bir genellemeye varılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fatma Aliye, Muhâdarât, Sosyolojik Eleştiri

KLASİK TÜRK ŞAİRİNİN ZİHİN DÜNYASINDA MAZMUN KAVRAMI

Handan Belli

Türk Dili ve Edebiyatı

Evrenin oluşumuyla ilgili oluşturulan mitler, insan zihninin nesnelere ve olayları kavrama yolunda sembollerini kullanışının ilk göstergelerindendir. Mitlerde ilk kez ortaya çıkan sembolleştirme ve simge, insanın soyut olanı anlamada ve anlatmada başvurduğu somutlaştırmalardır. Edebi eserlerde görülen sembolleştirmeler, imge ve imaj adı altında terimleştirilirken, klasik Türk edebiyatına ait şiir örneklerinde ise mazmun olarak karşımıza çıkmaktadır. İmge ve imaj terimlerinden daha farklı bir özelliğe sahip gibi tanımlanan mazmun ile somut ve soyut varlıklar arasındaki benzerliklerden yararlanılarak sembolleştirme yapılması sebebiyle bu kavram özünde imge ve imaj kavramlarıyla benzerdir. Klasik Türk şiirinde sembolleştirmenin mazmun ile karşılaştığı bilinmekte, ancak mazmunun tam olarak tanımı ve kapsamı belirlenmemektedir. Bu kavramın tanımlanması ve sınırlılıklarının yapılması için mazmunların işlevsel olarak kullanıldığı dönemlere bakmak gerekmektedir. Bu amaçla klasik Türk şiirinin 15 ve 18. yüzyılına ait divanlar incelenerek mazmun kavramının geçtiği beyitler taranmış ve bu beyitlerden hareketle şairlerin bu kavrama nasıl bir anlam yüklediği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece şairlerin mazmunları hangi bağlamlarda kullandıklarına bakarak bu yapıyı daha net bir şekilde tanımlayabilmek mümkün görünmektedir. Elde edilen şiir örnekleri incelendiğinde mazmunun devrinde sadelik, anlaşılma problemi, eskiyebilme, taze -yeni- olma arayışı, klasikleşme ve tükenme meselesi vb. durumlarının sıklıkla vurgulandığı görülür. Beyitlerde mazmunlar yardımıyla sözün kısa söylenmesi, mazmunun başlı başına bir icat olması, manayı mazmunla anlatma, mazmunun ortaya çıkarılması gibi zorluklarının olduğunun altı çizilmektedir. Şairlerin mazmun ile bazı somut kavramlar arasında benzerlikler kurması da dikkat çekmektedir. Mazmun kavramı ile rehber, süs, devir (çağ), irfan, işaret, av, kutsal, mücevher, sebakat (ders ve öndül), zenginlik (değer), nükte, hadis, doğum ve çocuk kavramları arasında ilgiler kurarak şairlerin şiire özgü olan bu kavramı daha da somut şekilde anlatma yolunu tercih ettiği görülmektedir. İncelenen divanlardan elde edilen veriler, mazmun kavramını incelemede ve klasik Türk şairlerinin mazmunları nasıl tanımladıklarını ortaya koymada kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın sonucunda günümüzde kabul gören mazmun kavramı ile bu mazmunları kullanan şairlerin zihinlerindeki yapının ne oranda benzerlik gösterdiği değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Şiiri, Mazmun, İmge

ELÇİN HÜSEYİNBEY'İN ÖYKÜLERİNDE SAVAŞ İZLEĞİ

Hanife Özer

Türk Dili ve Edebiyatı

Savaş, en eski devirlerden günümüze kadar toplulukların, devletlerin birbirlerine karşı üstünlük kurmak, taleplerini kabul ettirmek amacıyla başvurdukları nihaî bir araç konumundadır. Çıkış sebepleri farklı olmakla birlikte savaşların sonuçları ve etkileri gerek bireyler gerekse topluluklar üzerinde daima yıkıcı olmuştur. İşte temel sorunsalı insan olan edebî eserler ve dolayısıyla öykü türü de sonuçları hemen her alanı, ama daha çok da insanı etkileyen bu olguya karşı ilgisiz durmamıştır. Her dönemin edebiyat ürünlerinde savaş, bazen gerçekliğin yansıması bazen de bütünüyle hayal ürünü olarak çeşitli boyutlarıyla ele alınmış ve bu yolda pek çok eser ortaya konmuştur. Azerbaycan edebiyatının yeni nesil yazarlarından Elçin Hüseyinbey de savaş olgusuna kayıtsız kalmayan yazarlardan biridir. Hüseyinbey eserlerinde savaşı, özellikle de Karabağ savaşının cephe gerisini birey, toplum ve mekân boyutlarıyla anlatılarına taşımış, bu olguyu çeşitli bakış açılarıyla eserlerinde kurgulamıştır / yansıtmıştır. Bu çalışmada Elçin Hüseyinbey'in Sılaya Dönüş kitabında yer alan öyküleri savaş izleği odağında irdelenmiştir. Yazarın "Gözlerine Gün Düşüyordu, Sıla'ya Dönüş, Karaca'nın Kara Başı, Boz Eşeğin Mektupları, Aksakal" adlı öykülerinde kimi zaman temel problem kimi zaman ise bir fon olarak karşımıza çıkan savaş olgusunun kurguya nasıl taşındığı, toplumu, bireyi, çevreyi / mekânı nasıl etkilediği, söz konusu unsurlar üzerinde ne gibi tahribatlara yol açtığı gösterilmeye çalışılmıştır. Öyküler metin odaklı bir bakış ile okunmuş; çalışma giriş, inceleme ve değerlendirme şeklinde düzenlenmiştir. Giriş kısmında Elçin Hüseyinbey'in yazarlığı ve eserleri genel hatlarıyla tanıtılmış, inceleme kısmında yazarın öykülerindeki savaşa dair bulgular birey, toplum ve mekân düzleminde tespit edilmiş, değerlendirme kısmında da söz konusu bulguların öykülerdeki işlevleri ve eserlere katkıları tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elçin Hüseyinbey, Öykü, Savaş

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**FUZÛLÎ'NİN GAZELLERİNDE ARUZ UYGULAMALARI:
FUZÛLÎ'NİN MED KULLANIMININ BÂKÎ'YLE
MUKAYESESİ**

Hasan Kaplan

Türk Dili ve Edebiyatı

Divan edebiyatında söze ritim veren aruz vezni ahenge de katkı sağlar. Aruz vezninde ahenk, şairlerin şiiri kalıba uydurmak amacıyla yer verdikleri uygulamalarla ortaya çıkmaktadır. Şairler, bu uygulamaları anlamı destekleyecek ve ahenge katkı yapacak şekilde kullanmaya çalışmışlardır. Gerek imalenin gerekse meddin heceyi olduğundan daha uzun okuma yönü, duygusal öğelerin ve sesin yansıtılmasında bu iki uygulamayı ön plana çıkarmaktadır. Bu uygulamaların şiirdeki diğer ahenk öğeleriyle birleşip manaya katkı yapmaları aruz uygulamalarını mutlaka bu yönüyle de değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır. İmale ve medde bu yönden bir bakış, Türk aruzunun estetik ilkelerini ortaya koymada yardımcı olacaktır. Med, çoğunlukla Arapça ve Farsça kelimelerde görülmekle birlikte az da olsa Türkçe kelimelerde de görülen, iki kapalı hece arasında şairlerin bir açık heceye ihtiyaç duydukları zaman yaptıkları bir uygulamadır. Med, kapalı heceyi taşıdığı birtakım özelliklerden dolayı biri uzun biri kısa, iki hece olarak okumaktır. Med, aruz vezninin müzikal yönünü ortaya koyan, şiirde ahengi sağlayan bir ses sanatıdır. Bu çalışmada Fuzûlî'nin Türkçe Divanı'nın gazeller bölümünde meddi, nasıl ve niçin kullandığı sorgulanmış; şairin hangi kelimelerde, kaç kez med yaptığı 16. yüzyılın başka bir şairi olan Bâkî ile mukayese edilerek incelenmiştir. Çalışmada, Fuzûlî'nin şiirlerinde med anlama ve ahenge yaptığı katkı, ünlem ve nida görünümüyle ses(lenmey)e etkisi, duygusal öğelere eşlik ederken duyguyu yansıtması, oluşturduğu çeşitli düzeydeki anlam karşıtlıkları ve vurgulamalar bakımından incelenmiştir. Bu doğrultuda şairin medle ahengi sağlarken meddi bazı yapılar içinde kullandığı görülmektedir: a. Fuzûlî bir ses sanatı olan nidayı medle birlikte kullanmıştır. Meddin ses yönü düşünüldüğünde şairin nida ve meddi birlikte yapmasının şiirin hem ses hem de duygu yönüne olan katkısı önemlidir. b. Şair, med yaptığı kelimedenden önce işaret bildiren kelimelere yer verip işaret yoluyla vurguladığı kelimedede med yaparak anlama katkı sağlamıştır. c. Meddi abartma vurgusu işlevinde kullanan şair, mesajına katkı sağlamak için med yaptığı kelimedede çokluk ekine yer vermiş, abartmayı daha da artırmıştır. Bu yolla şair çokluk, fazlalık, uzunluk ifade ederken her iki unsurdan birlikte faydalanmıştır. d. Fuzûlî'nin birli söz tekrarı içinde yer verdiği kelimedede her iki mısradan birden med yapması, onun med uygulamasında dikkati çeken başka bir yöndür. Tekrarlı med diyebileceğimiz bu uygulamada şair söz tekrarıyla vurguladığı kelimeyi medli okuyarak hem ahengi sağlamış hem de anlamı pekiştirmiştir. Fuzûlî'nin medle ahengi sağlarken kullandığı bu yapılardan hareketle şairin med konusundaki tasarrufları ve zevki; medle ahengi sağlama, anlamı destekleme, vurgulama ve pekiştirme yolları üzerinde durulmuş, şair bu yönlerden Bâkî ile karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aruz Vezni, Med, Ahenk

KLASİK TÜRKMEN EDEBİYATI ŞAİRİ ABDİSETDAR KAZI VE CENGNAMEŞİ

İhsan Kalenderoğlu

Türk Dili ve Edebiyatı

Oğuz grubu Türk boylarından olan Türkmenlerin çok geniş ve araştırılmaya değer bir edebiyatı vardır. Tarihsel süreç içinde genel Türk edebiyatıyla ortak eserlerin ve değerlerin yer aldığı Türkmen edebiyatı özellikle, XVII. yüzyıldan itibaren medrese eğitimi görmüş, klasik dönem olarak adlandırılan süreçte Arap ve Fars kültürünü, edebiyatını çok iyi bilen, önemli şairler yetiştirmiştir. Bu şairlerden biri de Abdüsetdar Kazı'dır. Ünlü Türkolog A. N. Samoyloviç'in, Türkmenlerin en önemli şairi Dövlət Mämmed Azadi'den sonra, gerek aldığı eğitim ve terbiye gerekse şairlik gücü bakımından en önemli ikinci şair olarak bahsettiği Abdüsetdar Kazı (XVIII. yüzyılın sonlarında doğmuş, XIX. yüzyılın ikinci yarısında vefat etmiştir. Kaynaklardaki kesin olmayan tarih 1791-1880'dir.) pek çok eser yazmıştır. Bu eserlerde özellikle yaşadığı dönemin kültürel, siyasi ve tarihî olaylarını, Türkmen Türkçesini yoğun ve akıcı bir şekilde kullanmak suretiyle, dile getirmeye çalışmıştır. Özellikle Cengname eserinde yaşadığı dönemdeki Türkmen halkının, İnan Şahı'na ve onun kontrolündeki Horasan beylerine karşı yaptığı mücadeleleri ele almaktadır. 1914 yılında Petrograd Üniversitesi tarafından Arapça şeklinin yanında Rusça tercümesi verilerek yayımlanan Cengname'nin elimizde 1943 ve 1992 yıllarında yayımlanan iki nüshası mevcuttur. Abdüsetdar Kazı'nın tanınmasında ve ilim âlemine kazandırılmasında katkıları olan A. Nikolay Samoyloviç onun hakkındaki ilk bilgileri Türkmen edebiyatı tarihine katkılarıyla öne çıkan Hocalı Molla Mırat'dan almış ve Cengname'den de o dönemde haberdar olunmuştur. 1943 yılındaki baskıyı Baymuhammed Garriyev yapmıştır. Elimizdeki diğer baskı ise 1992 yılında M. Annamammedov ve A. Nuryagdiyev tarafından asıl nüsha dikkate alınarak hazırlanmıştır. Tebliđimizdeki amaçlarımızdan biri de 1943 yılında yayımlanan cengname ile 1992 yılındaki cengnameyi karşılaştırmaktır. Zira 1943 yılındaki baskı, dönemin şartları gereği asıl nüshadan kısaltılarak yapılmıştır. Tebliđimizde ayrıca Abdüsetdar Kazı'nın yaşadığı dönem olan XVIII-XIX. yüzyıl klasik Türkmen edebiyatının genel özelliklerinden ve temsilcilerinden de bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Abdüsetdar Kazı, Klasik Türkmen Edebiyatı, Cengname

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

GEVHERÎ'NİN ARUZLA YAZDIĞI ŞİİRLERDE MÜBALAĞA
SANATI

M.Celal Varışoğlu, Hakan Sönmez

Türk Dili ve Edebiyatı

Bu çalışmanın amacı, Gevherî'nin aruzla yazdığı şiirlerde, mübalağa sanatının hangi çerçevede kullanıldığını incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, verilerin elde edilmesinde ve incelenmesinde doküman analiz yönteminden yararlanılmıştır. Şiir sanatında sözü daha çarpıcı ve etkili kılmak için birçok edebî sanata başvurulmuş, "belâgat" ilmi çatısında bu sanatlar "bedî" başlığı altında toplanmıştır. Çalışmamıza konu olan "mübalağa" sanatı, bedî ilminde, anlama dayalı sanatlar içerisinde yer almaktadır. Yüzyıllar boyunca hemen her şair, duygu ve düşünce dünyasını daha etkileyici bir şekilde ifade edebilmek için bu sanata sık sık başvurmuştur. Yaklaşık altı yüzyıllık bir tarihe dayanan divan şiirinde mübalağa sanatı çok önemli bir yere sahip olmuştur. Divan şairi gerek sevgilinin vasıflarından söz ederken gerek memduhunu överken gerekse içinde bulunduğu hâli anlatırken ya da birisini yermek amacıyla kaleme aldığı hiciv manzumesinde aşırıya kaçmış ve mübalağa sanatından faydalanmıştır. Aynı doğrultuda âşık edebiyatı ürünlerinde de benzer hayallerle mübalağa sanatının kullanıldığı görülmektedir. Âşıklar da kendi gelenekleri ekseninde özlemlerini, sevgilerini, acılarını ve ıstıraplarını ya da yergilerini daha iyi ifade etmesi dolayısıyla mübalağa sanatından yararlanmışlardır. Gevherî, âşık tarzı şiir geleneğinin 17. yüzyıldaki en önemli temsilcilerindedir. Edebiyat lügatında "kalem şuarası" olarak bilinen zümreye mensup olan şairin şiirlerinde bir yandan âşık şiiri geleneğinin izleri görülürken diğer yandan divan şiirinden esintilere rastlanmaktadır. Gerek üslup gerekse hayal dünyası bakımından divan şiirine yakın olması dolayısıyla, çalışmanın çerçevesi Gevherî'nin aruzla yazdığı şiirlerle sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda şairin "divan", "gazel", "semâî", "kalenderî" ve "müstezad" nazım şekillerinde yazdığı şiirler incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda elde edilen veriler, mübalağa sanatının türlerine göre tasnif edilmiş ve şairin hayal dünyasını yansıtması bakımından değerlendirilerek, örnek beyitlerde geçen mübalağa unsurları açıklanmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak, âşık tarzı şiir geleneğinde, dönemine damga vurmuş bir şair olan Gevherî'nin aruzla yazdığı şiirlerinde duygu ve düşüncelerini daha coşkun ve etkileyici bir biçimde aktarmak için mübalağa sanatının her türünden faydalandığı görülmüştür. Bu sanatı çoğunlukla sevgiliye olan özlemini ve onun aşkından çektiği ıstırapını ifade ederken kullandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gevherî, Mübalağa, Edebî Sanat

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

NECATÎ BEY DİVANI'NDA ACEM KAYNAKLI
ŞAHSİYETLER

M.Celal Varışoğlu,Emine Bülün

Türk Dili ve Edebiyatı

Bu çalışmada, 15. yüzyıl Türk edebiyatının önemli isimlerinden Necatî Bey'in divanı incelenmiş, divanda geçen Acem kaynaklı mitolojik şahsiyetlerin hangi bağlamlarda kullanıldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Verilerin elde edilmesinde doküman analiz yönteminden faydalanılmıştır. Klasik Türk edebiyatı, geçmişten günümüze süregelen köklü bir geleneğe sahiptir. Bu geleneğin böylesine sağlam bir yapı üzerinde durmasıyla ilgili çeşitli fikirler ileri sürülür. Bunların belki de en önemlilerinden birisi, Türk şairlerin kendi kabuğunu kırarak çağın önemli toplumlarının edebiyatlarından da istifade etmeleridir. Bu bağlamda Klasik Türk edebiyatı şairleri, tür ve şekil yönünden etkilenmenin yanı sıra Yunan, Arap, Hint ve Çin kaynaklı birçok mitolojik şahsiyeti eserlerinde konu edinmişlerdir. Benzer şekilde, sahip olduğu birikimiyle özellikle komşusu olduğu toplumlari tarih boyunca etkilemiş olan Fars kültür ve sanatı da, Klasik Türk edebiyatına belirli ölçülerde nüfuz etmiş ve bu etki yüzyıllar boyunca sürmüştür. İran mitolojisinin temel kaynaklarından olan Firdevsî'nin "Şehnâme" adlı eserinde adı geçen şahsiyetler, bu etkileşim çerçevesinde Klasik Türk şiirinde sıkça kullanılmıştır. Divan şiirinin mitolojik arka planında büyük bir yere sahip olan bu şahsiyetler niteliklerine göre, kaside, gazel, mesnevi gibi nazım şekillerinde özellikle telmih, istiare, teşbih, iham, tevriye, tenasüp, mübalağa gibi sanatlar yoluyla kullanılmıştır. Çalışmamıza konu olan Necatî Bey de, Acem kaynaklı şahsiyetleri geleneğe bağlı kalarak şiirlerinde kullanmıştır. Divanındaki şiirlerde Cem, Rüstem, Dârâ, Keykubâd, Sam, Neriman, Hüsrev, Bijen, Dahhâk, Feridun gibi Şehnâme'de geçen mitolojik şahıslara yer verdiği görülmüştür. Necatî Bey divanında görülen İran kaynaklı mitolojik şahısların toplam sayısı 48 olup, bunların 9'u gazelerde, 34'ü kasidelerde, 5'i ise diğer manzumelerde bulunmaktadır. Çalışmada elde edilen verilerden yola çıkarak, söz konusu İran kaynaklı mitolojik şahıslardan kahramanlık, ihtişam, zenginlik, güçlülük, yönetim becerisi gibi bağlamlarda yararlandığı; bu şahsiyetlerin şiirlerde çoğunlukla memduhun siyasi ve askerî otoritesini tasvir etmede, bazen de sevgiliye olan duyguları ifade etmede ya da dünyanın geçiciliğini anlatmada sembolik birer unsur olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda tespit edilen şahsiyetler, şiirde kullanıldıkları bağlama, edebî sanata ve sahip oldukları niteliklere göre tasnif edilerek örnek beyitlerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Necatî Bey, Şehnâme, İran Mitolojisi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**MEHMET AKİF ERSOY’UN ŞİİRLERİNİN DRAMA
YÖNTEMİYLE ÖĞRETİMİ**

Mahmut Babacan

Türk Dili ve Edebiyatı

Türkçe öğretiminde geleneksel uygulamalar yerine, çağdaş öğretim yaklaşımlarından, yöntem ve tekniklerinden yararlanılması gerekir. Türkçe dersinde, birden çok yöntem, teknik ve öğretim anlayışının olanaklarından yararlanılarak bütünleştirilmiş bir öğrenme- öğretim yaklaşımına ulaşılmalıdır. Derste öğrencinin merak duygusunu harekete geçirecek, derse olan ilgisini arttıracak, kendini ifade etmesine olanak sağlayacak, katılımcı ve etkin bir öğrenci profili oluşturacak yöntemlere, en önemlisi de öğrenciyi derste ve etkinliklerde merkeze alan bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Drama etkinlikleri oluşturmada şiir, öykü, masal, efsane, anı gibi edebî türlerden yararlanmak mümkündür. Lirik şiirlerin canlandırılması zor olsa da manzum hikâyeler drama etkinliklerine elverişli metinlerdir. Öykü ve masallar ise, anlatmaya dayalı ve olay eksenli metinler oldukları için drama etkinliklerinde rahatlıkla kullanılabilir ve canlandırılabilirler. Âkif’in Safahat’ın birinci kitabında yer alan kırk dört şiirinden bir kısmı manzum hikâye özelliği gösterir. Edebiyatımızda manzum hikâyenin en özgün örneklerini veren Mehmet Âkif’in bu tarz şiirlerinde hitabet ve belagat sanatlarıyla birlikte Batı edebiyatındaki teatral anlatım iç içedir. Ayrıca bu tarz manzumelerinde hikâye kişileri içinde yaşadıkları mekânla birlikte ele alınır. “Âkif kadar hayatı şiire ve şiiri hayata sokmuş şair” olmadığını söyleyen Sezai Karakoç, halkın içine onlardan biri olarak giren Âkif’in onların diliyle hatta zaman zaman argolarıyla onların mantığı ve görüş açılarına da yer vererek, hayatın acı tablolarını çizmiştir. Gerçekte, Akif’in manzum hikayeleri, şiirleri arasında önemli bir yere sahiptir. Ancak öteden beri bu şiirlerinden ziyade, onun düşünce yanı ağır basan şiirlerine daha çok ilgi gösterilmiş, Akif şiiri açısından değil de düşünceleri açısından değerlendirilmiştir. Oysa manzum hikayeleri, Akif’in estetik kaygıyı düşüncenin önüne aldığı eserleridir. Bu şiirlerde biçim öz ilişkisini önemsemiş, konuya uygun kalıplar seçmiş, duygu ve düşüncedeki özelliklere göre yeri geldiğinde aynı şiirde kalıbı değiştirerek birden çok kalıp kullanmıştır. Yine Türkçe ile aruzu bu şiirlerde büyük başarı ile bir araya getirmiştir. Dili kullanmada en çok başarı gösterdiği şiirleri manzum hikayeleri olmuştur. Bu bildirimizde Mehmet Akif Ersoy’un bazı manzum dramatik şiirlerinin drama yöntemiyle sınıf ortamında nasıl işleneceğini ve uygulanacağını aşamalarıyla göstermeye uygulamalı örneklerle göstermek amacındayız. Özellikle Türk Dili ve Edebiyatı ile Türkçe öğretmenlerimizin Mehmet Akif’in “manzum hikâye” veya “dramatik şiir” denilebilecek türden şiirlerini drama yöntemiyle daha etkili nasıl işlenebileceğini anlatmak arzusundayız.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Akif Ersoy, Drama Yöntemi

OSMANLI MÜNEVVERİNİN “ABES”LE İŞTİGALİ: XVII. YÜZYILDA “ABES” TARTIŞMALARI

Mehmet Akif Gözitok

Türk Dili ve Edebiyatı

Hint-Türk devletinin üçüncü hükümdarı ve Babür’ün torunu olan Ekber Şah döneminin birleştirici politikaları sayesinde Arap, Fars ve Türk medeniyetlerinin Hindistan medeniyetiyle mezcedilmesiyle oluşan Sebk-i Hindî akımı, duygu ve hayallerin orijinal ve girift mazmunlarla, ince hayallerle belîğ ve fasih bir şekilde şiire yansıtılması olarak tanımlanmaktadır. Bu akımın edebiyatımızda en çok okunan temsilcisi ise hiç şüphe yok ki Urffî-i Şîrâzî’dir. Edebiyatımızda başka hiçbir Sebk-i Hindî şairine nasip olmamış bir alakaya mazhar olan Urffî-i Şîrâzî’nin şiirleri, Osmanlı edebiyat mahfillerinde uzun uzun münazara konusu edilmiş, üzerine onlarca şerh yazılmış, hatta XVII. yüzyıldan sonra Urffî’nin şiirleri üzerine düşünen mütehassıslara “Urfîdân” ve “Urfîşinâs” gibi isimler verilmiştir. Öte yandan gerek Urffî’nin şiirlerinin zahirî manalarının şeriata aykırı görünmesi gerek Divan’da Çehâr Yâr-i Güzîn’den hiçbir surette bahsedilmemesi, Urffî’nin Kızılbaşlığına delalet olarak görülmüş, onun mülhitliği hakkında ciddi söylentilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yüzden pek çok şârih, bu söylentileri çeşitli delillerle çürütüp zahirî batıl görünen beyitleri/kelimeleri şeriata muvafık hâle getirmeye ve Urffî’nin mülhiyahut Kızılbaş olmadığını kanıtlamaya çalışmıştır. Bu çabanın bir örneği ise Urffî-i Şîrâzî’nin “İkbal-i kerem mîgezed erbâb-i himem râ” mısraıyla başlayan gazelinin yirmi yedinci beytinde geçen ve ilk bakışta küfrü mucip bir söz olarak değerlendirilebilecek “abes” kelimesi üzerine yapılan tartışmadır. “Abes” kelimesini hem mana hem de itikat açısından oldukça sakıncalı bulan dönem münevverleri, söz konusu kelimenin nasıl ve hangi mana ile değerlendirilmesi gerektiği hususunda bir tartışma başlatmışlardır. İlk bakışta Urffî’yi şeriata mugayir gösteren bu beyiti/kelimeyi, onun itikadından emin olan XVII. yüzyıl münevverleri şerh ederek zahiri batıl görünen bu ibareyi şeriat dairesine çekmeye çalışmışlardır. Bunların içinde Urffî’nin şiirlerine müstakil şerhler yazan Neşâtî, Vakanüvis Abdî Efendi, Himmetzâde Abdî, Sahaf Ahmed Rüşdî, Süleyman Yanyalı ve Murtaza Trabzonî gibi isimler bulunduğu gibi sadece bu beyit/kelime üzerine düşüncelerini serdererek “abes” tartışmasına katılmaktan geri durmayan isimler de mevcuttur: Nev’îzâde Atâyî, İsmetî, Nâbî, İsmail Hakkı Bursevî, Minkarîzâde Yahyâ Efendi ve Ebu Said. Bu bildiride, yukarıda ismi zikrolunan Osmanlı münevverlerinin “abes” tartışmalarına değinilecek, bu beyit/kelime hakkında kimlerin ne söylediği, beyti/kelimeyi kimin nasıl yorumladığı üzerinde durulacak, böylece dönem edebiyat mahfillerinin işleyişi hakkındaki bazı düşüncelere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Urffî-i Şîrâzî, Abes Tartışmaları, Şerhler

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**METİNLERDE ÇOK ANLAMLILIK: “GÖSTERGEBİLİM” VE
İHSAN OKTAY ANAR “KİTAB-ÜL HİYEL” ÖRNEĞİ**

Miyase Güzel

Türk Dili ve Edebiyatı

Göstergebilim çalışmaları bugünkü kadar sistemli olmasa da M.Ö. yıllarda Platon ve Aristoteles tarafından bu konu hakkında kıvılcımlar atılmıştır. Daha sonra edebiyatın dinamik bir yapıya sahip olması, içinde birçok yapıyı ortaya çıkarmasına yol açmıştır. Tarih içinde kendini geliştiren edebiyat kuramcıları, göstergebilim konusunda farklı kuramlar ortaya atmıştır. Çoğunlukla benzer özellikler gösteren bu kuramlar, henüz tam anlamıyla açıklığa kavuşmamıştır. Göstergebilimin temel konusu anlamdır. Bunu Greimas, “Semiotique et Sciences Sociales” adlı yapıtında “yatak yapmak” örneğiyle açıklar. Yatak yapmak bir iletişimde bulunmak değil, bir işi yerine getirmektir. Bununla birlikte, insan en basit işleri yaparken bile çevresine bağımlı olduğunu gösterir. İnsan farkında olsun ya da olmasın, etrafını çevreleyen göstergelerle iç içe yaşar. Hayatında yer alan her nesne, her olgu aynı zamanda bir gösterge niteliği taşır ve bir göstergeler dizgesine katıldığını gösterir. Bu nedenlerden dolayı göstergebilimin amacı, insan ve insanın algıladığı çevrenin ne olduğunu anlayabilmesidir. Charles Sanders Peirce, Ferdinand de Saussure’nin önemli görüşlerinden sonra, U.Eco, R. Barthes, Strauss gibi araştırmacılar, göstergebilimi edebiyat ve dilbilimin merkezinden çıkararak, onun; mimarî, endüstri, mitoloji, antropoloji ve sinema gibi farklı alanlara da uygulanabileceğini göstermiştir. Barthes’in düşüncelerinden hareketle, az veya çok; mitoloji, sinema ve görsel olan her ne varsa ilgilenmiş bir okuyucu, okuduğu metnin anlam derinliklerinde rahatlıkla dolaşabilir. Barthes kuramına göre okuma esnasında göze çarpan bir unsur irdelendiğinde, kolaylıkla göz önünde ve zihinde bir şeylerin canlanmasına olanak sağlar. Kitab-ül Hiyel isimli eserde de genel olarak mitolojik ve endüstriyel unsurlar fazla olduğu için, özellikle R. Barthes’in çalışmaları ışık olmuş ve çalışmayı büyük ölçüde kolaylaştırmıştır. Her kuramcı göstergebilim konusunda farklı yorumlar dile getirmiş ve kendi görüşlerini destekleyecek düşüncüler ortaya koymuştur. Temelde göstergebilimin altında ifade edilmek istenen durum; bir söz, bir kişi, bir anlam ya da bir konunun ifade edilmek istenmesidir. Edebî eserin içinde her türlü göstergeler bulunabilir. Sanatçı, burada görevi okuyucuya bırakarak, onun zihinsel faaliyetlerini harekete geçirmek ister. Eser içinde; mitoloji, felsefe, din, tarih, tablo, müzik, resim, mimarî vb. her türlü unsurları gösteren bir ifade olabilmektedir. Son dönem Türk romanına damgasını vuran yazarların başında gelen İhsan Oktay Anar, romanlarında Halk Edebiyatı’ndan, Tanzimat Dönemi’nden, modernizmden ve fantastik unsurlardan yararlanmıştır. Bu çalışmada; göstergebilimin ne olduğu tartışılacak, ardından kuramcıların yöntemleri belirlenecektir. Kitab-ül Hiyel isimli eser ise, Roland Barthes yöntemi ile incelenecek ve sonuçlar ise sayısal veriler halinde sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göstergebilim, Roland Barthes, Kitab-ül Hiyel

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

MİZAH GAZETELERİNİN EDEBİYATA KATKILARI: GIDIK
ÖRNEĞİ

Muhammet Can, Nihayet Arslan

Türk Dili ve Edebiyatı

Mizah gazeteleri, yayımlandıkları döneme ışık tutmaları, içeriklerinde genellikle hikâye, şiir ve roman tefrikası gibi edebî türlere yer vermeleri ve yazar kadrolarının çoğunlukla edebiyatçılardan oluşması hasebiyle edebiyat tarihi araştırmacılarının istifade ettiği en önemli kaynaklar arasında yer almaktadır. 3 Kasım 1910 ve 10 Ekim 1912 tarihleri arasında yayımlanan Gıdık gazetesi de sayfalarında yer verdiği şiir, deneme, hikâye ve roman tefrikası gibi çok sayıda edebî metinle, edebiyat ve siyaset konulu güncel haberlerle araştırmacılara devrin sosyal hayatı ve edebiyat ortamı hakkında önemli veriler sunmaktadır. 1908’de Meşrutiyet’in ilan edilmesiyle Osmanlı basınında yaşanan özgürlük ortamında gazete ve dergi sayılarının hızla arttığı ve bu dönemde birçok mizah yayınının ortaya çıktığı görülür. Dönemin en önemli mizah yayınları arasında Kalem, Cem, Eşek gibi öncü örneklerin yanı sıra, Meşrutiyet kazanımlarının zayıfladığı ve basın üzerindeki baskıların arttığı bir dönemde yayımlanan ve 2 yıla yaklaşan yayın hayatıyla 71 sayısı bulunan Gıdık gazetesi de sayılmalıdır. Gazetenin yayın kadrosunu Refi Cevat (Ulunay), Ahmet Rasim, Fuat Talat, Mehmet Sıtkı (Akozan), Mehmet Asaf, Süleyman Tevfik, Mahmut Yesari, Celîs, Mehmet Eşref, Hüseyin Kâmi, Enis Avni (Akagündüz) ve Cemil Hakkı gibi çok önemli yazarlar oluşturmuştur. Uzun bir süre gazetenin başyazarlığını da üstlenen Refi Cevat, gazetede dönemin bazı siyasilerini, edebiyatçılarını ve gazetecilerini hicvettiği fıkra, mizahi haber ve hikâyeler yayımlamanın yanı sıra bir de romanını tefrika ettirmiştir. Dönemin önemli yazarlarından Ahmet Rasim de burada bir dönem başyazarlık yapmış ve daha çok sosyal eleştiri denilebilecek, toplumsal yaşamdaki birtakım sorunların edebî bir üslupla ele alındığı çeşitli yazılarını yayımlamıştır. Gıdık gazetesi, bir mizah gazetesi olarak sadece insanları güldürmeyi değil, hicvederek toplumun ve siyasetin aksaklıklarını eleştirmeyi amaçlamıştır. Bundan dolayı gazetede yer alan fıkra ve hikâyelerde de genellikle siyaset, edebiyat, basın, kadın-erkek ilişkileri, belediye sorunları gibi toplumsal hayatla yakından ilgili konulara değinildiği görülmektedir. Bunun yanında gazetede tamamlanmamış dört romanın tefrikası gerçekleştirilmiştir. Gıdık’ta ayrıca şiir, mektup, mizahi haber, ilan ve reklam gibi türlerde de çok sayıda yazı yer almıştır. Yayımlandığı iki yıllık dönemde yaşanan edebî, politik ve sosyal hadiselerle ayna tutan Gıdık gazetesi, Osmanlı Devleti’nin son dönemi hakkında yapılacak olan siyasi tarih, sosyoloji ve edebiyat tarihi konulu araştırmalara önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mizah Gazeteleri, Gıdık Gazetesi, Ahmet Rasim, Refi Cevat Ulunay

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

TIRSÎ DÎVÂNINDA ÇİNGENELER

Murat Aslan, Rumeysa Keskin

Türk Dili ve Edebiyatı

Ortak İslam kültürünün bir ürünü olan divan edebiyatı, Osmanlı sahasında altı asırlık bir serüvene sahiptir. 15. asırda verimliliği artan ve 16. asırda zirveyi yakalayan divan şiiri, 17. ve 18. yüzyıllarda da önemli sanatkarlarca geliştirilmiş, sanatsal açıdan yetkinleşmiştir. Bununla beraber, divan şiiri yalnızca gelenek tarafından belirlenen kesin çizgiler içerisinde sanatsal açıdan yetkin, mazmunlarla ve edebi sanatlarla örülmüş girift hayallerden oluşan bir edebiyat değildir; aynı zamanda Osmanlı toplumunu anlamak için gerekli malzemeyi sunan birinci el bir kaynaktır. Şair, kendi döneminin ve toplumunun adamı olması dolayısıyla ister istemez kendi sosyal çevresini şiirlerine yansıtır. Bu nedenle bütün divanlarda toplumsal konularla ilgili malzeme bulunabileceğini söyleyebiliriz; ancak bazı divanlarda söz konusu malzemeler diğer divanlara nispetle oldukça fazladır. Tırsî Divanı bunlardan biridir. İbrahim Tırsî, 18. yüzyıl şairlerindedir. Uşak'ta doğan ve daha sonra İstanbul'da yaşayan İbrahim Tırsî'nin tek eseri divanıdır. Aynı zamanda hattat olan şairin şiirleri hezel tarzı içinde değerlendirilir. Kendisine Hevâyî'yi üstad olarak kabul eden şair, onun tarzında alaycı, esprili ve divan şiiri geleneğine muhalif şiirler yazmıştır. Divan edebiyatı estetiği dışında şiirler yazdığı için şairliğinin zayıf olduğunu söyleyebiliriz. Hezel türünde yazdığı için de üslubu oldukça laubali ve argo kelimelerle doludur. Tırsî, toplumsal çevresini, günlük yaşamı ve o dönemin kültürünü yansıtan pek çok beyit yazmıştır. Giyim kuşamdan yemeklere, müzikten mesleklere pek çok konuya değinmiştir. Bu konulardan biri de çingenelerdir. Şair, sosyal çevresinde şahit olduğu olaylardan ve toplumun algılarından yola çıkarak zihninde bir çingene imgesi oluşturmuş ve bunu şiirlerine alaycı ve esprili bir üslupla yansıtmıştır. Ona göre çingeneler, orucu kuru ekmele tutacak kadar fakirdir; hamamdan peştamalı çalacak kadar hırsız ve güvenilmezdir. Çadırlarda yaşarlar, bakla falı bakarlar. Alışverişte sahtekârdırlar, kavgada ise korkaktırlar. Ağızları bozuktur, sefil bir hayat yaşarlar. Bildirimizde amacımız, sosyal meselelerin divan şiirine nasıl yansıdığını Tırsî Divanı örneğinde ve çingeneler konusu çerçevesinde göstermektir. İncelememiz, Tırsî Divanında çingane, çingan, çingene ve kıptî kelimelerini tarayarak ulaştığımız 19 beyit üzerinde olacaktır. Bulgularımızı altı başlıkta inceleyeceğiz: 1) Fakirlik, 2) Falcılık, 3) Güvenilmezlik, 4) Korkaklık, 5) Çingenelerin Huyu, 6) Diğer.

Anahtar Kelimeler: Tırsî, Çingeneler, Divan Şiiri

KLASİK TÜRK ŞİİRİNDE “ZAMÂNE” KAVRAMI

Murat Keklik

Türk Dili ve Edebiyatı

Çok çeşitli tanımları yapılmakla birlikte genel hatlarıyla zaman kavramı kâinatın yaratılışını ve bu yaratılış içindeki değişimi ifade etmek için kullanılmaktadır. Bu ifadede söz konusu olan, nesnel zaman veya başka bir ifadeyle mutlak zamandır. Öznel zaman kavramı ise zamanın insan tarafından algılanışını ifade eder. Mutlak bir ayırım olmamakla birlikte nesnel zaman felsefe ve bilimin konuları içinde yer almasına karşılık, öznel zaman ise genel olarak sanat, özel olarak da edebiyat kapsamında yer almaktadır. Klasik Türk şiiri geleneğinde “zaman” anlayışı, bu geleneğin diğer bütün unsurları gibi İslâma ve İslâm medeniyetine bağlı olarak teşekkül etmiştir. İslâm mistiklerine göre zaman mücerret ve zihnî bir kavramdır yalnız zihinde vardır ve olayların oluş anlarının birbiriyle mukayesesinden doğan zaman hissi hakikatte bir aldanıştır. Vahdete erilince mekân gibi zaman algısı da ortadan kalkacaktır. İnsan ve dünya fanidir; baki olan ise sadece Allah'tır. Allah'ın ezeli ve ebedi, insanın fani bir varlık, zamanın bir aldanış olduğu inancı şairlerin “zaman” kavramını ölçülebilen, nesnel zaman olmaktan ziyade öznel olarak şiirlerinde işlemelerine yol açmıştır. Şekil ve fikir bakımından İran ve Arap edebiyatlarının tesirine maruz kalmış olan klasik Türk edebiyatı, bu edebiyatların şiir tekniği ve felsefe sistemlerinin etkisi altında geliştiğinden şairler genel itibarıyla mutlak zamanı bir tarafa bırakmış felek, dehr, devran gibi kelimelerle ifadeye çalıştıkları, sosyal ve moral değişiklikler getiren bir zamandan bahsetmişlerdir. Bu suretle zamanın bir kısmını veya kısa bir birimini ifade eden kavramlardan çok yaşanan dönemi, dünyevî hayatı ifade eden zaman kavramlarını şairler şiirlerinde sıkça kullanmışlardır. Bu kavramlar arasında “zamâne”, “dehr”, “rüzgâr”, “felek”, “devr-devir”, “devrân”, “asr”, “hengâm” en çok kullanılanlardandır. Aralarında anlam ve kullanım farklılıkları bulunan bu kavramlar arasından çalışmaya konu olarak “zamâne” kavramı seçilmesinin nedeni beyitlerde kullanım alanının genişliği ve çok anlamlılık özelliği taşıması olmasındandır. Zamâne kavramı beyitlerde kimi yerlerde felek ve devr kavramlarıyla eş anlamlı olarak kullanılmasına karşılık kendine özgü anlamlar da ihtiva etmektedir. Şairin içinde yaşadığı dönemi, dünyevî hayatı, yeryüzünü, insanları, toplumsal hayatı, şairi gayri ihtiyari etkileyen bütün unsurları içine alır. Şairler çoğu zaman zamânedeki şikayet ederek asr-ı saadete özlem duymuş, kimi zaman zamâneye ümit bağlamış, kimi zaman da zamâneyi aşkı ve sevgilisi için bir fon olarak değerlendirmiştir. Çalışmada klasik Türk edebiyatına mensup farklı dönem ve coğrafyalarda yaşamış otuz kadar şairin divanlarında “zamâne” kavramı taranmıştır. Zamâne kavramının geçtiği beyitlerden en özgün olanları seçilerek kavramın işleniş, anlam boyutları, kullanım şekilleri incelenmiş alt başlıklar hâlinde kavramın kullanım alanları beyitlerle örneklendirilmiş, şairlerin “zamâne” kavramına getirdikleri bakış açıları ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Zamâne, Klasik Türk Şiiri, Beyit

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MİTOLOJİK MEKÂNLAR

Muvaffak Eflatun

Türk Dili ve Edebiyatı

Mit, insanoğlunun bilinmezler karşısındaki yorumu ve yakıştırmasıdır. Varlık âlemindeki gizeme (hayat, ölüm, tabii olaylar gibi) dinler bir açıklama getirmeye çalışır. Bu açıklama aşkın ve İlahidir. Mitoloji ise var olan gizeme insanın kendisinin cevap arayışıdır. İnsanoğlu cevabını oluştururken sırf kendi muhakemesi ve aklından hareket etmez. Kimi zaman dini terminolojiden de yararlanır. Mitler insanlığın ilk dönemlerinde ortaya çıkmış. Ama bunlar nesiller boyu sözlü gelenekte yaşatılarak oluşumunun üstünden yüzyıllar geçtikten sonra yazıya geçirilmiştir. Böylelikle insanlığın ilk devrinde ortaya çıkan sözlü gelenekte gelişip sonrasında yazıya geçirilen mitler zamanla sanat eserinin hem malzemesi olmuş hem de bizzat sanat eserinin kendisini meydana getirmiştir. Sanatçılar ortaya çıkmış mitolojik unsurları sanatlarının önemli bir parçası haline getirmişlerdir. Sanatçı -ki biz bunu özelde edebiyat sanatçısı- olarak düşünebiliriz mitolojik unsurları hazır işlenmiş malzeme olduğu için kullanmaktan hoşlanırlar. Ayrıca mitolojik unsurlar binlerce yıllık bir süreçte insanoğlunun hâfızasında yer ettiğinden dolayı sanat eserinin hitap ettiği okuyucu tarafından daha kolay algılanacaktır. Bu durum da sanatçıların mitolojik unsurları tercih etmesinde önemli rol oynayacaktır. Zira sanatçı okuyucuyla kolay bir iletişim içinde olmak ister. Sanatçıların özellikle de edebiyat sanatçılarının malzeme alanının içinde olan mitolojik unsurların algılanmasında kolaylık sağlansın diye bilim insanları onları sınıflandırmaya tabi tutmuşlardır. Bu sınıflandırmalardan birini şahıslar mitolojisi, kozmogoni, eskatoloji, mekân mitolojisi, köken mitolojisi, hayvan mitolojisi şeklinde yapabiliriz. İfade ettiğimiz sınıflandırma içinde mekân mitolojisi ve Klasik Türk edebiyatı ilişkisini bir çalışma çerçevesinde sunmak arzusundayız. Bu vesileyle mekân- klasik Türk edebiyatı-mitoloji bağlamından hareketle Klasik Türk edebiyatının andığımız yönüyle ilgili bir değerlendirme yapmış olacağız. Mitolojik mekândan söz ettik. O halde mitolojik mekân nedir? Mitolojik mekânın metafizik olması, belli sınırlara sahip olmaması, belli coğrafi bir konumda bulunmaması gibi özellikleri vardır. Bu tür mekânlarda gerçekleşen olaylar haliyle yersizdir. Klasik Türk edebiyatı metinlerinde de bu içerikteki mekânların metnin malzeme unsuru olarak kullanıldığını biliyoruz. Heft-hân, Mâzenderân, Câbülsâ, Câbülka gibi mitolojik mekânlar klasik edebi metinlerimizde karşımıza çıkmaktadır. Biz de bildirimizde adını andığımız mitolojik mekânların Klasik Türk edebiyatındaki yansımalarından bahsedeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Mitoloji, Mekân

BİR KENT İMGESİ OLARAK İZMİR TARİHİ KEMERALTI ÇARŞISI

Nükte Sevim Derdiçok, Derya Ersöz

Türk Dili ve Edebiyatı

Her kent, tarihî, sosyal, kültürel ve beşerî özelliklerini yansıtan çeşitli imge veya imgesel öğelere sahiptir. Kentteki bu imgeler, şehirde yaşayanların kenti sahiplenmesi ve dolayısıyla kentli kimliği kazanmalarında etkili rol oynamakla birlikte, kente kültürel birikim ve sosyal kimlik kazandırma gibi işlevleri bakımından da son derece önemlidir. Kentsel imgeler ve mekânlar, bireylerin yaşantılarına etki ederek kent kimliğinin oluşmasında da etkili olmaktadır. Toplumdan topluma değişiklik gösteren kent kimliği ve kent kültürü, bu imgeler ve imgelere yüklenen anlamlar çerçevesinde de kendine yön bulmaktadır. İzmir kenti için, şehre kent kültürü ve kimliği kazandıran bu imgelerden biri de, İzmir denilince çoğunluğun aklına ilk gelen, Tarihî Kemeraltı Çarşısı'dır. 7000 yıllık geçmişe sahip Tarihî Kemeraltı Çarşısı, çarşığı "ekmek teknesi" yapmış "esnaf" grubu; çarşıya alışveriş için gelen "müşteri" grupları ve bu gruplar etrafında oluşturulmuş geleneksel yapı ve kültürel öğeler ile kentin imgelerinden biri haline gelmiştir. Söz konusu çarşı, çeşitli özellikleri sebebiyle kentteki diğer tarihî ve kültürel mekânlardan ayrışması ve bunun sonucunda da bir kimlik ortaya koyması dolayısıyla "gözlemci" olan kent halkı ve kente dışarıdan gelenler için kültürel bir uygulama alanı; aynı zamanda da imge ile münasebette bulunup ona çeşitli hatıra ve anlamlar yükleyerek duygusal olarak bağ kurulan bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Kemeraltı Çarşısı, kendisini imgeleştiren ve benzerlerinden ayıran çeşitli özellikleriyle kimlik kazanarak kent kültürü içerisinde önemli rol oynamaktadır. "Esnaf" ve "müşteri" olmak üzere iki farklı grubun ve iki farklı kimliğin bir arada bulunduğu bu çarşı, kültürel anlamda da farklı iki yapının buluşma noktasıdır. Çarşı, hem esnaf-esnaf, esnaf-müşteri, müşteri-esnaf ilişkileri sonucunda ortaya konan kültürel yapı hem de kentin imgelerinden biri haline gelmesine sebep olan özellikleri ile ele alınması gereken bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bildiride de, bir bellek yeri olarak kabul edebileceğimiz İzmir Tarihi Kemeraltı Çarşısı, kent içinde bulunan diğer mekânlardan ayrışmasını ve kent imgesi olarak kabul edilmesini sağlayan anlamsal, işlevsel ve tarihsel özellikleri bakımından ele alınacak ve çarşının kent kültürü ve kentli kimliği ilişkisindeki rolü ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kent kültürü, imge, İzmir Tarihi Kemeraltı Çarşısı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**TÜRKİYE'DE SOSYAL MEDYA VE EDEBİYAT:
İNTERNET SİTELERİ BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYA EDEBİYATI**

Rana Senanur Doğan

Türk Dili ve Edebiyatı

İnsanlığın var oluşundan bu yana süregelen iletişim ihtiyacı sonucunda ortaya çıkan sanat; insanlığın bugünkü yerini, kendisini sorgulamasını, farklı kanallarla ortaya koymasını sağlar. Merkezinde “insan” olan her olgu gibi sanat da çevreden, insanların ruh hallerinden, tarihten, sosyolojiden, felsefeden ve dünyanın uğradığı değişimlerden etkilenmiş ve buna göre şekil değiştirerek varlığını devam ettirmiştir. Bir sanat dalı olarak edebiyat, nasıl ki dünyada ilk ses duyulduğu andan itibaren var olmuşsa; dünyadaki seslerin çoğalıp, farklılaşmasıyla da etkilenip çoğalmış ve değişmiştir. Medyanın hayata dahil olmasıyla başlayan değişim, sosyal medya ile zirveye ulaşmış, edebiyat da bu değişimden yararlanarak yeni mecralarla kendisini sürdürmeye devam etmiştir. Bu çalışmada edebiyatın sosyal medya ortamında denetlenerek ilerleyebildiği alanlar olarak edebî ürün vermekte olan internet siteleri karşılaştırılmaya çalışılmıştır. İnternet sitelerinde ilerleyen edebiyatın güncel edebiyata katkıları ve zararları üzerine tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Çağın ismi dahi “iletişim” olmuşken, insanlar tek tuşla dünyanın diğer ucuna hallerini bildirebiliyorken, internet bilgi çöplüğüne, kalitesiz ve vasıfsız yazar yığınlarının sığınağı haline gelmişken; iletişimden uzak bir duruşla bu dünyadan edebiyata gelecek zararları önlemek imkansızdır. Buradaki duruşa karşı alternatif bir duruş, bir varoluş sergilenmediği müddetçe de yapılan eleştiriler geçersiz kalacaktır. İçerik yönetimi konusu geniş ve araştırılmaya değer bir konudur. İletişim alanından, sosyoloji alanına dünyayı içine hapseden bu yeni ekran dünyası üzerine fazlaca kaynak ve araştırma bulmak bugün için mümkün değildir. Edebiyatı, sanatı, toplumu, hayatı hatta geleceği etkileyen ve geleceğe yön veren bir sistemden uzak kalmayı seçmek; bu sistemin olumsuz etkilerini de topyekûn kabullenmek demektir. Edebiyat için yeni bir kale olabilecek, genç yazarları yetiştirebilecek, okuyucuyu besleyecek yeni e-dergiler daha bilinçli içeriklerle ve yazarlarla donatılabilir. Var olan e-dergiler desteklenmeli, sadece sosyal medyanın oluşturduğu olumsuz etkiler eleştirilerek yapılan primlere bir son verilmelidir. Son dönemde yayın yapmakta olan aile, siyaset, edebiyat, sanat vs. gibi konulardaki pek çok dergi muhakkak sosyal medya üzerine bir yayın yapmış, bu konuda her türlü olumsuz söylemleri dile getirmiştir. Ancak herhangi bir alternatif oluşturmak ya da çıkış yolu göstermek gibi bir girişim gözlenmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Edebiyat, E-dergi, Medya

EDİRNE'YE DAİR BİR KEHANET RİSALESİ: TAKVİM-İ BEŞÂRET

Sevda Kaman

Türk Dili ve Edebiyatı

İnsanın bilinmezi ve geleceği öğrenme arzusu, onu gök cisimlerinin insanları ve olayları tesiri altına aldıklarını, bu cisimlerin içinde bulunduğu sistemin incelenip yorumlanmasıyla geçmiş ve geleceğe, gaibe dair bilgiler elde etmenin mümkün olduğunu ileri süren ilm-i nücum ehline yani münecimlere yönlendirmiştir. Münecim; 'öte' ve 'sonra'yı merak eden insanoğlunun bu merakını gidermek için gelecek kavramını sonsuzluk ve ufuk algısıyla birleştirerek yıldızların durum ve hareketlerinden sistemize ettikleri bir düzenle kehanetlerde bulunur. Kâhinle falcıdan farklı olarak münecimler, "ilm-i ahkâm-ı nücum" (astroloji) ile ilgilendikleri için ilmiye sınıfına dâhil edilmişlerdir. Osmanlı ve diğer İslam toplumlarında da geleceği keşfetme arzusunda olanların başvurduğu münecimler özellikle yöneticiler tarafından itibar görmüşlerdir. Osmanlı saray teşkilatında padişahın tahta oturması, savaş ilanı, sadrazam tayini, düğün gibi önemli olayların en uygun ve uğurlu zamanını önceden belirleyen münecimbaşının en önemli vazifesi takvim hazırlamaktır. Münecim Hoca (Ali Hafi)'nın 1336 (1918) yılında yazdığı dünyada dört yıl içinde gerçekleşecek olaylara dair bir kehanet risalesi olan Takvim-i Beşaret İstanbul'da Necm-i İstikbal Matbaası'nda basılmıştır. On altı sayfalık bu risalenin zeyli ise 1338/1920'de Edirne'de Tahir Efendi matbaasında basılmıştır. Çalışmamızda Edirne'de üç yıl içinde gerçekleşecek olaylara dair kehanetleri içeren bu risale incelenmiş; çalışmanın sonuna ise eserden hareketle münecimlik terimleri sözlüğü ilave edilmiştir. Kaynaklarda eserin yazarı ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır ancak risalesindeki ifadelerinden kendisi hakkında fikir sahibi olmak mümkündür. Münecim Hoca'nın Takvim-i Beşaret dışında, 1913 yılında Nefaset Matbaası'nda basılmış olan Tali-i Sal-i Düvel ve Metali-i Ahval-i Müstakbel adlı başka bir eseri daha vardır. Yazar bu eserinde Cihanzade Ali Hafi ismini kullanmıştır. Münecim Hoca, Takvim-i Beşaret'te I. Dünya Savaşı sırasında Yunan kuvvetlerince (25 Temmuz 1920'de) işgal edilen Edirne'nin bu işgalden kurtarılacağı ve daima Türk kalacağı yönünde kehanetlerde bulunmuş, aslında duyulmak isteneni müjdelemiştir. Yazar eserinde ayrıca hekim olmadığını ancak nefesinin çok kuvvetli olduğunu, hastaları iyileştirdiğini duyurmuş, hastaların kendisine ulaşması için Edirne'deki adresini vermiştir. İlm'ül-kef (kişinin el, ayak ve yüz hatlarına bakıp huyunu ve şahsiyetini anlamak) vasıtasıyla bir insanın başına neler geleceğini ve kalan ömrünün miktarını görebildiğini belirten yazarın aslında müşteri toplamak adına dağıtılan reklam broşürlerindeki gibi kendini övdüğü, Edirne'ye dair kehanetlerden ziyade kendi reklamını yaptığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kehanet, Edirne, Takvim, Münecimlik

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI MÜFREDATLARINDA YÖNTEM
VE TEKNİKLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

Talat Aytan, Özge Özcan

Türk Dili ve Edebiyatı

Ana dili eğitimi, anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesini hedefler. Dinleme ve okuma anlamının; konuşma ve yazma ise anlatmanın alt becerileri arasında yer alır. İlk ve ortaokulda dinleme, okuma, konuşma ve yazma temel dil becerilerinin inkişafı esasına istinat eden Türkçe öğretimi, ortaöğretimde Türk dili ve edebiyatı eğitimiyle Türk ve dünya edebiyatının edebi örnekleriyle talebelerde estetik bir yaşantı vücuda getirmeyi amaçlar. Dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerileri noktasında “bedii bir zevk” kazanan öğrenciler okul türü öğrenmelerini günlük hayatlarına tatbik ederek bilgi, beceri, alışkanlık, değer ve tutum açısından fark ortaya koyarlar. Edebiyat eğitimi son tahlilde bir güzel sanatlar eğitimidir. Edebiyatın güzel sanatlar içindeki yeri ve diğer disiplinlerle olan münasebeti göz önüne alındığında insanın meramını anlatabilmesinde; kendiyile ve çevresiyle barışık mutlu bir birey olmasında edebiyatın rolü önemlidir. Başka bir deyişle, edebiyat insanın ontolojik ve epistemolojik varlığının bir tezahürüdür, insanın kainatı anlama ve anlatma çabasının bir yansımasıdır. Öte yandan edebiyat, etimolojik veçhesinden hareketle günümüz eğitim paradigmalarında özgül bir ağırlığa sahip olan değerler eğitimi, karakter eğitimi, ahlak eğitimi ya da irade eğitimi ile yakından ilişkilidir. Kadim geleneğin tensip buyurduğu üzere akli selim, kalbi selim ve zevki selim gençlerin yetişmesinde edebi metinler mühim bir rol oynar. Doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ve güzeli çirkinden tefrik edebilmenin anahtarı, edebî metinlerin itibari dünyasında gizlidir. Etkili bir edebiyat eğitimi için modern pedagojinin vaz ettiği yöntem ve tekniklerin talim ve terbiye muhitini zenginleştirmesi gerekir. Bu çalışmada 2005, 2015 ve 2017 yıllarında yürürlüğe giren edebiyat programları tazammun ettiği yöntem ve teknikler itibariyle doküman incelemesine tabi tutulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre edebiyat programlarının yöntem ve teknikler açısından “zayıf” olduğu, yöntem ve tekniklerin çoğu zaman direkt olarak ifade edilmediği tespit edilmiştir. Grupla tartışma, beyin fırtınası, dramatizasyon ve rol yapmanın sık olarak kullanılan yöntem ve teknikler arasında olduğu müşahade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programları, Yöntemler, Teknikler

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

“HAYAT GÜZELDİR” ESERİ BAĞLAMINDA MUSTAFA
KUTLU HİKÂYESİNDE KUŞ VE ÇİÇEK İMGESİ

Yaşar Şimşek

Türk Dili ve Edebiyatı

Türk kültüründe geçmişten bugüne kuş ve çiçek öğeleri önemli bir yer tutmaktadır. Orta Asya Türk kültüründen bugünün modern dünyasına kuş ve çiçek insan hayatını etkileyen, kimi açılardan yönlendiren unsurlar olarak dikkati çekerler. Bu yönüyle süregiden hayatta insanın tabiat ve diğer canlılarla kurduğu iletişim bakımından kuşlar ve çiçekler öne çıkar. Bu iki unsur insan-tabiat, insan-hayvan etkileşimi dışında türleri açısından da insanın değer yargılarını ve hayata dair edimlerini simgeleyen öğeler olarak merkezi konuma sahiptirler. Toplumsal yaşamda kültürel yönden insan ilişkilerinde rol oynayan kuş ve çiçek öğeleri, aynı zamanda estetik bir duyarlılık uyandırmaktadır. Kuş ve çiçek, kültürün ve yaşantıların da etkisiyle Klasik Türk şiirinin en çok işlenen motifleri arasında bulunmaktadır. Şiir türünde geleneğin de etkisiyle yoğun bir şekilde işlenen kuş ve çiçek imgesi, roman ve hikâye türünden de yazarların üslubuna anlatım zenginliği ve sanatsal değer katmaktadır. Modern Türk hikâyeciliğinin önemli yazarlarından biri olan Mustafa Kutlu da, kuş ve çiçek imgelerine eserlerinde sıkça yer veren isimlerin başında gelmektedir. Kutlu, özellikle hayatı güzelleştirmesi ve insanın kendilik değerini hatırlatması bakımından bu iki öğeye sık sık başvurmaktadır. Bu bildiride hikâye türünde Türk kültürünü ve değerlerini ustaca yansıtan isimlerin başında gelen Mustafa Kutlu'nun Hayat Güzeldir adlı kitabında yer alan kısa hikâyeler, kuş ve çiçek imgesi etrafında incelenmiştir. Bildiride öncelikle kuş ve çiçek öğelerinin Türk kültürü ve edebiyatındaki değeri üzerinde durulmuş, bu hususun Kutlu'nun kalemine yansımalarına diğer eserlerini de kapsayan bir değerlendirmeye yer verilmiştir. Ardından Hayat Güzeldir kitabındaki 21 kısa hikâye kuş ve çiçek imgesi etrafında iki ayrı başlık altında incelenmiştir. Bu iki ögenin, hikâyelerin anlatımına, aktarımına, bakış açısına katkısına değinilerek yazarın kuş ve çiçek öğelerine yer vermesinin nedenleri sorgulanmıştır. Ayrıca tema, karakterler ve değerler açısından bu iki imgenin kullanımları yorumlanmıştır. Hayat Güzeldir'deki kısa hikâyelerin geneline bakıldığında hem kuş hem de çiçek imgesinin yoğun bir şekilde kullanıldığını söylemek mümkündür. Yazar, özellikle insanın tabiatla ve hayvanlarla etkileşiminde kuşları ve çiçekleri öne çıkarmaktadır. Bu iki öğeye, insanın yaşadığı hayatı güzelleştirmesi ve ona huzur vermesi bakımından imgesel yönüyle yer vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Kutlu, Hayat Güzeldir, Kuş ve Çiçek.

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE VE İNGİLİZCE DERS
KİTAPLARININ KÜLTÜR AKTARIMI YÖNÜNDEN
İNCELENMESİ**

Adem İşcan, Enes Çinpolat

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

İnsanoğlu, var olduğu günden bugüne kadar tek başına yaşamamış, toplum olarak varlığını sürdürmüştür. İnsan toplum denilen grubun bir üyesi olarak kültürü oluşturmuştur. Gerekkültürü oluşturma sürecinde gerekse kendisinden sonra gelen kuşaklara bu kültürün aktarılmasında en önemli rol iletişimidir. İletişim ve kültürün yakın ilişkisi yabancı dil öğretiminde de önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Özellikle günümüzde kültür aktarımının en önemli araçlarından olan yabancı dil ders kitapları aracılığıyla öğrencilerde kültürlerarası farkındalık oluşturularak iletişim becerilerinin gelişmesi ön görülmektedir.

Yabancı dil öğretimi, yalnızca hedef dilin dil bilgisi ile kelimelerini öğretmek ve temel dil becerilerini kazandırmak değil, aynı zamanda o dilin kültürünün de öğretimidir. Çünkü yabancı bir dil her zaman beraberinde yabancı bir kültürü de getirir. Bireylerin dili daha iyi anlayabilmeleri için dilini öğrendikleri ülke ile ilgili kültürel özellikleri de öğrenmesi oldukça önemlidir. Dil ve kültürün ayrılmaz parçaları olduğu ve dil öğrenmede kültüründe öğrenilmesi gerektiği yadsınamaz bir olgudur. Dil ve kültür arasındaki mükemmel ilişkiden dolayı dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimidir. Günümüz yabancı dil öğretim süreçlerinde, kültür aktarımının çok önemli olduğu görülmektedir. Dil öğretim malzemelerinin önemli bir parçası olan yabancı dil ders kitapları da o dili konuşan toplumun özelliklerini yansıtır ve o dile ait kültürün taşıyıcılığını yapar. Bu çalışmada öncelikle dil öğretiminin aynı zamanda kültür öğretimi olduğu düşüncesinden hareketle yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce derslerinde kullanılan ders kitaplarının bu süreçteki yeri ve önemi sorgulanmış, yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan Gazi Yabancılar İçin Türkçe B1 ve B2 düzeyi ders kitapları ile New Headway Pre-intermediate ve New Headway Intermediate ders kitapları belirli ölçütlere göre incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda, Headway Pre-intermediate'da yerel kültürel unsurların Gazi B1 Ders Kitabına göre çok daha az olduğu fakat yabancı kültürel unsurların Headway Pre-intermediate'da Gazi B1 Ders Kitabına göre çok daha fazla yer aldığı görülmektedir. Kültürel unsurların toplam sayısına bakıldığında Headway Pre-intermediate'in Gazi B1 ders kitabına göre -çok az farkla da olsa- daha fazla kültürel öğeye yer verdiği görülmektedir. Ayrıca, Headway Intermediate'in hem yerel kültürel unsurlara hem de yabancı kültürel unsurlara Gazi B2 Ders Kitabına göre çok daha fazla yer verdiği görülmektedir. Kültürel unsurların toplam sayısına bakıldığında Headway Intermediate'in Gazi B2 ders kitabına göre daha fazla kültürel öğeye yer verdiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Yabancı Dil, Ders Kitapları

KARAKTER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA NURETTİN TOPÇU'NUN ROMAN VE HİKÂYELERİNİN İNCELENMESİ

Ali Fuat Arıcı, Melek Gündoğdu

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Bu çalışmanın amacı, Nurettin Topçu'nun Reha ve Taşralı eserlerindeki insan modelinin karakter eğitimi bağlamında incelenmesidir. İyi insan, ideal insan karakteri üzerinde durularak ideal insan karakteri yetiştirmedeki hedeflerimizi belirlemektir. Temelde bu özellikler ahlâklı, milliyetçi, maneviyatçı, kendini bilen, duyarlı, adaletli, cesaretli vatansever, çalışkan ve geleneksel değerlere bağlı olarak ele alınabilir. Sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmekte ele alabileceğimiz bu değerler çocuğun kişilik gelişiminin oluşmasında etkilidir. Çocuk doğumdan itibaren önce aile ortamında daha sonra ise okul ortamında eğitimini devam ettirir. Değer ve karakter eğitiminin en hızlı olduğu dönem çocukluk dönemidir. Bu dönem çocuğun gelecek hayatına tekâmül edebilecek nitelikte olup bu yolda üstlenilecek değerler çocuğun ana karakterini oluşturmaktadır. Çocukluk döneminde alınan iyi eğitim, geleceğine sirayet edecek ve çocuğun karakter gelişimine tesir edecektir (Bostan, 2014). Toplumların öz kimliklerini korumalarında eğitimin etkisi göz ardı edilemez. Model alma eğiliminde olan çocuk, çevresindeki insanlar ve okuduğu kitapların kahramanları ile kendisi arasında bir bağ kurabilir. Bazılarının duygu, düşünce ve olaylar karşısındaki tutumlarını örnek alarak hepsinden ortak bir çıkarıma varabilir. Böylece etkisinde kaldığı karakterlerin farklı bir yanını benimseyerek, aykırılıkları da bünyesinde barındıran, kendini tanımaya ve kendi olmaya çalışan, kişiliği gelişme aşamasında bir çocuk çıkar (Karakuş, 2012). Karakter eğitiminin gelişiminde çocuğun aile, okul ve sosyal çevre ile ilişkileri etkili olmaktadır. Topçu'nun eğitimle ilgili görüşlerinin ve alandaki çalışmalarının incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmaktadır. Nitel araştırmanın çeşitli disiplinler arası kuramlara dayanan görüşleri incelemeye alınmıştır. Nitel araştırmada aktarılabilirliği arttırmak için hem tipik olarak karşımıza çıkan olay ve olguları hem de bunların değişkenlik gösteren ortaya koyma amacını güden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 282). Bu çalışmada amaçlı örnekleme tekniklerinden, ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Nurettin Topçu'ya göre bireyde varolması beklenen karakter özellikleri; Allah'a teslimiyet, vatanseverlik, milliyetçilik, iyi bir ahlâk sahibi olmak, idealizm, cesaret, samimiyet, doğruluk, çalışkanlık, ümitvâr olmak, güvenilir olmak, sabırlı olmak, vefa, sorumluluk sahibi olmaktır. Ona göre bireyde olmaması gereken davranışlar; ahlâksızlık olarak ele aldığı, hırsızlık, yalancılık, riyakârlık, insanlara bilerek zarar verme, ümitsizlik, dini kullanarak çıkar sağlamadır. Bu özellikler bağlamında karakter eğitiminin gelişimi sağlanmalıdır. Karakter gelişimi tamamlanmış birey toplumu ve insanları olumlu yönde etkileyecektir.

Anahtar Kelimeler: Nurettin Topçu, Karakter Eğitimi, İdeal İnsan

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA SOSYAL BİLGİLER

Banu Süer, Hamide Kılıç

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Türkiye’de 1923 yılında Cumhuriyetin kurulmasıyla oluşan ulus devlet kavramına uygun olarak eğitim programlarında düzenlenmeler yapılmıştır. Özellikle bu düzenlemeler müfredat programlarında belirgin şekilde görülebilmektedir. Bugün ilköğretim programlarında yurt bilgisi dersi bulunmamakla birlikte o yıllarda Cumhuriyetin getirmiş olduğu yeni kavramları aktaracak önemli derslerden biri olarak bu ders öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra o yıllarda ilkokul müfredat programlarında yer alan tarih ve coğrafya dersleri de günümüz Sosyal Bilgiler alanına girmektedir. Sosyal Bilgiler Türkiye’de 1968 yılında ders olarak kabul edilmiştir. Ancak Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinde yer alan Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık konuları ayrı ayrı dersler olarak Cumhuriyet’in ilk yıllarından beri ilköğretim programlarında yer almaktadır. Cumhuriyetin ilk ilköğretim programlarını daha iyi anlayabilmek için Osmanlı Devleti’nin II. Meşrutiyet Dönemine de bakmak gerekir. II. Meşrutiyet Dönemi Osmanlı Devleti’nde Tanzimat’a birlikte değişen eğitim yapısının sorunlarının gün yüzüne çıktığı ve hükümetin bu durumu ele aldığı dönemdir. Yayınlanan “Tedrisât-ı İbtidâiyye Kanûn-ı Muvakkatı” ve ardından hazırlanan “Mekâtib-i İbtidâiyye Ders Müfredâtı” ile modern programlara geçilmiş oldu. Tedrisât-ı İbtidâiyye Kanûn-ı Muvakkatı (1329) 1913’den 1924’e kadar yürürlükte kalmıştır. Bu kanun ile ilkokul ve ortaokul birbirinden ayrılmış, ilköğretim beş yıla indirilmiş ve bu uygulama 1997 yılına kadar devam etmiştir. Kanun geçici olarak çıkarılmışsa da Cumhuriyet’in ilk yıllarında birçok uygulama yürürlükte kalmıştır. 1926 yılında hazırlanan İlk Mektepler Ders Programı ile birlikte Dewey’in “Hayat bilgisi, toplu öğretim ve iş okulu” kavramları eğitim hayatımıza girmiştir. İlkokulun amacının “İlk mektebin başlıca maksadı, genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir.” olarak ifade edildiği programda ilkokul 5 yıl olup iki devreye ayrılmıştır. 1930 yılında hazırlanan İlk Mektepler Müfredat Programı da ilk mektebin temel amacını “iyi vatandaş” yetiştirmek olarak ifade etmektedir. Doküman analizinin yapılacağı bu çalışmada, yukarıda adı geçen 1913-1917-1922-1924-1926-1930 yıllarındaki ilkokul programları, Sosyal Bilgiler içeriğine uygun dersler kapsamında incelenerek, ders konuları ve bu kapsamda Sosyal Bilgilerin dönemsel olarak hedefleri programlar karşılaştırarak tartışılacaktır. Böylelikle günümüz Sosyal Bilgiler dersinin evrilmesi aşamasında Cumhuriyetin ilk yıllarındaki bu alanın durumu tespit edilmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler; İlkokul Programı, Cumhuriyet, Eğitim

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**FÜSUN ÇETİNEL'İN ROMANLARINA DUYARLIK EĞİTİMİ
BAĞLAMINDA BİR BAKIŞ: BİR ÇÖZÜMLEME ÇALIŞMASI**

Beytullah Karagöz, Enes Cinpolat

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Duyarlık, somut gerçekliği anlama, kavrama, kendisiyle bunu ilişkilendirme, gözündeki perdeyi kaldırarak yitirilenlerin, çözümlerin farkında olarak yaşamaktır. Duyarlılığının temeli yaşam algısı, sezgisel akıl ve bilinçlilik ile oluşur. Edebiyat, doğru yaşamın yollarını gösteren bir araç olarak bakış açısı ve bilinç kazandırır. Okurun ruhsal ve zihinsel yaşamını renklendirir, düşünce evrenini zenginleştirir. Edebiyatın duyarlık oluşturma gücünden söz edilebilir. Edebiyat, bunu gerçekleştirirken işaret etmez, göstermez, sezinletir. Bu anlayış çerçevesinde çocuklar için yazılmış romanların da duyarlık eğitimi bakımından incelenmesi önemli bir gerekliliktir. Roman, edebiyatın temelini oluşturan türlerden biridir. Bu nedenle romanların eğitimde kullanılması kaçınılmazdır (Şirin, 1999). Çocuk romanı, çocuktaki doğal gelişim sürecinin bir parçasıdır. Çocuk nasıl ki süte muhtaçsa, aynı şekilde romana da muhtaçtır (Sağlık, 2005: 231). Çocuk romanları, çocuğa görelilik ilkesine uygun biçimde kaleme alınıp ilgi duyabileceği konular çerçevesinde, düzeye uygun bir dilsel kurgu ile çocuğun estetik algısını olgunlaştırarak düş gücünü besleyecek ve ona okuma zevki ve okuma ilgisi kazandıracak, aydınlatıp duyarlık aşılacak nitelikte olmalıdır. Çocuk romanlarının çocukların ilgilerine, hayat tecrübelerine ve kavrayış güçlerine uygun konu, çocuk düşüncesine aykırı olmayan sade ve gerçekçi bir plan, mantıklı sonuçlarla biten hareketli olaylar, somut, doğru fakat dikkati dağıtmayan ayrıntılar, özellikleri iyi anlatan, gerçekliğe uygunluğu bakımından hiç kuşkuya yer vermeyen kişiler (şahıslar, kahramanlar), kabalağa kaçmamak ve yerinde olmak koşuluyla güldürücü sahneler ve konuşmalara (Oğuzkan, 2010) uzanan çok geniş bir yelpazede bazı niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bu araştırma Füsun Çetinel'in çocuk romanlarını duyarlık eğitimi bağlamında incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçtan yola çıkarak Füsun Çetinel'in yazmış olduğu üç çocuk romanı (Ayasofya Konuştu, Sırlar Yolu, Duvarda 3 Hafta) incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılarak desenlenmiştir. Araştırmada nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmada yazarın kitapları üzerinden ulaşılan bulgular betimsel analiz yaklaşımıyla çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen romanların aile, çalışkanlık, tarihsel miras, din, doğa, nezaket, sevgi, paylaşma gibi duyarlık alanlarında çocuğun duyarlık kazanmasına katkıda bulunabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ulaşılan sonuçlar ışığında bir dizi öneri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Füsun Çetinel, Roman, Duyarlık Eğitimi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

SOSYAL BİLGİLERİN TEMELLERİ ADLI KİTAPLARIN İNCELENMESİ

Genç Osman İlhan, Merve Aygün

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Sosyal bilgiler; hayatı teorik olarak ele alarak pratiğe yansıtılmasına yardımcı olandır. Bireyin yaşantısında kullanacağı bilgi, beceri ve değerleri öğretmek bireyi hayata hazırlar. İyi insan ve etkin vatandaş yetiştirme en temel amacıdır. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretiminin nasıl yapıldığı ve hangi kaynakların kullanıldığı önem teşkil eder. İlk ve ortaöğretimde kullanılan ders kitapları ne kadar önemliyse bu kitapların öğretimini yapacak olan öğretmenlerin, lisans eğitimlerinde kullandıkları kitaplar da ayrıca önem teşkil etmektedir. Lisans eğitiminde kullanılan kitapların nitelikli özelliklere sahip olması, öğretmen adaylarının vereceği eğitimi de olumlu yönde etkileyecektir. Bu önem doğrultusunda öğretmen yetiştirmede büyük katkısı olan sosyal bilgilerin temelleri adlı kitaplar incelenmeye değer görülmüştür. Araştırmanın amacı; akademik düzeyde yazılmış olan sosyal bilgilerin temelleri adlı kitapların incelenmesi, lisans eğitimi için gerekliliği, karşılaştırılması ve öğretmen yetiştirmedeki önemini ortaya koymaktır. Sosyal bilgilerin temelleri adı altındaki kitapların, hangi derslerde kullanıldığı veya kullanılabileceği ders içerikleri ve kitap içerikleri incelenerek araştırılmıştır. Bu kitapların Yüksek Öğretim Kurumu'nun yayınlamış olduğu eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programlarındaki ders içeriklerini de karşılayıp karşılamadığı incelenmiştir. Yöntem olarak nitel araştırma yaklaşımı desenlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aşamasında belge (doküman) incelemesi tekniği kullanılmıştır. Araştırma süreci devam etmekte olup çalışmanın etkinlik tarihine kadar tamamlanması ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Kitap, Öğretim

DIGITAL CITIZENSHIP IN 5TH GRADE SOCIAL STUDIES BOOK TO CONSTITUTE CONSCIOUSNESS AGAINST CYBER CRIMES

Halit Sattar, Muhammet Karakuş, Selim Hilmi Özkan

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Cyber crimes are one of today's problems brought up by the global world. Our children are left alone in virtual media from very young ages. This causes them to become open targets to cyber crimes. Major countries conduct studies on this matter and allocate resources in their financial budgets. The concept of "digital citizenship" comes to sight in the scope of these studies. Digital citizenship takes an important place in social studies course as citizenship transfer. The importance of digital citizenship is emphasized in the 2017 social studies curriculum draft with the article stating, "it prioritize the students to grow as digital citizens who question the reflections of scientific and technological advancements on society, who have digital competencies required by the era, and who develop original ideas towards the future," which is accentuated as the main principle of the educational program. In the study, science and technology learning field of 5th grade social studies textbook taught in 2016-2017 were investigated in terms of both content and images. The data of the study conducted using qualitative research approach were obtained by the examination of documents. The study investigated the efficiency of the textbook in raising digital citizens who are conscious against cyber crimes and know their rights and obligations in virtual media. It is important to enrich the science and technology learning field in the 5th grade social studies textbook with comics, newspaper reports and interesting photos in order to draw the attention of students on the subject. It is positive in terms of education principles to include subjects considering currency principle and to stimulate the student with open-ended questions. The book does not provide a definition for cyber crimes. Additionally, no information has been encountered about the function of the websites of public institutions (e-devlet, e-okul, etc.). There is also no information on rights, obligations and penal sanctions regarding cyber crimes in the constitution. No extracurricular activity has been done towards the achievement of "he/she safely use virtual media," which is one of the achievements of learning field, and thus, permanent learning hasn't been realized. Access to comprehensive information on the subject has been prevented as the content of the subjects taught wasn't obtained from several sources. As a result of the data obtained, 5th grade social studies textbook has been found inefficient in creating consciousness against cyber crimes and in raising digital citizens.

Anahtar Kelimeler: Digital Citizenship, Social Studies Textbook, Cyber Crimes

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**DİLBİLGİSİ ÖĞRETİMİNE DİLBİLİMSEL BİR YAKLAŞIM
DENEMESİ**

Hasan Mesut Meral

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Bu çalışmanın amacı Türkçe Eğitimi bölümlerinin müfredatında bulunan dilbilgisi derslerine dilbilimsel bir yaklaşım getirmek, söz konusu yaklaşımın klasik dilbilgisinin sorunlu alanlarına getirdiği çözüm önerilerini irdelemektir. Çalışma, klasik dilbilgisinin şekil ve işlev ayrımı konusunda (aşırı)genellemelere gittiğini, ağırlığı şekle verip, işlev ve kullanım alanını daralttığını iddia etmektedir. Şekil ve işlevi birlikte inceleyen dilbilimsel yaklaşımda ise işlev, anlambilim ve pragmatik çerçevesinde incelendiğinden daha fazla açılımı olan bir konu haline gelmektedir. Ayrıca, klasik dilbilgisinin dil-kısıtlı incelemelerdeki ısrarının kimi dilbilgisel süreçlerin tanımını zorlaştırdığı, tipoloji temelli dilbilimsel yaklaşımın ise daha isabetli tanımlamalar getirebileceği iddia edilmektedir. Dilbilimsel yaklaşım ses bilgisi, şekil bilgisi, sözcük bilgisi ve cümle bilgisi olmak üzere dört ana ekseninde tartışılacaktır. Sesbilgisi alanındaki tipik sorun tipolojik bilgi eksikliğinin ortaya çıkardığı dil-kısıtlı tanımlamalardır. Örneğin ünsüz yumuşaması kuralı birçok açıdan sorunlu bir tanımlama değildir. Dilbilimsel yaklaşım ise söz konusu sesbilimsel durumu tipolojik anlamda başka dillerle karşılaştırır ve ötümsüzleşme konusu altında daha elverişli bir tanımlama önerir. Şekil bilgisi alanında kök-ek bileşmelerinde şekle verilen önemin getirdiği yanlış genellemeler ve anlam ve işleve yeterince önem vermemek Türkçenin sözcük türetimini içinden çıkılmaz hale getirmektedir. Çekim ekleri bağlamında ise fiil alanındaki zaman-kip-görünüş üçlüsü birleşik zaman adı altında işlenmekte, bu durum kavram karmaşasına yol açmaktadır. Cümle bilgisi alanında da işlevsel farklılıklar göz ardı edilmekte, kurallı cümle-devrik cümle meselesi yüklem konumuna indirgenip cümle türü farklılığı olarak tanımlanmaya çalışılmaktadır. Oysa dilbilimsel yaklaşım sözcük düzenindeki değişikliklere anlambilim ve pragmatik açıdan yaklaşım tipoloji ekseninde daha isabetli tanımlamalar yapmaktadır. Sözcük bilgisi alanında sıfat-zarf ayrımı sadece sözcüğün konumuna göre değerlendirilmekte; fiil öncesi zarf, isim öncesi sıfat ayrımı ön plana çıkarılmaktadır. Tipoloji temelli dilbilimsel yaklaşımda ise zarfların kimi durumlarda ikincil yüklem olabileceği, bu açıdan değerlendirildiğinde anlamın ve işlevin daha net tanımlanabildiği görülmektedir. Sonuç olarak, tipoloji temelli dilbilimsel yaklaşım dilbilgisi konularının tam anlamıyla ne olduğu ya da olmadığı konusunda daha isabetli tanımlamalar getirebilmekte, dilbilgisi eğitiminde daha nitelikli kazanımlar ortaya çıkarabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dilbilim, Dilbilgisi, Tipoloji

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRENCİLERİNİN KENTSEL ANLAMDA YAKIN ÇEVRE ALGISI: İSTANBUL ÖRNEĞİ

Hatice Fulden Hazır, Mustafa Sağdıç

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Bu çalışmanın amacı ortaokulda sosyal bilgiler dersi alan öğrencilerin yakın çevre algısını çeşitli değişkenler aracılığıyla belirlemektir ve buna kaynaklık eden nedenleri incelemektir. Konuyla ilgili alan araştırmasında örneklem olarak kentin farklı özelliklerine sahip ilçeler seçilmiştir. Araştırma İstanbul'un Fatih, Şişli, Esenyurt ve Bahçelievler ilçelerinde resmi ortaokullardaki öğrencileri kapsamaktadır. Yapılan ön görüşmelerde araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin sayısı belli olmuş, sosyal bilgiler dersi alan 110 ortaokul öğrencisi çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen 'yarı yapılandırılmış görüşme formu' ile toplanmıştır. Ayrıca katılımcılardan yaşadıkları mekâna ilişkin bilişsel, duyuşsal ve edinimsel davranışlarını belirlemek için yakın çevre algılarını zihin haritaları aracılığıyla yansıtılmaları istenmiştir. Görüşme kayıtlarının değerlendirilmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Zihin haritası ArcGis10.2 ile değerlendirilmiştir. Elde edilen bilgiler, ilgili literatür aracılığıyla değerlendirilmiş ve Türkiye'de coğrafya öğretiminde bireyin yaşam alanının önelemesine ilişkin önemli yetersizlikler olduğu görülmüştür. Oysa gelişmiş bazı ülkelerde coğrafya öğretiminde bireyin yaşadığı mekân öncelikli olarak öğretilmektedir. Eğitimdeki bu yetersizliğin sosyoekonomik düzeyi düşük olan yerleşim alanlarında daha belirgin olduğu görülmektedir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan bölgelerde yakın çevreye ilişkin duyarlılığın daha fazla olduğu görülmektedir. Genelde eğitimin, özelde coğrafya eğitiminin temel ilkelerinden birisi yakından uzağa ilkesidir. Çalışmanın sonucunda elde edilen veriler göstermektedir ki; Türkiye'de sosyal bilgiler eğitiminin yakın çevreden başlayarak uzağa doğru tekrar yapılandırılmasının gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca çalışma sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirme programı ile ortaokullarda öğretim programlarındaki bahsi geçen yetersizliklerin çözümüne katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Yakın Çevre, İstanbul, Coğrafya Öğretimi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

ADAY TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENLERİNİN
“EDEBİYAT ÖĞRETMENİ” KAVRAMINA İLİŞKİN
ALGILARININ METAFOR YOLUYLA ANALİZİ

Hayrullah Kahya

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Metafor, kişilerin bir olgu ya da kavrama ilişkin algılarını benzetmeler yoluyla ifade etmesi olarak tanımlanabilir. İnsanoğlu eskiden beri özellikle soyut kavramları daha iyi anlayabilmek/ anlatabilmek için onları metaforlar yardımıyla ifade eder. Bu yönüyle metaforlar hayatımızda çok önemli bir işleve sahiptirler. Bu çalışmada aday Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin “edebiyat öğretmeni” kavramına ilişkin algıları metafor yoluyla analiz edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye’nin çeşitli üniversitelerinden aday Türk dili ve edebiyatı öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmaya gönüllülük esasına göre katılmış olan katılımcılardan veri toplama formundaki “Edebiyat öğretmeni gibidir/benzer/hatırlatır. Çünkü” şeklindeki açık uçlu cümleleri tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yapılarak on bir kategoriye ayrılmıştır: bilgi kaynağı ve/veya sağlayıcısı (n= 30; %30), yol gösterici ve yönlendirici (n= 24; %24), rol model (n=12; %12), bireysel ve duygusal gelişimi destekleyici (n= 8; %8), üretici (n= 8; %8), değerli bir varlık (n=6; %6), şekillendirici/biçimlendirici (n= 6; %6), süper otorite (n=3; %3), iletişim aracı (n=1; %1), eğlendirici/dinlendirici (n=1; %1), sevgi ve fedakarlık örneği (n=1; %1). Sonuçlara göre katılımcıların %58’i (n=58) öğretmeni geleneksel (bilgi kaynağı ve/veya sağlayıcısı, yol gösterici ve yönlendirici, rol model, değerli bir varlık, şekillendirici/biçimlendirici, süper otorite, sevgi ve fedakarlık örneği); %43’ü ise (n= 43) edebiyat öğretmeni çağdaş eğitim yaklaşımlarına uygun özelliklere (yol gösterici ve yönlendirici, bireysel ve duygusal gelişimi destekleyici, üretici, iletişim aracı, eğlendirici/ dinlendirici) daha uygun rolleriyle algılamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmeni, Aday Öğretmen, Öğretmen Kavramı, Metafor, Eğitim

SAİT FAİK ABASIYANIK'IN "SİNAĞRİT BABA" ADLI HİKÂYESİNDEKİ DEVRİK CÜMLELERİN ANLAMSAL İŞLEVLERİ

Hayrullah Kahya

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Yüklemi cümlelerin sonunda yer almayan bir cümle türü olarak tanımlanabilecek devrik cümle, Türk dil tarihinin her döneminde görülen bir cümle çeşididir. Devrik cümleler konuşma ve şiir dilinde daha çok kullanılmış, yazı dilinde ise bunlara daha az yer verilmiştir. Devrik cümle Dil Devrimi'nin ardından, özellikle 1950'li yıllardan itibaren, Nurullah Ataç'ın da bilinçli gayretleriyle yazı dilimizde yaygınlaşmaya başlamıştır. Devrik cümleyi konu alan çalışmaların birçoğunun devrik cümlelerin dilbilgisel yapısı üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışmada ise Sait Faik Abasıyanık'ın Sinağrit Baba adlı hikâyesindeki devrik cümleler, anlamsal işlevleri bakımından ele alınmıştır. Yapılan inceleme sonucunda devrik cümlelerin metinde şu işlevlere sahip olduğu görülmüştür: 1. Yeni ve beklenmedik bilgilerin yüklemden sonra getirilmesi ile okuyucuda merak uyandırmak, devrik ögeleri odak noktasına çıkarmak, anlatımı daha etkili kılmak, devrik yapı ile hikâye kahramanlarının tutum değişikliklerini ifade ederek okuyucunun yönlendirilmesini sağlamak 2. Paragraf başında kullanıldığında anlatılacak konuyu belirlemek, okuyucuda merak uyandırmak, ilgi çekmek, anlatımın sırasını düzenlemek, metnin konusunu ve anlam yapısını oluşturmada/düzenlemede ögeler arasındaki bağlantıyı sağlamak 3. Cümlede yüklemden önce belirtilen ögenin yüklemden sonra dilbilgisel düzeyde tekrarlanması ile devrik ögeyi vurgulamak 4. de bağlacının yüklemden sonra getirilmesi ile metne pekiştirme, ek bilgi verme ve etkili anlatım imkânı sağlamak 5. Fiilin cümle başında kullanıldığı durumlarda yargıyı vurgulamak, yüklemden sonra gelen devrik ögeler ile cümlelerin duygu değerini artırmak, anlatımda okuyucuya yol göstericilik yapmak 6. Önemsiz ögelerin yüklemden sonra getirilmesi ile söylem konusunun metindeki sürekliliğini sağlamak 7. Daha önce sözü edilen veya çıkarım yoluyla anlaşılabilir olay ya da önemsiz ögelerin devrikleştirilmesi ile (yüklemden sonra getirilmeleriyle) bunları belirgin hâle getirmek bir metinde devrik cümlelerin işlevsel olabilmesi için kurallı cümlelere göre daha az kullanılması gerekir. Çünkü bir metinde devrik cümlelerin fazlalığı bunların işlevselliğini azaltan bir etkiye sahiptir. Bu anlayışa uygun olarak Sait Faik Abasıyanık'ın bu çalışmada üzerinde durduğumuz Sinağrit Baba adlı hikâyesinde devrik cümlelerin sayısı kurallı cümlelere oranla çok azdır. Bu durum metindeki devrik cümlelerin işlevselliğini artırmıştır. Türkçenin en eski devirlerinden beri dilimizde varlığını sürdüren devrik cümleleri yok saymak da Dil Devrimi'nin gereği sayarak bunların kullanımını abartmak da dilimizin gelişmesine katkıda bulunmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sait Faik Abasıyanık, Devrik Cümle, Sinağrit Baba

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

**SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARI “GÜNCEL” Mİ? 2017 YENİ
SOSYAL BİLGİLER PROGRAMI’NA GÖRE SOSYAL BİLGİLER DERS
KİTAPLARINDAKİ KONULARIN GÜNCELLEK ANALİZİ**

Kamil Kanat, Genç Osman İlhan

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Eğitim öğretimin en önemli ders araç gereçleri arasında ders kitapları yer almaktadır. Ders kitapları, düzgün hazırlanmaları halinde öğretmene kılavuzluk ederler. Öğrencinin konuları daha iyi takip edebilmesi için temel kaynak oluştururlar. 2017’de sosyal bilgiler derslerinin programı yeniden düzenlendiğinden, ders kitaplarının içeriği de değişti. 2017-2018 öğretim yılında 4. ve 5. sınıflar için yeni ders kitapları hazırlanarak öğretime sunuldu. Ancak 6. ve 7. sınıf kitapları tamamlanamadı. 6. ve 7. sınıflar da halen eski programa uygun eski kitaplar kullanılıyor. Bu nedenle kitap incelememiz sadece 4. ve 5. sınıf kitapları üzerine ve güncellik yönünden gerçekleştirildi. Yeni programda “öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar” başlığı altında, kazanımların gerçekleştirilmesinde öğretimin temel ilkelerinden “güncellik” kavramının da dikkate alınması öneriliyor. “Güncel” konular ile ilgili kazanımları gerçekleştirme yöntemleri anlatılıyor. Bu programda yer alan bu ifadelerden yola çıkarak, yeni program doğrultusunda hazırlanan 4. ve 5. sınıf “sosyal bilgiler” ders kitaplarındaki “güncel” konular tarandı. Bu konuların programa uyumu, içerik seçiminin doğruluğu ve içeriğin sınıf düzeyine uygunluğu yönünden doküman incelemeleri yapıldı. İnceleme sonucunda 4. sınıf birey ve toplum ünitesinde 5; Kültür ve Miras ünitesinde 5; İnsanlar, yerler ve çevreler ünitesinde 2; bilim, teknoloji ve toplum ünitesinde 4; üretim, dağıtım ve tüketim ünitesinde 5; etkin vatandaşlık ünitesinde 2; küresel bağlantılar ünitesinde 5 güncel olay incelenmiştir. 5. sınıfta ise birey ve toplum ünitesinde 3; kültür ve miras ünitesinde 6; insanlar, yerler ve çevreler ünitesinde 7; bilim, teknoloji ve toplum ünitesinde 5; üretim, tüketim, dağıtım ünitesinde 3; etkin vatandaşlık ünitesinde 4; son olarak küresel bağlantılar ünitesinde ise 14 güncel konu yer almıştır. Araştırmamız nitel yöntem olarak doküman analizi tekniği ile gerçekleştirilmiş ve elde edilen sonuçlar programın hedefleri açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Sosyal Bilimler Müfredatı, Ders Kitapları, Güncel Konular, Programa Uygunluk

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN OSMANLI DEVLETİ VE TÜRKİYE CUMHURİYETİ ALGISI

Kaya Yılmaz

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Türkler, geçmişten günümüze tarih sahnesinde etkin bir rol oynamış, birçok devlet kurarak değişik milletlerin tarihine yön vermiştir. Tarihte Asya, Avrupa ve Afrika'da yaşamış hemen hemen hiçbir milletin tarihinin Türk tarihine referans yapılmadan yazılamayacağını söylemek bir mübalağa olmaz. Türkiye Cumhuriyeti, Anadolu coğrafyasında Türklerin kurduğu son devlettir. Türkiye Cumhuriyeti, üç kıtada hüküm sürmüş Osmanlı İmparatorluğu'nun bir devamıdır. Fakat, İttihatçıların başlattığı geleneği devam ettiren bir kesim, özellikle Kemalistler yeni kurulan Türk devletini halka kabul ettirmek için Osmanlı İmparatorluğunu aşağılama ve kötüleme yoluna gitmiştir. Tarihte sürekliliği inkar edencesine Cumhuriyet öncesi Türk geçmişine ve Osmanlı tarihine saldırının izlerini değişik düzeylerde yazılmış kitaplarda görmek mümkündür. Bu amaçla Osmanlı sultanlarına birçok iftira atılmış ve tarihi gerçekler çarpıtılmıştır. Birkaç neslin zihniyeti ve yakın Türk tarih algısı, Cumhuriyet-Osmanlı çatışması üzerine temellendirilerek inşa edilmiştir. Küreselleşmeyle birlikte son yıllarda dünyada ve ülkemizde yaşanan siyasi, ekonomik, kültürel ve özellikle teknolojik gelişmeler ideolojik tarih öğretiminin çağa ayak uydurmadığını göstermiştir. Artık tarih sadece resmi ders kitaplarından değil, sinema, TV, İnternet ve sosyal medyadan da öğreniliyor. Bu nedenle, yeni neslin Osmanlı ve Cumhuriyet algısının nasıl olduğunu bilmek önemlidir. Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin Osmanlı ve Cumhuriyet algısı incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme formunda öğrencilerin Osmanlı ve Cumhuriyet algılarını ortaya çıkarmak amacıyla, "Osmanlı imparatorluğu sende ne çağrıştırıyor? Osmanlı denilince aklına gelen şeyler nelerdir?", "Türkiye Cumhuriyeti sende ne çağrıştırıyor? Türkiye Cumhuriyeti denilince aklına gelen şeyler neler?", "Osmanlı Devleti ile Türkiye Cumhuriyetini karşılaştırırsan ne söyleyebilirsin?" gibi açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu soruların yanı sıra katılımcılara, "Osmanlı Devleti hakkında hoşlandığın veya hoşlanmadığın şeyler var mı? Varsa bunlar nelerdir?", "Seçim şansın olsaydı hangi devlette yaşamak isterdin? Niçin?" gibi sonda soruları da sorulmuştur. Katılımcıların cevapları onların izniyle ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Ses kayıtlarının kelimesi kelimesine metni çıkarılmıştır. Görüşme metinleri betimsel analiz tekniği ile satır satır kodlanmaktadır. Verilerin analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Algısı, Cumhuriyet Algısı, Ortaöğretim Öğrencileri, Tarih Öğretimi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN 15 TEMMUZ
DARBE GİRİŞİMİNE YÖNELİK BAKIŞ AÇILARI**

Kaya Yılmaz

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Çalışma Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin 15 Temmuz darbe girişimine yönelik bakış açılarını ve değerlendirmelerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin darbe girişimine tepkileri, darbe girişiminin amaçlarına, yurtiçi ve yurtdışında yapılan yorumlara ilişkin görüşleri, hükümetin ve Avrupa Birliği ülkelerinin darbe teşebbüsü karşısındaki tepkileri ve medyanın darbe girişimini sunuş şekline yönelik değerlendirmeleri incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerini elde etmek için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler onların izniyle ses kayıt cihazına kaydedilmiş, daha sonra görüşmelerin Word programında kelimesi kelimesine metinleri çıkarılmıştır. Görüşme metinleri betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizi sonucunda katılımcılar 15 Temmuz darbe teşebbüsünün amacının Türkiye'nin Amerika Birleşik Devletleri'nin rotasından çıkmasını, gelişmesini ve İslamlaşmasını engellemek olduğunu, FETÖ'nün bu amaç doğrultusunda bir piyon olarak kullanıldığını, darbenin Batılı dış güçler tarafından desteklendiğini, hükümetin darbe teşebbüsü sonrası FETÖ'ye yönelik icraatının yerinde olduğunu, Avrupa Birliği ülkelerinin tepkisinin ise yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Katılımcılar, darbe teşebbüsünde bulunan sivil ve askeri şahısların cezalandırılması ve devlet memuriyetinden ihraç edilmesi gerektiğini ama bunun için yeterli delil olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların bir kısmı darbe teşebbüsünü engellemek için fiili olarak harekete geçtiğini bir kısmı ise üzüntü ile takip ettiğini belirtmiştir. Verilerin analiz devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: 15 Temmuz Darbe Girişimi, Darbeler, FETÖ, Sosyal Bilgiler, Öğretmenler

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN TÜRKİYE'DEKİ ENERJİ PROJELERİ HAKKINDAKİ YAKLAŞIMLARI

Mert Can Aydos, Mustafa Sağdıç

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Bu araştırmanın amacı Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nde ortaya konan güncel enerji projelerine karşı yaklaşımlarını belirlemek ve güncel enerji projelerine ilişkin bilgi düzeylerinin incelenmesidir. Araştırma nedensellik ilişkilerini irdelemelerine göre tanımlayıcı bir araştırma yöntemi olarak düşünülmüştür. Araştırma için belirlenen çalışma evreni İstanbul ilinin Esenler ilçesi ve Güngören ilçesi olarak seçilmiştir. Yapılan araştırma söz konusu olan ilçelerin resmi ortaokullarında 2017-2018 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan Sosyal bilgiler öğretmenlerini kapsamaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan ön görüşmelerde araştırmaya katılmak isteyen bireylerin sayısı belli olmuş, sonuç olarak 55 sosyal bilgiler öğretmeni çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın veri toplama aşaması 2017-2018 eğitim öğretim yılı birinci döneminde yapılmıştır. Araştırmanın verileri, literatür taraması yapılarak, gerekli uzman görüşlerinin alınması yoluyla ve pilot çalışması ile birlikte araştırmacılar tarafından geliştirilen 'yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu' ile toplanmıştır. Görüşme kayıtlarının değerlendirilmesinde araştırma yöntemi olarak içerik analizi kullanılmıştır. Bulgulardan hareketle Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nde ortaya konan güncel enerji projelerine yönelik yaklaşımlarının öncelikle olumlu ve olumsuz olarak iki ayrı ana kategoriden oluştuğu görülür. Ayrıca araştırmada yer alan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin enerji politikaları konusundaki yaklaşımlarının önemli farklılıklar içerdiği görülür. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre güncel enerji projeleri hakkında bazı Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgi düzeylerinde de önemli farklılıklar söz konusudur. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nde ortaya konan güncel enerji projelerine yönelik olumlu yaklaşımları daha çok bu projelerin ülkenin kalkınması için bir zorunluluk olarak görülmesi ile ilgilidir. Olumsuz yaklaşımlar ise bu projelerin doğaya vereceği muhtemel zararlar ve insan yaşamının bu projelerden olumsuz etkilenme olasılığı gibi kaygılara dayanmaktadır. Sosyal bilgiler dersleri güncel enerji projeleri konusunda yaşanan yanlış algılamaların giderilmesinde önemli bir role sahiptir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklı yaklaşımları ise dersin işlenişine etki eder yapılan araştırmadan elde edilen bilgiler, eğitim fakültelerinde sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirme programları ile ilköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim öğretim programlarının güncel sorunların çözümüne katkı sağlayacak şekilde güncellenmesine katkı sağlayabilir. Araştırma sonuçlarından hareketle Sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik olarak Türkiye'deki güncel enerji projeleri konusunda öğretmenleri bilgilendirmek amacı ile hizmet içi eğitim gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Sosyal Bilgiler Dersi, Türkiye, Enerji Projeleri

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**TÜRK DİZİ SEKTÖRÜNÜN YABANCILARA TÜRK
KÜLTÜRÜ AKTARIMINDAKİ VE YABANCI DİL
OLARAK TÜRKÇENİN TANITIMINDAKİ ETKİLERİ**

Muhammed Karaköse

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Kitle iletişim araçlarının her dönemde, insan hayatı açısından çeşitli etkileri olmuştur. Kilometrelerce uzaktaki ülkeler, bu araçlar sayesinde birbirlerine çok daha yakın ve birbirlerinden haberdar olmuşlardır. Kitle iletişim araçlarının insanlar üzerinde çeşitli etkileri olmakla birlikte, özellikle televizyon ve internet aracılığıyla alt yazılı veya dublaj filmler ve diziler sayesinde farklı farklı kültürler ve diller, insanlar arasında tanınmıştır. Hatta hiç birbirini görmemiş, kilometrelerce uzaktaki insanların, diziler ve filmler aracılığıyla konuşabilecekleri ortak yaşam alanları dahi oluşmuştur. Yapılan araştırmalara göre, insanlar öğrenme sırasında aktif duyu organlarını ne kadar çok kullanırlarsa öğrenme oranları da o kadar artmaktadır. Buna göre, öğrenmede kalıcılığı sağlayan en iyi yollardan biri de görme ve işitme duyusunu, aynı anda kullanmaktır. Bu bağlamda, görsel ve işitsel araçların, dil öğretimi ve kültür aktarımı bakımından katkısının büyük olduğu söylenebilir. Türkiye, son zamanlarda, dünyada dizi ihraç eden ülkeler arasında çok iyi bir noktaya gelmiştir. Dizi ihraç etme noktasında, ABD'den sonra ikinci ülke konumuna dahi yükselmiştir. Çin'den, Kuzey Afrika'ya; Rusya'dan, Güney Amerika'ya kadar dizi ihraç etmektedir. Bu veriler de göstermektedir ki yabancı ülkelerde yayınlanan Türk dizi ve filmleri; Türk kültürünü aktarmada, Türkçenin yabancı dil olarak tanıtılmasında, öğrenilmesinde ve yabancılara Türkiye Türkçesine aşinalık kazandırmada büyük rol üstlenmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türk dizi sektörünün; yabancılara Türk kültürü aktarımı, Türkçenin yabancı dil olarak tanıtılması ve öğrenimi üzerindeki etkilerini göz önüne koymaktır. Bu çalışma içerisinde; dil ve kültürün, dil-kültür ilişkisinin, kültür aktarımının, yabancı dil öğretiminde ve kültür aktarımında filmlerin rolünün, Türk dizi sektörünün dünyadaki yerinin, Türk dizilerinin yabancılara kültür aktarımında ve yabancılara Türkçenin tanıtımındaki etkilerinin ne olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Türk dizilerinin, kültür aktarımı ve Türkçenin tanıtımına olan etkileri; haber sitelerinden, röportajlardan, tez ve makalelerden taranıp derlenmiştir. Sonuç olarak görülmüştür ki Türk dizi sektörünün dünyadaki başarısı nispetinde, Türk dizilerinin; kültür aktarımı, Türkçenin yabancı dil olarak tanıtılması ve öğrenimindeki rolü oldukça büyüktür. Türk dizilerini izleyen insanlar hem Türk kültürü hakkında bilgi edinmekte hem de Türkiye Türkçesine karşı bir aşinalık kazanmaktadır. Bu da Türkiye ve Türkçeye karşı bir sempati oluşmasına yol açmakta ve Türkçeyi öğrenmek isteyenlerin sayısı artmaktadır. Türk dizi sektörünün etkileri, devlet desteğiyle daha bilinçli bir şekilde kullanılarak daha iyi sonuçlara ulaşılması gerekir. Ayrıca kültürümüzü en doğru şekilde yansıtan ve Türkçemizin daha iyi kullanıldığı diziler ve filmler üretilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dizileri, Yabancı Dil Olarak Türkçe, Kültür Aktarımı

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**SURİYELİ ÖĞRENCİSİ OLAN ORTAOKUL TÜRKÇE
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLAR**

Muhammed Raşid Çetin

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

2001 yılının Nisan ayı itibariyle ülkemiz, Suriye'den gelen göçmenlere ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Göçmenlerin sayısı azımsanmayacak bir seviyeye ulaşmış ve günümüze gelene kadar artış göstermeye devam etmiştir. Bu durum ülkemizi çeşitli alanlarda etkilemiştir. Bu alanlardan birisi de eğitimidir. Ülkemizde genel olarak misafirlerimizin çeşitli ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Suriye'den gelen göçmenlerin en önemli ihtiyaçlarından birisi de eğitimidir. Eğitim alanında yapılan çalışmaların dil eğitimi ile başlaması beklenen bir durumdur. Göçmenlerin diğer alanlarda eğitim alabilmesi için öncelikle Türkçe eğitimi almaları gerekmektedir. Bu durumdan Türkiye'deki öğretmenler doğrudan etkilenmiştir. Suriyelilere Türkçe eğitimi verilmesi için çalışmalar yapılmıştır. Öğretmenlere seminer verilerek, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında sertifika verilmiş ve bu öğretmenler Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretmekle görevlendirilmiştir. Bu öğretmenler Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğretme sürecindedirler. Suriye'den gelen göçmenlere özel okullar tahsis edilmiş ve eğitimlerini bu okullarda devam ettirmeleri amaçlanmıştır. Fakat bu okullar tüm öğrencilere yetecek sayıda değildir. Ana dili olarak Türkçe eğitimi veren devlet okullarında da sayısı hiç de azımsanamayacak kadar Suriyeli öğrenciler bulunmaktadır. Devlet okullarında, yabancı dil olarak Türkçenin eğitimi alanında sertifika alan öğretmenler Suriyeli öğrencilere Türkçe eğitim vermektedir. Fakat bu eğitim sınırlı saatlerde yapılmaktadır. Suriyeli öğrenciler, okul saatlerinin büyük çoğunluğunda Türk öğrenciler ile birlikte dersleri Türkçe olarak görmektedir. Bu durumdan etkilenenler sadece Suriyeli öğrenciler değildir. Hem Türk öğrenciler, hem de sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenler bu durumdan etkilenmektedir. Bu öğretmenlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında bir yeterliliği bulunmadığı da dikkate alındığında bazı zorlukların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bu durum hem ilkokul sınıf öğretmenleri, hem de ortaokul ve lise branş öğretmenleri için geçerlidir. Bu çalışmada ortaokullarda görev yapan Türkçe öğretmenlerinin, Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretimi yaparken karşılaştıkları zorlukları belirlemek amaçlanmıştır. Türkiye'de farklı bölgelerde ve farklı okullarda görev yapan Türkçe öğretmenleri ile görüşülmüş ve bu konudaki fikirleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında bir eğitim almamış olan bu Türkçe öğretmenlerinin karşılaştıkları zorluklar ortaya çıkarılarak, bu zorlukları azaltmaya yönelik çözümler getirilmek istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Öğrenciler, Türkçe Öğretmenleri, Dil Eğitimi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

ÜNİVERSİTEDE GÖRME ENGELLİ OLMAK

Muratcan Aksöz, Genç Osman İlhan

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Standartlaşan eğitimle birlikte, eğitime dair hedefler de her birey için aynı hale gelmiştir. Aynılaştan bu eğitim hedefleri, uygulamalarda da standartlaşmayı da beraberinde getirmiş ve eğitimin neredeyse tüm unsurlarını etkilemiştir. Okul binasından eğitim programına, ders kitaplarından ölçme ve değerlendirmede kullanılan materyallere kadar tek – standart – bir yol izlenmekte, bu durum ise standart tanım dışındaki öğrenciler için sorunlar ve zorluklar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yapılan çalışma, görme engelli bir öğrencinin üniversite öğreniminde bir gün boyunca yaşadığı olayları ele alma düşüncesiyle ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi dünyada ve ülkemizde birçok engelli kişi eğitim kurumlarının değişik seviyelerinde öğrenim görmektedirler. Bu kişiler genellikle ailesi ve kendilerinin gayretleriyle eğitim hayatlarını sürdürmekte, diğer insanların detaylı bilgiye sahip olmadığı bir hayat içerisinde öğrenimlerine devam etmektedirler. Yakın çevresinde engelli bir kişi olmayan kimse engelli kişilerle doğru bir bağ kurmakta ve onları anlamakta güçlük çekmektedir. Toplum içerisinde var olan engelli bireylerin anlaşılabilmesi ya da engelli bireyleri anlayamama durumunun aşılması için bu ve benzer türde çalışmaların etkili olabileceği düşünülebilir. Durum çalışması olarak tasarlanmış çalışmada, görme engelli bir öğrencinin anılarından yararlanılmıştır. Birinci ağızdan kaydedilmiş engelli öğrenci anıları nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve temalar ortaya çıkarılmıştır. Nitel çalışmalar detaylı veri toplamak için kullanılan teknikleri içerir ve derinlemesine bilgi verir. Araştırmanın katılımcısı, üniversite mezunu olup MEB’de kadrolu öğretmen olarak görev yapmaktadır. Bu durumun birçok farklı açıdan engelli insanların eğitim ortamlarında ve seviyelerinde yaşadığı olayları iyi aktarabilecek tecrübeye sahip olmasını sağladığı düşünülebilir. Ayrıca araştırmanın katılımcısı, bildiri yazarlarından ilkidir. Bu durum ise çalışmanın uygulanabilirlik ilkesini kolaylaştırırken, etkisini ve veri toplama aşamasını da güçlendirmiştir. Diğer yandan, bu durumun yaratacağı öznellik riski ikinci araştırmacı tarafından dengelenmiştir. Bu çalışmayla birlikte eğitim uygulamalarında ve toplumsal hayatta farkındalık oluşturmak ve de önerilerde bulunmak amaçlanmıştır. Görme engelli bir öğrencinin anılarından yola çıkan bu araştırma sadece görme engelli kişilerin durumunu değil aynı zamanda başka engelleri olan kişilere de dikkat çekmenin çabası içerisindeydi. Çünkü her birey bir engelli adaydır.

Anahtar Kelimeler: Görme Engelli, Eğitim, Öğrenci, Üniversite

TÜRKİYE’DE YAZMA EĞİTİMİ ÜZERİNE YAPILAN ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMALARININ ANALİZİ: BİR META- SENTEZ ÇALIŞMASI

Musa Tarık Tekin, Yavuz Bolat

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de yazma eğitimi üzerine yapılan ölçek geliştirme çalışmalarının meta-sentez yöntemiyle analiz edilmesi ve geliştirilen ölçeklerin nasıl bir eğilim gösterdiğini ortaya koymaktır. Araştırmada 2006-2016 yılları arasında yayımlanmış ve ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen 14 makale, 7 doktora tezi, 3 yüksek lisans tezi ve 1 bildiri tam metni olmak üzere toplam 25 ölçek geliştirme çalışması analiz edilmiştir. Çalışmaların seçiminde Google Akademik, YÖK Ulusal Tez Merkezi, DergiPark, ASOS İndeks, Türkiye Ölçme Araçları Dizini veri tabanlarına başvurulmuştur. Söz konusu araştırmaların her biri ayrı ayrı içerik analizine tabi tutularak; araştırmanın amacı doğrultusunda “ çalışmanın amacı, konu alanı, örneklem grubu, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi ve elde edilen sonuçlar” bakımından incelenmiştir. Çalışmalardan elde edilen veriler, frekans ve yüzde dağılımına dayalı olarak yorumlanmış ve kodlanarak tablo ile gösterilmiştir. Araştırmada meta-sentez yöntemine özgü geçerlik ve güvenilirlik önlemleri alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; Türkiye’de yazma eğitimi üzerine yapılan ölçek geliştirme çalışmalarının; tutum, kaygı, eğilim, özyeterlik, etki, strateji gibi duyuşsal ve bilişsel bilişsel becerileri ortaya çıkarmak ve alanyazına ölçek kazandırmak amacıyla yapıldığı; konu alanı bakımından yazma becerisinin gelişiminin incelenmesi üzerine yoğunlaştığı; daha çok sırasıyla ilköğretim öğrencisi(n=9), öğretmen adayı(n=9) ve öğretmenlerin örneklem olarak seçildiği, veri toplama aracı olarak ağırlıklı 5’li likert tipi ölçek formundan(n=19) yararlandığı; verileri analizinde, daha çok AFA ve güvenilirlik analizine(n=13), diğer taraftan AFA, DFA ve güvenilirlik analizine(n=8) başvurulduğu; elde edilen sonuçların ise çoğunlukla yüksek veya düşük düzeyde ilişkiyi tespit etmek, uygulama öncesi ve sonrası farkı ortaya koymak, yazmaya yönelik tutum, kaygı, motivasyon ve özyeterlik algılarını farklı değişkenler açısından ortaya koymak üzerine elde edildiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yazma Eğitimi, Ölçek Geliştirme, Meta-Sentez, Tematik İçerik Analizi

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDA KULLANILAN GÖRSELLERİN KÜLTÜR AKTARIMI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mustafa Tekeli

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

İnsan toplumsal bir canlıdır. Bu nedenle insanlar birbirleriyle bildirişim kurmak zorundadırlar. Bildirişimin gerçekleşebilmesi için alıcı, verici ve iletinin olması gerekir. İletiyi ulaştırmanın çeşitli yolları vardır. Beden dili, resim, duman vb. birer bildirişim aracı olarak kullanılabilir; fakat hiçbiri insana dilin sunduğu sınırsız olanakları sağlayamaz. Dil, insanlar arasında bildirişimi en kısa ve kolay yoldan gerçekleştirir. (Okur ve Yamaç, 2013:1621) Bununla birlikte dilin birtakım soyut kavramları anlamlandırmada yetersiz kaldığı da ayrı bir husustur. Ökten ve Kavanoz'a göre dilin yapısı ve kullanıldığı biçimler, bir kültürün üyelerinin paylaştığı normları ve değerleri yansıtır. Böylelikle iletişimsel yetkinlik modeli, dil ve kültür arasındaki ilişki üzerine kuruludur. (Ökten ve Kavanoz, 2014:848) Bu ilişkide önemli bir yer tutan soyut kavramlar özellikle toplumların kendi kültürel birikimlerinden ortaya çıkmaktadır. Kültürel öğeler kimi zaman sadece içerisinden çıktığı toplum tarafından anlaşılabilir bir yapıya sahip olabilmektedir. Bu durumda dil-mantık çerçevesinde sorunlar görülebilmektedir. İletişimi güçleştiren bu sorunlar anadilde açıklama yapmak veya ders materyallerinde görsellerle bağlam oluşturmak gibi çeşitli yöntemlerle giderilmeye çalışılmaktadır. yabancı dil öğretiminin temelini oluşturan ders kitapları, kültür aktarımının önemli unsurlarından biridir. Bu ders kitapları, her şeyden önce uygun bir dille hedef dilin kültürünü içermeli, kültürle ilgili önyargılardan arınmış etkinlikler sunmalıdır (Haley; Austin, 2004). Bu etkinlikler arasında metinlerde geçen özellikle hedef kültürde yeni öğrenilen yapıların, kelimelerin, nesnelere, kavramların görselleştirilerek sunulması kültür aktarımının içselleştirilmesine yardımcı olur. Yabancılara Türkçe öğretimi derslerinde kullanılacak olan ders kitaplarının resimli olması şarttır. Resimler ve karikatürler ders kitaplarını görsel açıdan zenginleştirmekte ve konunun anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Ders kitaplarında kullanılması düşünülen resimlerin/karikatürlerin kalitesi, amaca uygunluğu, oranı, vb. alanında uzman kişiler tarafından seçilmelidir (Demir ve Yapıcı, 007:177-192). Bu çalışmanın amacı yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında görsellerden yararlanılarak kültür aktarımının sağlanmasına ne ölçüde yer verildiğinin incelenmesidir. Çalışma, İstanbul Yabancılar için Türkçe A1-A2 ve Yedi İklim Yabancılar için Türkçe A1-A2 ders kitapları ile sınırlıdır. Çalışmada İstanbul Yabancılar için Türkçe ve Yedi İklim Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında kullanılan görsellerde Türk kültürünü yansıtan öğelerin daha çok hangi konularda kullanıldığı, metinler ile bağlam oluşturmayı hedefleyen görsellerin tutarlı olup olmadığı, ders kitaplarında seviyelere göre görsellerden yararlanma sıklığının belirlenmesi, yabancı kültür öğelerine yer verilip verilmediği gibi durumlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler Saraç ve Arıkanç (2010) tarafından geliştirilen "Ders kitabı hedef kültür incelemesi protokolü" yardımıyla incelenmiş ve bulgular kayıt altına alınmıştır. İncelenen görseller Kramsch (1993)'ın "Yabancı Dil Öğretiminde Bağlam ve Kültür" adlı bakış açısından da yararlanılarak Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür Aktarımı, Yabancılara Türkçe Öğretimi, Görsel Materyaller

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**KEMAL ÖZER'İN “TRENLER NE GÜZELDİR” ADLI
ESERİNİN ESTETİK DEĞERLER YÖNÜNDEN
İNCELENMESİ**

Neslihan Karakuş, Kerem Özen

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Bu çalışma, çocuk edebiyatı yazarlarından Kemal Özer'in *Trenler Ne güzeldir* adlı kitabındaki estetik değerleri tespit etmek, bu eserdeki çocuklara yönelik estetik değer kazandıracak unsurları ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çocukların çocukluktan sonraki yaşamlarında etkili olacak olaylar onların çocukluk dönemlerinde gördükleri ve geçirdikleri yaşamdan izler taşır. Bununla beraber bu çağlardaki okunan ve dinlenen parçalar çocuğun hayatında izler bıraktığı görülmektedir. Dolayısıyla çocuklardaki estetik beğenin oluşumunda ve edebi zevk kazanmalarında bu dönemler ve bu dönemlerde maruz kaldıkları kitaplar etkili olacaktır. Çocuklara estetik duyarlılık bilincini vermede en önemli zaman çocukluk yıllarıdır. Bu süreçte edinilen yaşantılar, okunan kitaplar, dinlenenler hayatta kalıcı izler oluşturmada ve çocuğun geleceğini estetik açıdan geliştirmede etkili olmaktadır. “Estetik, güzeli sorgulayan bir bilimdir. Bir şeyin niçin güzel olduğunu araştırır. Güzelin ve güzelliğin önce öğelerini, sonra da iç ve dış yasalarını irdeler, saptamaya çalışır (Erinç, 1995: 71.) “Estetik değer damgasını taşıyabilen her şey güzel ya da çirkin, özgün ya da sıradan, yüksek ya da aşağı, zevkli ya da zevksiz, zengin ya da yoksul olarak değerlendirilebilecek olan her şey şiir ve müzik parçaları, resim ve süsleme, portreler ve manzaralar, yapılar parklar, danslar, bütün bunlar, ayrı bir bilim olan estetiğin alanına girerler (Geiger, 1993:128-129)”. Araştırma da Kemal Özer'in *Trenler Ne güzeldir* adlı eseri incelenmiştir. Bu eserin estetik değerleri taşıyıp taşımadığına bakılmış ve estetik değer unsurlarını taşıyan cümle ve paragraflar tasnif edilmiştir. Sonrasında ise bu eserin estetik değer bakımından ölçütlere uygun olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ölçüt alınarak *Trenler Ne güzeldir* adlı kitap inceleme metnini oluşturmuştur. Veri zenginliğini sağlamak amacıyla 30 öğrenciye yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır ve estetik değerleri saptamak amacıyla oluşturulan yirmi madde uzman görüşüne sunularak kabul edildikten sonra bu maddelerde ölçüt alınarak kitap incelenmiştir. Toplanan veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Çalışmanın sonucunda ölçüt alınan yirmi maddenin tamamı kitapta tespit edilmiştir ve yarı yapılandırılmış görüşme formuna cevap veren öğrenci görüşleri de alınarak analiz edildi.

Anahtar Kelimeler: Estetik, Çocuk Edebiyatı, Estetik Değer

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

**TARİH ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA YER
ALAN ERMENİ, YUNAN-PONTUS VE SÜRYANİLER İLE KONULARIN
ÖĞRETİLME DÜZEYİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: AKSARAY İLİ ÖRNEĞİ**

Refik Turan

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

1990'lı yıllardan itibaren Ermeni diasporasının 1915 yılında gerçekleştirilen "Tehcir"i dünya kamuoyuna Osmanlı Devleti'nin Ermeni vatandaşlarına soykırım yapıldığı şeklinde yansıtma çabalarına hız vermesi karşısında MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı öğrencilerin konuyla ilgili yeterli ve doğru bilgiye sahip olmalarını sağlamak amacıyla 14.6.2002 tarih ve 272 sayılı kararıyla Ermeni, Yunan-Pontus ve Süryanilerle ilgili konular ayrıntılı bir şekilde lise Tarih ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi programlarına dahil edilmesine ve 2002-2003 öğretim yılından itibaren uygulanmasına karar vermiştir. Bu araştırmanın amacı tarih öğretmenlerinin MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun 14.6.2002 tarih ve 272 sayılı kararıyla lise Tarih ve T.C. İnkılap tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programlarına eklenmesine karar verdiği Ermeni, Yunan-Pontus ve Süryanilerle ilgili konuların öğretilme düzeyine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Liselerde Tarih ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde Ermeni, Yunan-Pontus ve Süryaniler ile ilgili konuların öğretilme düzeyine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelendiği bu çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırma olup, halihazırda tarih derslerinde Ermeni, Yunan-Pontus ve Süryaniler ile ilgili konuların öğretilme düzeyi öğretmen görüşleri doğrultusunda tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu ve evrenini 2016-2017 öğretim yılında Aksaray ili merkez ve ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan 112 tarih öğretmeni oluşturmaktadır. Bu evren içinde tesadüfi örneklem yoluyla seçilen 71 tarih öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin toplanması için araştırmacı tarafından ilgili Talim ve Terbiye Kurulu kararında yer alan Ermeni, Yunan-Pontus ve Süryaniler ile ilgili amaçların öğrencilere kazandırılma düzeyine ilişkin görüşlerini "hiç", "biraz" "genellikle" ve "tamamen" olmak üzere dört dereceli olarak ölçecek şekilde geliştirilen soru formları kullanılmıştır. Soru formlarında ayrıca öğretmenlerin konuyla ilgili görüş ve önerilerini öğrenmeyi sağlayacak tarzda tasarlanan açık uçlu sorulara da yer verilmiştir. 2016 yılının Ekim-Kasım aylarında uygulanan soru formlarından elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, Aksaray ilinde görev yapan tarih öğretmenlerinin genel olarak Ermeni, Yunan-Pontus ve Süryanilerle ilgili konuların yeterli düzeyde öğretilmediğini düşündüklerini; özellikle Pontus-Rum ve Süryanilerle ilgili konuların daha da düşük düzeyde öğretilmediğini ortaya koymaktadır. Tarih öğretmenlerinin bu durumun nedenini büyük oranda ders saati sürelerinin yetersizliğine ve ders kitaplarında bu konularla ilgili yeterli bilginin bulunmayışına bağladıkları da anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ermeni sorunu, Tehcir, Yunan-Pontus, Süryani

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**TÜRKÇENİN YABANCILARA ÖĞRETİMİ İÇİN BİR
SÖZLÜK ÖNERİSİ - TÜRKÇENİN İKİ DİLLİLEŞTİRİLMİŞ
SÖZLÜĞÜ**

Sami Baskın, Muhsin Mumcu

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Dil öğretiminin asıl amacı konuşma, dinleme, okuma ve yazma ile bağlantılı olarak dildeki yetkinliği geliştirmektir. Bu amacı kolaylaştırmak için ders kitapları, dil bilgisi alıştırmaları, oyunlar, canlandırılmalar, çeviriler, ses kayıtları, videobantları, yaratıcı yazma ve sözlükler gibi birçok araç kullanılabilir (Cartens, 1995:106). Günümüzde neredeyse her dilin öğretimi yaygınlaşmışken bu araçların çeşitlendirilmesi ve dil öğretiminin gerektirdiği biçimde geliştirilmesi oldukça önemlidir. Özellikle dil öğretiminin en eski araçlarından biri olan sözlüklerin günümüz eğitim-öğretim anlayışına uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Bu, her öğrenme düzeyine ayrı ayrı sözlükler üretmek demektir. Çünkü her öğrenme düzeyinin kendine has sözlük ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu yüzden Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğrenen kişilerin Türk öğrencilerin kullandığı okul sözlüklerinden veya yetişkinliklerin tercih ettiği genel sözlüklerden farklı sözlükleri olmalıdır. Bu sözlükler sınıf içerisinde ve dışında öğrencilerin okuduğunu, dinlediğini doğru anlamayı veya yazmak, konuşmak istediklerini de doğru anlatmayı sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bunun için kaynak dilde verilen kelimenin karşılığı hedef dilden bir kelimeyle değil (word to word), hem öğrencinin ana dili hem de hedef dil ile doğru açıklanarak ve her iki dilin güzel kullanımını gösteren tanıklarla örneklendirilerek verilmelidir. Bu gerekliliği 1980'lerde fark eden Kernerman ve Kahn 1986 yılında English-Hebrew Oxford Student's Dictionary for Hebrew Speakers adlı eseri yayımlayarak yabancı dil öğrenimini kolaylaştıran ve öğrencilerin hem sınıf ortamında hem de sınıf dışında öğretilenden bağımsız öğrenmeler yapmalarına yardım eden bir sözlük modelinin öncüsü oldular. Günümüzde sadece İngilizce için değil, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Portekizce, Arapça, Yunanca, Lehçe, Çekçe, Slovence, Çince (Mandarin), Estonca gibi dillerin iki dillileştirilmiş sözlükleri bulunmasına rağmen Türkçenin henüz böyle bir kaynağı bulunmamaktadır. Türkçenin diğer dünya dilleri ile ikinci dil eğitimi alanında rekabet edebilmesi için acilen bu türden (iki dillileştirilmiş) sözlükleri hazırlanmalıdır. Bu çalışmada amaç, Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğrenenlerin sözlük ihtiyacının betimlenmesi ve hazırlanacak eserlerin üretilmesine rehberlik bilgisi sunmaktır. Bunun için iki dillileştirilmiş sözlüklere neden ihtiyaç duyulduğu ve bu eserlerin hazırlanmasında izlenecek sözlük yöntemleri, Türkçenin A1 seviyesi söz varlığı göz önünde bulundurularak açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin Yabancılara Öğretimi, Sözlük-Kullanıcı İlişkisi, İki Dillileştirilmiş Sözlük

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

YENİ PROGRAMA GÖRE HAZIRLANAN SOSYAL BİLGİLER 4. SINIF DERS KİTABININ COĞRAFYA KONULARI KAPSAMINDA İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Sevdanur Çelen, Sinem Fidan, Meryem Hayır Kanat

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Sosyal bilgiler dersi bireyin bilgi, tutum ve becerilerini geliştirerek yaşadığı toplumla uyum içerisinde olmasını sağlamaktadır. Özellikle sosyal bilgiler dersi kapsamında coğrafya öğretiminin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Çünkü coğrafya bilimi insanla içerisinde yaşadığı çevre arasındaki ilişkiyi inceleyen bilim dalıdır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi kapsamındaki coğrafya konuları çocuğun yaşadığı çevre ile bağlantı kurmasını ve onu anlamasını amaçlamaktadır. Bu nedenle sosyal bilgiler ders kitaplarında coğrafya konularının ele alınış biçimi büyük önem arz etmektedir. Çünkü ders kitapları öğrencilerin öğrenme düzeylerini etkileyen ve dersin geliştirilmesinde esas oluşturan en önemli materyal ve temel kaynaktır. Ders kitaplarında ele alınan konuların düzeyi ve sunuluş biçimi, öğrencilerinin derse aktif katılımının sağlanması açısından son derece önemlidir. Sosyal bilgiler dersi kapsamında coğrafya konularının ele alınış biçimi, içeriği ve konuyu anlatma da kullanılan materyallerin yeterliliği meselesi araştırmamıza konu teşkil etmektedir. Bu çalışma ile amaçlanan Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan İlköğretim (birinci kademe) 4. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabı üniteleri içerisinde yer alan Coğrafya konularının 13 Ocak 2017 tarihinde yapılan program değişikliği çerçevesinde incelenmesidir. Bu inceleme içerik, görsel sunum, dil anlatım, öğrenciye görelilik vb. yönleriyle eleştirel bir bakış açısıyla ve doküman analizi yöntemi ile yapılmıştır. Elde edilen bulgulara çözüm önerisiyle birlikte çalışmada yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler Öğretim Programı, 4. Sınıf Sosyal Bilimler Ders Kitabı, Coğrafya Konuları



*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

**AKADEMİK ALANDA YAZILMIŞ OLAN SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETİMİ KİTAPLARININ İNCELENMESİ**

Şahin Oruç, Sibel Çağır

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Etkin vatandaş; sorumluluklarının bilincinde olan, vatandaşlık hak ve ödevlerini yerine getiren, problem çözebilen, demokratik değer ve inançları benimseyen, bilgiyi işleyebilen ve kullanan, eğitim ve öğretim sürecinde aktif olan bireylerdir. Etkin vatandaş yetiştirme sosyal bilgilerin temel amaçları arasındadır. İlk ve ortaöğretimde kullanılan ders kitapları etkin vatandaşlar yetiştirme bakımından oldukça önemlidir. Lisans eğitimi süresince kullanılan akademik ders kitapları ise vatandaş yetiştirmenin yanı sıra öğretmen yetiştirme amacını da taşımaktadır. Lisans eğitiminin etkili, nitelikli ve verimli olabilmesinde akademik kitapların yeri oldukça büyüktür. Etkili bir sosyal bilgiler öğretimi gerçekleştirilmede akademik ders kitapları önemli bir materyaldir. Sosyal bilgiler geniş alan tasarımına uygun olduğu için içerisinde birçok disiplini barındırır. Bu geniş konu kapsamı sosyal bilgiler akademik ders kitaplarının da önemine önem katmıştır. Bu önem doğrultusunda öğretmen yetiştirmede büyük katkısı olan ve geniş konu alanına sahip sosyal bilgiler öğretimi kitapları incelenmeye değer görülmüştür. Araştırmanın amacı; akademik düzeydeki sosyal bilgiler öğretimi ders kitaplarının, sosyal bilgiler lisans eğitimi gerçekleştirmek için içerdiği konular bakımından incelenmesi ve öğretmen yetiştirmedeki bu kitapların önemini ortaya koymaktır. Ayrıca Sosyal Bilimler Öğretimi kitaplarının hangi derslerde kullanıldığı veya kullanılabileceği Yüksek Öğretim Kurumu'nun yayınlamış olduğu eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programlarındaki ders içerikleri incelenerek tespit edilmiştir. Model olarak nitel araştırma yaklaşımı desenlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın veri toplama aşamasında belge(doküman) incelemesi tekniği kullanılmıştır. Araştırmacıların ulaştığı sosyal bilgiler öğretimi kitapları taranmıştır. Verilerin analiz süreci hala devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler, Öğretim, Öğretmen Yetiştirme, Kitap

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

KIBRIS MESELESİ HAKKINDA YAZILMIŞ OLAN AKADEMİK ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Şahin Oruç, Sibel Çağır, Merve Aygün

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Kıbrıs geçmişten günümüze kadar gerek jeopolitik konumu gerekse siyasi açıdan uluslararası bir öneme sahiptir. Coğrafi yakınlığı ve siyasi etkenlerden dolayı Türkiye tarihinin büyük bir sayfasında yer bulmuştur. Osmanlı Devleti'nin 1571'de adayı egemenliği altına almasından günümüze kadar ticari, siyasi, kültürel ve ekonomik anlamda vazgeçilmez topraklarımız arasında yerini almıştır. Yunanistan tarafından Birleşmiş Milletler'e kadar götürülen Kıbrıs meselesi uluslararası bir konu haline gelmiştir. Türkiye tarihi için hassas bir konu olan Kıbrıs sadece devletlerin siyasi bir meselesi olarak kalmamış, orada yaşayan halk için de derin bir içeriğe sahip olmuştur. Günümüzde her ne kadar Kıbrıs sorununa dair önyargıların yıkıldığı düşünülse de etkileri hala devam etmektedir. Türkiye Kıbrıs üzerine yapılan anlaşmalar, planlar ve siyasi ilişkilerde tarihin birçok döneminde yer alarak söz sahibi olmuştur. Günümüzde de siyasetin ve milli eğitimimizin canlı konularından biri olması nedeniyle önemini korumaktadır. Milli meselemiz olması, geçmişimizi, günümüzü ve geleceğimizi yakından ilgilendiren Kıbrıs'ın, akademik çalışmalarda yer alması da bu anlamda önem teşkil etmektedir. Bu çalışmada; Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi'nde, Kıbrıs meselesi hakkında yapılan çalışmaların sıklığı ve içeriği araştırılmaya değer görülmüştür. Araştırmada amaç; Kıbrıs sorunu hakkında yapılan araştırmaların nicel verilerini ortaya koymaktır. Yöntem olarak tarama modeli kullanılmıştır. Doküman incelemesi tekniği ile veriler analiz edilmiştir. Verilerin analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Milli Mesele, Kıbrıs Sorunu, Tez

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN KELİME
İLİŞKİLENDİRME TESTİ İLE TÜRK KÜLTÜRÜ
KONUSUNDAKİ BİLİŞSEL YAPILARININ İNCELENMESİ**

Şengül Kılıç Avan, İhsan Kalenderoğlu

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Dil öğrenmek sadece o dilin kurallarını öğrenmek değil aynı zamanda bir kültürü öğrenmek demektir. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde kültürel öğeler dil öğrenme sürecini etkilemektedir. Bir milletin sanatı, müziği, folkloru, tüm değerleri yani kültürü dilinde yaşamaktadır. Bundan dolayı dil bir milletin kültürünü yansıtır. Yabancılar Türkçe öğretilirken yaşantılardan kopuk bir dil öğretilmesi düşünülmemelidir. Çünkü kelimeler bir dilin, kültürün parçasıdır. Kelimeler yaşantı ile anlamlı hale gelmektedir. Bireyin zihninde oluşan kavram ilişkileri bu süreçte önemli olmaktadır. Kelime ilişkilendirme; insanların kavramlar arasında oluşturduğu ilişkileri ortaya çıkarmak için kullanılan bir yöntemdir. Öğrencilerin bilişsel yapısını ve bu yapıdaki kavramlar arasındaki bağları uzun dönemli hafızadaki kavramlar arası ilişkilerin yeterli veya anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla kullanılan bir tekniktir. Bu araştırmanın amacı kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla (KİT) yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürü konusundaki bilişsel yapılarını belirlemektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak KİT kullanılmıştır. Kastamonu ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda okuyan 150 öğrenciye KİT uygulanmıştır. Öğrencilere Türk Kültürü ile ilişkilendirecekleri Türk Kültürü, Yemek, Şarkılar, Elbiseler ve Deyim ve Atasözleri anahtar kavramları verilmiştir. Öğrencilerden her anahtar kavram için 1 dakika içinde anahtar kavramın çağrıştırdığı kelimeleri yazmaları istenmiştir. Anahtar kelimelere verdikleri cevapların sayısına ve çeşidine göre Türk kültürü hakkındaki bilişsel yapılarını ortaya koyan zihin haritaları oluşturulmuştur. Ayrıca her bir anahtar kavrama yönelik olarak kurdukları cümleler, anlam ve özelliklere göre sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Bulgulara göre yabancı uyruklu öğrencilerin kavram ağlarında en sık hangi kavramları kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin gerek kavram ağlarında gerekse kurdukları ilgili cümlelerde bazı kavram yanılgılarına sahip oldukları belirlenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin zihin haritalarının çıkarılması onlara dil aracılığıyla kültürün benimsetilmesinde önemli olmaktadır. Zihin haritaları sayesinde kavramlar arası ilişkiler ve yanlış öğrenmeler belirlenebilmektedir. Ayrıca bu yöntemle hangi kavramın daha önemli olduğu belirlendiği için bu kavram hazırlanacak materyallerde öne plana çıkartılabilir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe Öğretimi, Kelime İlişkilendirme Testi, Zihin Haritaları

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN LİSANSÜSTÜ EĞİTİME
BAKIŞ VE BEKLENTİLERİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA**

Şevki Babacan

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Lisansüstü eğitim, herhangi bir lisans programı sonrasında yapılacak yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik eğitimlerini içine alan eğitim sürecidir. Lisansüstü eğitim türleri ve giriş koşulları ülkeden ülkeye, üniversiteden üniversiteye, programdan programa farklılaşabilmektedir. İster yüksek lisans ister doktora eğitimi olsun, ikisi de kendini yenilemek ve geliştirmek isteyen bireylerin isteğe bağlı yürütecekleri süreçlerdir. Her programda olduğu gibi öğretmenlik programları için de durum benzerdir ve azim gerektirir. Lisansüstü eğitime kabul edilebilmek diğer programlarda olduğu gibi öğretmenlik programlarında da oldukça zordur. Bu zorluğu aşanlar için bir diğer zorluk da eğitim sürecini başarı ile tamamlamak ve özgün bir tezle lisansüstü eğitimi sonlandırmaktır. Hem lisansüstü eğitime girişte hem de sürecin sürdürülmesinde yaşanan çeşitli engel ve zorluklar bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu araştırma, öğretmenlik branşlarından biri olan coğrafya alanında çalışan öğretmenlerin, lisansüstü eğitime bakışlarını değerlendirmek için yapılmış olup, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Tokat il ve ilçelerinde görev yapan 16 coğrafya öğretmeni ile yürütülmüştür. Nitel yapıdaki bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları göstermektedir ki; genel olarak lisansüstü eğitim, bir grup katılımcı öğretmen tarafından lisans sırasında düşünülürken, bir grup tarafından da pek düşünülmemiştir. Lisansüstü eğitim düşünen kişiler; kendilerini yenilemek, coğrafya eğitimi aldıkça branşını daha da çok sevmek, akademik kariyer yapmak vb. gibi nedenlerle lisans sırasında bunu düşündüklerini beyan etmişlerdir. Öte yandan, düşünmeyenlerin bazıları ise zorluklarını bildiği için, bazıları da zor olmadığını düşündükleri halde; maddi imkansızlık, zaman yetersizliği, evlenme vb. gibi gerekçelerle bunu istememişlerdir. Katılımcı coğrafya öğretmenleri lisansüstü eğitim konusunda yaşanan ya da yaşanabilecek zorlukları; giriş koşulları kaynaklı nedenler (dil şartı vb.), zaman bulamama, resmi izinden kaynaklanan nedenler, çalışılan okullardaki yoğunluk, farkı şehirlerde yaşama ve eğitim alma engeli, evliliğin getirdiği sorumlulukların engel oluşturması, lisansüstü derslerin bir güne toplanamaması, maddi yetersizlik gibi sebeplere bağlamaktadırlar. Ayrıca coğrafya öğretmenlerinin lisansüstü eğitim sırasında, alınacak dersleri başaramama gibi bir kaygılarının olmadığı ve bu konuda olumsuz bir bakış takınmadıkları söylenebilir. Çözüm olarak neler yapılabileceği konusunda katılımcı öğretmenler; iyi bir rehberlik yapılması, dil puanının düşürülmesi (özellikle doktora için), maddi destek sağlanması, bakanlığın teşvik edici olması, resmi iznin kolaylaştırılması, çalışılan okullarda program yoğunluğunun azaltılması, tayin kolaylığı, uzaktan eğitim ile bazı derslerin yürütülebilmesi gibi pek çok öneride de bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya Öğretmenleri, Lisansüstü Eğitime Bakış, Beklenti

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

AVRUPALI TÜRKLER ANA DİLİ EĞİTİM ÇALIŞTAYLARI
ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Talat Aytan, Ayşe Başkapan, Güllü Uysal

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Türkçe öğretiminin çalışma sahaları arasında ana dili eğitimi ve öğretimi, Türk soylulara Türkçe Öğretimi, Yabancılara Türkçe öğretimi ve İkidillilere Türkçe öğretimi yer almaktadır. Evrensel ya da sezgisel dilbilgisine göre, kişinin doğup büyüdüğü çevrede maruz kaldığı dil, ana dilini ya da ilk dilini; sonradan formal ya da informal saiklerle öğrendiği dil de ikinci dilini oluşturur. İlk dilin kazanılması edinim, ikinci dilin kazanılması ise öğrenim kavramlarıyla karşılanmaktadır. İkinci bir dilin kazanılması ana dilinin fonolojik, morfolojik, sentaktik ve semantik dünyasıyla kazanılmasını gerektirir. Beylik bir metaforu ödünçleme pahasına ancak sağlam bir temel üzerine kat çıkılabileceğini ifade etmek mümkündür. Halk arasında “gurbetçi” olarak tabir edilen vatandaşlarımızın yaşadıkları ülkedeki dili Avrupa Dil Potrfolyosu’na göre ileri seviyede iktisap etmesi güçlü bir Türkçe ana dili alt yapısıyla mümkündür. “Uzaktaki yakınlarımız”ın okuduğunu anlama, sözlü iletişim ve yazma becerilerinin hem ana dilinde hem de yabancı dilde gelişmesi kültür ve medeniyetimizin Batı cephesinde ihyası ve idamesi cihetiyle büyük önem arz etmektedir. İkidillilere Türkçe öğretimine yönelik çalışmalar, son yıllarda dikkate değer bir ivme kazanmıştır. Bu itibarla, Batı Avrupa’da yaşayan Türklerin ana dillerini edinmesi ve yaşadıkları ülkenin resmî dilini öğrenmesi, başka bir ifadeyle ikidillilik noktasında büyük problemler yaşadığı bilinmektedir. Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında yapılan çalışmaların; “nüfusumuzun nüfuza” dönüşmesi, kültür, kimlik ve aidiyet meselelerinin çözümü açısından Avrupalı Türklerin başa çıkmaya çalıştığı problemlere hassasiyet göstermesi gerekmektedir. Bu çalışmada Sakarya Üniversitesi öncülüğünde 2013, 2015 ve 2016 yıllarında tertip edilen Avrupalı Türkler Ana Dili Eğitimi çalışmaları tartışılan konular, durum saptamaları ve çözüm önerileri cihetiyle bir içerik analizine tabi tutulmuştur. Avrupalı Türklerin dil eğitimi konusunda; ders araç gereçlerinden ölçme değerlendirme, öğretmen yetiştirmeden sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğine, ülkelerin dil ve kültür politikalarından Türkçe öğretimi deruhte eden kurumların eğitim iklimine kadar uzanan geniş bir problem haritasına sahip olduğu ortaya konmuş ve söz konusu problemlerin çözüm önerileri dikkatlere sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Avrupa’da Türkçe Öğretimi, Ana Dili Eğitim Çalıştayı, İkidillilik

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

“MAARİF VEKİLİ TEVFIK İLERİ”NİN TÜRKÇE
HASSASİYETİ

Talat Aytan, Gökhan Güneş

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan tabii bir vasıta olmakla beraber göstergelerden oluşan bir dizgedir. İnsanoğlunun hayata anlam yükleme çabası dil ve düşünce arasındaki sıkı irtibatın bir neticesidir. Mağara duvarlarına resmedilen figürlerden derin felsefi söylemlere uzanan düşünsel serüvenin en güçlü enstrümanı dildir. İnsanın insanla, eşyayla ve hakikatle kurduğu ilişkiler dünyası dilin imkânları ölçüsünde hayatîyet bulmuştur. Bütün diller, o dili konuşanların tevarüs ettiği ve sürdürdüğü bir kültür ve medeniyet dairesinin izlerini taşır. Her dil farklı bir dünya telakkisinin ve yaşam pratiğinin bir mahsulüdür. Tarih boyunca kadim medeniyetler, oluşturdukları bilgi birikimlerini dile yansıtarak nesilden nesle aktarmışlardır. Dilin kültür ile olan bu sıkı bağı dili çok daha değerli kılmış ve onu korunması gereken önemli bir millî bir değer hâline getirmiştir. Türkçe de tıpkı diğer kadim diller gibi binlerce yıllık tarihini koruyup geliştirerek geleceğe taşıma arzusunda. Bu arzuyu gerçekleştirme görevi şüphesiz ana dili Türkçeyi konuşan her bir ferde düşmektedir. Her dil dönem dönem zorluklarla ve engellerle karşılaşmıştır. Karşılaşılan zorlukları aşma iradesini gösteren ve diline sahip çıkan toplumlar, medeniyetlerini gelecek nesillere taşıyabilmiştir. Türkçe de tarihî süreç içerisinde devlet, sanat, ilim vb. alanlarda öne çıkmış sağduyulu insanların şuurlu hareketleriyle birçok zorluğun üstesinden gelmiştir. Bu çalışmada da Türkçeye sahip çıkmış insanlardan biri olan Tefvik İleri'nin üniversite yıllarından meclis kürsüsüne kadar uzanan mesleki kariyerinde Türkçeye karşı göstermiş olduğu hassasiyet dikkatlere sunulmuştur. Tefvik İleri gençlik yıllarından itibaren Türkçeye hususi bir alaka beslemiş ve hayatı boyunca aynı hassasiyeti devam ettirmiştir. Doküman incelemesi ile gerçekleştirilen çalışmada İleri'nin kısaca hayatı, eğitime dair yenilikçi fikirleri bütüncül bir şekilde ele alınmıştır. Tefvik İleri'nin siyasi kimliği çalışmanın kapsamına dâhil edilmemiştir. İleri, tesir edebildiği her kademedeki selahiyet dairesiyle mütenasip olarak Türkçeyi koruma ve yüceltme noktasında özveri göstermiştir. 1911-1961 yılları arasında yaşayan İleri'nin Türkçe mücadelesi, günümüz gençliğine bir emsal teşkil etmesi yönüyle önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tefvik İleri, Türkçe, Hassasiyet

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI 9. SINIF TÜRK DİLİ VE
EDEBİYATI DERS KİTABININ 2017 PROGRAMINDAKİ
YETERLİLİKLER VE BECERİLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Taşkın Soysal, Mehmet Kurudayıoğlu

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Bu araştırmanın amacı, 2017 Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na göre Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı'nın programda belirtilen yeterlilikler ve beceriler açısından incelemesidir. Böylece öğretim programının öğrencilere kazandırmayı hedeflediği yeterlilik ve becerilerin 2017-2018 Öğretim Yılı'nda dokuzuncu sınıflarda okutulmaya başlanan Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabına ne derece yansıdığı sınanmaya çalışılacaktır. Öğretim programında "Yeterlilik ve Beceriler" başlığı altında geçen "Toplumların teknoloji çağından bilgi çağına doğru ilerlemeleri ile son yıllarda meydana gelen bilimsel, teknolojik, sosyal değişim ve gelişmeler, toplumun öğrencilerden -geleceğin bireylerinden- beklentilerini de farklılaştırmıştır. Bu gelişme ve ilerlemeler, öğrencilere temel bilgi ve becerilerin yanı sıra eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma yapma, sorun çözme gibi bilişsel; sosyal ve kültürel katılım, girişimcilik, iletişim kurma, empati kurma gibi sosyal; öz denetim, öz güven, yaratıcılık, kararlılık, liderlik gibi kişisel yeterlilik ve becerilerin kazandırılmasını zorunlu kılmaktadır" (MEB, 2017: 10) ifadeleriyle konunun önemine dikkat çekilmiş ve her bir anahtar yeterlilik (Ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematik yeterliliği, bilim ve teknoloji yeterliliği, dijital yeterlilik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal yeterlilikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade) ve yeterliliklerle ilgili bilgi, beceri ve tutumlar bağlamında açıklamalarda bulunulmuştur. Programda ayrıca "Alana Özgü Beceriler" başlığı altında bilgi okuryazarlığı, eleştirel düşünme, görsel okuryazarlık, iletişim ve iş birliği, medya okuryazarlığı, yaratıcı düşünme yeterlilik ve becerilerine yer verilmiştir.

Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı dokuz üniteden oluşmaktadır ve her ünite kendi içinde okuma, yazma ve sözlü iletişim olmak üzere üç bölüme ayrılmaktadır. Kitapta, dil bilgisi için ayrı bir bölüm olmayıp dil bilgisi konuları okuma bölümü içerisinde ele alınmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış, araştırma verilerinin analizinde içerik çözümlemesinden yararlanılmıştır. Çalışmada; öğretim programındaki öğrenme alanlarının tasnifi esas alınarak okuma, yazma, sözlü iletişim ve dil bilgisi temalarına göre yeterlilikler ve becerilerin kullanım sıklıkları belirlenmiştir. Ders kitabının okuma çalışmaları bölümü hazırlık, metin, konu anlatımı, anlama çözümleme-etkinlik alt başlıkları altında; yazma, sözlü iletişim ve dil bilgisi bölümleri ise konu anlatımı ve uygulama-etkinlik başlıkları altında incelenmiştir. Çalışmanın bulguları tablolar halinde sunularak yorumlanacak ve ulaşılabilecek sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili Ve Edebiyatı Eğitimi, Ders Kitabı, Temel Beceriler, Yeterlilikler

*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER 5. SINIF DERS KİTABINDAKİ COĞRAFYA KONULARININ MÜFREDAT AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Uğur Akar, Meryem Hayır Kanat

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Sosyal Bilimler Eğitimi çok disiplinli bir öğrenme alanıdır. Bu alan içerisindeki bilim dalları arasında coğrafya önemli bir yer tutmaktadır. MEB Talim Terbiye Kurulu tarafından 13 Ocak 2017 tarihinde yapılan ilk ve orta öğretim programları değişikliği ile müfredatta yer alan coğrafya konuları da yeniden düzenlendi. Okutulmakta olan kitapların değişen müfredata göre yeniden yazılması zorunlu hale geldi. Düzenleme sonrasında 2017-2018 eğitim öğretim yılında 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler kitapları yazılarak kullanıma sunuldu. 6. ve 7. sınıf kitapları henüz tamamlanmadığı için eski kitaplar kullanılmaktadır. Bu nedenle ortaokul düzeyinde 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı uygulamada olan tek yeni kitap olduğu için bu çalışmanın temel inceleme dokümanını oluşturmaktadır. Coğrafya konuları ile ilgili olarak 2017 sosyal bilgiler öğretim programında toplam 7 öğrenme alanına yer verilmiştir. Bu öğrenme alanlarının ünite yerine kullanıldığı görülmektedir. Bu öğrenme alanları; Birey ve Toplum, Kültür ve Miras, İnsanlar Yerler ve Çevreler, Üretim Dağıtım ve Tüketim, Bilim Teknoloji ve Toplum, Etkin Vatandaşlık ve Küresel Bağlantılardır. Bu öğrenme alanlarında dört tanesinde; “Kültür ve Miras, İnsanlar Yerler ve Çevreler, Üretim Dağıtım ve Tüketim, Küresel Bağlantılar” ünitelerinde coğrafya konuları yer almaktadır. Bu çalışmada sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabındaki coğrafya disiplinine ait kavram ve beceriler belirlenmiş ve kitapta konular içerisinde yer alan kavram yanlışları tespit edilmeye çalışılmıştır. Yine sosyal bilgiler ders kitabı güncellik, öğrenciye görelilik, aktivite vb. öğretim ilkeleri bazında da değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma metodu kullanılmış, araştırmanın bulgularına doküman analizi yapılarak ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler Öğretim Programı, 5. Sınıf Ders Kitabı, Coğrafya Öğretimi, Kavram Yanlışları

İSTANBUL, TARİHİ YARIMADADAKİ ORTAOKULLARIN LOKASYON PROBLEMLERİ

Yavuz Cin, Mustafa Sağdıç

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Bu araştırmanın amacı İstanbul İli Fatih İlçesi-Tarihi Yarımada üzerindeki ortaokulların lokasyon problemlerini farklı paydaşların görüşleri doğrultusunda ortaya koymaktır. Araştırma tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırma İstanbul Fatih İlçesindeki resmi ortaokullarda çalışan okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve yerel yöneticileri kapsamaktadır. Yapılan ön görüşmelerde araştırmaya katılmak isteyen bireylerin sayısı belli olmuş, 110 okul yöneticisi, öğretmen, veli ve yerel yönetici örnekleme oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, literatür taraması, uzman görüşlerinin alınması ve pilot çalışması ile araştırmacılar tarafından geliştirilen 'yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu' ile toplanmıştır. Görüşme kayıtlarının değerlendirilmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Bu nedenle, ortaya çıkan bulguların özellikle büyük şehirlerde önemli bir gereksinim haline gelen toplum merkezli okulların oluşturulmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Yapılan araştırmaların ortaokul öğrencilerinin güvenliğini sağlamak, onlara daha iyi bir eğitim ortamı hazırlamak, okul gidiş ve gelişleri sürecinde yoğun eğitim süreçlerinin dışında spor faaliyetlerini de sürdürebilmelerini sağlamak, ders aralarında ya da okul dışı zamanlarında mekânı dinlendirici yönde verimli kullanabilmelerine katkı sağlamak, sadece öğrencilerin değil velilerin ve sivil bireylerin de okulun lokasyonundan faydalanarak lokasyon itibarıyla okul binasından ve çevresinden sosyal faaliyetler yönüyle yarar sağlamalarına yardımcı olmak gibi temel amaçları vardır. İstanbul Fatih bölgesindeki 27 adet resmi ortaokuldaki okul müdürleri, müdür yardımcıları, öğretmenler ve yerel yöneticilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile okul binalarının konum uygunluğu, ulaşım güçlüğüne sebep olan faktörler, mekânı algı açısından öğrencilerin okula bakış açısını pozitif yönde etki altına alma, m² cinsinden mekânları estetik mimariye zarar vermeden verimli kullanmak, okullar taşınması zorunluluğuyla karşı karşıya kaldıklarında terk edilen binaların nasıl değerlendirileceği gibi konuları ele alarak araştırmanın ilerleyen aşamalarında geniş çaplı bir web yazılımıyla desteklenerek yeni yapılacak okullara bölgedeki hangi koordinatların (parsellerin) daha uygun olacağı konusunda destek vermesi planlanmaktadır. Çevresel faktörlerin eğitimciler, öğrenciler ve veliler üzerindeki etkisi bilinmekte olup madde bağımlılarının, suç oranının yüksek olduğu yerlerden uzak olmasının, trafiğin gürültülü ortamlardan uzak olması gerektiğinin, okul çevresinin yoğun kamera denetimiyle güvenlik altına alınmasının, okul çevresinde yürüyüş alanlarının ve sosyal faaliyet mekânlarının bulunmasının önemli birer etmen olduğu sonucuna varılmış ve bunlara yönelik geniş çaplı önlem ve öneri mahiyetine araştırmalarla desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Lokasyonu, Ortaokul, Okul Yöneticisi, Öğretmen, Veli, Yerel Yönetici

IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017

**KPSS'YE HAZIRLANAN TÜRKÇE ÖĞRETMENİ
ADAYLARININ OKUMA DURUMLARI**

Yusuf Günaydın, Ali Fuat Arıcı

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

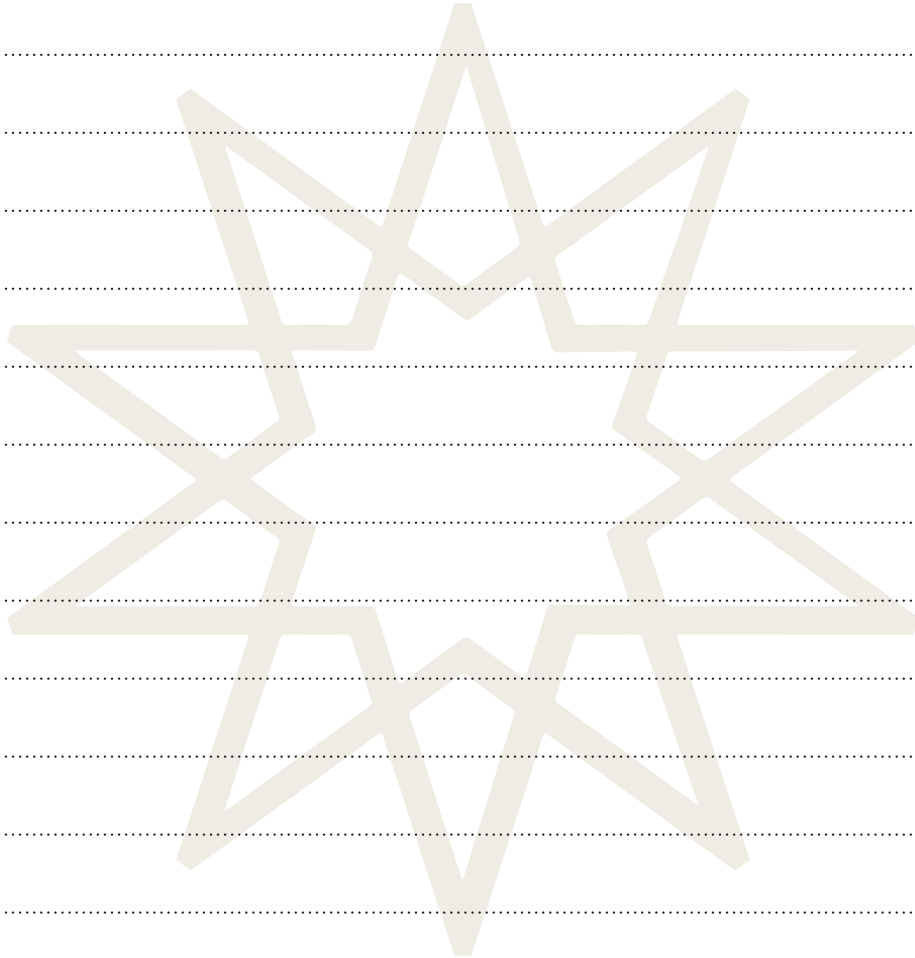
Türkçe öğretimi, anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Dinleme ve okuma becerileri anlama; konuşma ve yazma becerileri ise anlatma becerilerini oluşturur. Okuma becerisi bütün öğrenmelerin temelini teşkil eder. Ön bilgilerin harekete geçirildiği bir anlam kurma becerisi olan okumanın, amaçlı ve akıcı olması, hayat boyu öğrenme bağlamında sürdürülmesi gereken bir beceri olduğu hususu okuma ilkeleri arasında kabul edilmektedir. Yirmi birinci yüzyılın bir bilgi çağı olduğu düşünüldüğünde bireylerin bilgi kaynaklarına ulaşması, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişmesi açısından okumanın kilit bir beceri olduğu ifade edilebilir. Ayrıca dil becerilerinin süreklilik arz etmesi gerektiği yirmi birinci yüzyıl dil eğitimi alan yazınında vurgulanmaktadır. Özellikle bir ülkedeki okuma alışkanlığının kazandırılmasında yadsınamaz bir role sahip olacak öğretmenlik alan eğitimi öğrencilerinin okuma tutum ve alışkanlıklarının üst düzeyde olması gerekliliği gerçeğinden hareketle adayların okuma eylemini hayatlarının önemli bir parçası hâline getirmeleri zaruridir. Bilindiği üzere Türkiye’de öğretmenlik alan eğitiminden sonra gerçekleştirilen KPSS öğrencilerin önünde büyük bir engel gibi görülmektedir. Bundan dolayı KPSS hazırlık süreci son derece yoğun bir çalışma gerektirmektedir. Öğretmenlik mesleğine atanabilmek için adaylar, takviye kurslarına devam etmekte; konu anlatımları, soru çözümleri, deneme sınavları ile yoğunlaştırılmış bir hazırlık sürecinden geçmektedir. Adaylar, bu süreçte kitap okuma eylemine ayrılacak zamanın sınav başarısını olumsuz etkileyebileceği kanaatini taşımaktadır. Nitel araştırma yaklaşımlarından betimsel tarama desenine göre yapılandırılmış olan bu çalışmada, KPSS’ye hazırlık sürecinin Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına etkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Karadeniz Bölgesi’ndeki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören 35 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Mülakat formunda, Türkçe öğretmeni adaylarının üniversiteye hazırlık aşamasından önce, hazırlık aşamasında, üniversite eğitimi esnasında ve KPSS’ye hazırlık aşamasında okudukları kitap sayıları, adayların kitap okuma alışkanlığının sınav başarısına etkisine dair görüşleri, hazırlık sürecinde kitap okumaya ayırdıkları süre ile ilgili görüşleri; kişisel bilgi formunda ise yaş, cinsiyet, gibi unsurlar bulunmaktadır. Ayrıca içerik analizine tabi tutularak elde edilen veriler sonucunda ulaşılan bulgular ve yorumlar sunum esnasında paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: KPSS Hazırlık Süreci, Türkçe Öğretmeni Adayları, Okuma Alışkanlığı



*IV. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi
21-22 Aralık 2017*

NOTLAR





Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Yerleşkesi
Kışla Binası A Blok A-2015
34220 Esenler/İSTANBUL

E-posta : sbemdr@yildiz.edu.tr
sbeakademik@yildiz.edu.tr